

rum, Fluminum aliquot, Ger-

maniae, Metallorumque

naturas & effectus.

DE AERE. CAP. I.

DER SPIRAMEN EST, QVOD IN RORE
humore germinantibus infundit, ita quod oia uirescunt,

& quod per flatu flores educit, & quod per calorem omnia ad maturita-
tem confirmat. Aer autem qui proximus dispositioni lunae & stellarum
est, sidera humectat, uelut terrenus aer terram, & animalia irrationabi-
lia, & sensibilia secundum naturam ipsorum uiuificat et mouet: nec ideo
in se minoratur: sed cum eadem animalia moriuntur, idem aer ad pristini-
um statum suum reuertitur, nec inde in se augmentatur, sed manet ut
prius fuit. Aer autem terrenus qui terram humectat, arbores ac herbas
uirescere, crescere, ac moueri facit: nec cum in multis est, in se deficit: nec
ipsis abscisis, aut euulsis, cum eis inciditur, aut in se deficit, sed in statu suo
ut ante permanet. Cum in uere ad aestatem surgit, & cum etiam ad hye-
mem inclinatur, aer tunc est quasi torpescat, uelut uinum quod iam in ui-
ribus suis deficit: & tunc idem aer quandam albuginem emittit, quae quasi

uolutando super terram cadit. Homo autem de ea albugine accipiat
quantum potuerit: & si alicui homini aut albugo, seu hebetudo in oculo
iam crescit: praedictam albuginem aeris super eundem oculum saepe li-
get, & curabitur. Quod si uermis carnem hominis comedit, uel iam
comedere incipit: ibi de eadem albugine aeris desuper ponatur, & uer-
mis ulterius non procedet, sed morietur. quia praedicta despumatio aeris
uermem ex despumatione humorum hominis procedentem, et de malis
humoribus natum, mortificat.

B
Ad albugi-
nem oculorum.

Ad Vermem.

DE AQUA CAP. II.

AQUA DE uiuente fonte est, & de ipso etiam salientes aquae
sunt. Omnes sordes abluunt. Si autem sanguis, & aqua in ocu-
lis hominis, aut praesenectute, aut pra aliqua infirmitate supra modum
attenuantur: ad flumen uadat, aut nouam aquam in aliquod uas fundat,
& se desuper inclinans, humorem eiusdem aquae oculis excipiat: & sic hu-
mor ille aquam oculorum suorum, quae iam in ipsis arefcit, eos lucidos
reddet. Lineum quoque pannum accipiat, & illum in pura et frigida aqua
intingat: ac eum sic temporibus suis & oculis circumponens, liget: cauens,
ne oculos interius tangat: ne ab aqua exulcerentur. Ideo autem lineo pan-
no: quia suauis est, et oculos madefaciet frigida aqua, quatenus aqua ocu-

Ad oculos
sanguineos,
uel aqueos.

Firmatura
Dentium.

Ad menstrua
inordinata.

Clorum per aquam istam ad uisum resuscitetur. quia enim oculi ignei sunt, de igne pellicula oculorum expiffatur, & cum aqua (ut predictum est) tangitur, eadem pellicula per frigiditatem & humiditatem aque attenuatur. Qui autem sanos & firmos dentes habere uult: in mane diei cum de lecto suo surgit, puram & frigidam aquam in os suum sumat, & ita per mediam horam in ore teneat: scilicet ut liuor qui circa dentes est suos, emollescat, et sic aqua ipsa quam in ore tenet, dentes lauet: & hoc saepe faciat, & liuor circa dentes amplius non crescat, sed sani permanebunt. Quia enim liuor dentibus per somnum adhæret, cum homo de somno surgit, frigida aqua purget. quia ipsa dentes magis quam calida aqua purgat: quia calida aqua eos fragiliores facit. Sed & mulier quæ iniusto tempore multa menstrua inordinate patitur, lineum pannum in aqua frigida intingat, & femoribus suis saepe circumponat: ut interius in frigescat: quatenus per frigiditatem linei panni, & frigidae aque, iniustus fluxus sanguinis retineatur. Deinde omnes uenas suas, scilicet quæ in cruribus, et in uentre, a pectore ac brachijs sunt, sursum manibus suis leniter comprimendo saepe moueat: quatenus coerceantur, ne iniustum iter sanguini faciant.

Sed et caueat, ne nimis laboret: et ne multum in eundo fatigetur: ne inde sanguis moueatur. Et etiam caueat, ne duros et amaros cibos comedat: ne ei iniustam digestionem parent: sed

D mollia, et suauiua cibaria interim sumat: quatenus eam interius sanent: et uinum, ac ceruisiam bibat: quatenus ex his confortetur, ut sanguinem retinere possit.

DE SALE. CAP. III.

SAL DE IGNE siccum est, de humiditate uero aquæ gustum habet. Sal itaque ualde calidus est, et aliquantum humidus, et ad multos usus homini utilis est. Si quis homo cibum absque sale comedit, ipsum interius tepidum facit: sed si eum moderate temperatum cum sale comedit, ipsum confortat, et sanat. Qui autem salsum cibum comedit, eum interius aridum facit, et lædit: et tunc sal super pulmonem ut arena cadit, et pulmonem siccatur (quia pulmo humiditatem quærit) et sic pulmonem lædit et opprimit. Et si etiam tunc super iecur cadit, illud etiam aliquantum lædit, quamuis iecur fotte sit, et quamuis sal exuperet. Vnde omnis cibus ita saliri debet, ut cibus saporem suum plus habeat quam sal in eo sentiatur. Sal autem super ignem assus, sanabilior est quam crudus sal. quia humiditas quæ in eo fuit, exsiccata est. Et si homo eum cum pane, aut cum quolibet cibo moderate comedit, bonum et sanum ei est.

Sal est quasi sanguis, & quasi flos aquarum est: & ideo moderate utenti **A**
 vires tribuit, inmoderate uero utenti uelut inundatio, & uelut procella
 est. Lucidus uero sal maiorem calorem habet quam alius sal, & etiam
 quandam humiditatem habet: & utilis est ad usum hominis, et ad omnia
 medicamenta: ita ut si eis modicum quid ex ipso additur, tanto meliora
 sunt: & ita preciosior est etiam alio sale, sicut pigmenta alias hærbas præ-
 cellunt. Et si homo de sale isto modicum cum cibo, aut cum pane come-
 dat, etiam absq; alio condimento, tunc eū confortat, & sanat, pulmonēq;
 eius iuuat. Si autem inmoderate, & sine temperamento eum comedit,
 pulmonem ipsius in ipso debilitat, & lædit. Nam de fortissima ui humi- **Salis origo**
 ditatis aquarum, & terræ sudat: ideoq; moderate utenti, bono calore, &
 bonis uiribus suis vires tribuit: inmoderate autem utentem sicut repen-
 tinus fluctus euertit. Quod autem homo multā sitim patitur, cum pluri-
 mum sal comedit, hoc ideo est: quia sal pulmonem eius sic-
 cat, & bonos humores in eo arefacit, & tunc pul-
 mo & humores humiditatem in illo
 requirunt, et sic homo si-
 tit. Quod si
 homo ille tunc multum de uino bibit, ut sitim in se extinguat,
 in insaniam se ducit. quemadmodum Loch fecit,
 cum uinum supra modum bibit. Vnde **B**
 salubrius & sanabilius est
 homini, ut a-

quam post sitim bibat, quam uinum: ut sitim in se extinguat.

De MARI Cap. IIII.

MARE FLVMINA emittit, quibus terra irrigatur uelut
 sanguine nentarum corpus hominis. Quædam autem flumina
 in impetu, quædã in lenitate, quædã in procellis a mari exeunt. Et terra in
 decursu uniuscuiusq; fluminis aliquod genus æramentorum habet: nisi
 que aut nimis pinguis, aut nimis arida, aut rigosa est, ita quod ex illa æra-
 menta fieri nequeunt. Sed ab illa, quæ in his temperata est, grammenta fiunt.

De SEH. Cap. V.

SEH IMPETV maris oritur: & fundus, & arenâ eius uelut pa-
 lus sordidantur. quoniam cum procellis interdum surgit, ac inter-
 dum cum eis cadit. Aqua eius nec cruda in potu, nec cocta in cibo sumpta
 ad digestionem, aut ad alias sanitates sana est: quia de spuma maris ori-
 tur. Sed qui ex illa balneum facit, & faciem lauat, cutem albam &
 sanam exterius parat. quoniã falsa est: sed eum in-
 terius lædit. In id uero Seh diuersa ani-
 malia pisciū de mari exeunt. quæ
 de falsugine arenosi fundi eius
 sana & pingua efficiunt.

RHENVVS impetu emittitur, atq; lucidus est, et arenosam terram decurrit: cuius arena leuis, et temperata est: unde etiam in ea æramentū reperitur. Et quoniam a mari in impetu egreditur, aliquantū asper est ut lixiua: et cruda sumpta, noxios et liuidos humores in homine consumit: sed si noxios et liuidos humores in homine non reperit, cruda eius aqua sumpta, hoīem sanū magis exulcerat, quia in eo nō inuenit quod purget. Deniq; eum cibus cum eo coquitur, liuores eiusdem cibi consumit, & sic ipsum cibum aliquantum sanum reddit. Sed tamen si eadem aqua in cibus, aut in potibus sumitur, aut si caro hominis balneo, aut lauatiōe faciei perfunditur, eam inflat, & tumidam & distortam reddit, & nigram parat: ac etiam carnes cum ea coctas nigras facit, & inflat. quia aspera est, & carnem hominis cito pertransit. Pisces uero eiusdem fluminis nouiter capti, ad comedendum sani sunt: sed inueterati, cito putrescunt: quia eadem asperitate contriti sunt.

De M O G O. Cap. VII.

MO G V S ab origine maris, aliquantū tepide impellitur: & quia tardus est, facile impeditur & cessat: & ideo etiam aqua eiusdem fluuij pīguis est, et arena eius limosa. Aqua ei9 in cibo et in potu sumpta, et caro hoīs balneo perfusa, seu facies lota, cutē et carnē lucidā et leuē facit: nec hominem transformat, nec infirmum reddit. Carnes quoq; cum ea coctas, albas reddit, et inflat, quoniam in cursu suo aspera nō est, sed lenis. Et pisces eius si nouiter capti sunt, sani sunt, et diu durare possunt. quia propter lenitatem eiusdem aquæ non fatigantur, nec in ea laborant, ideoq; et caro eius durat.

De D V N O V V A Cap. VIII.

DV N O V V A de impetu maris oritur, et ideo aqua eius lucida et aspera est, et arena eius sana et pulchra est: sed eadem aqua ad cibum et ad potum non est sana. quoniam uiscera hominis asperitate sua lædit: cutem hominis propter asperitatem suam nigram facit, sed cutem infirmam non parat. quoniam lucida et aspera est. Pisces eius sani sunt, et durare possunt: quia eadem aqua aspera est.

De M O S E L L A. Cap. IX.

MO S E L L A de aquis oritur quæ de mari fluunt: et ideo lenis et lucida: & turbulētia eius ad fundū cadit: unde et arena eius liuosa est: et ideo etiam pisces eius non sunt sani, nec diu durare possunt. quia de foeditate pascuntur.

De N A. Cap. X.

NA O R I T V R de sordidis aquis quæ de mari effluunt: de quibus quidam lucidi riuuli interdum fluunt: et ideo Na in cursu suo instabilis est, ita quod aliqñ in impetu, aliquando in torpore fluit.

& quia interdum uelociter currit, cito impeditur, & cito cessat: & arenā **A**
 & litus nō multū in profunditate edit. Cutem hominis albam, et spissam,
 sed rugosam parat, & uiscera dolere non facit. Quoniam impetus & tor=
 por cursus eius nociui non sunt, quamuis instabiles sint. Pisces eius pin=
 gues, & sani sunt, nec cito putrescunt, quia eadem aqua instabilis est, ita
 quod modo uelociter, modo tepide currit, nec arenā fodit: & ideo etiam
 pisces in ea stabiliores sunt: quia plurima pascua in ea inueniunt.

De GLAN. Cap. XI.

GLAN de alijs fluminibus ortum habet, idcirco & aqua eius a=
 liquantum aspera & sana est, atq; ad cibos & ad potus, ad bal=
 nea, & ad faciem lauandā ualet. Pisces quoq; eius sani sunt, sed diu dura=
 re non possunt: propter asperitatem eiusdem aque: arenāq; eius pulchra
 & sana est.

De TERRA. Cap. XII.

TERRA naturaliter frigida est, & plurimas uires in se habet. I=
 psa namq; in estate inferius frigida est, & superius ardore solis ca=
 lida: quoniam sol per uires radiorum suorum calorem tunc gignit. In hye=
 me autem interius calida est: alioquin de frigida ariditate scinderetur: &
 superius frigida est. quoniam sol tunc uires suas super terram subtrahit:
 & sic terra in calore uiriditatem, in frigiditate ariditatem ostendit. Nam
 in hyeme sol super terram sterilis est, & sub terram calorem suum fi=
 git: quatenus terra diuersa gramina seruare possit: & sic illa per calorem
 & frigiditatem cuncta gramina profert. Et terra alba, id est pallida, &
 nigra, rufa, & subuiridis est. Terra quæ alba, scilicet quæ pallida est, & a=
 renosa, aliquantū arida est, ac grossam humiditatē, & guttas grossas plu=
 uia habet: et ex humiditate hac grossa, uinum, et pomifera ligna gignit, et
 modicum frumenti. quoniam terra quæ subtilem humiditatem (uelut mi=
 nutę guttę sunt) in se retinet, ex ipsa subtili humiditate frumentum gignit,
 & modicum uini, & pauca ligna pomifera. Terra autem quæ nigra est,
 in recto temperamento, frigidulam humiditatem habet, quæ nec
 nimis multa, nec nimis parua existit, sed moderata: & ex hu=
 miditate ista non omnes fructus gignit, sed fructū quem
 gignit pleniter affert, & de humiditate sua tempe=
 statibus interdum quassata, in fructu
 defectum habet. Sed terra
 rubea, rectum
 tempera=
 mentum in humiditate & in ariditate habet: & ideo plurimos fru=
 ctus profert, qui præ multitudine ita ad perfectum
 peruenire non possunt: & quia rectum
 temperamentū habet. tempesta=
 tibus nō facile læditur.

B
 Terræ color
 uarius.

C De terra quæ Calaminum dicitur. Cap. XIII.

TERRA quæ dicitur Calaminum, nec temperate calida, nec temperate frigida est, sed tepida: & fructus ad perfectum non gignit, sed tamē quosdam fructus profert, qui ad perfectum nō ueniunt: quia tepida est: & si alijs pigmentis addit, liuores quorundā post triduum minuit.

T DE TERRA quæ Creta dicitur. Cap. XIII.

TERRA quæ Creta dicitur, frigida est, nec multum fructum gignit: quoniam frigida est, et arida: sed a uelliribus putredinem uetat, ne putrescant, cum eis superponitur: & medicinæ non conuenit.

De A V R O. Cap. XV.

Ad Febres:

AVRVM calidum est, & quandam naturam uelut sol habet: & quasi de aëre est, & ruborem ex igne habet: & etiam de humido aëre est. Sed qui febrem in stomacho habet, cum ignito auro purū & bonum uinum calefaciat, & sic bibat, & febris eum relinquet. quoniam bona uirtus eiusdem auri, cum alterato calore, uel ignis, ut predictum est, prauos humores stomachi aufert. Vino autem, & non aquæ imponatur. quia uinum liuorem in stomacho hominis plus consumit quam aqua.

Ad Tumores corporis.

D

Quod si alicubi in corpore hominis tumor exurgit, aurum in sole calefaciat, & illud ita circum inflationem eiusdem tumoris, quasi liniendo ducat: & idem tumor euanescet. quoniam bona uirtus auri, cum ad ignem solis excitatur, mox idem aurum, quod ab igne sit, quasi per calorem solis reuiuiscit, atque insurgentes humores fortitudine sua fugat.

De A R G E N T O. Cap. XVI.

Ad humores corporis superfluos.

AR G E N T V M frigidum est, & de frigido aëre est, qui frigidum uentum illum habet, qui etiam terram frigidam facit. Homo autem qui superfluitatem humorum in se habet, & illos per excreationem sæpe eicit: argentum ualde purum frigidum in igne, igniri faciat: & sic ignitum in bonum uinum ponat: & hoc quater, uel ter faciat. quatenus idem uinum ab eo satis incalescat: & sic illud ieiunus, & ad noctem sæpe bibat: & superfluos humores in eo minuit & consumit. fortis enim natura frigiditatis argenti, calidos & frigidos, ac humidos humores, acumine suo, cum ardore ignis, & cum calore alterati uini minuit: ut præfatum est. Si autem in argenteo uase cibū, seu potum accipit: nec ipsi multum prodest, nec ipsi ad sanitatem corporis obest. Quod si aliquis argentū in puluerem redactum comederet, nimis graue & nimis frigidum in stomacho eius esset, et etiam inde postea læderetur, etiam si eum tunc contra aliquam infirmitatem iuaret.

De P L V M B O. Cap. XVII.

PL V M B V M frigidum est, & hominem læderet, si illud aliquo modo in corpus suū duceret: & hoc quidē faceret propter frigus quod in se habet: & quia etiam aliquantum crudum est, et quasi despu-

matio & purgamentum aliorum æramentorum. Si mortuus homo **A**
intumescit, & ei plumbum superponitur, tumorem eius aufert, & frigiditate sua aliquantum restringit, quoniam ille uitalem halicum non habet. Si autem super uiuum hominem poneretur qui intumesceret, totus scinderetur, nec uiuere posset. quoniam frigiditas eius pertransiret illum, & scinderet. quia uelut despumatio aliorum æramentorum est. Sed nec cibus, nec potus in plumbeo uase ualet: propter frigiditatem quam in se habet.

DE CVPRO CAP. XVIII.

CVP R V M CALID V M existit, et cito frigescit, et est uelut fauillæ auri, scilicet ut fauillæ quæ de ardentibus prunis cadunt. Homo autem qui quolibet febres habet, & etiam febres illas quæ in stomacho nascuntur, ita tamen quod nec quotidianæ, nec tertianæ, nec quartanæ sunt: sed quod idem homo oscitat, & quod brachia ac totum corpus suum sepius extendit, & quod tardus est, ac quod fastidium ciborum habet: purum cuprum ad pondus quinque nummorum accipiat, & in uinum franconicum & purum ac bonum ponat quantum picarium capit: & ita uinum illud fortiter coquat, scilicet usque dum minori incipiat: & sic de igne auferat, & postea per nouem dies idem uinum ieiunus modice bibat, & febres in eo cessabunt. Cuprum enim calorem de repentino & furente igne habet, qui quadam flagrantia de recto igne est: & istud in uinum ponatur, ac fortiter coquat: quatenus uirtus cupri uirtuti uini pleniter commisceatur, & ita prauos humores, et coagulationem eorum examinet. Sed & si quis per guttam paralisis debilitatus est, ita quod se totum contrahit: purum cuprum accipiat, & illud in ignem proiciat, usque dum ignescat: et sic ab eo auferat, ut infrigescat: & denuo in ignem proiciat, ut iterum incalescat: et iterum ab igne auferat, ut infrigescat denuo: & tertia uice in ignem ponat: et cum tunc ignescit, ita ignitum in bonum uinum ponat, & uasculum in quo idem uinum est superius tegat: ne calor, aut uapor eius egrediatur: & sic modice calidum idem uinum bibat, et paralisis in eo cessabit. Tertio autem cuprum hoc in ignem ponitur: ut si quid feditatis & corruptionis in eo sit, per ignem examineatur, et ita uinum per illud calefactum bibitum, bono calore et uirtute sua, & bono calore uini, noxios humores de quibus paralisis nascitur, fuget.

Et si quis uenenum comedit, aut bibit: bonum uinum accipiat, & quantum tertia pars eius est, acceti addat: & tunc uelut medietas istorum duorum est, de succo rutæ commisceat, & sic uelut quadrantem puri cupri in ignem ponat: sicque ignitum, uino illi imponat, ut ita incalescat: et deinde sic calidum per tres dies ieiunus bibat, et tum aut per nauseam, aut per secessum ab eo uenenum recedit. Sed & si equi, asini, aut boues, aut oues, aut capræ, aut porci, aut alia quælibet animalia constrictionem gutturis, seu dolorem capitis habent: homo magnum frustum cupri in caldarium, seu in ollam, seu in patinam ponat, & aquam desuper fundat: &

Ad Febres.**B**
Ad Paralysim**Ad uenenum**
bibitum, uel
comestum.**Ad dolorem**
gutturis, aut
capitis ani-
malium.**B**

C deinde aquam cum eodem cupro ad ignem feruere faciat, ac sic cum eadem aqua calida pabulum eorundem iumentorum, siue auena, siue fenū sit, semel, aut bis aspergat, ut ita aspersum comedāt, & prædicta pestis ab eis cessabit. Cum enim præfatus calor, & uirtus cupri in aqua ad ignem excitatur, & cum sic in pabulo, aut in potu dolentibus pecoribus datur, prauos humores qui in ea lædunt, et qui in capitibus eorum de corrupto aëre contracti sunt, minuit.

DE AVRICALCO.

CAP. XIX.

AVRICALCVM calidum est, et de alio metallo factum est: uelut miles qui de genere suo miles non est, sed factus est miles: ideo ad medicamenta non ualet, sed hominem magis lædit quam ei proffit: ita, ut si homo illud in digito suo uelut anulum gestauerit, aut si alia caro eius corporis inde incaluerit, magis infirmitatē quam sanitatem ex hoc sibi attrahat. quia idem metallum per se nullam uirtutem habet.

DE STAGNO. CAP. XX.

Ad carnem
circa oculos
natam.

STAGNV M frigidum esse noscitur. Homo autem cuius caro circa oculos suos emergit, stagnū in cineres redigat, illosq; in purum uinum ponat, et ad noctem cum se in lectum collocat, palpebras et cilia oculorum suorum illiniat: ita tamen ne oculos interius tangat: & palpebrę & cilia oculorū sana & pulchra erunt. Nam frigiditas stagni cum labore uini temperata, carnem quam calidi humores excutiunt, & emittunt, sanat & componit: sed tamen oculorum caliginem non fugat.

Quod si aliquis stagnum ad cutem suam ponit, ita quod cutis & caro eius inde incalescit, infirmitatem corpori suo affert: propter frigiditatem suam. Vel si quis homo in stagneo uase comedit, aut bibit, infirmitatem inde contrahit: ita quod uelut uenenum ei est.

DE FERRO. CAP. XXI.

Ad frigiditatem
stomachi

FERRVM VALDE calidum in sua uirtute est: & ideo forte est, & fortitudo eius ad plurima utilis est. Homo cuius stomachus infrigidatus est, ita quod inde dolet: laminam tenuem de ferro accipiat, illamq; ad ignem calefaciat, & ita calidam stomacho suo superponat: eamq; iterum auferat, ac denuo eam calefaciat, et stomacho suo eam iterum calidam superponat: et sic sæpe faciat, et melius habebit. Quia ferrum calidum, & recti temperamenti est, cum calor eius ad ignem excitatur, & stomacho hominis superponitur, frigidos humores, de quibus stomachus dolet, fugat, ut prædictum est. Quod si aliquis homo ferrum iuxta se habet, ita quod caro eius ab illo incalescit, minus ab eo læditur quam de stagno. quoniam idem ferrum calorem in se habet: et qm rectum temperamentum est.

DE CHALYBE. Cap. XXII.

A

CHALYBS VALDE calidus est: & quod fortissimū est, in æramento ferri est: & diuinitatem dei, fortitudine sua significat: unde & diabolus eum fugit & deuitat. Si autem homo uenenum, aut in cibo, aut in potu esse suspicatur, tunc si cibus humidus est, uelut forbiciūcula, aut cibus ex oleribus factus, ignitū chalybem ei imponat: et si uenenum in eo est, illud debilitando attenuat. Vel si cibus siccus est: ut carnes, aut pisces, aut oua: ignitum chalybem uino imponat, & uinum illud super eundem cibum fundat: & si uenenum in illo est, ipsum debilitat. Vel si panis est, ipsum panem, uel similem siccum cibum, uino ignito chalybe calefacto imponat: & si uenenum in eo fuerit, in ipso deprimat, ita quod hominem illud comedentem minus lædit. Nam fortitudo chalybis fortissima fortitudo est, quæ ad maiorem fortitudinem æramentorum procedere non potest: & fundamentum omnium inscidentium feramentorum est: & tantam fortitudinē in se habet, ut cum calor eius ad ignem excitatur, quod & absque calore uini, & cum calore uini uenena debilitat, & ea bono calore & bona fortitudine sua ad nihilum ducit. Nam si chalybs ad ignem ignitus ita in cibum, aut in potum positus fuerit: uel si uinum cum ignito chalybe calefactum super cibum, siue panis, siue caro, siue piscis, siue alij huiusmodi cibi sint, superfunditur, si uenenum in illis est, tunc fortitudo eiusdem constringitur, & debilitatur. quia maxima uis chalybis est, quod uenenum hoc modo arefcere facit, quod comedentem, uel bibentem minus ledere poterit: etiam si ille intumescat, uel etiam si aliquandiu infirmetur, tamen certo mortem euadere poterit: ut si etiam aliquis homo idem uenenum gustauerit, eum minime ad mortem perducere poterit, si uenenum illud cum ignito chalybe debilitatum fuerit, ut prædictum est.

Contra uenenum in cibo.

PHYSICAE S. HILDEGARDIS

LIB. II.

De naturis, & effectibus Leguminum, Fructuum, & Herbarū.

DE TRITICO CAP. I.

TRITICVM CALIDVM EST: ET PLENUS fructus est, ita ut in eo totus fructus sit: & cum recta farina de tritico fit panis ex eadem farina factus, sanis, & infirmis bonus est: & rectam carnem in homine parat. Sed qui medullam ex eadem farina excutit, & inde panes facit, panis ille infirmior & debilior est, quam si ex ipsa recta farina factus fuisset. quia eadem medulla uires suas aliquantū perdit, et habet plus liuoris quam ipsa recta farina tritici. Qui autem triticum absque farina, integris granis coquit, &

B 2

C non in molendino terit, et sic uelut alium cibum comedit: iste nec rectum sanguinem, nec rectam carnem in se parat, sed plurimū liuoris, ita q̄ uix digeritur, et sic n̄ firmo omnino non ualet: etiam si sanus, hoc modo comestum superare non poterit. Sed tamē si quis uacuum cerebrum habet, et ob hoc ita in amentia fatigatur, uelut freneticus sit, integra grana tritici accipiat (quia fructus iste plenus in pinguedine est) et ea in aqua coquat. quoniam dementiā deprimit. Et deinde eisdem granis de aqua ablatis, totum caput illius ita calidis cum eis circumponat, cauens, ne nimis calida, aut frigida sint: et panno desuper liget, crinibus de capite abstrahatis, si fieri potest: ut idem succus caput tanto citius pertranseat: et sic cerebrum illius de succo illo implebitur, et uires suas ad sanitatem recipiet. Et hoc faciat usq̄ dum ad mentem suam redeat. Et qui in dorso, aut in renibus dolet, grana tritici in aqua coquat (quia aqua quasdam maiores infirmitates magis compescit quam alius liquor) et ita calida super locū illum ponat ubi dolet: et calor tritici uires pestis illius fugabit. Si autem canis dentibus hominem mordet: ille pastam farinae simile, cum albugine oui paratam accipiat, et super morsum canis per tres dies, et totidem noctes ponat, ut eundem uenenosum morsum extrahat: qui morsus de halitu illius uenenosior est, quam alterius animalis: postea pastam auferat, et millefolium cum albugine oui contundat, et super eundem morsum per tres, aut per duos dies ponat, et postea auferat: et deinde ungentis sanet ut aliud nullius sanari solet.

Ad phrenesim.

Ad dolorem dorsi, & renum.

Ad morsum canis.

DE SILIGINE. CAP. II.

SILIGO calida est: sed tamen frigidior est tritico, et multas uires habet. Panis autem ex ea factus, sanis hominibus, et etiam illis qui pingues carnes habent, bonus est. quoniam carnes eorum minuit, sed tamen fortes eos facit. Sed illis qui frigidum stomachum habent, et plurimum ex hoc infirmantur, contrarius est, quoniam ipsorum debilitas illā ad digestionem superare nō ualet, et ideo plurimam tempestatem in eis parant. Qui autem Glandes in corpore suo habet, cuiuscunq̄ generis sint, siligineum panem ad ignem calefactū, uel de fornace calidum, ad latū et ruptū super glādes ponat: et calor uiriū eius illas consumit et euanescere facit: et hoc faciat, usq̄ dū euanescāt. Et si quis Scabiē in capite habet: crustā siliginei panis in puluerē redigat, et puluerē ibi imittat. quia hoc malū aufert. Et post tres dies eundē locū oleo oliuæ inungat. quoniā illud calidū est, et sanat. Sic autem faciat, usq̄ dum sanetur. Et si Cancri, scilicet gracilluni uermiculi, carnem hominis comedunt: calida mica panis superponatur: et hoc saepe faciat, et de calore illius peribunt.

Ad glandes corporis.

Ad Scabiem.

Ad Vermiculos.

DE AVENA CAP. III.

AVENA CALIDA existit: & lætus, ac sanus cibus est sanis hominibus, & lætam mentē, purum & clarum intellectum eis parat: bonum calorem, & sanam carnem eis facit. Illis etiā qui aliquan-

tum, & modice infirmantur, bona tam ad panem, quam in farina ad comedendum: et eiusmodi non lædit. Istis autem qui multum infirmi, & frigidi sunt, ad comedendū nō ualet, quia auena calorē semper querit: unde si isti aut panem, aut farinam auenæ comederent, in stomacho, & in uisceribus eorum coagularetur, & liuorē in eis pararet, & uires eis non daret, quoniam frigidi sunt. Sed qui a paralisi fatigatur, & inde diuisam mentem, & uarias cogitationes habet, ita, quod sic aliquantū amens efficitur: in alio balneo, cum auena in aqua cocta, totum corpus suum circumponat, atq; cum eadem aqua ignitos lapides illos perfundat: & hoc sæpe faciat, & ad se reuertetur, & sanitatem recipiet.

Ad Paralysim.

De ORDEO. Cap. IIII.

ORDEVM frigidum est, & frigidius & debilius ceteris frugibus. Et si aut in pane, aut in farina comeditur, tam infirmos, quam sanos lædit, quia tantas uires non habet ut cætera genera frugum. Sed infirmus qui toto corpore iam defecit, ordeū in aqua fortit̄ coquat, & aquā illam in dolium fundat, & in ipsa balneum accipiat: & hoc tam diu faciat, donec sanetur: & carnes recipiet, & ad sanitatem perueniet. Et qui etiam tantæ infirmitatis est, quod panem comedere non potest, ordeum, et auenam æquali pondere accipiat, & modicum fœniculi, & sagiminis addat, & in aqua similiter coquat: & postquam coquitur, succum illum colat, & eum uelut ius p̄ comestione panis bibat: & hoc faciat usq; dum conualescat. Sed & qui in facie duram & asperam cutē habet, et quæ de uento facile in asperitatem ducitur: ordeum in aqua coquat, & aqua per pannum colata, & temperate calefacta, in facie leniter, & sæpe se lauet: & cutis eius lenis & sana erit, et pulchrum colorem habebit. Et si caput hominis infirmum est, aqua ista sæpe lauetur, & sanum erit.

Instauratio uirium.

B
Ad asperitatem cutis faciei.

De SPELTA. Cap. V.

SPELTA optimum granum est, & calida, pinguis, & uirtuosa, & suauior alijs granis est, et eis qui eam comedunt, rectum sanguinem, et rectam carnem parat, gaudium in mente hominis faciens, et quomodo cunq; comedatur, siue in pane, siue in alijs cibis, bona et suauis est. Et si quis ita infirmus est, quod p̄ infirmitate comedere non potest, integra grana eius accipiat, et ea in aqua coquat, sagimine, aut uitello oui addito, ita ut propter meliorem saporem libenter comedi possint, et hoc modo comedat, et eum uelut bonum et sanum unguentum interius sanat.

De PISA. Cap. VI.

PISA frigida existit, et pulmonem comedentis aliquantum deprimat, sed tñ homini qui calidæ est naturæ, ad comedendum bona est, et fortē illū facit, illi autē q̄ frigidus et infirmus est, in comestione non ualet, quia plurimū liuorē in eo parat. Pisa em̄ oibus infirmitatibus nociua est, nec ullas uires in se habet, ut infirmitates expellat. Attñ qui de superfluo suo flegmate in frōte cap. dolet, pisam albā dētibus masticando terat, et h̄ ac purissimo melle cōtemperet, et sic temporibus apponat, & ligamine

Ad dolorem frontis.

Comprimat: & sic faciat usq; dum melius habeat. Sed & qui uiscera interiorius infirma habet, ius pisæ calidum sæpe sorbeat, & melius habebit.

De F A B A. Cap. VII.

Ad dolorem
uiscerum.

Ad pruritus
scabiem, &
ulcera.

FA B A frigida est, & sanis & fortibus hominibus bona est, & melior pisa. Nam si infirmi fabam comedunt, eos non multum lædit. quoniam tantum liuorem in eis non parat ut pisa facit. Farina enim fabæ tam infirmo, q̄ sano homini bona & utilis, quia leuis est, & facile digeritur potest. Sed & qui in uisceribus dolet: fabam in aqua coquat, modico sagimine, aut oleo addito: & separata faba, ius eius calidum sorbeat: & hoc sæpe faciat, & eum interiorius sanat. Et qui ebullientem dolorem, & scabiem, ac ulcera, cuiuscunq; naturæ sint, in carne sua habet: farinam fabæ accipiat, & modicum de puluere seminis fœniculi addat: et hæc cum minima farinula tritici in aqua contemperet, ut coherere possit: & sic torosellos, aut ad ignem, aut ad solem paret, & eos desuper sæpe ponat, & dolorem illius extrahet, & sanabitur.

De L E N T E. Cap. VIII.

Erbgrind.

LE N S F R I G I D A est, & comesta nec medullam hominis, nec sanguinem, nec carnem eius auget, nec uires ei tribuit, sed tantum inanitatem uentris implet, & infirmos humores ad procellam in hominibus excitat. Si cui maculæ scabiei, & immundi crines, qui radicem ulcerum in se habent, in capite hominis crescunt: lentem super ignito lapide in puluerem leniter redigat, & concham testudinis cum liuore, quæ in ea est, in puluerem redigat, & æquo pondere pulueri lentis addat, & super maculas ponat: & liuorem eiusdem doloris absterget, et sic sanabitur.

De V I C H B O N A. Cap. IX.

Ad dolorem
uiscerum.

VI C H B O N A frigida est. Qui in uisceribus dolet, ita ut quasi interiorius intumescat, uichbonam in farinam redigat, & huic modicum panis in puluerem redacti addat, & modicum seminis fœniculi, seu de succo leuistici: & ita cum aqua uelut cibum coquat, & altquantum calidum comedat: & hæc sæpe faciat, et infirma uiscera sanat.

De C I C E R E. Cap. X.

Cōtra febres.

CI C E R calidus existit, et lenis, et suauis ad comedendum est: nec malos humores comedenti auget. Qui autem febres habet, cicer super uiuos carbones affet, et comedat: et sanabitur.

De V I S E L A. Cap. XI.

VI S E L A frigida, et etiam sicca est: et in comedente febres excitat, et stomachum eius in frigidat, et medicinæ non conuenit.

De V V I C H I M. Cap. XII.

VV I C H I M frigida est, nec homini ad comedendum ualet, sed pecoribus non nocet. Si autem caro hominis inter cutem et

carnem ebullit, uelut ibi uerruca nascatur, Vuichim accipiantur, & in aqua
qua coquantur, & ita calda super eundem locum ponantur: & exurgens
uerruca euanescit, quæ de prauis humoribus ibi coagulari coepit

A
Contra Ver-
rucas.

De MILIO. Cap. XIII.

MILIVM frigidum est, nec utile ad comedendum. quia nec san-
guinem, nec carnem in homine auget, nec uires ei tribuit, sed tñ
modo uentrē implet, et famē minuit: quia gustū refocillationis nō habet.
Sed & cerebrū hoīs aquosum facit, et stomachū tepidū & tardū parat, et
humorib. qui in hoīe sunt procellā incutit: et est fere ut inutilis campestris
herba, nec ad comedēdū homini sana. Sed q̄ in pulmone dolet, miliū
sup ignito lapide calefactū puluerizet, et huic bis tñ de puluere scolopen-
driæ addat: et eum buccella panis tam ieiunus q̄ pransus sepe comedat, &
sanabitur.

Ad Pulmonē

De VENICH. Cap. XIII.

VENICH frigidū est: et homini ad comedēdū parū ualet. q̄a refo-
cillationē et modicas uires tribuit: sed eū non tñ lædit quantū miliū,
nec etiā malos humores & pestes in hoīe tam ualide cōmouet. Qui aut
em ardentē febris habet, uenich in uino coquat, & uinum illud calidū
sepe bibat: & curabitur.

**Ad febres ar-
dentes.**

De SEMINE LINI. Cap. XV.

SEMEN LINI calidum est, & ad comedendum homini non
ualet. Sed qui in latere dolet, semen lini in aqua coquat, et lineum
pannum in aqua illa calida intingat, et absq̄ semine illo eundē pannū ita
cal. super latus suū sepe ponat: et dolor ille aliquantū, quamuis modice at-
tenuat, et remittit. Itē qui in latere dolet, semen lini accipiat, et modicū mi-
nus gummi de parafico, ita ut semen lini in .x. pte gummi excedat: et in sartagi-
ne ut glutē coquat. Deinde uiscū piri ī mortario ad succū fat, ita ut de suc-
co isto plus sit q̄ predicti gummi: et suc. istū, et medullā cerui maioris pon-
deris q̄ p̄fatum gummi, aut q̄ succus piri sit, in sartaginē ad semen lini, et
ad gummi ponat, et iterū simul feruere faciat. Q̄ si medullam cerui nō ha-
buerit, sepū iuuēis tauri addat, eodē modo ut medulla cerui esse deberet.
Quo facto, hęc per pannū subula ubiq̄ pforatū colat, et ī nouū fictile uas
ceratū fundat: si latere vō dolet, ad ignē cū illo se perūgat. Et qui alicu-
bi ī corpore suo aliq̄ modo ab igne ustus est: itē semen lini ī aqua fortiter
coquat, et lineum pannum aqua illi intingat, et ita calidum super locum
illum ubi ustus est ponat: et uersionem extrahit.

B
Ad dolorem
laterum.

**Ad combu-
sturam.**

De CANABO. Cap. XVI.

CANABVS calidus existit: et cum aer nec multū calidus, nec
multū frigidus est, crescit: et ita etiā natura ipsius, et semen eius sa-
nabile est sanis hoībus ad comedēdū, et ī stomacho eorū lene et utile est,
ita ut etiā liuorē de stomacho auferat, & facile digeri potest: nisi homo ille
ualde infirmē: et malos humores minuit, et bonos cōfortat. Et si quis ī
firmū stomachū habet: canabū in aq̄ ut cibū coquat, et comedat, et eū eru-
ctare facit, et facile digest. et infert. S; cū q̄ ualde infirmat, illū ī stomacho
aliquantū dolere facit: eū aut qui moderate infirmus est, comestū nō ledit.

**Ad Stoma-
chū infirmū.**

C Qui autem frigidum stomachum habet, canabum in aqua coquat, & expressa aqua panniolo inuoluat: & ita calidū stomacho sæpe superponat: & illum confortat, & loco suo restituit. Et qui etiam uacuum cerebrum habet, si canabum comederit, aliquantum in capite dolere facit: sed sanum caput, & plenum cerebrum non lædit. Pannus quoque ex canabo factus, ad ulcera & uulnera liganda ualet: quia calor in eo temperatus est.

Ad Stomachi frigiditatem

De GALANGA. Cap. xvii.

Ad febres ardentem.

Ad dorsi, & laterum dolorem.

Ad Cordis defectum.

Ad Halitum foetentem.

GALANGA in toto calida, & fortis roboris est. Homo qui ardentem febrem in se habet, galangam puluerizet, & puluerem istum cum frigida aqua bibat: et ardentem febrem in eo extinguit.

Et qui in dorso, aut in latere de malis humoribus dolet: galangam in uino feruere faciat: & calidum sæpe bibat: & dolor cessabit. Sed qui in corde defectum sentit: mox galangam ad sufficientiam comedat, & melius habebit. Homo quoque qui foetentem halitum patitur, qui ad pulmonem transit, ita ut etiam aliquando raucam uocem habeat: galangam, & sceniculum æquali pondere accipiat, & bis tantum de nuce muscata, & de piperetro, ut istorum duorum est: & hæc puluerizet, & simul commisceat, & de puluere isto ad pondus duorum nummorum cum tenui buccella panis cotidie ieiunus comedat: & mox modicum calidi uini bibat, & alias nobiles herbas, quæ bonum odorem habent, tam pransus, quam ieiunus frequenter comedat: ut bonus odor earum foetentem halitum compescat.

D Qui uero quolibet modo in pulmone dolet: pingues carnes deuitet, & a cibo qui multo sanguine perfusus est, & incocto cibo se abstineat, quia tabem circa pulmonem faciunt. Sed & pisam, & lentem, cruda poma, cruda olera, nuges, & oleum deuitet. quoniam liuorem pulmone inferunt. Quod si carnes comedere uult, macras comedat: & si caseum, non coctum, nec crudum, sed aridum comedat, quia mali liuores in eo sedati sunt. Et si oleum comedere uult, modice comedat: ne inde pulmone liuores contrahant. Aquam uero non bibat. quoniam circa pulmonem liuorem parat. Sed et nouum mustum, quod nondum in feruore ebulliendo sordes eiecit, non bibat, quia nondum purgatum est. Ceruisia autem eum non multum lædit, quoniam cocta est. Vinum uero bibat, quoniam bono calore suo pulmonem iuuat, ut ab humida et a nebulosa aura se obseruet: quia hæc humiditate sua pulmonem lædit. Si mali humores in uisceribus, et in splene hominis superabundauerint, et cordi multas passiones per melancholiam intulerint: ille galangam, et piperetrum æquali pondere accipiat, et album piper ad quartam partem unius istorum: uel si album piper non habuerit, accipiat pfeffertruch quater tantum ut albi piperis est, et hæc in puluerem redigat. Deinde farinam fabæ tollat, et ei prædictum puluerem addat: atque hæc omnia cum succo scenugræci, absque aqua et uino, alioque liquore commisceat. Quo facto, ex omnibus his cortellos parat, et eos ad calorem solis exsiccat, unde in æstate dum solem habere po-

Ad malos humores uiscerum, aut splenis.

test, eos faciat, quatenus in hyeme eos habeat. Deinde eosdem tortellos tam pransus quam ieiunus comedat. Postea liquiriciū tollat, & quinque plus de sceniculo, & zucc. ad pondus liquirici, & modicum mellis: & ex his potum faciat, & tam pransus quam ieiunus contra dolorem cordis bibat. Sed & homo cui flegma fumum in capite facit, & auditū eius cōfundit: galangam accipiat, & ad eius tertiam partem aloē, & origani bis tantū ut galangē, et folia persici eiusdem ponderis ut origani est: & ex his puluerem faciat, & eo tam pransus quam ieiunus quotidie utatur.

A
Ad auditum.

Qui autē in pectore, in corde, et in splene dolet, & qui stomachū de flegmate in frigidatum habet: galangam accipiat, et bis tantū origani, & semen apij ponderis ut origanum est, & parum albi piperis: & hæc in puluerem redigat, & huic modicum cocti mellis addat, et inde electuariū faciat: ita ut illud absq̄ repentino feruore leniter coquatur: et idem electuariū sæpe comedat: et puro, leni & bono uino frequenter utatur. Sed et qui a paralisi fatigatur, galangam accipiat, & ad eius medietatē nucem muscatam, & spicam ad medietatem nucis muscatæ, & githerut, & leuisticum æqualis ponderis: sed utriusq̄ singillatim plus quam spicæ: & his saxifricam, et polypodium æqualis ponderis addat: sed eorundem duorum simul tantū erit quantum quinque superiorum: & hæc in puluerem simul redigat. Et si sanus, puluerem istum in pane comedat: si autem infirmus, inde electuariū faciat, & comedat.

Ad dolorem pectoris, cordis, splenis, & stomachi.

Ad paralysim

DE ZYTVAR CAP. XVIII.

ZYTVAR temperate calidus est, & magnam uirtutem in se habet. Nam homo qui in membris suis tremet, et in quo uirtus deficit, zytuar in uinum inscidat, et parum minus galangē addat, et hoc cum modico melle in uino coquat, et sic calidū sæpe bibat: et tremor membrorum ab eo abscedet: et uirtutem recipiet. Er qui multam saliuam, et multas spumas in se habet, zytuar puluerizet, et puluerem istū in panniolum liget, et ita in uasculum aqua infusa imponat: quatenus eadem aqua saporem inde habeat: et sic per noctem in aqua dimittat, et ieiunus in mane sæpe bibat: et saliuam et spuma in eo cessabit. Sed et qui in capite ualde dolet, cum prædicto puluere in panno ligato, et in aqua madefacto, frontē et tempora madefaciat: et melius habebit. Et cui stomachus prauis cibis repletus, et multum grauatus est: zytuat puluerizet, et cum puluere isto, et modica farina simile, et aqua tortellum faciat: et eum in sole, aut in fornace iam fere in frigidata coquat: et eundē tortellum ad puluerem redigat, et puluerem istum ieiunus in manu sua sæpe lingat, etiam cum ad noctem dormitū uadit, et grauedinem stomachi aufert.

B
Ad tremorē membrorum

Ad saliuam superfluā.

Ad capitis dolorem.

DE ZINZIBERO. CAP. XIX.

ZINZIBER ualde calidum est, et diffusinū, et sano et pingui homini comestum obest. quia eum inscium, et ignarum, tepidū et lasciuum facit. quia repentinum calorem habet, qui ardore suo sensus

C

C hominis hebetat, genitalia membra mouet. Sed qui in corpore aridus est, & qui iam fere defecit, zinziberum puluerizet, & deinde ius faciat, et puluerem in eo ieiunus modice sumat, & etiam cum pane interdum modice comedat: & meliorabitur. Et qui ulcerosos oculos, & turbidos habet, zinzibernm puluerizet, & puluerem istum in pannum liget, & in uinum ponat: ut idem uinum ex hoc acre fiat: & ad noctem cum dormitum uadit, circa palpebras & oculos de uino isto liniat: & si etiam modicum ex eo oculos tetigerit, non nocebit: & ita ulcerosum uenenum & turbulentiam ab oculis auferet. quia dum homo uisum oculorum habet, oculis sic subuenire potest: postquam autem uisum perdidit, oculis hoc modo prodesse non poterit. Et cui oculi caligant, succum rutæ, & hysopi æquali mensura accipiat, & huic ter tantum de prædicto uino addat, & hoc in æreum uas fundat, ut in illo uirtutem suam retineat: & ad noctem cum dormitum uadit, oculos & palpebras exterius cum illo circumliniat: & si oculos interius aliquantulum tetigerit, non eos nocebit: & hoc sæpe faciat, et caliginem oculorū fugabit. Sed et qui constipationem in stomacho et in uentre patitur, zinziberum puluerizet, et cum modico succo ancusæ puluerem istum commisceat, et ex eodem puluere, et farina fabæ tortellos faciat, et eos in fornace qui iam a calore ignis aliquantum cessauit, coquat. Et sic tortellos istos tam pransus quam ieiunus sæpe comedat, et sceditatem stomachi minuit, et hominem confortat. Item homo qui in stomacho quemlibet dolorem patitur, zinziber, & bis tantum galangæ, et zituaris ad mediam partem puluerizet, et post cibum puluerem istum in uinum ponat: et sic bibat, et etiam ad noctem cum dormitum uadit, et sic sæpe faciat, et in stomacho melius habebit.

D Si quis quoque ziterdrusen in corpore suo habet, de puluere zinziberi in panniolum liget, et in acetum ponat, et modicum uini addat, ne nimis acre fiat, et panniolo isto locum illum liniat, et sanabitur. Homo autem quem uich fatigat: modicum zinziberi, et plurimum cinnamomi accipiat et hæc puluerizet. Deinde tollat saluiæ minus quam zinziberi, et feniculi plus quam saluiæ, et tanaceti plus quam saluiæ, et hæc in mortario ad succum terat, et per pannam colet. Deinde mel modice in uino coquat, et ei parum albi piperis addat: uel si illud non habuerit, parum de nimolo: & prædictum puluerem, & prædictum succum inmittat. Postea merlinsen sumat, & tormentillæ bis tantum, & synape, quod in campo crescit, tantum ut tormentillæ, sed minus quam merlinsen sit: & hæc in mortario ad succum terat, & in saccellum ponat, & præfatum mellitum & puluerizatum uinum superfundat, & ex his clarum potum faciat. Qui autem prædictum dolorem patitur, potum istum quantum uno halitu bibere potest ieiunus bibat, & simili modo ad noctem cum se in lectum reponit: & hoc faciat usque dum sanetur. Sed & homo qui potiones facere, & sumere uult, zinziberum, & dimidiam partem tantum de liquiricio, et tertiam partem de zituare quantum de zinzibero puluerizet.

Ad oculos
ulcerosos.

Caliginosos.

Ad constipationem.

Ad Stomachi
dolorem.

Ad poriones
pr. paratoria.

et colet: et deinde eundem puluerem simul penset: postea sumat tantum **A**
 de zucharo quantū puluis iste pensat. Omnia hæc simul penset ad pon-
 dus triginta nummorum. Deinde accipiat de purissima farinula similæ
 quantum dimidia testa nucis capit, et tantum lactis citocatiæ quantum
 inscisa penna scriptoris in incisione tenere potest, et sic de prædicto pul-
 uere, et de farina, et lacte citocatiæ tenuissimam massam, uel tortellum fa-
 ciat: et hanc massam in quatuor partes diuidat, et ad solem in martio, uel
 in aprili siccet. quoniam in mensibus istis radius solis ita temperatus est,
 quod nec nimis calidus, nec nimis frigidus: et ideo sanitatem præcipue
 affert. Quod si in istis mensibus lac de prædicta citocatia habere nō po-
 terit, ita q̄ eum oportet differre ad maium: tunc etiam præfato tortello in
 maio facto, ad solem etiam manū exsiccet, et sic ad opportunum tempus
 obseruet. Et qui tunc potionem sumere uoluerit, quartā partem de præ-
 dicta massa ieiunus sumat. Quod si stomachus illius tam fortis et spissus
 est, ut tactum potionis huius non sentiat, iterum dimidiam partem tertie
 partis præfati tortelli accipiat, et denuo totam cum lacte citocatiæ illiniat:
 & sic iterum in sole siccata ieiunus sumat. Sed antequam aliquis potio-
 nem istam accipiat, si frigus est, se calefaciat, & sic sumat: & postquā eam
 sumpserit, in lecto uigilando modicū requiescat, & deinde surgens hac
 & illac modice deambulet, ita tamen ne frigus patiatur. post solutionē
 autem, triticeum panem, non siccum, sed in sorbiciuncula intinctum co- **B**
 medat, & pullos gallinarum. & porcinas carnes, atq; alias suaues carnes
 edat. Grossum autē panem, & bouinas carnes, & pisces, et alios grossos
 cibos, et assos, exceptis assis pyris, deuitet: et a caseo et a crudis olerib;,
 et pomis se abtineat. Vinum aut, sed tamē modice bibat: et aquā dimit-
 tat. Claritatem quoq; solis fugiat, et sic per tres dies hæc obseruet.

DE CIMINO. CAP. XX.

CIMINVM temperati caloris est, et siccum: et homini qui
 dumpfet bonū, sanum et utile ad comedendū quomodocumq;
 comedat. Sed illum qui in corde dolet, lædit. quia cor perfecte non cale-
 facit, quod semper calidum esse debet. Sano autem homini bonum est
 comestum: quia bonum ingenium parat ei. quoniam magnum calorē
 in illo extinguit, unde ignorantiam incurreret: et illum temperat qui ni-
 mis calidus est. Vnumquemq; autem infirmum lædit, si illud comede-
 rit. quoniam pestem in eo excitat, præter illum qui in pulmone dolet.

Homo qui coctū, uel assum caseum comedere uult: ne inde doleat, ci-
 minum superponat, et sic comedat. Qui uero nauseam patitur: cimi- **Ad Nauseam**
 num accipiat, et ad eius tertiam partem piper, et bibinellam, uelut quar-
 tam partem cimini: et hæc puluerizet, et puram farinam similē accipiat,
 et puluerem istum farinæ huic immittat: et sic cum uitello oui et modica
 aqua tortellos, aut in calido fornace, aut sub calidis cineribus faciat, et tor-
 tellos istos comedat. Sed et prædictum puluerem super panem positum

C manducet, & in uisceribus calidos & frigidos humores, qui nauseam homini inferunt, compescunt.

DE PIRETRO. Cap. XXI.

Instauratio
uirium.

Ad paralysim

PIRETRVM temperati caloris existit, & aliquantum siccitatis & eadem temperies pura est, & uiriditatem tenet. Nam sano homini bonum est comestum. quia tabem in eo minuit, & sanguinem auget, & purum intellectum in eo facit. quia calor piretri nec nimis magnus, nec nimis paruus est, sed temperatus. Sed et infirmum qui in corpore pene defecit, ad uires suas reducit: & in homine nihil indigestum relinquit, qui id frequenter comedit. Et homo qui multum flegmatis in capite habet, si eum frequenter comedit, flegma in eo minuit. Sed saepe comestus, pleurisi ab homine depellit, & pueros humores in eo parat, et oculos clarificat. Homo quoque qui paralysi fatigatur, piretrum, & secundum eius tertiam partem zinziber puluerizet, et ieiunus comedat, et uinum postea bibat: & melius habebit. Et quomocumque piretrum comedatur, scilicet aut siccum, aut in cibo, bonum & utile est, tam infirmo, quam sano homini. Si enim homo eum frequenter comedat, ab eo infirmitatem fugat, & eum infirmari prohibet. Quod autem comestus in ore humiditatem & saliuam educit, hoc ideo est, quia malos humores extrahit, & sanitatem reddit.

DE LIQVIRICIO. CAP. XXII.

LIQVIRICIVM temperati caloris est, & homini claram uocem parat, quomocumque comedatur: mentem suauem facit, & oculos eius clarificat, & stomachum illius mollificat. quia calor eius bonus est, & utilis, & non nociuus. Sed & frenetico multum prodest, si illud saepe comedit.

DE CVBEBE. CAP. XXIII.

CVBEBE calidum est, & calor ille temperamentum in se habet: & etiam siccum est. Si quis autem Cubebe comedit, indignum ardorem qui in ipso est temperat, et mentem hominis laetam parat: ingenium ipsius, & scientiam puram facit. quoniam utilis et temperatus calor eius, indignos ardores libidinis, in quibus fetidi et limosi liuores latent, extinguit, & mentem hominis & ingenium eius accendendo clarificat.

DE GARIOFYLO. CAP. XXIII.

Ad stridorem
capitis.

Ad hydro-
pim incipi-
entem.

GARIOFYLV M ualde calidum est: et quandam humiditatem in se habet, quae se suauiter extendit: ut suauis humiditas mellis. Et si quis in capite dolet, ita quod caput ipsius stridet, uel surdus sit, gariofylum saepe comedat: et stridorem capitis eius minuit. Et cum infirma uiscera in homine aliquando intumescunt, multotiens fit, quod tumor ille uiscerum hydropticum morbum in eo crescere faciat. Vnde cum iam hydropis in homine crescere incipit, gariofylum saepe comedat: et illud initium morbi huius compescit. Sed et calor medullae hominis multum

totiens exsudat, & podagram in eo parat. Quæ cū iam crescere incipit, ille Garyophyllum sæpe comedat: & uirtus eius medullam eiusdem hominis transit, & prohibet ne podagra crescat. Et qui singultum patitur, Garyophyllum frequenter manducet. Sed & zituar pransus frequenter comedat: & hæc etiam per mensem unum faciat.

De CRISTIANA. Cap. XXV.

CRISTIANA igneum calorē, & mordax frigus in se habet. Homo autem in quo pessimi & mortiferi humores eriguntur, & in aliquo membro eius ebulliunt, sic quod dicuntur freislichaz: cristianam frequenter comedat, et meliorabitur. Sed et qui quartanas habet, in ipso accessu earum cristianam comedat, & melius habebit. Et qui de paralisi fatigatur: in ipsa fatigatione cristianam comedat, & meliorabitur. Et qui ardentes febres in stomacho habet, cristianam in uinum incidat, & idem uinum calefaciat, & calidum bibat, & curabitur.

De PEFFERTRVCH. Cap. XXVI.

PEFFERTRVCH calida & humida est: & eadem humiditas temperamentum in se habet, & infirmis, & sanis bona & utilis est ad comedendum: et acerbitas quæ in ea est, hominem interius non mordet, sed sanat. Et homo qui cor debile, & infirmum stomachum habet, eam crudam comedat: & illum confortat. Sed & qui tristē mentem habet: si ipsam comedit, eum letum facit. Et etiam comesta oculos hominis sanat, & clarificat.

De ACITVLA. Cap. XXVII.

ACITVLA nec calida, nec frigida, in recta mensura est, sed tepida: unde homini ad comedendum non ualet, quia contra naturam eius: et si homo illā comederit, eum tristem facit, et naturam eius in iniustam mensuram in uisceribus ipsius diffundit. Sed ad pabulum pecorum ualet, et bubus et ouibus utile est. quoniam quod in ea debile est ad uires hominis, hoc uiribus pecorum utile est.

De SALVIA. Cap. XXVIII.

SALVIA calidæ et siccæ naturæ est: et magis de calore solis quam de humiditate terræ crescit: et contra infirmos humores utilis est, quia sicca est. Nam cruda et cocta bona est illi ad comedendum, quem noxij humores fatigant, quoniam eos compescit. Sed et saluiam puluerizet, et puluerē istum eum pane comedat, et superfluitatem malorum humorum minuit. Et qui ab aliqua sordida re foetorem patitur, saluiam naribus infigat, & ei prodest. Si quis etiam in superfluitate noxiorum humorum et flegmatis abundat: aut si quis foetentem halitum habet: saluiam in uino coquat, et deinde per pannum colet, et sæpe bibat: et mali humores et flegma in ipso attenuantur. Quod si ille qui has infirmitates habet aliquantum per paralysin fatigatur: saluiam in aqua coquat, ut prædictū est, et eam bibat: et calor eius cū aqua delinitus, paralysin in homine

Compescit. Nam si homini isti cum uino dare uinum paralisiacos humores in ipso modum suum transilire faceret. Qui autem fastidium comedendi habet, saluiam accipiat, & minus de cerefolio, & modicum de alio: & hæc in aceto simul contundat: & sic condimentum faciat, & cibos quos comedere uult, in eo intingat: et appetitum comedendi habet. Cum cibus qui madidum succum habet, hominem in capite dolere facit, saluiam, & origanum, & foeniculum æquali pondere accipiat: & marrubij plus quam horum omnium sit: et ad succum contritum butyrum sufficienter addat: uel si illud non habuerit, aruina addita, ex his unguentum faciat, & caput inungat: & melius habebit. Si etiam malus fumus de stomacho ad ilia hominis extenditur, & eum ibi dolere facit, saluiam accipiat, et quinquies tantum seu wurtz ut saluiæ est, et decies tantum rutæ ut saluiæ: & herbas istas in noua olla cum aqua usque ad primam feruentem ebullitionem coquat: & deinde expressa aqua, easdem herbas ita coctas & calidas super locum ubi dolet ponat, & panno desuper liget. Si quis urinam præ frigiditate stomachi retinere non potest, saluiam in aqua coquat, & per pannum colet: & eam calidam sæpe bibat, & curabitur. Si etiã mali et concreti, et uenenosi humores in homine superabundauerint, te eum sanguinem exscreare & mouere per aliqua tempora fecerint: interim nullam medicinam idem homo sibi adhibeat, ne sanguis per medicinam exterritus ipsum interius exulceret, & plus solito effluat: sed postquam sanguis aliquantum cessauerit, saluiam in leni & suauis uino, modica aqua mixta, coquat: modico quoque oleo oliuæ, aut butyro addito, & cocto, per pannum colet: & modice non ieiunus, sed pransus bibat: & eum confortat, & interius sanat.

De R V T A. Cap. XXIX.

R V T A DE forti & plena uiriditate terræ magis quam de calore crescit: & calorem temperatum in se habet, & magnam uirtutem, quia uis caloris tam fortis est, quod frigiditatem incongruam excellit. Est etiam fortis uiribus in humiditate, & bona contra aridas amaritudines quæ in homine cresunt, in quo recti humores deficiunt. Sed & melior & utilior est cruda quam puluerizata in comestione, quia tota uis eius in uiriditate est. Et comesta, iniustum feruorem sanguinis in homine compescit. Calor etiam ipsius melancholiam attenuat: unde expertum est, quod qui melancholicus est, melius habebit, si eam post alios cibos comederit. Sed et si quis cibum aliquem comederit unde dolet, rutam postea comedat, et minus dolebit, et infirmitatem ciborum attenuat. Homo quoque qui humentes oculos habet, rutam accipiat, et bis tantum saluiæ, et cerefolij bis tantum ut saluiæ, et herbas istas in mortario modice contundat, ut aliquantum succi reddant: et deinde easdem herbas ita contritas claro oui intingat, et ad noctem cum dormitum uadit, illas super frontem usque ad utraque tempora ponat, et malos humores extrahunt: uel si aliquis de

Ad appetitum
comedendi.

Ad capitis do
lorem.

Ad illium do
lorem.

Ad urinæ de
stilationem.

Contra Me-
lancholiam.

Ad oculos
humentes.

pomo succum sugat. Qui nigros, seu turbulentos oculos habet, ut alii quando nubes est, & in eis aliquo modo caligat: succum rutæ accipiat, & bis tantum puri liquoris mellis, & modicum boni & clari uini his cōmisceat, & micam triticei panis his imponat: et super oculos suos in nocte cum paño liget. Quod si homo in renibus, & in lumbis interdum dolet: hoc multotiens de infirmitate stomachi fit: tunc idem homo rutam, & absinthiū æqualis ponderis accipiat: & plus his de aruina ursi addat: & hæc simul contundat, & cū his circa renes & lumbos suos ubi dolet se iuxta ignē fortiter inungat. Si homo aliquñ ita in delectatione cōmouetur, quod sperma ad articulum emissionis peruenit, sed tamen intra in corpe aliquo modo retēta fuerit, et inde infirmari cœperit: rutā, et modicū minus de absinthio accipiat, & succū earū exprimat, & huic succo zuccharum, et plus de melle, et tantū uini quantū succorū istorum est, addat, et ignito chalybe in uoua olla, aut in patella quies calefaciat: et postquam modicū comederit, istud cal. bibat. Quod si in hyeme est, qđ prædictas herbas habere non potest, baccas lauri, et bis tantum de dictamno puluerizet, et post modicū cibi, in calido uino ignito chalybe calefacto bibat: et sic noxius liuor qui in eo remāsit, cum urina et digestiōe egeritur. Si quis autem homo comederit, unde mox dolet: rutam, et bis tantum de saluia cum sale temperatas statim comedat: et melius habebit.

De HYSOPO. Cap. XXX.

HYSOPVS sicca naturæ est, et calidus: et tam magnæ uirtutis, ut etiam ei petrae resistere non possint quin ibi crescat ubi seminatur. Et sæpe comestus, infirmas et foetidās spumas humorum purgat, sicut feruor in olla spumas eijcit. Et ad omnes cibos utilis est coctus. utilior enim est coctus, et puluerizatus, quam crudus, quia cruda siccitas eius hominem lædit. Hysopus etiam comestus, cor confortat, et pulmonem aliquantum uiribus suis purgat. Nam qui tussitat in iecore, et qui dumpset, in pulmone dolet, uterq; istorum hysopum aut cum carnibus, aut cū sagimine comedat, et meliorabit. quia si quis aut solo uino, aut sola aqua addita comederit, et non cum alio condimento, plus inde læditur quam iuuetur. Cum enim in iecore, aut in pulmone dolet, liquiriciū, et plus cinnamomi, et hysopi plus quam istorum duorum, et foeniculi plus istorum triūsumat, et hæc in noua olla sufficienti melle addito, ita ne amaritudo in eis sit fortissime coquat, et deinde ollā istam tectam reseruet cum eisdem hærbis per nouem dies, et totidem noctes, et deinde per pañum colet, et bibat. Et si multum dolet, in nouem diebus per singulos dies bibat: sed antequam in mane diei bibat, modicum prædeat, sed & ad noctem ad sufficientiā sibi comedat, et satius

A
Ad oculos caliginos.

A
Ad Renum et lumborum dolorem.

B

D
Ad Tussim.

A
Ad iecur, & pulmonem.

A
Ad iecur, & pulmonem.

C ex eo bibat. Si aut̄ modice dolet: eodē modo tribus diebus tranfactis bibat: & hoc faciat, et curabitur: nisi Deus nolit. Sed si iecur de tristitia hominis infirmatur: antequam infirmitas in eo superabundet, pullos galinarum coquat cum hysopo: & tam hysopum, quam pullos istos sæpe comedat. Sed & crudum hysopum uino impositum frequenter manducet: & idem uinum bibat. quia hysopus ei utilior est ad infirmitatem istā quam illi qui in pulmone dolet.

De F O E N I C V L O. Cap. xxxi.

Flegmatū,
mali halitus,
& oculorum
medicina.
Somni pro-
uocatio.

F O E N I C V L V M suauem calorem habet: & nec sicca, nec frigida naturæ est. Et crudū comestum, hominem non lædit: & quomodocunque comedatur, hominem lætum facit, & suauem, calorem ac bonum sudorem ei infert, & bonam digestionem ei facit: semen quoque eius calidæ naturæ est, & utile ad sanitatem hominis, si alijs hærbis additur in medicamentis. Nam qui fœniculum, aut semen eius ieiunus quotidie comedit, malum phlegma, & putredines in eo minuit: & foetorem ab halitu eius compescit: & oculos eius clare uidere facit, bono calore, & bonis uiribus suis. Qui autē aliqua contrarietate occupatus dormire non potest: si in æstate est, fœniculum, & bis tantum millefolij modice coquat: & aqua expressa, herbas istas calidas temporibus & fronti et capiti circumponat, & desuper panno liget. Sed & uiridem saluiam accipiat, & eam uino modice aspergat, & sic supra cor suum, & circa collum

Ad caliginis
oculorum.

D suum ponat: & dormitione alleuiabitur. Quod si in hyeme est, semen fœniculi, & radicem millefolij in aqua coquat, & capiti, ut prædictum est, circumponat, & saluiam puluerizatam, & uino modice madefactam super cor & collum ponat, & melius habebit. Cum uero aliquis griseos oculos habens, in eis aliquo modo caligat, et dolet, cum dolor ille adhuc recens est, fœniculum, uel semen eius terat, et sic sumat succum eius, et rorem quem super recto gramine inuenerit, et modicū farinae similæ, et hoc cortello commisceat, et in nocte oculis suis circumponat, et panno liget, et melius habebit. Sed et si aliquis oculos similes turbidæ nubi, quæ nec ad plenum ignea, nec ad plenum turbida, sed aliquantum glauca, et in eis caliginem et dolorē sustinet: fœniculum si in æstate est terat: uel si in hyeme est, semen eius tritū claro oui bene despumato imponat, et cum dormitum se collocat, oculis superponat, et caliginē oculorum minuit. Si etiam nimius dolor præ multo fluore in naribus hominis excreuerit, fœniculum, et quater plus de aneto accipiat, et super lapideā tegulam tecti, uel super tenuem laterem igne calefactum ponat, et hac, et illac fœniculū illud, et anetum uerset, ut fumiget: et fumum istum, et odorem eius naribus et ore introrsum in se trahat, et deinde herbas illas ita calefactas cum pane comedat. Hoc autem per quatuor, aut per quinque dies faciat, ut illi effluentes humores tanto suauius separentur. Homo autem qui malū liuorē in infirmo stomacho suo habet, fœniculum accipiat, et modicum

Ad fluorem
narium.

Ad liuorem
stomachi.

plus de urtica: et leuistici bis tantum ut istorum duorum est: et ex his cum modica farina, aut modico pane cibum faciat, et sæpe comedat: et infirmo stomacho liuorem aufert. Homo etiam quem melancholia lædit: fœniculum ad succum contundat, et frontem, et tempora, et pectus et stomachum sæpe perungat: et melancholia in eo cessabit. Sed et si quis assas carnes, uel assos pisces, uel aliud quicquam assum comederit, et inde dolet: mox fœniculum, uel semen eius comedat, & minus dolebit.

A

Ad Melancholiam.

Ad inflationes uirilium.

Ad facilitatem partus.

B

Ad oues infirmas.

Ad paralysim
Ad fluxum sanguinis e naribus.

Si etiam interdum a malis humoribus in uirilibus uiri inflatio pessimi tumoris insurgit, quæ illum ibi dolere facit: fœniculū accipiat, & ter tantum fenugræci, & modicum butyri uacarum, & hæc simul contundat, & desuper ponat, & malos humores extrahunt. Deinde idem uir tortellos ex quibus ceruisia fit accipiat, & cum calida aqua eos modice faciat, & sic calefaciat, & super præfatum tumorem ponat. Sed et si pregnans mulier in partu multum laborat, tunc cum timore & magno moderamine suaues herbulas, ut fœniculum, & asarum in aqua coquat, & expressa aqua, ita calide circa femora & dorsum eius ponantur, & desuper panno ligato suauiter teneantur, ut dolor, & claustra illius tanto suauius & facilius soluantur. Homo quoque semen fœniculi accipiat, & ad medietatē eius galangam, & ad eandem medietatem dictamnum, et ad medietatem dictamni pilosellam: & hæc simul puluerizet, & per pannū colet, & post modicam horam prandij puluerē hunc calido uino, & non feruente imponat, & bibat. Et puluis iste hominem qui sanus est, sanum retinet: infirmum autem confortat, et digestionem homini parat, et uires tribuit, et bonum & pulchrum colorē faciei subministrat, & unicuique homini siue sanus, siue infirmus sit, post cibū eius comestus prodest. Quod si oues infirmari incipiunt: fœniculū, et plus de aneto accipiat, et in aquā ponat, ut aqua saporem ab eis accipiat: et infirmis ouibus ad potandū imponat.

DE ANETO. CAP. XXXII.

ANETVM sicca et calidæ, et temperatæ naturæ est: et crudū, et coctum, seu quomodocumque comedatur, tristem facit hominem. Et crudum non ualet homini ad comedendum, quia maiorem humiditatem terræ in se habet, quam fœniculum, et quandam pinguedinē de terra sibi attrahit: unde malum est homini crudum ad comedendum.

Sed tamē coctum paralysim compescit. Cui ergo multus sanguis de naribus fluit: accipiat anetum, et bis tantum millefolij, et has herbas uirides fronti, temporibus, et pectori suo circumponat. Et hæc herba uirides esse debent, quoniā uirtus earum in uiriditate præcipue uiget. Quod si in hyeme est, herbas istas puluerizet, et ipsum puluerē modico uino aspersum in facellum ponat, et fronti, temporibus, et pectori superponat, ut prædictum est. Igitur ut homo delectationem et libidinem carnis in se extinguat: accipiat in æstate anetum, et bis tantum bachminzæ, et brochuurtz modicū plus, et radicem irsilliricæ, et hæc omnia in acetum inscidat.

D

C & ex eis condimentum faciat, & sic frequenter cum omnibus cibis suis comedat. In hyeme autem hæc puluerizet, & puluerem item cum escis suis manducet. quia uiriditatem earundem herbarum tunc habere non potest. In humida enim & leni aura, quia tunc boues facile infirmari incipiunt, anetum, et minus de radice irsilliricæ pabulo eorū intermisce, & prauos humores in eis consumit.

Ad boues
infirmas.

DE PETROSELINO. CAP. XXXIII.

PETROSELINUM robuste nature est, et calorem in se habet, et de uento et humiditate terræ crescit, et melius et utilius est homini crudum quam coctum in comestione. quoniam si coquitur, uis uiriditatis eius aliquantū læditur, et comestum febres quæ hominē non cōcutiunt, sed leniter tangūt, attenuat: sed tñ in mente hominis grauitatē generat, cum calore suo febres fugat. Sed & quia de uento & humiditate terræ crescit, mentem hominis repente grauat, sed tamē corpus nō lædit.

Contra dolo-
rem cordis,
splenis, & la-
terum.

Ad stomachū

Qui autem in corde, aut in splene, aut in latere dolet: petroselinum in uino coquat, modico aceto addito, et satis de melle, et per pannum colet, sæpe bibat, et eum sanat. Sed & qui infirmum stomachum habet: petroselinum accipiat, & bis tantū sceniculi, et lanariæ tantū ut petroselini, & ex his pulmentū faciat, cui butyrum, aut bouinam aruinam, & affum sal addat, & sic coctum sæpe comedat. Sed & qui allium comedit, &

Ad Calculū.

inde dolet, mox petroselinū comedat, & minus dolebit. Et qui de calculo dolet: petroselinum accipiat, & ad eius tertiam partem saxifricam in uino coquat, et per pannum colet, et in asso balneo bibat: sed & iterum petroselinum, et ad eius tertiam partē saxifricam in aqua coquat, et ignis-
tos lapides eiusdem assi balnei cum eadem aqua perfundat, ut uapor eorū
illū pertranseat: et hoc sæpe faciat, et melius habebit. Item qui a para-

Ad paralysim

lisi torquetur: petroselinū, et sceniculum æquo pondere accipiat, et modicum minus de saluia: et herbas has simul in mortario modice terat, et eis rosatum oleum oliuę addat, et in locum ubi patitur ponat, et desuper cum panno liget. Et qui mollem carnē habet, et de superfluis potationibus de gutta in aliquo membro suo fatigatur. petroselinum accipiat, et quater tantum de ruta, et in patella cum oleo oliuę frinet: uel si oleum hoc non habuerit, cum hyrcino sepo infrixari faciat, et herbas istas calidas loco ubi dolet ponat, et pannum desuper liget, et melius habebit.

DE APIO. CAP. XXXIIII.

APIVM calidæ nature est, et plus uiride quam siccum, et multum succum in se habet: et crudum non ualet homini ad comedendum. quoniam malos humores in eo parat. Coctum autem eum nō lædit: sed sanos humores ei facit. Quomodocumq; autem comedatur, uagam mentem homini inducit. quia uiriditas eius eum interdum lædit, interdum tristem in instabilitate facit. Et homo qui humectantes oculos habet, ita qd de superabundantibus humoribus lachrymas stillando

superfundunt: apium accipiat, et parum plus sceniculi, et hæc ad succū **A**
 contundat, et in claro oui absq̄ uitello eius intingat: et cum ad noctem
 dormitum uadit, eas super humectantem oculū cum panno liget, et hæc
 sepe faciat, et curabitur. Qui uero de gith ita fatigatur, quod oculi eius
 quasi sagittando hac et illac mouentur, et quod uisus eius contrahendo
 contorquetur, et quod membra eius tremant, et quod etiā alias in mem-
 bris suis contrahit: semen apij puluerizet, et ad eius tertiam partem semē
 rutæ, et nucis muscatæ minus quam pulueris rutæ, et gariofyli minus
 quam nucis muscatæ, et saxifricæ minus quam gariofyli: et omnia hæc
 in puluerem redigat, et tam prausus quam ieiunus puluerem istum co-
 medat, et gutta ab eo cessabit. quia optimum remedium contra paralī-
 sim est. Sed et qui a paralīsi non fatigatur, etiam si puluerem istum sæ-
 pe comederit, paralīsim ab eo fugat.

Contra pa-
ralīsim.

DE CERIFOLIO CAP. XXXV.

CERIFOLIUM siccæ naturæ est, et nec de forti aëre, nec de
 forti humiditate terræ crescit, sed in debili aura antequam fertilis
 aër æstatis oriatur: sed tamen magis calidum quam frigidum est, et idem
 calor sanus est. Inutilibus autem herbis aliquantum assimilatur. quia si
 crudum comeditur, plurimum fumum in capite hominis facit. Nam nec
 coctum, nec crudū corpori hominis ad comedendū prodest, nisi quod
 tantum ad medicamenta ualet, & fracta uulnera uiscerū sanat. Homo **B**
 enim qui fracta uulnera uiscerum habet, cerifolium in mortario contun-
 dat, & succum eius exprimat, & uino infundat, & sæpe bibat, & turabit.

Cum autem homo aliquando crudum cibum comedit, mali humores
 eorundem ciborum, quia per nullum condimentum temperati sunt, ad
 splen ascendunt, & illud dolere faciunt: unde idem homo cerifolium ac- **Ad Splen.**
 cipiat, & minus de aneto, & cum triticeo pane in aceto, uelut offas, & cō-
 dimentū faciat, & frequenter comedat. Postea etiam semen lini accipiat,
 & illud in sartagine coquat, & expressa aqua in sacellū fustum loco sple-
 nis quanto calidius pati potest, cū sacello superponat. Homo quoq̄ **Ad ulcera &**
 qui diuersa ulcera & scabiem patitur, cerifoliū accipiat, et ter plus de po- **scabiem.**
 lypodio, & enulæ quinquies plus quam cerifolij sit: & hæc in aqua co-
 quat: postea aqua expressa, et per pannum colata, eam in sartagine fun-
 dat, & modicū noui thuris & sulphuris addat, & nouam aruinam porci
 plus quam aliorum prædictorū sit addat: ut simul in sartagine super ignē
 aliquantulum uelut unguentū inspissetur. Et cū unguento dolens circa
 ulcera se inungat: hæc autem per quinque dies faciat, ut cutis & caro eius
 per istud transfundantur: & postea idem dolens balneo se abluat, qua-
 tenus liuores isti, & fœtor de ipso auferantur.

DE LEVISTICO CAP. XXXVI.

LEVISTICUM temperati caloris est. Quod si crudū come-
 ditur, hominē in natura sua dissoluit, & eū in natura sua destituit.

Sed et coctum si quis absq; alijs cōdimentis solū comederit, eum grauem & tædiosum mente & corpore facit: si aut cum alijs condimentis coquit, & sic comeditur, comedentem non multum lædit. **Ad Glandes.** Qui aut glandes in collo habet, et inde dolet, ita quod uenæ colli ipsius inflantur: leuisticum accipiat, & modicum plus asari, et in aqua simul coquat, et herbulas istas collo calidas circumponat, et curabit. **Tussim.** Et si quis in pectore tussitat, ita quod ibi primū dolere incipit: leuisticū accipiat, et saluiam equali modo: et foeniculi bis tantū ut istorū duorū est, et in bonū uinum tam diu simul ponat, usq; dum idem uinū saporem ex eis capiat: et tunc abiectis herbulis, idem uinū calefaciat, et calidum post cibū bibat, usq; dum sanetur. Si aut tussis modica est, homo prædictum poculum non calefactum bibat. quoniā dolor lenis est. Si uero dolor fortis est, idem uinū calefactum bibat, quatenus tanto suauius soluatur. **Reuma equi.** Quod si reuma de naribus equi fluit, ita quod inde tussitat: homo qui eum liberare uult, leuisticū accipiat et modicū minus urentis urticæ, et eas in aqua coquat, et deinde de aqua ablatis, fumū earum ita calidū in nares et in os eius freno imposito transire permittat, et sanabitur. Si aut equus in uentre uelut de morsibus dolet: homo leuisticum accipiat, et modicū minus de urente urtica, et pabulo illius sæpe intermiscet, quatenus ita simul comedat, et curabitur.

DE PUNGO CAP. XXXVII.

PUNGO calidæ naturæ est. Quod si homo ex eo solū cibū facit, sagimine, aut oleo addito, et sic comederit, uentrē suū uelut quedā potio aliquantū soluit. Sed et pungo comesta, uix cōpescit calore suo.

DE NASTURTIO. CAP. XXXVIII.

NASTURTIVM magis calidū quam frigidū est, et etiā humidū existit, et magis de uiriditate terre, quā de sole crescit: et comestum, malos humores in hoīe auget, et splen lædit. qm̄ illud molle est, et facile læditur.

DE BRUNNECRASSO CAP. XXXIX.

Regium morbum febres.

BRUNNECRASSVM calidæ naturæ est, & comestū nō multum prodest homini, nec eum multū lædit. Homo qui regium morbum, aut febres habet, brunnecrassum in patella calefaciat, et calidū sæpe comedat: et curabit eum. Et qui comestos cibos uix digerere potest, eandem herbam in patella calefaciat. quia uires eius de aqua sumit: & sic comedat, & iuuabit eum. quoniam uires ab igne accepit.

DE PORTULACA CAP. XL.

PORTULACA frigida est, et comesta liuorem in homine facit, nec ei ad comedendum prodest.

DE BACHMINZA. CAP. XLI.

BACHMINZA calida, & moderate comedi potest, & comesta nec multum prodest, nec multū obest homini. Sed homo qui dumpfet, et pinguiā uiscera habet, aut cuius stomachus de multis cibis et potibus grauat: bachminzam crudam, aut cum carnibus, aut in forbiciuncula, aut

in alio cibo ex oleribus facto coctam sæpe comedat, et dumpfo cessabit. **A**
Sed homo qui de infirmo pulmone dumpfet, flegma exscreat, et uoce se
mouendo tussitat: qui aut in moderata pinguedine, et de multis cibis et po-
tibus dumpfet, halitū difficultē trahit, et flegma nō extrahit: et sic discernit.

De ALIA MENTA. Cap. XLII.

ALIA MENTA, quæ magna est, calida existit. Ista contun-
datur, & ubi sotim, aut snebelza comedendo lædunt, circa desu-
per ponatur, & panno ligetur, & morientur.

De minori MENTA. Cap. XLIII.

MINOR Menta calida est. Ista etiam tundatur, & oculis qui **Ad oculos**
liuorē dolendo patiunt superponat, et panno liget, & prauos hu-
mores extrahit. Sed et qui frigidum stomachum habet, & cibos di-
gerere nō potest: istā Mentam crudā, aut cum carnibus aut cum piscibus
coctā comedat, & stomachū eius calefacit, quocumq; modo comedatur.

De Rœmische MENTA. Cap. XLIII.

RŒMISCHE Menta moderati caloris est, sed tamē aliquan-
tum temperati. Homo quem uich lædit, herbā istā tundat, &
succum eius per pannum colet, & modicum uini addat: & mane & sero **B**
ad noctem eundem succum bibat, et uich cessabit. Et ut sal omnem ci-
bum moderate additus temperat, sic herba ista aut carnibus, aut piscibus
aut alijs leguminibus, seu cibo ex oleribus facto moderate addita, bonū
saporē, & bonum condimentum cibo illi præstat: et sic etiam comesta,
stomachum calefacit, & bonam digestionem parat.

De BALSAMITA. Cap. XLV.

BALSAMITA calida existit. Si aueem multis & diuersis
cogitationibus scientia & sensus cuiuspiam hominis euacuantur,
ita quod q̄s in amentia uertitur: balsamitam accipiat, & ter tantum sceni-
culi, & in aqua simul coquat: & abiectis herbulis, eandem aquam in
frigidatam frequenter bibat. Homo idem aridos cibos deuitet, bonos autē
em & delicatos comedat, quia ei bonum sanguinem subministrant. Sed
& pulles similæ, aut butyro, aut sagimine, non autem oleo factos come-
dat, quia inanitem cerebrum replet, oleum flegma attraheret. Et uis-
num non bibat, quia dissipatos humores in eo magis dissiparet. Sed
nec aquam simplicem bibat, quia sensus ipsius in maiorem inanitatem
deduceret. Prædictum autem potum, & ceruisiam bibat. Caput quoq;
suum pileo, aut filtro de pura lana facto operiat: ut cerebrum leniter &
paulatim incalescat. Et homo qui uenenum comederit, aut biberit, **Contra ue-**
mox balsamitam, rutam, & pandoniam, æquali pondere accipiat, & in-
mortario tunsis succum earū exprimat: & deinde etiā de succo purgato-
rio bis tantū sumat, nec minus istorū, et prædicto succo addat, et simul cō-
misceat, et per pannū colet: et ieiunus bibat: et cū illud bibit, in calido loco

Ad Pediculos.

C sedeat, ne infrigescat. quia si tunc frigus habuerit, periculosum ei erit. Et postquam illud biberit, mox etiam potum ex melle confectum bibat, & aut uenenum quod sumpsit per nauseam euomet, aut per eum per posteriora transibit, & sic liberabitur. Qui autem multos pediculos habet, balsamitā cum aruina tundat, & hæc simul cōmiscet: et deinde cū illo circa collum suum, & sub ascellis suis se perungat, & pediculi morientur. Et sicut balsamitā ueneno resistit, sic etiā pediculis contraria est. Sed & homo in quo lepra crescere uidetur, balsamitā in aqua coquat, & satis sanguinis addat, & sic cibum paret, et eum sæpe comedat, & lepram ab eo fugat. Qui autem tertianam febrem patitur: balsamitam accipiat, & minorem huflathethā equali pondere, & ter tantum de raphano ut istorū duorū est, et in uino coquat, et per pannū colet: et gariofyl. sumat bis tm̄, et zinziberi tertiam partē ut istorū duorū est: et hæc in puluerem redigat, & ex his cū prædicto uino quod per pannū colauit, purum potū faciat, et illo in ipsa accessione atq; sequētib; nouē dieb; utat, ut plenius adiuuet.

Ad Tertianā.

De ALLIO. Cap. XLVI.

ALLIUM rectum calorē habet, et de fortitudine roris crescit, et uegetat, scilicet a primo somno noctis, usq; dum diescere fere incipit. Et cum maturū est, sanis & infirmis salubrius est quā porrum. Et crudum comedi debet, quia si quis illud coqueret, quasi perditū uinum absq; uiribus fieret, quoniam succus eius temperatus est, et rectum calorē habet. Nec oculis obest: nisi cum propter calorē eius sanguis circa oculos hominis ualde erigitur, sed postea ex hoc puri fiunt. Moderate autē comedatur: ne sanguis in homine supra modū incalescat. Cum uero alliū uetus, sanus & rectus succus eius euanescit: sed si tunc cum alijs eib; temperatur, ad uires suas redit.

De ASCHALONIA. Cap. XLVII.

ASCHALONIA frigida & uenenosa est, & nec sano, nec infirmo ad comedendum ualet. Sed tamē qui eam comedere uult, prius in uinum per breuem horā ponat, & sic tam infirmus quam sanus comedat: attamen in firmo melior est modice cruda comesta, quam cocta. quia si coctam comederet, ei in uentre quosdā morsus faceret: et ideo cum eam crudā comedere uoluerit, eam prius in uino temperet, ut præfatū est.

De PORRO. Cap. XLVIII.

PORRUM flagrantem, & uelocem, & inutilē calorē in se habet: ut uile lignū, scilicet uirgultorū, sepium, quod uelociter accenditur, & accensum uelociter cadit. Et sic idē porrū homini inquietudinē in libidine facit. Et comestum crudū, tam malū et contrariū est homini, sicut uenenosa & inutilis herba. quia sanguinē, et tabē, et humores hoīs in contrariū feruorē peruertit, ita qd sanguis per eū recte nō crescit, et tabes in homine nō minuit, & mali humores in eo nō mundant. Sed qui porrū crudum comedere uult, uino, sale addito, aut aceto primum imponat, ita ut in eis tam diu iaceat, usq; dum in eis sic temperetur, quod malas uires su-

as perdat. Et sic temperatum bonum est sano ad comedendum, & crudū **A**
 melius est hoc modo quam coctum. Sed infirmus nec crudum, nec coctū
 ualer. Quod si tamen aliqui infirmi magnum appetitum habuerint, illud
 crudum temperatum modice comedant. Et medicamentis non multum
 congruit, quia instabili aura crescit, scilicet cū calor auræ humiditatē, hu-
 miditas calorem in se habet.

De C E P E. Cap. XLIX.

CE P E rectum calorē non habet, sed acutam humiditatem, & de
 rore illo uegetatur qui est circa ortum diei, id est, cum uires roris
 iam elabuntur: & crudum tam nociuū & uenenosum est ad comedendū,
 ut succus inutiliū & incul. arū herbarum: sed coctū ad comedendum non
 insanum est. quia per ignem nociua quæ in eo sunt minuuntur. Et il-
 lis qui quotidianas, aut tertianas, aut quartanas habent, seu alias febres,
 seu paralim, bonum est coctum. quoniam acuta humiditas eius, ardo-
 rem & frigus illorum temperat. Illos autem qui infirmū & debilem sto-
 machum habent, tam coctum quam crudum dolere facit.

Ad febres, &
paralim.

De P O R R O concauo. Cap. L.

DV M E porrum quod cauum est, ut surrigo, priseloch, planza,
 & similia, nimis calidū non est, sed temperatū & aliquantum ui-
 nosum succum habet, & de uento & de humiditate terræ crescit. & præci-
 pue inter alia porra minus nociuū est, & cito digeri potest. Sanis autem
 crudum comestum non nocet, infirmis autem coquatur.

De C A V L E. Cap. LI.

CA V L I S, & wendelkœl, & rubeę caules humidæ naturę sunt, et
 in frigiditate debiles uires habent, & ideo medicamētis non mul-
 tum conueniunt: sed succus eorum quibusdā alijs succis additus, humo-
 res soluit. Compositum autem, id est, kompest, plus frigidum quam cali-
 dum, & aliquantū siccæ naturæ est. Et omnia hæc prædicta olera de
 liuore roris & aëris crescunt, & exinde quasi uiscera & uires habent: &
 succus eorum aliquantum inutilis est: et infirmitates in hominibus gene-
 rant, & debilia uiscera uulnerant. Sed sani homines qui fortes uenas ha-
 bent, nec multum pingues sunt, si hæc comederint, ea uiribus suis supera-
 re poterunt: pinguibus autem nociua sunt fere quemadmodū infirmis.

B

De V V E G G R A S. Cap. LII.

VV e g g r a s, et suregras, et roemesgras, temperatę naturę, et tēpera-
 ti succi sunt, et sanis et infirmis sunt quasi ad medelā ad comeden-
 dū. et nociuos humore non generant, et facile digeruntur cum sanitate.

De S T V T G R A S. Cap. LIII.

ST V T G R A S, quæ minora sunt, frigida in natura sua & debilia
 sunt, & infirmos humores in debilibus hominib. parant, & melan-
 choliā augent: et grauiā sunt ad digerendū et contraria homini ad com-
 dendum. quoniam uiriditas eorum mala est.

De S T V R. Cap. LIIII.

ST V R F R I G I D A est, et eam comedenti nec multū prodest, nec multum obest, per se autem nullas scire vires habet: & quoniam sic inutilis est, alijs quibusdam herbis addita, quosdam inutiles humores expellere interdum iuuat.

De C V C V R B I T A. Cap. LV.

CV C V R B I T A sicca & frigida est, & de aëre crescit: & tam in firmis quam sanis ad comedendum bona est quia malos humores in hominibus non auget.

De P E P O N I B V S. Cap. LVI.

PE P O N E S humidæ & frigidæ sunt, & de humiditate terræ crescunt, & amaritudines humorum in hominibus mouent, & infirmis ad comedendum non ualent.

De R A P A. Cap. LVII.

RA P A C A L I D A est: & grauis in stomacho hominis est, sed tamen facile digeri potest. Et qui crudam comedere uult, exteriorem corticem totum auferat quam spissa sit, quia uiriditas illius hominem lædit. Sed cocta melior est quam cruda, & malos humores non parat. Quod si aliquando malus humor in ulceribus in hominē exurgescit, rapam comedat, & ulcus compescitur. Sed & si quis in pectore, et in pulmone uelut ptisicus dolet, si rapam crudam, aut coctam comedit, eum in pectore & in pulmone aliquantū grauedine sua fatigat. quia tantas vires non habet, ut magnis infirmitatibus resistat.

De R A D I C E. Cap. LVIII.

Ad Cerebrū
purgandum.

Ad flegmata.

RA D I X calida existit: sed postquam effoditur, sub terram in humido loco, aut per tres, aut per duos dies fossa ponatur: ut uiriditas eius temperetur, quatenus tanto melior ad comedendū sit. Et comestum, cerebrum purgat, & noxios humores uiscerum bono calore suo & medicabili succo minuit. Nam si fortis & pinguis homo radicem comedit, eum iuuat, & interius purgat: infirmum autem & corpore aridum lædit. Sed si infirmus eam comedere uoluerit, illum supra ignitum lapidem prius exsiccat, & in puluerem redigat, & pulueri huic lucidum, uel assum sal addat, et semen foeniculi: & cum pane comedat, et foeditatem eius interius purgat, & ipsum confortat. Sed qui plurimum flegma in se habet, radicem hanc puluerizet, & mel cum uino coquat, & puluerem istum inmittat, & modice in frigidatum tam pransus quam ieiunus bibat, & flegma ab eo purgat.

De R H A P H A N O. Cap. LIX.

RH A P H A N V M frigidum est: et cum in martio omnes herbe uirescunt, tunc etiam raphanum mollescit, sed tamen per breue

tempus: et tunc comestum, sanis et fortibus hominibus bonum est: quoniam uiriditatem bonorum humorum in eis confortat. Sed postquam indurescit, & forte in cortice fuerit, periculosum est ad comedendum, quemadmodum si quis lignum comederet, sed tantum sugat si siccum habuerit, & quod residuum est ex ore abijcit. Et cum raphanum uiride est, in sole siccetur, & galangam æqui ponderis addat: & qui in corde dolet, puluerem istum pransus & ieiunus cum pane comedat, & melius habebit. Sed qui dolet in pulmone, eundem puluerem aut in calido uino, uel in calida aqua ieiunus & pransus sæpe bibat, & curabitur.

Ad dolorem cordis.

Pulmonis.

DE LACTUCA. CAP. LX.

LACTUCA domestica, quæ comedi potest, ualde frigida est, & sine condimento comesta, inutili succo suo cerebrum hominis inane facit, & stomachum hominis infirmare, unde qui eam comedere uult, primum aneto, aut aceto, aut allio condiat & temperet, ita ut breui tempore his perfusa sit antequam comedatur: & si hoc modo temperata comeditur, cerebrum confortat, & bonam digestionem parat. Si quis dolorem, seu tumorem in gingiuis patitur, lactucas accipiat: uel si eas non habuerit, primum nascentia folia de quercu sumat, et parum plus de ceri folio addat: & hæc modice terat, & uinū eis addat, & ori suo imponat, & aliquamdiu in ore teneat, & iniustos humores gingiuarum expellunt.

Ad tumorem gingiuarum.

DE LACTUCA AGRESTI. CAP. LXI

AGRESTIS Lactuca eandem fere naturam habet, quā lactuca domestica. Homo autem qui agrestem lactucam crudam, aut coctam comederet, amens fieret, & in medulla sua uacuis efficeretur. quoniam nec calida, nec frigida est, sed est ut inutilis uentus, qui fructus terræ arefacit, & nullum fructum affert. Et agrestis lactuca ista de spuma sudoris terræ crescit, & ideo inutilis est. Sed si asinus in uentre dolet, agrestem lactucam ad furfures in aqua modice calefactos inscidendo misce, et hoc sæpe fac, et curabitur. Si quis etiā scrofulas habet, antequam rumpan- tur, accipiat lactucam, maiorem scilicet, quæ exterius alba, et interius uiridis est, et iuxta eandem abrumpat secundum latitudinem scrofularum, et cætera abijciat, et super illud quod retinuit mel liniat, et sic per tres dies et noctes super scrofulas ponat: et cum illud exsiccat, iterū eodem modo superponat, et minorari incipient.

Ad scrophulas.

DE GERLA. CAP. LXII.

GERLA calida & sicca est, & moderate comesta, nec multum iuuat, nec lædit. Sed si quis ex ea multum comederet, calor & siccitas eius febres in illo excitaret, & uiscera ipsius læderet. Et qui infirmam cutem in facie habet, ita quod facile dehiscit: gerlam accipiat, & in mortario tundat, & tritæ oleum oliuæ addat: & sic ad noctem cum in lectum se collocat, faciem suam inungat, & hoc faciat dum sanetur.

E

C DE LACTUCA SILVESTRI.

CAP. LXIII.

Ad libidinem
frenandam.

SILVESTRI Lactuca frigida est, et libidinem in homine extinguit. Nam uir qui in lumbis suis superfluus est, siluestres lactucas in aqua coquat, & affo balneo sedens aqua illa se perfundat, & lactucas ita coctas calidas circa lumbos suos in balneo ponat: & hoc sæpe faciat, & libidinem in eo extinguit: nec ad sanitatem corporis ei nocebit.

Et si etiam mulier intumescens matricem in libidine habet, ita quod incontinenens est: & ipsa cum siluestribus lactuci assum balneum faciat, et in balneo sedens aqua in qua coctæ sunt, lapidibus ignitis superfundat, & eas calidas super umbilicum suum ponat: et hoc sæpe faciat, et libidinem ab ipsa fugabit, ita tamen, ut sanitatem eius non minuet. Sed etiam siue uir, siue mulier que in libidine incontinenens est, siluestres lactucas in sole exsiccet, et in manu sua in puluerem redigat, et in calido uino sæpe bibat: et libidinem in se extinguit absque læsione corporis sui.

DE HERBA SINAPIS. CAP. LXIIII.

SENEFERBA quæ in campis, et in uineis crescit, et comeditur, calida est, sed tamen instabilem calorem habet: et humida est, et in eadem humiditate indignum torporem habet. quia de uarijs turbidibus, et de diuersa aura crescit: et quamuis pauperes eandem herbam comedant, inutilis tamen ad comedendum est, quia uenenosa est, et infirmos humores in homine parat, et stomachum grauat: sed cito digeri potest. Sanos autem et macros non multum lædit, infirmis et pinguibus nociua. Infirmos in stomacho grauat, pingues autem halitum difficulter trahere facit.

DE GRANO SINAPIS. CAP. LXV.

Ad oculorū
claritatem.

SINAPIS GRANVM quod molitur, ualde calide, et aliquantum sicca naturæ est: et in temperato calore et frigore crescit, et uires herbarum et arborum habet. quia de uento illo crescit qui poma educit, et etiam de uiriditate terræ, et inde aliquantum succi habet. Et herba eius nociua est ad comedendum, sed granum seminis eius alios cibos ad bonum gustum ducit. Infirmitate autem & debili, & frigido stomacho non ualet. quia eum grauat, & non purgat, sed fortiter eum superat. Oculos autem comestum siccitate sua clarificat: sed fenum in cerebro parat, & quandam acerbicatem in capite, ita quod aliquam humiditatem a capite educit, sed tamen maius malum & plus nociuum immittit, & cum dolore digestionem educit, & quasi fenum in homine facit. Vnde quilibet homo illud moderate comedat. quia infirmos lædit, sanos autem non multum lædere potest. Qui autem sinape libenter comedit, uinum calefaciat, & ad illud fundat, & sic temperando circumferat, cum iam comedere uult, & sic comedat, quoniam hoc modo comestum, infirmos non lædit. Quod si non habet uinum, frigidum acetum infundat.

DE PASTINACA. CAP. LXVI.

PASTINACA frigida existit: et est refectio hominis, nec ei ad sanitatem multum prodest, nec ei obest, sed comesta uentrem hominis tantum implet.

DE ENULA. CAP. LXVII.

ENULA calidæ & siccæ naturæ est, & uiriles uires habet. Et per totum annum, tam arida, quã uiridis in uinum ponatur. Sed postquam in uino se contraxerit, & rugosam fecerit, uires in ea defecerunt, tunc illa eniciatur, & noua imponatur. Et qui in pulmone dolet, hãc in uino quotidie ante cibum, sed post cibum modice bibat, & uenenum de pulmone bibentis aufert: & hemigraneam præmit, & oculos purificat. Sed si quis eã frequenter sic biberet, illũ præ fortitudine sua læderet. Quod si homo uinum nõ habet, ut eam illi imponat, cum melle et aqua purum potum faciat, & enulam imponat, & bibat, ut prædictum est.

Ad pulmōnem, hemigraneam, & oculos.

Homo etiam fructum ficus accipiat, & bis tantum enulæ, et modicũ galangæ, et ex his purum potum faciat, et bibat, si in pulmone dolet, et non de alijs infirmitatibus, et bonum est ei. Quod si cum infirmitate pulmonis alias etiam infirmitates habet, caueat ne sic bibat. quia nimis fortis ipsi esset, et inde læderetur.

DE POLEIO. CAP. LXVIII.

POLEIUM suauem calorem habet, et tamen humidum est: et **B** harum quindecim herbarum aliquã uirtutem in se habet, scilicet, zituaris, gariofyli, galangæ, zinziberi, basilicæ, cõsolidæ maioris, lunguurtz, aristologie, millefolij, abrotani, polypodij, agrimonie, stur, storck enschnabel, bachminzæ. Et hæ herbæ omnes febribus contrariæ sunt.

Homo autem qui in cerebro dolet, ita quod inde amens efficitur: poleium in uinum coquat, et ita calidum circa totum caput suum ponat, et desuper panno liget, et cerebrum ad sanum calorem redibit, & iusania in eo deprimetur. Et cui oculi caligant: succum poleij exprimat, & circa oculos & palpebras suas inungat, ita tamen ne oculos interius tangat, & caliginem eorum bono calore suo fugabit. Si autem oculos interius tetigerit, carnem eorum uirtute sua exulcerabit. Sed & homo de felle galli sumat, & bis tantum de succo poleij, & modicum puri uini addat, & sic colyrium faciat, & in uasculum reponat: & si adolescens est qui in oculis caligat, uel si senex est, moderatæ scilicet ætatis, circa oculos suos et palpebras idem collyrium inungat, ita quod modice ad oculos intret: et hoc faciat per duodecim noctes cum dormitum uadit, & caliginem ab oculis aufert. Poleium quoque homo puluerizet, & puluerem istum in acetum, & in mel æqualis mensuræ ponat, & ieiunus sæpe absorbeat: & stomachum suum purgat, & oculos suos clarificat. Sed & qui folia poleij cruda cum sale sæpe comedit, aut ipso solo carnibus addico: si frigidũ

Cerebrum.

Oculos caligantes.

C stomachum habet, eum calefacit: et si etiam ueneno perfusus est, eum bonis uiribus suis purgat & sanat.

DE PAPAVERE. CAP. LXIX.

PAPAVER frigidum est, & modicæ humidū: et grana papaueris comesta somnum afferunt, et pruriginem prohibent, et effluentes pediculos, et lendes ex ipsis nascentes compescit: ut sic homo quietem in somno habere potest. Et eadem grana in aquam posita, et in tumorem uersa, comedi possunt: sed cruda meliora et utiliora sunt quam cocta. Oleum uero quod ex eis exprimitur, hominem non nutrit, nec reficit, nec sanitatem, nec infirmitatem ei ad plenum affert. Nam liquor eorundem granorum magis lacteus est, quam uinosus, et ideo frigidus est: quoniam cum ipsa premuntur, quod in eis magis frigidum est emittunt.

DE TANACETO. CAP. LXX.

TANACETVM calidum existit, et contra omnes superfluentes et effluentes humores ualeat. Nam qui catarrum habet, et inde tussitat: tanacetum comedat aut in sorbiciuncula, aut in tortellis, aut cum carnibus, aut aliquo alio modo, et sic cum alijs cōdimentis temperatum bono calore suo compescit humores, ne in illo supercrescant: et ita deficient. Et qui siccam tussim habet: cum farina et tanaceto sorbiciunculam parat, et sæpe comedat, et ariditas et interiora ulcera tussis soluentur, et sordes exscreando eicit, et melius habebit. Sed et qui in stomacho propter diuersos et malos cibos grauitatem et ponderositatem habet: ius aliquod absq; oleribus, et alijs herbis coctum accipiat, et in illud tanacetum ponat, et denuo coquat, et coctum sæpe comedat: et stomachum illius leuem facit, et suauem digestionem parat. Et quicumq; urinam emittere non potest, ita tamen quod a calculo nō constringitur: tanacetum tundat, et succum eius per pannum colet, et modicum uini addat, et sæpe bibat: et a constrictione urinæ soluitur. Mulier ergo quæ obstrusa menstrua patitur, et inde dolet, accipiat tanacetū, et febrifugam æquali pondere, et uullenam aliquantū plus quam unius istorum sit, et eas coquat aperto et fluente flumine, quod et sole et aëre temperatur: et tunc etiam sumat lateres, et eos in ignem ponat, et assum balneum cum prædicta aqua et herbis faciat. Cumq; hoc balneum intrauerit, super scabellum herbas calidas ponat, et desuper sedeat. Et si iterum infrigidatæ fuerint, eas iterum in prædicta aqua calefaciat. Et hoc faciat quamdiu in balneo illo sedet: ut per humores herbarum istarum, cutis et caro illius exterius et matrix interius mollificetur, et ut uenæ eius quæ clausæ sunt aperiantur. Deinde sumat rifelbire, et ad eorum tertiam partem millefolium, et rutam quasi tertiam partem millefolij, et tantum de aristologia longa ut rifelbire et millefolij est, et plurimum de dictamno, et has in

Ad Catarrū.

Tussim.

Vrinam.

Menstrua.

mortario trndat, & bono & puro uino in olla coquat, & coctas cum ui- **A**
no illo in facellū fundat, & insuper gariofyl. quantum habere potest, &
de albo pipere minus quam gariofyl. et hæc simul terat, & satis de nouo
& recente melle, quod absq; sorde est, addat, & in optimo uino feruere fa-
ciat, & ad prædictas herbas in facellum fundat: & ex his claretum paret:
& per singulos dies ieiuna & pransa illud bibat. Sed non in præfato bal-
neo. quoniam balneum hominem aliquantum constringit. Et sic faciat
dum soluatur. Sed interim dum præfatam constrictionem sanguinis pa-
titur, bouinas carnes, & alios grossos & fortes cibos deuitet, & suaues ci-
bos comedat, & uinum bibat. Sed interim aquam bibitura, aquam putei
bibat, & aquas salientis & fluentis fontis deuitet. quoniam alijs aquis ali-
quantum asperiores sunt.

DE ARTEMISIA. Cap. LXXI.

ARTEMISIA ualde calida est, & succus eius ualde utilis.
Et si coquitur, & in cibo sumitur, suaui calore suo infirma uiscera
sanat, & frigidum stomachum calefacit. Sed si quis comederit, aut bi-
berit unde dolet: artemisiam cum carnibus, aut cum sagimine, aut cum o-
leribus, aut in alio condimento coquat et comedat, & putredinem quam
in prioribus cibis & potibus sibi attraxit aufert et fugat. Sed et si trof-
fo, & mali humores, rupte cute absq; uenenato ulcere in aliquo loco cor-
poris hominis coadunati effluunt: homo ille artemisiam accipiat, et expri-
mat, & eidem succo mel addat, ita ut succus artemisiæ mel excedat: et sic **B**
locum doloris perungat. Mox etiam clarum de albugine o-
ui factum superilliniat, & panno desuper liget. Et
hoc tam diu faciat dum sanetur.

DE BORITH. CAP. LXXII.

BORITH calida & humida est. Homo qui in oculis caligat, **Ad oculos ca-**
rubeum pannum de serico accipiat, & borith confringens desu- **ligantes.**
per illiniat, & ad uocem super oculos suos ita illinitum ponat, & hoc sæ-
pe faciat, & caliginem oculorum fugabit. Quod si de eadem inunctione
oculos quicquam interius tetigerit, non eos nocebit. Si enim albus, uel ui-
ridis color in eodem serico esset, in illo succus borith deflueret, nec ui-
res suas in eo retineret. Sed et cui aures tinnierint, ita quod inde quasi **Tinnitum**
surdus est. sufficienter de borith accipiat, et super filtrum cas liniat, et su- **aurium.**
per totum collum suum, et super occiput, et usq; ad aures suas, non autē
super aures ponat et liget: et hoc sæpe faciat, et tinnitus aurium cessabit.
Et si quis in pectore dumpfet, borith in fumo aliquantū aridas faciat, et **Pectus.**
sic sæpe comedat, et dumpfedim aliquantū compescunt:
quamuis modice. quoniam prauos humores qui pul-
monē ledunt, etiā fugant. Sed et qui interius in
corpe per ulcera uiscerū dolet: furfures tritici tollat, et in patella cū borith

Calefaciat, & super pannum ponat, & ita calidas uentri, & umbilico suo circumponat, & curabitur.

H D E H V M V L O. Cap. LXXIII.

HUMVLVS calidus & aridus est, sed tamen modicum humiditatis habet, & ad utilitatem hominis non multum ualet, quia melancholiam crescere facit, & mentem hominis tristem parat, & uiscera eius ariditate sua grauat. Sed tamen amaritudine sua quasdam putredines in potibus prohibet quibus additur, ita quod tanto diutius durare possint.

Z E E Z I Z A N I A. Cap. LXXV.

ZIZANIA calida & arida sunt, & homini ad cibum non ualent, quia inde doleret: pecoribus autem ad pastum nec profunt, nec multum obsunt. Si quis autem in capite ulcera habet, ita tamen quod scabies capitis non sint: zizania tundat, & assum lardum comisceat: & cum his ulcera quae in capite suo sunt saepe perungat, & ulcera illa emordent & sanant. Item qui scabiem in capite habet, zizania contundat, & eis modicum butyri addat, & cum his scabiem saepe perungat, & curabitur.

Ad ulcera capitis.

Scabiem capitis.

Muscas.

Et quem muscae infestant, zizania ad puluerem contundat, & mel commisceat, & ubi multae sunt in parietem liniat, & infirmabuntur, et cadent.

R D E R O S A. Cap. LXXVI.

ROSA frigida est, & idem frigus utile temperamentum in se habet. Homo autem qui in oculis dolet, & caligat: in mane ortum iam die folium rosae oculis suis superponat, & humorem eis extrahit, & eos clarificat. Sed & qui modica ulcera in corpore suo habet, superponat rosam, et liuorem ab eis extrahit. Et qui praecipuus est in ira, rosam accipiat, et minus de salvia, et in puluerem terat: et in hora illa cum ita in ipso surgit, naribus suis apponat. Nam salvia consolatur, rosa laetificat.

Ad Oculos.

Ulceram.

Iram.

Rosa accipiat, et ad medietatem ipsius salvia, recente quoque aruina quae insulsa est addita, et haec in aqua simul coquantur, ut inde unguentum fiat: et ubi homo a crampo, uel a paralysi fatigatur, ipso unguento ibidem inungatur, et melius habebit.

L L E L I L I O. Cap. LXXVII.

LILIVM frigidum existit. Si quis albam lepram in corpore suo habet, caput radicis lilij accipiat, et illud cum ueteri aruina fortiter tundat, et in patella dissoluat, et in uasculum ponat, et cum illo se frequenter inungat, prius calefacto unguento, et sanabitur. Et qui urstiche habet, lac caprinum saepe bibat, ut ex eo perfecte exeant: et radicem et stirpem ac folia liliorum accipiat, et ea contundat, et succum istorum exprimat, et cum aruina insimul commisceat, et se perungat: et dolores illos aufert. Sed tamen antequam se unguento hoc inungat, lac caprinum saepe bibat.

Ad Lepram albam.

DE PSILLIO. Cap. LXXVIII.

A

PSILLIVM frigidum est, in illa tamen frigiditate dulce temperamentum habet. Et qui illud in uino coquit, & uinum calidum bibit, fortes febres ab ipso compescit, & oppressam mentem hominis lætificat, & cerebrum eius ad sanitatem iuuat & confortat. Sed & qui febres in stomacho habet: psillium in uino coquat, et uino effuso psillium in pannum ponat, & calidum super stomachum suum liget, & febres fugabit.

Ad febres.

DE SPICA. Cap. LXXIX.

SPICA calida & sicca est, et calor eius sanus est. Qui autem spicam cum uino coquit, uel si uinum non habet, cum melle & aqua eam coquat, & ita tepidam sæpe bibat, dolorem iecoris, et pulmonis, et dumpfedim, qui in pectore hominis est, mitigat, et scientiam puram facit.

DE LVNGVVRTZ. Cap. LXXX.

LVNGVVRTZ frigida est, & modicum arida, nec multum ad utilitatem hominis ualet. Cum mali et foetidi humores noxium fumum ad cerebrum hominis emittunt, quod eundem fumum ad pulmonem ducit, & illum dolere facit: homo ille lungwurtz accipiat, et eam in aqua coquat, et non in uino. quia herba hæc cum uino cocta nimis fortis esset: & coctam in ollam mittat, & per septimanam bibat per pannum colatam. Et cum potus iste defecerit, iterum alium eodem modo coquat. Ieiunus autem per singulos dies eum bibat: postquam comederit, usque dum sanetur. Homo autem cui pulmo inflatus est, ita quod inde tussitat, et spiramen suum uix emittit et inmittit: lungwurtz herbam in uino coquat, et illic ieiunus sæpe bibat, & sanabitur. Nam si oues eam frequenter comedunt, sanæ & pingues fiunt, nec etiam lacti earum obest.

B

Ad inflationem pulmonis.

DE SCOLOPENDRIA. Cap. LXXXI.

SCOLOPENDRIA calida existit, & humida est, et iecori, et pulmoni, & dolentibus uisceribus ualet. Vnde homo scolopendriam accipiat, & in uino fortiter coquat, & purum mel addat, & iterum simul feruere faciat: et deinde longum piper, et bis tantum cinnamomi puluerizet, et cum prædicto uino iterum semel feruere faciat, et per pannum colet, et sic luterdranck faciat: et tam pransus quam ieiunus sæpe bibat. Et potus iste iecori prodest, et pulmonem purgat, et dolentia uiscera sanat. Et iterum quilibet homo scolopendriam in feruente scorie, aut super calidum laterem suauiter arefaciat, et puluerizet: et pulverem istum ieiunus et pransus in manu sua sæpe lingat, et dolorem capitis et pectoris sui compescit. Sed et homo qui ab alio dolore ualde et repente infirmatur, et defectum in se sentit: mox de eodem puluere in calido uino bibat, et melius habebit.

Ad pulmonem & iecur.

C

D E G E N T I A N A.

Cap. LXXX.

Ad dolorem
cordis.

Febres.

GENTIANA satis calida existit. Qui autem dolorem cordis ita patitur, uelut cor eius uix subsistat, gentianā puluerizet, et puluerem istum in sorbiciuncula, uel in iure comedat, & cor illius confortat. Sed & qui febrē in stomacho habet, eūdē puluerē in calido uino, & ignito chalybe calefacto sæpe bibat, et stomachus eius de febre purgabitur.

D E S E R P I L L O.

Cap. LXXXI.

Ad Scabiem.

Cerebrum.

SERPILLVM calidū est, et temperatum. Et qui infirmas carnes corporis habet, ita q̄d caro eius uelut scabies exturgescit: serpillū aut cum carnibus, aut oleribus coctum sæpe comedat, & carnes eius interiorius purgabuntur. Sed & qui minutam scabiem habet, ita quod pruriginem patitur: serpillū cum recenti aruina tundat, & ex ea unguentū faciat, & cum illo inungat, & sanitatem habebit. Et cui cerebrum infirmum, & uelut uacuū est: serpillum puluerizet, & puluerem istum farinae similæ in aqua cōmiscet, & tortellos faciat, & eos sæpe comedat: & cerebrum eius melius habebit.

D E M A R R V B I O.

Cap. LXXXII.

Aures surdas

Guttur.

Tussim.

Viscera.

DMARRUBIVM satis calidum existit, & satis de succo habet, & contra diuersas infirmitates ualet. Nam qui surdas aures habet, marrubium in aqua coquat, & eam de aqua auferat, & fumū eius calidum in aures suas ire permittat, & etiam calidum auribus & toto capiti suo circumponat, & auditum melius capiet. Et qui in gutture infirmatur, marrubium in aqua coquat, & per pannum colet, et bis tantum uini addat, & iterum in patella feruere faciat, satis sagiminis addito: & sæpe bibat, et sanabitur. Sed & qui tussim habet, foeniculū, & anetum æqualis ponderis accipiat, & tertiam partem de marrubio addat, & hæc in uino coquat, & per pannū colet: & bibat, & tussis cessabit. Et qui infirma, aut fracta uiscera habet, marrubiū cum uino satis de melle addito coquat, & coctum in olla dimittat, et in frigidatū sæpe bibat, et uiscera sanat.

D E L A V E N D V L A.

Cap. LXXXIII.

Ad Pediculos.

LAUENDULA calida et arida est: quia modicum succi habet, et homini ad comedendum non ualet, sed tamen fortem odorem habet. Homo autem qui pediculos habet, si lauendulam frequenter odorat, pediculi in eo morientur. Et odor eius oculos clarificat, quia quandam uirtutem fortissimorum, et etiam utilitatem amarissimorum aromatum in se habet: et ideo etiam plurimas malas res constringit: et ex hoc maligni spiritus exterrentur.

D E F O E N V gæco.

Cap. LXXXIII.

FOENVM græcum calidum est, et temperatum, et quandam uim fortissimorum aromatum, et quandam austeritatem amarissimo-

rum habet, & ideo multis inutilibus rebus repugnat, quod etiam malignus spiritus abhorret & dedignantur. Si quis autem in capite dolet, quod etiam insanire uidetur: fenugrecum naribus suis apponat, & malum fumum furentium humorum compescit. Homo autem qui quotidianas febres habet, quæ sudorem sæpe educunt, & quæ cibum molestant: gramen fenugreci in æstate accipiat, et in hyeme semen eius tollat, & in uino calefaciat, & uinum illud calidum ieiunus sæpe bibat, & melius habebit. Sed et qui quartanas febres habet, fenugrecum in aqua coquat, & expressa aqua illud utrisque pedibus & tibijs suis sæpe ad noctem calidum circumponat, & panno desuper liget, atque idem fenugrecum in uino calefactum, ut supra dictum est, sæpe bibat, & sanabitur.

A

Ad dolorem capitis.

Febres quotidianas.

Quartanas.

DE CICUTA. CAP. LXXXV.

CICUTA calida est, & periculum in se habet: ita ut si hominem comederet, omnia bene & recte instituta in sanguine & in humoribus eius destrueret, & malas inundationes in eo faceret, quemadmodum procellæ inquietudines in aqua parant, & postquam procella hæc cessaret, pessimos liuores & infirmitates in homine relinqueret.

Sed ille qui contis et fustibus ualde percussus est, aut qui de altitudine cecidit, ita quod caro & membra eius concitata sunt: cicutam in aqua coquat, & expressa aqua illam super membra in quibus dolet ponat, & panno desuper liget, & humores qui ibi collecti sunt dissipabit. Et etiam homo qui aut de impulsu, aut iactu, aut ictu inter cutem et carnem intumuit: cicutam in aqua calefaciat, & eam super tumorem calidam liget, & tumorem illum fugabit. Si autem quispiam homo in aliquo membro suo ex aliqua infirmitate de se ipso tumet, ad tumorem istum expellendum cicuta non ualet.

B

DE SEMPERVIVA. CAP. LXXXVI.

SEMPERVIVA frigida est, et utilis non est homini ad comedendum, quia pinguis naturæ est. Nam si quis surdus in auribus est, ita quod auditu caret: lac feminae tollat, quæ masculum peperit cum iam decem, aut duodecim septimanæ sunt quod filium genuit, & modicum plus de succo semperuiuæ lacti huic addat, & in aurem suam aut tres, aut quatuor guttas de eodem modice immitti faciat: & hoc fieri sæpe permittat, & auditum recipiet.

Ad auditum.

DE BRIONIA. CAP. LXXXVII.

BRIONIA calida est, et est inutilis ad usum hominis, uelut herba in qua nulla utilitas est: et calor eius periculosus est, ubi in loco uenenum paratur. Nam si ibi in igne incenditur, ita quod odor eius idem uenenum tangit, uires illius minuit, sicut etiam uinum uires suas amittit, quod per noctem in cypho dimittitur. Et si in ignem mittitur, et uelut rapa affetur, et deinde ita calida ab igne tollitur, et in frustra inscindatur, odorem emittit: et odor ille si serpentem, aut rubetam tetigerit, eos ita

F

Cædit, quod serpens spumat, & quod rubeta inde ita dolet, quod de loco suo fugit. Sed & si odor eius hominem tetigerit, eum dolere facit, nisi rutam prius comederit. quia tam indignos & molestos humores in se habet, quod tam hominem quam prauos uermes occidit. Quod si pedes hominis per ulcera uulnerati sunt: brioniam in aqua coquat, & aqua effusa eandem herbam calidam super pedes suos ubi ulcera sunt ponat, & putredinem eorum aufert.

Ad ulcera
pedum.

DE FRASICA. CAP. LXXXIX.

FRASICA frigida existit: & tam periculosum succū præ quibusdam alijs herbis habet, sicut etiam aliquis uermis peior et acerbior est quam alius. Vbi autem homo magna et eminentia ulcera in se habet, frasicam in aqua coquat, & calidam super ulcera sua ponat, & sæpe hoc faciat, & sanabitur. Si autem homo ferro uulneratus est, & si tunc frasicam hoc modo uulneri suo apponit, periculosum est ipsi. quia in superficie cutem exterius repente sanat, & tabē interius dimittit. quia facta ulcera præcipitanter exterius contrahit, & sic intetius lædit: nisi prius alijs bonis aromatibus & unguentis interius curentur. Sed si inter cutem & carnem hominis maculæ, aut pustulæ erumpunt: tunc frasica in aqua coquatur, & eis calida superponatur, et sanabitur. Et pecoribus similiter fiat, si talia ulcera habuerint.

DE SANICVLA. CAP. XC.

SANICVLA calida est, & temperamentum in se habet: & succus eius suauis & sanus est, & infirmo stomacho, & infirmis uisceribus ualde bona est. Nam in æstate cum uiridis est, homo eam radicatus eradicet, & in aqua coquat, et aquam istam per pannum colet, & mel et modicum liquiricij addat: et sic purū potum faciat, & eū pransus sæpe bibat, & potus iste liuorem de stomacho aufert, & infirma uiscera sanat. Sed & homo saniculam in sole paulatim exsiccet, ne uires eius minuantur, et siccatam moderate puluerizet, ne per totum cōminuatur: et puluerem istum ad hyemem seruet, & in hyeme uinū cum modico melle & liquiricio feruere faciat, & ei puluerem istū immittat, & pransus sæpe bibat: et liuorem a stomacho illius purgat, et dolentia uiscera ad sanitatē reducit. Qui autē ferro uulneratus est: succū saniculæ exprimat, et eam in aquā fundat, et pransus bibat, et uulnera eius interius purgat, et bene sanat.

Vulnera.

DE HERMODACTILO. CAP. XCI.

HERMODACTILVS frigidus & aridus est: & in eo nec salus, nec sanitas est, & nulli hominum ad comedendum ualet. Et si quis homo eum comederit, ad breue tempus caro eius inde quidme exterius crescit. quoniam interius uis eius deficit, quæ carnem aliquantum extollit quasi crescat: er quod inde etiam sepe moritur. quoniam ipsi magis uenenum quam sanitas est. Sed si pecus hermodactilum comederit, non inde quidem morietur, sed tamen tardum et prauum inde erit.

FILIX ualde calida est, & arida, & modicum succum in se habet: sed multam uirtutem in se tenet, & talem uirtutem, quod diabolus ipsam fugit: & etiam quasdam uirtutes tenet quæ uirtuti solis assimilantur. quia ut sol obscura illuminat, sic ipsa fantasias fugat: et ideo maligni spiritus eam dedignant. Nam in loco illo ubi crescit, diabolus illusiones suas raro exercet: & domum & locum in quo est, diabolus deuitat & abhorret: & fulgura, & tonitrua, & grauedo ibi raro cadunt. Sed & hominem qui eam apud se portat, magica & inuocationes dæmonū, & diabolica uerba, et alia fantasmata deuitant. Et si etiam aliqua imago secundum aliquem hominem paratur ad læsionem & amorem illius: & si tunc ille filicem apud se habet, eum nocere non ualet. Nam homo interdum per imaginem maledicitur, ita quod inde læditur et amens fit. Cum enim diabolus hominem in paradiso sibi attraxit, quoddam signū memoriale in diabolo factum est, quod in eo usq; ad nouissimum diem permanebit. Et cum ipse per aliqua uerba, quæ præ deceptiones eius aliquando facta sunt, interdum ab homine aduocatur: signum hoc quod in eo remansit tangitur, & ita ille prouocatus et illectus, multociens per uerba illa aut hominem lædit, aut uoluntatem eius implet super quem dicuntur. Et sicut homo bonam et malam scientiam habet, ita etiam bonæ et malæ herbe ad hominem creatæ sunt. Succus enim filicis positus est ad sapientiam, et in honestate naturæ est, et in significatione boni et sanctitatis, et ideo omnia mala et magica illam fugiunt, et deuitant. Vnde etiam cum mulier infantem iam parit, filix illi circumponatur, et inde in cunam infantis, et diabolus tanto minus ei insidiatur. In æstate quoq; cū uiridis est, homo folia eius super oculos suos sæpe ponat, et sic dormiat, et oculos illius clarificat. Sed et qui surdus est, ita quod auditu caret, semen filicis in panniolum liget, et in aurem in qua surdus est sæpe ponat: cauens, ne in caput per aurem intret, et auditum recipiet. Et qui paralysim in lingua patitur, ita quod loqui nō potest: semen filicis sub linguā suam ponat, et paralisis in lingua cessabit.

Contra illusiones spirituum.

B

Ad oculos.

Surditatem.

Paralysim.

DE POLYPODIO. CAP. XCIII.

POLYPODIUM calidum et siccum est. Homo qui in uisceribus dolet: si macer est, et si non multum infirmatur, polypodium accipiat, & secundum eius tertiam partē saluiam ei addat, & in puluerem redigat, et puluerem istum sæpe comedat, et malos humores minuit. Quod si idem homo multum infirmatur: uinum melle addito ad ignem coquat, et per pannum colatum infrigidari permittat, et prædictum puluerem immittat, et bibat. Homo autem qui in uisceribus sanus est, et qui pingues carnes corporis habet, nec puluerem istum comedat, nec potum bibat: ne sani humores in eo debilitentur.

Ad uiscera.

C DE HVME LA. CAP. XCIII.

HVME LA tepidum frigus in se habet, et quendam torporem, qui luxuriam in homine excitat, et qui eum infatuat. Nam in hoīe illo qui eam comederit, aut in potu sumpserit, luxuriā parat. quem admodum forte uinū facit cum illud homo biberit: & ideo pene ad nullam medicinam ualet. quia nec multas uires, nec sanitatem per se habet, nisi alijs herbulis aut pigmentis addatur.

DE HASELVVRTZ. CAP. XCV.

HASELVVRTZ ualde calida est, & periculosam uim in se habet, & similis tempestati: & naturam hominis magis destituit quam ei ad sanitatem profit. Nam si homini ad comedendum daretur, qui aut acutam, aut febres haberet, aut qui a paralisi fatigaretur, maiore dolorē ei inferret. Et si pregnans mulier eam comederet, aut moreretur, aut infantem cum periculo corporis sui abortiret.

DE HERBA AARON CAP. XCVI.

HERBA AARON nec tepida, nec nimis fortis est, sed æqualem & temperatū calorem habet. quemadmodum sol post auroram suauem calorem tenet, & ideo ad quęq; flecti potest. Et cum in aliquo homine tabes eius in nigram pustulam uertitur, in qua mors hominis est: tunc illi aut radix, aut folia herbæ huius ad comedendum datur, & pustulam illam mitigat, ita quod suauiter deficit. Sed & homo qui liuosas febres in stomacho habet, de quibus quotidianæ, tertianæ, quartanæ oriuntur: radicem herbæ aaron in puro uino coquat, & infrigescere permittat: & postea ignitum chalybem immittat, ut sic denuo calefiat, & ita calidum bibat: & febres ab eo ita aufert, ut ignis niuem defluere facit. Homo autem in quo melancholia crescit, acrem animum habet, & semper tristis est: iste uinum cum radice aaron coctum sæpe bibat, & melancholiam in ipso minuit.

Ad pustulam
nigram.

D
Febres.

Melancholiā.

DE STIGNO. CAP. XCVII.

STIGNVS frigus in se habet, sed tamen tædium & torporem in eodem frigore tenet: & in loco ubi crescit, diabolica suggestione aliquam partem & communionem artis suæ exercere studet. Et hæc herba periculosa est homini ad comedendum et bibendum. quia spiritum eius excutit quasi mortuus sit. Sed tamē si homo magnis ulceribus in cute & in carne sua perforatus est: accipiat modicū aruinæ anseris, et de ceruino & hircino sepo quantū habere poterit, & eis guttam unam cum penā de succo stigni addat, & insimul commisceat, hoc modo unguentum faciens: & cum eodē illa magna ulcera moderate & non sæpe perungat, ne inde lædatur. Et ideo modicū de succo stigni addat. quia si ex eo multum addiderit, carnem ipsius comedet, & perforabit. Recte autem temperatum sanat, ut prædictum est.

Ad ulcera
magna.

DE CARDO. CAP. XCVIII.

A

CARDVS niger uenenum dicitur, & repentinum calorem habet, qui carnem hominis urit: & etiam indignam humiditatem, quæ eandem destituit habet. Et nulla alia utilitas in ea est, nisi ut medicinarum philosophi inuenerunt, scilicet quod contra induratū stomachū quibusdam potionibus additur, quatenus per eam inutilem, utilia medicamenta temperentur.

DE DEVRTZ. CAP. XCIX.

DEVRTZ calida & arida est, & fortes uires habet, & in natura sua munda est. Si quis autem homo eam ut aliam herbam sæpe comedat, stomachum eius purgat, et caliginem oculorum aufert.

DE ESULA. CAP. C.

ESULA calida & sicca est, & ad multa utilis. Nam homo qui paralysim habet, uel eum in membris suis comedit, et qui etiam inquietam paralysim intrinsecus in corpore suo habet, ita ut inde plurimis & diuersis cogitationibus in se fatigetur, uelut scientia eius in ipso euanescat: iste esulā cū uino et melle coquat, & per pannū colet, & pransus et ad noctem tepidā sæpe bibat, & eandem esulam in uino coctā super pectus suū calidū ponat, & panno desuper liget, & melius habebit, si sæpe fecerit. Sed & liquiriciū, & brioniā æquo pōdere homo puluerizet, et esule tantum quantum illorū duorū est accipiat, & cōmisceat modico lucido, aut asso sale addito, & puluerē hoc modo paratū tam ieiunus quam pransus sæpe comedat, & uocē eius serenā facit, pectus illius sanat, & uelut lucidum aērē lucidū parat, & paralysim ita deprimat & minuit, qđ mēbra illius, eam non franguntur, et quod intelligentiā mentis suę non amittit.

Ad Paralysim

DE QVINQVEFOLIO. CAP. CI.

QVINQVEFOLIUM ualde cal. est, et succus eius modicā humiditatē habet, & contra fortes febres ualet. Vnde homo qui fories febres patitur, de quinq̄folio sufficienter in mortario contundat, et huic farinā similæ cū aqua cōmisceat quasi tortellū facere uelit, et eandē massam cū oleo oliuę, aut papaueris liquefaciat ut mollis fiat: et cum eo cambineū pannū illiniat, totū uentrē suū circūcingens: et dimidia die, uel nocte transacta eundē pannū auferat, et iterū ad ignē calefaciat, et uentri suo circūponat: et sic sæpe faciens febres fugabunt, et hominē eructuare facit. Et si quis in oculis caliginē patitur: quinq̄foliū in purum uinū ponat, et terat, et succū eius per pannū colet, et uinū illud in æreo uasculo seruet. Et cū dormitū uadit, de ipso circa oculos suos illiniat, ita ut etiā oculos modice intret: et hoc sæpe faciat, et caliginē oculorum aufert. Sed et qui regiū morbū habet: cū quinq̄folio, et farina similē modicos tortellos faciat, et per nouē dies ex his ieiunus comedat, et curabit.

Ad febres.

Caliginē oculorum.

Morbum regium.

DE MANDRAGORA. CAP. CII.

MANDRAGORA calida est, et aliquantū aquosa: et de terra de qua Adā creatus est dilatata est, et propter similitudinem

Contra in-
continentiā.

C hominis, suggestio diaboli huic plus quā alijs herbis insidiatur & adest. Et ideo cum de terra effoditur, mox in salientem fontem per diem & noctem ponat: et sic omne malū, et contrarius humor qui in ipsa est enicit, ita ut amplius ad magica & ad fantastica non ualeat. Quod si aliquis uir aut per magica, aut per ardorē corporis sui incontinens est: accipiat speciem foeminæ herbe huius quæ in prædicto fonte purgata est, et quod in ea inter pectus et umbilicū est abscindat, & super umbilicū suum per tres dies & noctes ligatū habeat: et postea idē frustū in duas partes diuidat, & super utrumq; ilium partem unam per tres dies & noctes ligatam teneat. Quod si foemina eundem ardorē in corpore suo patitur, speciem masculi inter pectus & umbilicū accipiat, & sicut supra dictū est et ipsa cum ea faciat. Sed & dextrā manum eius puluerizet, modicum de camphora addens, & puluerem istum comedat, et ardor ille extinguetur. Sed et qui in capite suo qualicunq; infirmitate dolet, de capite eiusdem herbe comedat quomodocunq; uelit: aut si in collo dolet, de collo illius: uel si in dorso, de dorso illius: aut in quocunq; membro dolet, de simili membro eiusdem herbe manducet, & melius habebit. Species autem masculi eiusdem herbe ad medicamenta plus quā mulieris ualet. quoniam masculus muliere fortior est. Et si aliquis homo in natura sua, cōplexionis huius est, quod tristis et in erumnis semper est: mandragorā cū iam de saliente fonte ablata, ut prædictū est, in lectū suum iuxta se ponat, ut de sudore suo eadē herba incalescat, et ut ipse calorē suscipiat, & dicat. Domine, qui hominē de limo terræ absq; dolore fecisti, terram istam quæ nunquā preuaricata est, iuxta me pono, ut etiam terra mea pacem illam sentiat sicut eam creasti. Quod si mandragorā non habet: primū erumpentes grossos de fago accipiat, qm̄ eandē naturam prosperitatis in hoc opere contra assiduā tristitiā cordis habēt: sed ita eos de ramusculis suis abrūpat, ne eos frangat: & eos in lectū suum iuxta se ponens, eadem uerba quæ prædicta sunt super eos dicat, et læticiā percipiet, et in corde suo medelam sentiet. Sed et idē de cedro, et aspim̄ tristis homo facere poterit, et curabit ut præfatū est.

Superstitio-
sum.

DE VVINDA. CAP. CIII.

Ad ungues
scabiosos.

V VINDA frigida est, nec multum utilis, nec inutrlis. Si aliquis homo eam comederet, nec inde doleret, nec ei prodesset. Sed si ungues in aliquo homine scabiem incipiunt habere: ille uuindam contundat, & modicū uiui argenti addat, & cōmisceat, & super scabiosos ungues ponat, & constringat: & sic aliquamdiu faciat, & pulchri fient.

DE APIAGO. CAP. CIIII.

Albuginem
oculorum.

A P I A G O calida est, et homo qui eam comederit, in risum libenter mouet, qm̄ calor eius splen tangit, et inde cor lætat. Cui albugo in oculo crescit, eam eradicet, & statim in salientem fontem per noctem ponat, & deinde ablatā in patella modice calefaciat, & calidam super oculum in quo albugo crescit ponat: & hoc per tres noctes faciat.

& albugo euanesct.

A

DE SOLSEQVIO. CAP. CV.

SVNNENVIRBEL calida et humida est, et in natura sua ad honorem tendit. Sed homo qui eam apud se habet, ab alijs hominibus, sicut & ille qui super alios esse appetit, ab alijs diligere non potest.

Qui autem circa pectus dolet, & inde raucam uocem habet: eandem herbam, & maiorem lappam æquali pondere in puro uino coquat, & per pannum colet, & pransus et ad noctem sæpe bibat, & melius habebit. Et qui rectam digestionem non habet, eandem herbam, & maiorem lappam æquali pondere ad solem, aut super ignitum laterem exsiccet, & puluerizet, & huic pulueri secundum tertiam partem unius istorum lucidum, aut assum sal addat, et cum melle ex eo potum faciat, et pransus, et ad noctem sæpe bibat, & rectam digestionem habebit.

Ad pectus.

Digestionem

DE LYLIM. CAP. CVI.

LYLIM ualde calida est. Et homo qui aut de splene, aut de stomacho, aut de infirmis uisceribus spiramen difficulter emittit, & inmittit, uel circa pectus suum contritus sit, ita tamen quod in pulmone non dolet: lylim cum bona ceruisia, modico melle addito coquat, uel si ceruisiam habere non poterit, cum saliente fonte, melle addito per pannum colet: & pransus & ieiunus, et cum dormitum uadit sæpe bibat, et lenitatem & bonam eructuationem ei facit. Sed & qui infirmos humores in se habet, ex quibus flegma in ipso crescit, lylim in puro uino coquat, & poleium in modico aceto contundat, & cum uino in quo præfata herba cocta est feruere faciat, & per pannum colet, atque in uasculo aliquo fortiter obtegat, usque dum infrigescat: & sic pransus & ad noctem sæpe bibat, et humores in ipso purgat, et flegma minuit, quemadmodum uulnus purgatur.

B

Ad flegma purgandum.

DE MALVA CAP. CVII.

MALVA moderatam frigiditatem in se habet, ut ros, et ut aer in mane temperatus est. Et si diuersis febribus melancholia tacta cerebrum hominis dolere facit: maluam, et bis tantum saluam in mortario tundat, et hæc modico oleo oliuæ aspergat, et hoc a fronte per uerticem usque ad occiput suum ponat, et panno liget, et hoc per triduum faciat: et in his tribus diebus circa noctem, aut oleo oliuæ, aut aceto renouabit: et insuper sic faciat, usque dum melius habeat. Ut homo uisum oculorum clarificet, supra maluam rorem quærat, uel supra windam, uel supra folia piri, uel quercus, uel fagi (quoniam hæc suauius sunt) et rorem quem in nocte, uel in mane inuenerit, cum nox clara et pura et suauius est, palpebras et alia oculorum suorum circumungat, et post hoc parumper dormiat. Sed nullus homo maluam crudam comedat. quia illi quasi quoddam uenenum efficit. quoniam liuosa est. Illi autem qui infirmum stomachum habet, bona est, cum iam crescere incipit cocta, et sagimine addito. quia digestionem aliquantum parat. Et pro hac necessitate infirmus

Ad uisum.

C maluam comedat, sed tamē moderate: sanus autem eam omnino deuitet.

DE CARDO. Cap. CVIII.

CARDVS tam lenis quam hirsutus uelocē calorem habet, qui tamen cito torpet, quia de terra sudat. Et sudor iste de quo herba hæc nascitur, hirsutus est: & horum nullus utililis est ad comedendum crudus. Sed tamen si cardus hirsutus coquitur, & comeditur, sanis hominibus nec multum obest, nec prodest, quia nec sanguini, uec pinguedini eius confert, sed tantum esuriem aufert. Infirmos autem tam coctus quam crudus lædit.

DE LAPP A. C A P. CIX.

Ad Calculū.

Scabiem
capitis.

LAPP A contrarium calorem aliquantum habet, & de succo et sudore terræ crescit, & utilis & inutilis est. Nam radix et stirps eius ad nullam utilitatem ualet: & folia eius tam cocta quam cruda periculosa sunt homini ad comedendum: præter illum cui calculus in corpore nascitur. Et ille folia herbæ huius optimo uino coquat, & uinū hoc per pannum colatum tam pransus quam ieiunus calidum bibat, & calculus conteritur. Homo quoque flores lappæ, & concham testudinis puluerizet, ut plus sit pulueris de concha, & in scabiem capitis puluerem per quindécim, aut per nouem dies proiciat, & in quinta die caput eius cum lixiuia quæ de fagineo cinere sit lauet, & sanabitur.

DE VEHDYSTEL. C A P. CX.

VEHDYSTEL frigiditatē quæ de rore est in se habet, & ualde utilis est. Si quis a stechedo in corde, seu in alio aliquo membrorum suorum dolet: uehdystel accipiat, & modicū minus de orethder selbim, & hæc in modica aqua in succum redigat, & statim in ipsa hora cum a stechedo fatigatur sic bibat, & melius habebit.

DE VRTICA. C A P. CXI.

Ad Vermes
corporis.

Ad memoriā

VRTICA ualde calida est in genere suo, & nullo modo ualet ut cruda comedatur, propter asperitatem suam: sed cum nouiter de terra procedit, cocta ad cibos utilis est hominibus, quia stomachū eorum purgat, & liuorem ab eo aufert. Et hoc facit quodlibet genus urticæ. Si de noxijs & malis humoribus qui in homine uenenosi sunt, uermes in aliquo homine excreuerint: ille succum ardentis urticæ, & succū blandoniæ pari pondere, & succum de folijs nucis, uel de cortice eiusdē arboris quantum illorum duorum est accipiat, & modicum aceti, & plurimū mellis addat: & in noua olla feruere faciat, et spumam superius abiiciat: et postquam efferbuerit, de igne tollat, et per quindécim dies istud modice ieiunus bibat, sed post cibū sufficienter: & uermes in eo morientur. Et homo qui absque uoluntate sua obliuiosus est, urentem urticam ad succum contundat, et modicum olei oliuæ addat: et cum dormitum uadit, pectus

suum et timpona cum eo perungat, et hoc sæpe faciat, et obliuio in eo mi- **A**
nuetur. Et si feruor reumatis de naribus equi fluit, ita quod inde hou-
set: urentem urticam, et plus de libistico in aqua coque, et fumum istum
calidum in nares & os eius fræno imposito transire permitte, & sanabi-
tur. Quod si equus in uentre dolet: urentem urticam, et plus de libisti-
co pabulo eius sæpe commisce, ut simul comedat, et sanabitur.

DE PLANTAGINE CAP. CXII.

P L A N T A G O calida et sicca est. Et homo qui per parali- **Ad paralysim**
sim fatigatur: plantaginis succum exprimat, et per pannum cola-
tum, aut uino, aut melle tēperet, et bibat, et paralisis ab eo cessabit. Sed **Glandes**
et qui glandes in se habet, radicem plantaginis igne affet, et calidam super
eas ponat, et panno liget, et melius habebit. Non autem nimium super-
ponat, quia inde læderetur. Sed et qui a stchedo fatigatur: folia plan-
taginis in aqua coquat, et calida superponat ubi dolet, et curabitur.

Quod si aranea, aut alius uermis hominem tetigerit, aut fixerit: mox **lctum araneæ**
succo plantaginis ungat, et curabitur. Et si uir, uel fœmina maleficium
comederit, aut biberit, unde ad turpem amorem accenditur: succū plan-
taginis bibat, et postea aliquam fortem potionem accipiat, et post purga-
tionem leuius habebit. Si autem homini in aliquo loco os casu frangi- **Fracturam**
tur: radices plantaginis in mel inscidat, et ieiunus quotidie comedat, et **ossis.**
etiam uirida folia maluæ, et quinquies plus de folijs, uel radicibus plan- **B**
taginis cum aqua in noua olla modice coquat, et ita calidas loco illi ubi
dolet frequenter superponat, et fractum os sanabitur.

DE MENVA. CAP. CXIII.

M E N V A calida et sicca est: et si folium eius super fractum ul-
cus ponitur, uenenum extrahit, et sanat: sed etiam in pulmento
cocta, et comesta, sanat dolentia uiscera.

DE VIOLA. CAP. CXIII.

V I O L A est inter calidum et humidum, sed præcipue tempera-
ti frigoris: et de suauitate et lenitate aëris crescit. Homo enim
oleum oliuę ad solem, aut ad ignē in noua olla feruere faciat: et dum fer- **Ad caliginem**
uet, uiolas immittat, ut ab eis inspisset, et in uitreum uas ponat, et feruet. **oculorum.**
Et ad noctem cum eodem oculos et palpebras circumungat, ita ne ocu-
los interius tangat: et caliginem eorum fugabit. Et homo qui igneos
oculos habet, et in eis caligat et dolet: succū uiolæ, et bis tantum succi ro-
sarum, et succi feniculi secundum tertiam partem rosarum accipiat, et his
modicum uini addat: et cum dormitum uadit, collyrium hoc circa oculos
suos ungat, cauens ne oculos interius tangat. Homo quoq; qui graui-
tatem in capite habet, aut in renibus, seu alicubi a paralisi fatigat: de suc-
co uiolę per pannum extorqueat, et ei de hyrcino sepo sufficienter addat,

Cet ad mediam partem sepi ueterem aruinam: et hæc in patella simul dissoluat, et sic unguentum faciat, et cum eo in capite, et alias ubi dolet, se perungat, et melius habebit. Et si quis in capite dolet, aut cuius carnes cancri comedunt, aut si quolibet ulcera in corpore suo habet: succum uiolæ accipiat, & ad tertiam partem succi huius oleum oliuæ, & ad quantitatem succi uiolæ hircinum sepum: & hæc simul in noua olla feruere faciat, & unguentū paret. Et qui in capite dolet, cum hoc unguento frontem in transfuersum perungat, & melius habebit. Sed & ubi cancer, et alij uermes hominem comedunt: desuper ungatur, et morientur cum ex eo gustauerint. Et qui tertianas febres patitur: uiolam, et ad eius tertiam partem plantaginem, & pefferkraut bis tantum ut plantaginis accipiat: & herbulas istas cum aceto, aut affato sale frequenter comedat. Sed & si quis de melancholia per molestiam mente oppressus est, & pulmo eius inde læditur: hic uiolas in puro uino coquat, & eas per pannum colet: & mel, & galangam, & liquiriciū quantum uoluerit addat: & sic purum potum faciat, & bibat, & lætum illum faciet.

D E A T R I P L I C E.

C A P. C X V.

DA T T R I P L E X frigida est, sed tamen aliquantum temperata: & cum alijs cocta & comesta, bonam digestionem facit. Et si in homine scrofulæ crescere incipiunt: cum attriplice, & priselouche, & hyfopo pulmentum faciat, ita quod priselouches minus sit quam attriplicis, & hyfopi minus quā priselouches: & istud sæpe comedat, & scrofulæ siccabuntur.

D E A S E R O. C A P. C X V I.

AS E R V M calidum & siccum est, & quasdam uires pigmentorum habet. Homo qui diu languet, & cui caro defecit: cum ea in aqua calefacta balneet, et in pulmento & in iure et cum carnibus coctum sæpe comedat, & multum ei proderit. Et si quis lixiuam cum ea fecerit, & caput suum frequenter inde lauetit, multas infirmitates de capite illius fugat. Sed & cui mali humores caput fatigant, ita quod aures eius uelut sonus aquarum tinniunt: aserum in aqua feruere faciat, & calidum capiti suo circumponat: & humores minuit, & auditum aperit. Homo quoque qui circa pectus, uel interius ulcera habet: aserum in balneo pectori suo circumponat, et melius habebit. Quod si etiam homo quolibet dolore in pulmone dolet, et inde raucitatem uocis habet: aserum, et modicum plus de basilis, et plus de humelimum quam basilis sic in noua olla cum aqua coquat, ita ut aqua in olla herbas istas tertia parte superexcedat, et per pannum colet. Et deinde nucem muscatam, et galangam ad tertiam partem nucis muscatæ, et de uisco piri bis tantum ut nucis muscatæ puluerizet, et puluerem istum cum optimo uino in noua

Ad caput, cancrū, & alcera.

Febres tertianas.

Melancholiā.

Ad Scrophulas.

Pectus.

Pulmonem.

olla coquat, ita ut uinum puluerem istum in olla tertia parte superexcel- **A**
lat. Quod cum fecerit, denuo eundem puluerem cum uino, modico mel-
le addito, faciat in olla efferuere: & aquam cum prædictis herbis coctam
uino addat, ita ut bis tantum uini sit quantum aque. Et istud ante cibum
modice bibat: post cibum autem quantū uno halitu bibere potest, ignis
to chalybe primum calefacto.

DE ABROTANO.

CAP. CXVII.

ABROTANVM calidum et siccum est, & odor eius melanc-
choliā, & iracundiam in homine excitat, & caput fatigat.

Sed ubi prauæ maculæ, & immunda scabies in capite hominis nasci **Ad Scabiem**
incipiunt: succus eius sæpius infundatur, & caput illius curabitur. **Et capitis.**
Et ubi bulim in corpore hominis eriguntur, uel ubi membrū aliquod con-
trahitur: abrotanum tundatur, & eidem loco superponatur, & etiam per
ungatur, & melius habebit. Cum autem scabies & contractio membro-
rum inmorantur, abrotanum mox auferatur, quia tunc magis lædit
quam profit.

DE CITHYSO.

CAP. CXVIII.

CITHYSVS CALIDVS et siccus est, et ad pascua pecu- **B**
dum utilis, et contra caliginem oculorum. Flores cithysi oleo
oliuæ inponantur, & in illo sine coctione comminuantur: & mox palpe- **Caliginem**
bræ & oculi caligantes circumungantur, & solummodo illa hora cum **oculorum.**
oculi inungendi sunt, in præfatum oleum mittantur, et oculis perunctis
statim eiciantur, quia in oleo diu durare non possunt. Si enim homo
sæpe hoc modo fecerit, caliginem oculorum suorum fugabit.

DE ABSINTHIO.

CAP. CXIX.

ABSINTHIUM ualde calidum est, & principalis magister **Ad dolorem**
contra omnes languores existit. Nam homo de succo absin- **capitis.**
thij calido uino sufficienter infundat, & caput suum totum cum eodem
temperamento madefaciat cum dormitum uadit, et laneo pileo caput su-
um totum usq; ad mane diei tegat, et dolorem capitis fortiter deprimit.

Si enim huorlen aures hominis intrauerint, uel si alij uermes in eis cre-
uerint: ille absinthium accipiat, et secundum eius mediam partem ru-
tam, et secundum mediam partem rutæ hyssopum, et herbas has in aqua
coquat: et cum eas coxerit, caput suum inclinet, et fumum istum qui de
herbis istis calidis egreditur, per harundinem in aurem illam in qua non
dolet, intrare permittat: quatenus idem fumus ad aliam aurem in qua

Uermes sunt, perueniat, et fugiant. Sed et primum ipsam aurem in qua uermes sunt, cum modico melle perungat, & etiam ei modicum de ueteri aruina imponat: ut cum prædictum fumum senserint, ad dulcedinem istorum declinent. Sed & spicam de hordeo cum granis, siue absque granis ad ignem incendat: ut fumus ab eis egrediatur per arundinem in aurem, ut prædictum est. Hoc autem homo sæpe in die faciat: & liberabitur, aut deus eum liberare non uult. Quod si uermes aurem exierint: oleum oliuæ in nouo uase ad ignem feruere, & fumum istum in aurem in qua uermes fuerunt, transire permittat, ut ulcerata auris ungetur, & deinde cum eodem oleo infrigidato ipsam aurē in circumitu interius perungat: & si modicum ex eo aurem intrauerit, non nocebit. Sed & mettram in aqua coquat, & fumum in sanam aurem transire permittat, & eandem aurem manu sua comprimat, ne fumus egrediatur: & sic sæpe faciat, & sanabitur.

Homo autem qui de putrido sanguine, et purgatione cerebri in dentibus dolet: absinthium, & uerbenam æquali pondere in bono uino in noua olla coquat, & uinum istud per pannum colet, & bibat, modico zuccaro addito. Sed & herbas istas calidas cum dormitum uadit, maxillæ suæ circumponat, & panno desuper liget. Et hoc faciat dum sanetur. Et etiam succus absinthij ad oleum oliuæ fundatur, ita ut oleum succum duabus partibus superet, et in uitreo uase ad solem calefiat, & sic per annum seruetur. Et cum quilibet homo circa pectus dolet, & inde tussitat, cum illa perungatur: & si etiam in latere dolet, ibi inungatur: & unctio hæc eū interius & exterius sanat. Sed & absinthium in mortario ad succū contundatur, et sepum cerui ad ceruinam medullā addatur, ita, ut de succo bis tantum sit ut de sepo, et de sepo bis tantum ut de ceruina medulla, & sic unguentum paratur: et qui a fortissima paralisi fatigatur, quā membra illius minantur, cum eo iuxta ignem ubi dolet perungatur, & curabitur.

Et cum absinthium recens est, homo succum exprimat, & uinum cum melle modice coquat, & succum illum uino huic infundat, ita ut succus uinum & mel in sapore superet: et istud a maio usque ad octobrem, non omni die, sed semper tertia, et tertia die ieiunus frigidum bibat. Dolorem renum, et melancholiam compescit, oculos clarificat, cor confortat, pulmonem infirmari non permittit, stomachum calefacit, uiscera purgat, et bonam digestionem parat.

DE IUSQUIAMO. CAP. CXX.

Iusquiamum, aut oleum ex granis eius factum comederet, mortiferum nenenū in eo faceret. Sed nbi surim in homine sunt: succo iusquiamum locum illum perfundat, & surim morientur. Oleum autem ex semine eius factum non multum utile est. Ut autem ebrius ad se redeat, iusquiamum in frigidam aquam ponat, & frontem, tempora, et guttur suum masdefaciat, & melius habebit.

DE ORIGANO. CAP. CXXI.

ORIGANVM calidum & siccum est. Et si aliquis homo illud comederet, aut biberet, lepram illi inferret, pulmonem inflaret, et iecur eius deficere faceret. Sed qui rubeam lepram habet, siue recens, siue inueterata sit: succum origani, & parum minus de marrubio, & de oleo iusquiami plus quam istorum duorum sit, & modicum uini simul commisceat, & in asso balneo cum iam exire uult, cum liquore hoc se perfundat, & ungat: & prauos humores illius aliquantum expellit. Et postquam de præfato balneo exierit, mox hircino sepo ad ignem resolutose inungat, & in lectum se collocet, ut exsiccetur: & duriciam lepræ emollit & sanat. Et postquam exsiccatus fuerit, tunc origanum & furfurem in patella calefaciat, & post illinitionem unctionis, super ulcera lepræ calida ponat, & desuper ligamine liget, & ita per aliquam horam teneat, dum ab ipso incalescat: & si leprofus homo hoc sæpe fecerit, absq; dubio sanabitur, nisi mors illius sit, aut nisi dominus illum curari nolit. Et qui quotidianã febrẽ patitur: organũ & modicũ camphoræ, et dornelle plus quam istorum duorũ sit puluerizet, et puluerem istum in ipsa accessione febris calido uino inmittat, et bibat, et in lectum se collocet, et sanabitur.

A

Ad lepram
rubeam.

Febres

DE MILLEFOLIO. CAP. CXXII.

MILLEFOLIUM calidum et siccum est. Et homo qui de fletu lachrymarum in oculis caligat: millefolium modice tundat, et oculis ad noctem superponat, cauens ne oculos interius tangat: et sic fere usq; ad mediam noctem dimittat, et tunc auferat: hoc facto mox optimo et purissimo uino cilia oculorum modice circumliniat, et sic oculi sanantur. Millefolium quoq; discretas et subtiles uires ad uulnera habet. Nam si homo percussione uulneratur, postquam uulnus uino lauatur, lineus pannus super illud ponatur, et millefolio in aqua modice cocto calidum super pannum illum qui super uulnus iacet, leuiter ligetur: et sic uulneri putredinem aufert, et uulnus sanat. Et sic sæpe fiat, quamdiu necesse fuerit: sed postquam uulnus astringi et sanari coeperit, panno abiecto, millefolium uulneri superponatur, et tanto suauius et perfectius sanabitur. Qui autem interius in corpore uulnus accepit, ita quod aut casu fractus, aut cõstrictus interius fuerit: millefoliũ puluerizet, et puluerẽ illũ in calida aqua bibat, et postquã melius habuerit eundẽ puluerẽ in cal. uino accipiat dũ saneẽ. Et homo quem tertiana febris fatigat: millefoliũ, et bis tm̃ polypodij in suauet et bono uino coqt, et p pannũ colat, et in ipsa accessione febris uinũ hoc bibat: herbas aut istas in uino p triduũ dimittat, ut ab eis melius tẽperet, et sic p triduũ bibat, et si necesse fuerit iterum similibus nouis herbis renouet, et febrẽ istam mitigat, et sanabitur.

Ad oculos
caligantes.

B

Vulnera.

Febrem tertia
nam.

DE AGRIMONIA. CAP. CXXIII.

Agrimonia cal. est. Cui oculi caligant, agrimoniã ad succũ tundat, et super oculos suos cum dormitũ uadit ponat, cauens ne oculos interius tangat, & caliginem aufert, et eos clarificat. Sed et in quo scient

G 3

Contra infaniam. **C**tia & sensus euacuati sunt: illi crines capitis abscindantur, et agrimonia in aqua coquat, & cum aqua ista calida caput lauetur. Et etiam eadem herba calida super cor primum panno ligetur: ne cordis defectum sentiat: & tunc super frontē, & tempora illius calida ponat, & insaniam ab eo aufert.

Ad stomachum. **Q**ui autem liuorē, & multū flegma de infirmis uisceribus excreat, & etiam infirmum stomachū habet: agrimoniā in uino positam tam pransus quam ieiunus semper bibat, & liuorem miuuit, & stomachum calefacit.

Item ut de saliuā et excreatione & emunctiōe homo purgetur: succum agrimoniae, & bis tantum succi fceniculi accipiat, & his de succo storckenschnabel quantum obolus ponderat addat: deinde de galanga tantum accipiat quantum istorū trium fuit, & storacis quantum sex nummi ponderant, & polypodij ad pensam duorū nummorum: & hęc puluerizet, & puluerem istum cum prefato succo comprimat, & ex eo pillulas ad quantitatem fabae faciat. Postea de succo chelidoniae maioris quantum quarta pars nummi pensat, suscipiat, & in illo pillulas intingat, & ad solem ponat ut exsiccentur. Quod si calorem solis non habuerit, in lenem uentum, & ad lenem auram ponat, ut suauiter exsiccet. Cum autem homo pillulas has sumere uoluerit, stomachum & uentrem suum agni-

Dnis, uel alijs pellibus circumponat, ut calidus fiat. quoniam calor earum fanus est: & non multum ad ignem accedat, sed calore uestium utatur, & eas ante solis ortum sumat, quia aurora eo tempore suauiter & lenis est. Et uel quinq; uel nouem pillulas accipiat, & unamquamq; singillatim modice intingat melle, & glutiat: & cum eas sumpserit, modice in umbroso loco, & non in calore solis deambulet, usq; solutionem sentiat. Circa mediam uero diem postquam solutionem in se senserit, uel si eam obdurato stomacho nondum habere poterit: primum sorbiciunculam de farina similiae sorbeat: ut uiscera per suauitatem sorbiciunculae sanentur, uel ut induratus stomachus hoc modo mollificetur. Si autem homo de libidine, aut incontinentia leprosus efficitur: agrimoniā, et secundum eius tertiam partem hysopum, & aseri, bis tantum ut istorum duorum est, in caldario coquat, & ex his balneum faciat, & menstruum sanguinem quantum habere poterit admisceat, & balneo se imponat: sed etiam de aruina anseris accipiat, & bis tantum aruinæ gallinarum, et modicum steracoris gallinarum, et inde unguentū faciat: et cum de praedicto balneo exierit, eodē unguento se perungat, et in lectum se recollocet. Et sic frequenter faciat, dum sanetur.

Lepram.

DE DIPTAMNO. CAP. CXXIII.

DIPTAMNVS calidus et siccus est, & uires lapidis & ignis in se habet. quia ut lapis durus est in uiribus suis, & ut calorem habet in igne qui de eo egreditur: ita diptamnus uirtuosus est contra infirmitates quibus praevalet. Nam homo qui in corde dolet: puluerem de diptamno factum comedat, & dolor cordis compescitur. Sed & cum

Cor.

calculus de pingui natura in homine crescit: dictamnū puluerizet, & pul- **A**
uerem istum cum triticeo pane comedat, & calculum crescere prohibet.

Et homo in quo calculus diu creuit: puluerem dictamni in acetū mel- **Ad calculum**
le mixtum ponat, & hoc ieiunus sæpe bibat: & calculum in eo frangit.

Sed & si quis in aliquo loco membrorum suorum claudicare incæpe-
rit: dictamnum in aqua fortiter coquat, & quod in medio uelut cor est ab-
ijciat, & dum coquitur bis tantum huszmuoszes addat, & urentis uirticæ
bis tantum ut huszmuoszes, & hæc simul commisceantur. Et postquam co-
cta fuerint, aqua modice expressa, calida super iuncturam membri illius,
& super uenas in quibus claudicare incipit ponat: & hoc sæpe faciat, &
curabitur.

DE FEBRIFUGA. CAP. CXXV.

FEBRIFUGA calida est, & suauem succum habet, & dolenti-
bus uisceribus ut suaue unguentum est. Et qui in uisceribus do- **Viscerum do-**
let: eum aqua, & sagimine, aut oleo coquat, & farinam similæ addat, et sic **lorem,**
sorbiciunculā paret, & comedat, & uiscera sauat. Et cum foemine mens-
trua habent, eandem sorbiciunculam parēt, & comedant, & purgationē
liuorum suauiter educit. Homo autem qui stechedim patitur, succum
febrifugæ, & butyrum uaccarum commisceat, & se ubi dolet perungat,
& curabitur.

DE PILOSELLA. CAP. CXXVI.

PILOSELLA frigida est, & comesta cor confortat, & malos
humores qui nimium congregati sunt, minuit. Sed homo qui **B**
pro necessitate comedere uult, non simplicem comedat, quia nimis aspe-
ra est: et ideo aut modicum dictamni, aut galangæ, aut zituaris addat, et
comedat, et frigidos humores dissipat.

DE GLADIOLA. CAP. CXXVII.

GLADIOLA calida et sicca est, et omnis uis eius in radice est.
Homo enim qui minntam scabiem habet: succo foliorū gla- **Ad Scabiem,**
diolæ, et aruina in maio unguentū paret, ita ut uiride appareat, et se illo se-
pe perungat, et curabitur. Et qui in facie duram cutem habet, et qui pu-
stulosus est, et qui malū colorem habet: succum gladiolæ in uas ad aquas
salientium fontium, uel magnorum fluuiorum fundat, et modice calefa-
ciat, et faciem suam lauet: et hoc sæpe faciat, et cutem mollem et pulchrū
colorē parat. Sed et qui freneticus: radicē, uel folia gladiolæ in aqua co- **Frenesim.**
quat, et calida capiti suo circumponat, ita obdormiens: et hoc sæpe faciat.
Deinde in tenues rotunditates radicem inscidat, in melle condiens, et fre-
quenter comedat, et sanabitur. Homo etiam qui calculo, aut difficulta-
te urinæ constringitur: radicem gladiolæ cum bono uino tundat, et uinum
hoc per pannū colatū calidū bibat, & calculus in eo mollescit, et urinaria
loca aperiuntur. Contra recentem quoque lepram, homo radicem

C gladiolæ tundat, & in lac asinæ ponat, sagimine quoque addito in patella fortiter commiscendo coquat. Et hoc factum per pannum colet, & sic unguentum fiat. Deinde lixiuia de cineribus cerlen faciat, et lixiuia ista primum corpus suum ubi lepram sentit lauet, & deinde prædicto unguento se inungat: et hoc sæpe faciat, et sanabitur.

DE EBULO. CAP. CXXVIII.

Ad sonitum
capitis.
Ungues sca-
fos.

E BULVS frigidus et humidus est, et naturæ hominis contrarius, ita ut si homo aliquis eum comederit, periculosum esset illi. Sed si alicuius hominis caput sonum uelut torrens aqua reddiderit, capiti illius ita frigidum circumponatur, & melius habebit. Et si aliquis homo in digitis, aut in pedibus suis scabiosos unguis habet: fructus qui in ebulo nascuntur frequenter superponat, et liget, et unguis aut purgabuntur, aut eradicabuntur, & sic alij renascentur.

DE SOLATRO. CAP. CXXIX.

Dolorem cor-
dis.

Dentes.

Tumorem
pedum.
Dolorem cru-
rium.

SOLATRV M calidum est & siccum. Et homo qui in corde dolet, & defectum sentit: solatrum in aqua coquat, et calidum super cor suum ponat, & melius habebit. Sed & qui in dentibus dolet: solatrum in aqua calefaciat, & cum dormitum uadit calidum super maxillam ponat, & melius habebit. Et cui pedes intumescunt: solatrum in aqua calefactum pedibus superponat, & tumor cessabit. Sed & qui in cruribus dolet: præfatam herbam in aqua satis calefaciat, & cruribus suis circumponat, & panno circumliget, & melius habebit.

DE RINGELLA. CAP. CXXX.

Contra uene-
num.

Scabies ca-
pitis.

RINGELLA frigida et humida est, et contra uenenum ualet. Nam qui uenenum comederit, aut biberit, ringellam in aqua coquat, & super stomachum suum calidum ponat, & uenenum mollificat ut ab eo exeat. Sed & idem homo mox bonum uinum calefaciat, et eisatis de eadem herba imponat, & iterum calefaciat, et semicalidum bibat: & uenenum aut per nauseam euomendo, aut spumando de se proijcit. Et homo cui caput de uellim est: lardum accipiat, & illud quod in eo molle est abijciat, & hoc quod iuxta cutem in lardo durum est cum præfata herba tundat, & caput suum sæpe perungat, & uellim cadent, & caput pulchrum erit. Homo quoque qui scabiem in capite habet, flores et folia ringellæ tundat, & cum succo isto & modica aqua & farina similæ pastam paret, & eandem capiti suo circumponat, & panno ita ligatum relinquat usque dum eadem pasta scindatur: et tunc auferat, & aliam pastam simili modo paratam capiti suo circumponat, et sic per nouem dies faciat. Et quotiens pastam de capite suo aufert, totiens lixiuiam de succo ringellæ paratam habeat, caput suum lauans: & sanabitur. Sed & si boues, aut oues aliquotid comederint unde repente inflantur: succus ringellæ cum modica aqua in ora eorum fundatur, & inde gustent, & curabuntur. Et

etiam tussitant, succus sine aqua in naribus infundat, et meliorabuntur. A

DE BLANDONIA. CAP. CXXXI.

BLANDONIA calida et sicca est. Homo qui debile, et triste. *Ad cor debile*
cor habet: blandoniã cū carnibus, uel piscib9, uel alijs cibis absq;
alijs herbis sæpe comedat: et cor eius confortatur, et lætificatur. Sed et
qui gutture raucus est, et in pectore dolet: blandoniã, et foeniculum *Raucedinem,*
æquali pondere in bono uino coquat, et bibat, et uocem recuperat, et *& pectus.*
pectus sanat.

DE ALENTIDIO. CAP. CXXXII.

ALENTIDIUM calidum et pingue est, et nec hominibus, nec
pecoribus comestum, aut bibitum prodest. Nam sanguinem
minuit, & tabem auget: cum eam nō aufert. quod si aliquis eam sumpse-
rit, statim potionem purgatoriam sumat. alioquin pestis subsequetur, &
caro eius infirmabitur. Sed tamē qui minorem scabiem, quæ inter cu- *Scabiem*
tem et carnem est, patitur: alentidium cum uetere aruina tundat, et se per
ungat, et cito sanabitur. Sed postquã aliquantulum sanari cœperit, amo-
do cum illa se non perungat, quoniam eum lædit. Si autē sanguis in
homine malis humoribus excitatus, per posteriora eius cum egestione ci *B*
borum effluere cœperit: eum nō restringat. quia purgationem ei affert,
sed si supra modū per eum transit, alentidium oleribus & alijs bonis her-
bis addat, et cibum faciat, et eum refocillant.

DE CENTAUREA. CAP. CXXXIII.

CENTAUREA calida et sicca est. Homo cui os aliquod in *Ad fractu-*
corpore suo fractum est: centauream, uel radicem eius tundat, et *ram ossis.*
succum aut uino, aut aqua mixtum sæpe bibat, et fractum os conglutina-
tur. Et etiã eandem herbã in aqua calefaciat, et calidam loco ubi dolet
sæpe superponat, et sanabit. Quem etiã paralisis ita fatigat, quod lin- *Paralim*
gua eius in loquendo defectum habet, et quod aliquod membrum in eo
destituitur: radicem et folia centauree, cum nouo sepo cerui cōmiscet, et
cum farina tortellos faciat, et eos sæpe comedat, et paralisis deprimetur.
Sed et qui per totum corpus suum a paralisi fatigatur, centauream in
uinum ponat, et inde sæpe bibat, et paralisis in eo cessabit.

DE DACTILOSA. CAP. CXXXIII.

DACTILOSA ignea est, et bonam uirtutem habet. Si em *Tineas.*
tineæ cuiuslibet hominis crines minuūt, cū radice et semine da-
ctilosæ lixiuiam faciat, et caput suum cum illa sæpe lauet, et tineæ morien-
tur. Et si homo mente excedit, quasi nihil sciat, et quasi in extasi iaceat: *Extasin.*
semen dactilosæ in melle extinguatur, et sub linguam illius ponatur, et ui-
res eius cerebrū illius ascendunt, ut cito ad mentem suam redeat. Cum
etiam aliquis homo caduco morbo fatigatus cadit: semē dactilosæ in san- *Morbum ca-*
guine hyrundinis intingatur, et mox in farina similē ita madidum inuol- *ducum.*

H

C uatur, et in os cadentis ponatur, dum ita iacet, et hoc faciat quotiens per morbum hunc cadit, et tandem curabitur. Sed et qui multum flegma in capite, et circa pectus habet, et qui etiam foetentem halitum habet: radicem dactilosæ in modicas rotulas inscidat, et his etiã de semine eius addat, et in uino feruere faciat, et moderate calidum sæpe bibat: et caput, et pectus illius purgat, et halitum, et bonum odorem habere facit. Et postquam uinum hoc biberit, aliud uinum usq; tertia uice cum eadem herba calefacere potest. **S**tomachum. Cum etiã indigesti cibi in stomacho hominis interdum coagulantur, stomachũ dolere faciunt: quapropter ille dactilosam, & ad quartam eius partem abrotanum, & quinq; folij minus quam abrotani sit ad succum tundat, & in bono & puro uino coquat, ita ut uinũ succum herbarum duabus partibus superet: & per pannum colet, & in uitreum uas, uel in nouam ollam refundat. postea uinum istud sic temperatum in sartaginem fundat, & ei ignitum chalybem, aut bis, aut ter immitat: et iterũ dum per chalybem feruere incipit, galangam, uel piretrũ tritum, & modicum piperis imponat, & ieiunus bibat. Et sic per quinq; dies ieiunus bibat, ignito chalybe tamen prius calefacto. Quod cum per quinq; dies fecerit, cum triticeo pane, et farina similæ, & cũ præfato uino ignito chalybe calefacto, sorbiciunculam faciat, uitello oui addito, absq; sagimine & oleo: & iterum per quinq; dies hæc ieiunus comedat. **Q**uibus transactis, iterum uinum chalybe calefactum bibat, usq; dum melius habeat. **F**ebres. Dactilosa quoq; contra tertianas & quartanas ualet. Homo qui tertianas, aut quartanas habet, radicem dactilosæ modice tundat, & in uinum ponat, & sæpe bibat, et febres ab eo fugat. Sed & puluerem dactilosæ imponat, & ei sagimen, aut oleum papaueris addat, & sorbiciunculam faciat, & sæpe comedat, & melius habebit. **T**ineas. Radix quoq; & folia dactilosæ inter uestes ponantur, & tineæ fugiunt, nec eas ledent.

D E P A N D O N I A . C A P . C X X X V .

P A N D O N I A calida est, & signa scientiæ hominis plus quam aliæ herbæ in se designat: & ideo fallacia & deceptio diaboli, umbras suas interdum super eam parat. Homo qui stultus & fatuus est, ita quod scientia in eo defecit: pandoniam uere ad succum tundat, et eam super pectus & cor suum ponat per totam noctem, & hoc sæpe faciat, & curabitur. **I**nsomnia. Et qui a falsis somnijs fatigari solet, eandem herbam apud se in nocte habeat, & figmenta somniorũ deprimat. Mulier quæ iniusto tempore multa menstrua inordinate patitur: pandoniam in uinum ponat, ut inde saporẽ habeat, & sæpe bibat, & curabitur. Sed et si quispiã uir a muliere, seu aliqua mulier a uiro ulla magica arte illusa, seu ullis fantastis et diabolicis uerbis incantationum coniurata et aduocata fuerit, ita quod uir in amore mulieris, aut mulier in amore uiri sic incantata insanit: pandoniam quærat per quam nunquam aliquod medicamentũ, uel aliqua fantasia prius facta sit, quia si tale aliquid per eam ante factum

est, amodo ad medicinam nō ualet. Et cum eam inuenerit, folia de ea auferat, & unum folium in utrumq; foramē narium suorum figat, & unum sub linguam ponat, & in utraq; manu unum teneat, et sub ntrumq; pedē unum ponat, & eandem herbam oculis suis fortiter inspiciat: & hoc tam diu faciat, dum eadem folia a corpore eius in calescant: et idem sæpe faciat dum melius habeat, & ab insania amoris illius per uirtutem dei soluet: ita tamen, si non comedendo, aut bibendo incitamentum amoris in corpus suū induxit. Sed et qui per magica uerba ita in amore alterius irritus est, siue uir, siue mulier sit: pandoniam apud se semper habeat, et melius habebit. Quod si in hyeme folia habere nō poterit, radicem accipiat, & faciat ut præfatum est. Et nullus homo pandoniam ullo modo comedat, quoniam si eam comederit, sensum & intellectum eius lædit, & eum aliquantum amentem faciet.

DE CITTERVVRTZ. NIG. CAP. CXXXVI.

CITTERVVRTZ quod nigrum dicitur, calidum est. Si aliquis homo infirmitate in capite fatigatus, sensum et intellectum suum perdit: citteruurtz, & ad eius tertiam partem quenelam, et seniculi tantum ut quenelæ est simul tundat, & in patella cum uetere aruina calefaciat, & calidas super caput et circa collum suū ponat: & hoc per quinque dies faciat in mane & ad noctem, per singulos dies calefaciens. Et post quintam diem lixiuiam cum cineribus de fago paret, & caput suū lauet, & curabitur. Quod si nondum mentem suam receperit: iterum per alios quinque dies, ut prædictū est, faciat, & quamuis pestis fortis sit, fugabitur.

DE CITTERVVRTZ. AL. CAP. CXXXVII.

CITTERVVRTZ quoq; album calidū est, et naturam nigri habet: excepto, quod nigrum acerbius est albo. Iuuencula autem mulier cui aliquando menstrua in recto tempore defunt: oleum rosæ impositis accipiat, & de albo citteruurtz dimidiā partem tertie partis earundem rosarum, et hanc eidem oleo imponat: et iuxta ignem circa umbilicum, et supra ilia fortiter et sæpe se inungat, et menstrua eius mouebuntur, et soluentur. Quod si hoc modo menstrua non habuerit, præfatam unctiōem iteret, donec ueniant recto tempore. Sed et homo qui in corde, et in uobin dolet: citteruurtz album, et ad eius tertiam partem abrotanum, et minus menuæ quam abrotani sit simul tundat, et his butyrum uaccarum in maio paratum addat: et hoc unguentū optimum est: et cum in corde dolet, ibi se inungat: et si in uobim dolet, circa guttur se ungat, et hoc sæpe faciat, et melius habebit.

DE BASILISCA. CAP. CXXXVIII.

BASILISCA frigida est. Homo aut qui in lingua sua paralysim habet, quod loqui nō potest, basiliscam sub linguā suam ponat, et uerba recipiet. Sed et qui fortes febres, aut tertianas, aut quartanas habet, basiliscam in uino coquat, melle addito, et colet, et ieiunus et

C pransus, et ad noctem sæpe bibat, et febres in eo cessabunt.

DE BIBINELLA. CAP. CXXXIX.

Cōtra illu-
siones spirituum.

BIBINELLA frigida est, et ad usus hominis non multum ualet. Sed tamē si homo eam in collo suo suspensam semp̄ habet, nec ab inuocationibus dæmonum, nec a magicis uerbis, nec ullo præstigio quod nec comedit, nec bibit illudi poterit.

DE ACOLEIA. CAP. CXL.

Scrofulas.
Flegma.

Febres.

ACOLEIA frigida est. Homo in quo freislichaz nasci incipit: acoleiam crudam comedat, & euanescit. In quo etiam scrofulæ nasci incipiunt, eandem herbã sæpe comedat, & decrenent. Sed & homo qui multum flegma eijcit, acoleiam in melle condat, & sic sæpe comedat, & hoīem purgat. Qui aut̄ febrem habet, eandem herbã tundat, & colet, & eidem succo uinū addat, & sæpe bibat, & melius habebit.

DE CITOCATIA. CAP. CXLI.

Purgatio
lenis.

CITOCATIA frigida est. Nam quicumq; homo eam simplicem comederet, illum interius in corpore suo dissiparet. Sed et qui paruam & lenem potionem sumere uoluerit: cinnamomum, & liquiriciū pari pondere puluerizet, & puluerem istū cum modica farina simile in succo citocatiae in modum fabarum inuoluat, & ad solem, uel ad fornacem modice calidā exsiccet, & de his in mane diei sumat quantū quinq; nummi, aut nouem, aut quindecim ponderant, & ille leniter purgabitur.

DE BERVVRTZ. CAP. CXLII.

Ad febres
ardentes.

Paralysim.
Ictericam.

BERVVRTZ calida est. Et homo qui fortes & ardentes febres in se habet: beruurtz puluerizet, & puluerem istū cum pane pransus & ieiunus sæpe comedat, & melius habebit. Sed & qui toto corpore a paralysi fatigatur: eundem puluerem frequenter comedat, & paralisis in eo cessabit. Qui autem gelesuocht habet: radicem eiusdem herbæ in aceto tundat, et sic comedat, et melius habebit.

DE SAXIFRICA. CAP. CXLIII.

SAXIFRICA frigida est, et fortes uires habet: ad usum autem hominis qui tenerum corpus habet, in comestione nō ualet. quia corpori illius nimis fortis esset. Sed ubi aut in stomacho, aut in uesica, aut alibi in corpore hominis liuor cōagulatur et induratur uelut lapillus: ille semen saxifricæ in aqua tundat, et pransus et non ieiunus quotidie bibat, et hoc quod in homine durum est frangit, et homo ille saluabitur. Et qui gelesuocht habet, idem semen in uino terat, et per modicam horam in eo iacere permittat, et pransus sæpe bibat, et curabitur.

DE UGERA. CAP. CXLIIII.

Ad ulcera.

UGERA ualde calida est, & magnum & forte ulcus frangit. Nam ugera tundatur, & modicum olei oliuæ ei addatur, & frigida sup̄ ulcus ponatur. Quod si oleū oliuæ non habuerit, modicū de

hircino sepo addat, et in patella calefaciat, et in frigidari permittat, et ita frigidam super ulcus ponat, et uenenum mollificat, et sanat. Sed et si rufa et exturgentia ulcera in homine sunt, ille ugeram tundat, et ei oleum oliuæ, aut hircinum sebum addat, et uenenum hoc modo extrahit. Sed cum ulcera iam rubescere incæperint, ugeram abijciat, et cum oleo oliuæ, aut hircino sepo ligamen de canabo paret, et super ulcera ponat, et sanabunt.

Sed radix eius in aceto condiatur, et per noctem ponatur super locum illum ubi uuartzen crescere incipiunt, et cuanescent.

DE CHELIDONIA MA. CXLV.

CHELIDONIA maior ualde calida est. Nam tam dirum & acre uenenum in se habet, quod nullam sanitatem homini conferre potest. quia si in unare homini daret exterius sanitatem, in alia illi maiorem infirmitatem interius afferret. Si enim quispiam eam comederit, aut biberit, eum interius lædit: & ideo interdum digestionem, & solutionem cum dolore & cum sanitate facit. Qui autem aliquod inmundum manducauit, seu bibit, seu tetigit, unde pustulosus & ulcerosus in corpore suo fit: ueterem aruinam satis de succo chelidonie in patella simul dissoluat, & sæpe se perungat, & sanabitur.

DE EBECHE. CAP. CXLVI.

EBECH frigida est, & homini ad comedendum inutilis. Sed et homo qui geelsuoct habet: ebech in patella cum hircino sepo, aut uetere aruina calefaciat, & calidum super stomachum suum ponat, & mox bruncrassim in frigidarum aqua contundat, & bibat: & curabitur. Sed & mulier quæ iniusto tempore multa menstrua inordinate patitur: ebech in aqua coquat, & sibi in femoribus, & in umbilico calidam circumponat, et frigiditas illius contrario fluxui resistit. Si etiam in aliquo homine interior pellicula, in qua intestina clausa sunt, aliquo casu scinditur: ille ebech, & bis tñ de maiore consolida in bono uino coquat: & postquam eas coxerit herbas, a uino separet, & illi modicum pulueris de zituare facto, & tantum zuccari quantum ebech fuit, & satis de cocto melle inmittat, & ita rursum modice feruere faciat, & deinde per sacellum uelut purum potum faciat: & post cibum & ad noctem bibat, et hoc sæpe faciat. Sed et herbas quæ in prefato uino coctæ sunt, super locum ubi interior pellicula rupta est cal. liget, et scissuras eius colligunt. Radicem quoque maioris consolide in minuta frusta inscidat, et in uinum ponat, ut inde saporem capiat, et hoc uinum semper bibat.

DE IBISCO. CAP. CXLVII. (uscq; dum sanet.)

IBISCVM calidum et siccum est: et contra febres ualet. Homo qui febres habet, qualescunque sint, ibiscum cum aceto contundat, & in mane diei ieiunus, et ad noctem bibat, et febres illæ cuiuscunque naturæ sint, in illo cessabunt. Sed et qui in capite dolet: ibiscum, et minus saluie contundat, et eis modicum olei oliuæ commisceat, et iuxta ignem in manu sua tñ calefaciat, et fronti suæ solummodo supponat, et obdormiat, et melius habebit.

A
Adulcera
magna.B
Ictericam.

Menstrua.

Febres.

Capitis do-
lorem.

DE DENEMARCHA. CAP. CXLVIII.

Ad Pleurisim.

DENEMARCHA calida est et humida. Et homo qui pleurisy patitur, aut quem fatigat uich: herbam hanc, & minus calamenti puluerizet, & cum puluere & farina & aqua tortellos in patella cum sagimine paret, & sæpe comedat, & melius habebit.

DE CALAMENTO. CAP. CXLIX.

Scrophulas.

CALAMENTVM calidum est. Et homo qui scrophulas in collo suo habet, antequam rumpantur, calamentum puluerizet, & puluerem istum cum pane, aut in pulmento, aut in tortellis sæpe comedat, & euanescent. Quod si ruptæ fuerint, folia calamenti cruda & recentia superponantur, & scrophulæ siccabuntur.

DE KRANCHSCHNABEL. CAP. CL.

Ad cordis sanitatem.

KRANCHSCHNABEL ualde calida est. Qui autem in corde dolet, herbam istam, & minus de piretro, & nucis muscatæ minus quàm piretri sit in puluerem redigat, & puluerem istum aut cum pane, aut absq; pane comedat, & melius habebit. quia optimus puluis ad sanitatem cordis. Et qui naseboz habet: eundem puluerem naribus suis apponat, & odorem eius in se trahat, & cito euanescet, absq; periculo hominis illius. Sed & qui tussim, & constrictionem in pectore habet: cum prædicto puluere & farina tortellos in patella paret, sagimine, aut buryro addito: & hos ieiunus & pransus sæpe comedat, & tussis leniter soluetur, & sic homo melius habebit.

Tussim.

D Sed & qui in pectore dolet, ita quod uix spirare potest, & qui in gutture dolet, ita quod uox ei subtrahitur: prædictum puluerem in calido uino bibat, & melius habebit. Et qui in capite dolet: pulueri isti assum, uel lucidum sal addat, & comedat, & sanabitur.

Pectus.
Guttur.

Caput.

DE CONSOLIDA. CAP. CLI.

CONSOLIDA frigida est. Et si aliquod membrum in homine destructum, ulceratum, & uulneratum est: si tunc consolidam comederit, liuorem qui ibi egreditur repente insequitur, & ulcera superius in cute sanat, & non interius in carne: & hoc modo uermiculi, et quæq; sordida introrsum manebunt: cum effluere prohibentur. Et sic consolidam iniusto modo, scilicet absq; temperamento aliorum pigmentorum comesta, exterius sanat, & putrida interius dimittit.

DE RVSTICA. CAP. CLII.

Ad sanitatem perpetuandam.

RVSTICA calida, in bono temperamento est. Homo autem qui sanus esse uult: radicem, & folia rusticæ puluerizet, et quantum medietas eius pensat de puluere piretri addat, & quantum medietas piretri ponderat tamen de puluere ciñamomi commisceat: et puluerem istum quotidie cum pane, aut in sorbicio, aut in cal. uino bibat, & nullam magnam, uel diuturnam infirmitatem usq; ad mortem suam habebit. Et nullus homo puluerem

istum deuiter. quia si sanus homo illum quotidie comederit, infirmus ad longum tempus in lecto decumbens non erit: si infirmus comederit, sanus erit. Sed ut puluis iste per annum seruari possit sanus, in nouum fictile uas ponatur, & clausum cum terra tegatur, & sic uires suas retinebit.

DE GELISIA. CAP. CLIII.

GELISIA calida & sicca est. Nam qui a paralisi fatigatur, et qui gelesuocht habet: succum gelisię uino addat, et qui paralisi habet ieiunus bihat: & qui regium morbum habet pransus sæpe bibat, & curabitur. Sed & gelisia in uino, addito melle coquatur, & homo pransus & ad noctem ex eo sæpe bibat, & eum in pectore suauem & leuē facit, stomachum purgat, & quicquid interius fordidum est minuit.

DE GITH. CAP. CLIIII.

HERBA quæ Gith dicitur, ualde calida est. Homo autem qui in stomacho dolet, eandem herbam, & semen eius modice contundat, & in uino modico melle addito coquat, & calidum sæpe bibat, & curabitur. Qui se obseruare uult, ne in stomacho infirmetur: eundem potum sæpe frigidum bibat, & sanitatem retinebit. Sed & qui a paralisi fatigatur, eandem herbam cum semine suo contundat, & ei modicum aruinæ ursi addat, & secundum tertiam partem aruinæ oleum oliuæ apponat, & hæc omnia in aqua coquat, & unguentum faciat, & cum illo se inungat, & cutem eius ita pertransit quod paralisis cessabit.

DE VERBENA. CAP. CLV.

VERBENA frigida est. Et si de ulceribus, aut uulneribus, aut de uermib. putridæ carnes in homine sunt: uerbena in aqua coquatur, & lineus pannus super putridum locum ponatur, & uerbena aqua expressa modice calida super pannum deponatur. Et postquam exsiccata fuerit, iterum alia herba hoc modo cocta superponat: & hoc tam diu fiat dum putredo illa auferatur. Quod si etiam alicui guttur intumuerit: uerbena in aqua modice calefiat, & calida super guttur illius ponatur, & hoc tam diu fiat dum tumor ille euanescat.

DE SATVREIA. CAP. CLVI.

SATVREIA magis est calida quam frigida. Homo autem quē paralisis fatigat, ita quod membra eius semper tremunt: satireiam, et minus de saluia, et iterum minus de cimino quam saluiæ sit puluerizet, et pulueres istos in potum melle conditum commisceat, et pransus sepe bibat, et melius habebit.

DE MEGILANA. CAP. CLVII.

MEGILANA frigida est. Si autem in quolibet homine scrophulæ crescunt, aut pustula quę benedicta dicitur, aut aliquod ulcus in quo uenenū est: hic megilanā ieiunus sepe comedat, et euanescent.

C Sed & qui caducum morbum habet: megilanam sæpe comedat, & cū eodem morbo proiectus super terram cadit, sub linguam eius ponatur, & tanto citius surget, & leuius dolebit.

Ad morbum
caducum.

D E D O R N E L L A. C A P. C L V I I I.

Febres.

D O R N E L L A frigida est, & cōtra febres ualet quæ de noxijs cibis oriuntur. Vnde homo qui easdem febres habet, dornellā in uino addito melle coquat: & ieiunus, & ad noctem sæpe bibat, & a febre sanabitur.

C I C V L A. C A P. C L I X.

Capitis dolo
rem.

Venenum.

Stomaahū.

C I C V L A calida est. Sed si quis in capite dolet, ciculam in aqua coquat, & calidam capiti suo circumponat, & sic obdormiat, & melius habebit. Et si quis uenenum sumpserit: ciculam in uino coquat, & modicum mellis & rutæ addat: & postquam coxerit, modicum scammonæ admisceat, & post cibum ter potum istum bibat, & uenenū aut per nauseam, aut per secessum per eum transibit: nisi tale uenenū sit quod illi mortem inferat. Homo etiam cuius stomachus facile infirmatur, & de cibis limosus sit: ciculam, & ad eius tertiam partem poleium, & fœniculi tantum quanta tertia pars poleij est, in bono uino coquat, modico melle addito: & post cibum & ad noctem sæpe bibat, & stomachus eius purgabitur, et appetitum comedendi habebit. Sed et si quis homo aliquid comederit unde dolet: de circula, & ad eius tertiam partem de leuistico, & modico cardo nigro pulmentum faciat, & hæc cum aqua salientis fontis et aceto coquat, et arso sale condat, et sic per quinque, aut per quatuor dies comedat, et eum sanum reddunt.

S T O R C K E N S C H N A B E L.

C A P. C L X.

Ad cor triste.

S T O R C K E N S C H N A B E L frigida est. Qui autem in corde dolet, et semper tristis est: istam herbam, et minus poleij, et rutæ minus quam poleij sit, puluerizet, et puluerem istum cum pane suo sæpe comedat: et cor eius confortabitur, et lætus erit.

Calculum.

Sed et qui calculum in corpore suo habet, eadem herbam, et minus de saxifrica in aqua coquat, et colet, et postea assum balneum faciat, et illud intret: et cum aqua in qua auena cocta sit, ignitos lapides perfundat, et postquam hoc modo sudauerit, prædictam aquam in qua præfatæ herbae coctæ sunt, calidam bibat, et calculus in eo suauiter frangetur.

A R I S T O L O C H I A.

C A P. C L X I.

Febres.

A R I S T O L O C H I A longa calida est. Nam homo qui febres habet, cuiuscumque naturæ sint: eandem herbam modice contundat, et dimidium picarium cum ea impleat, et bonum uinum usque ad summum tatem eius super eandem herbam fundat, et per noctem reseruet: et in ma

ne diei iterum ei uinum superaddat, & ieiunus bibat: & hoc per tres, aut **A**
 per quinque dies faciat, & curabitur. Qui autem comestum cibum di- **Ad digestio-**
 gerere non potest: succum aristolochiæ longæ ad pondus duorum num- **nem.**
 morum accipiat, et succum bibinellæ ad pondus unius mummi, et succum
 citocatiæ ad pondus oboli unius, et zinziber eiusdem ponderis, et fari-
 nam similæ succis istis admisceat, et tortellos ad latitudinem nummi, sed
 aliquantum spissos faciat, et eos ad solem, uel in fornace iam fere infrigi-
 dato coquat. Et homo ille qui supradicto modo infirmatur, si interius ca-
 lidus est, ita quod cibus in eo exustus est, de his tortellis unum in mane
 diei ieiunus sumat: uel si interius frigidus est, ita quod cibus in eo præ frigo-
 re congelatus, et compressus est, duos, aut tres tortellos in mane ieiunus
 accipiat. Et cibus quæ postea primum comedit, ius, uel sorbiciuncula sit,
 et deinde alios bonos et suaues cibos: et sic tamdiu faciat, dum se in sto-
 macho liberatum sentiat.

DE BENEDICTA. CAP. CLXII.

BENEDICTA calida est. Si autem ullus homo eam come **Libidinem in-**
 derit, aut in potu sumpserit, eum ad ardorem libidinis incendit. **citandam.**
 Sed si quis toto corpore et in uiribus corporis sui defecit, benedictam
 in aqua coquat, et calidam sæpe bibat, et uires corporis recipiet.

DE RUBEA. CAP. CLXIII.

RUBEA frigida est, et contra febres ualet. Nam homo qui **B**
 febrem habet, et fastidium comedendi: rubeam in aqua modice **Febrem.**
 coquat, et in mane diei, et ad noctem calidam bibat, et herbam ipsam ita
 calidam stomacho suo per breuem horam superponat: et hoc per aliquot
 dies faciat, et febris in eo cessabit. Sed et qui quartanas febres patitur,
 rubeam, & herbam ueprium æquali pondere, et brachuurtz ter tantum
 ut istorum duorum est, in uino coquat. Deinde clarum & optimum ui-
 num infundat, et ignitum chalybem immittat: et hoc decies cum eodem
 uino et chalybe faciat: postea sumat uinum illud quod cum prædictis her-
 bis coxit, et uino cui chalybem immisit infundat, et simul una uice feruere
 faciat, et in ipsa accessione febris illud bibat, usque dum sanetur.

DE FICARIA. CAP. CLXIII.

FICARIA frigida est, et humida. Homo autem qui ardentes
 febres patitur: ficariam, et bis tantum de balilisca in puro uino co-
 quat, et infrigidari permittat, et per singulos dies ieiunus ex hoc uino bi-
 bat, & ad noctem cum se collocat: et sic faciat dum sanetur.

DE VVEICH. CAP. CLXV

VV E I C H frigida est, et idem frigus acutissimum est. Homo
 qui in corpore suo a qualibet paralisi cuiuscumque fortitudinis sit **Paralysim.**
 fatigatur: uueich in aqua fortiter coquat, et per pannum colet, herba ab-
 iecta. Deinde aruina uulturis, et secundum medietatem eius sepum de
 ceruo, uel de hirco in præfatam aquam ponat, et simul coquat: et ex his
 I

C unguentum faciat, & sæpius se inungat, & paralisis cessabit.

H I M E L S C H L V Z E L A. C A P. C L X V I.

H I M E L S C H L V Z E L A calida est, et omnē uiriditatem et uirtutem suā ab acumine solis habet. Nam quædam herbe præcipue de sole, quædam autem de luna, quædam uero de sole & de luna confortantur, sed herba hæc præcipue de uirtute solis uires suas accipit. Vnde & melancholiam in homine compescit. Melancholia enim cum in homine surgit, eum tristem, & in moribus suis turbulentum, & uerba contra dominū proferre facit. Quod aërei spiritus uidentes, illi accurrunt, & suasionibus suis in amentiam illum moltociens euertunt. Vnde idem homo herbam hanc super carnem ad pectus, & ad cor suum ponat, quatenus ab illa incalescat: & aërei spiritus qui eum fatigant, uirtutem eiusdem herbe quam a sole accepit, dedignant, ipsum hominē fatigare cessabunt.

Ad melan-
choliā,

Sed & homo qui a malis humoribus in capite ita opprimitur, q̄ sensu suo interdum euacuatur: eandem herbam accipiat, & in uertice crinibus abrasis ponat, et ligamine liget: similiter et super pectus ponat, nec in triduo eam auferat, & ad sensus suos reducit. Qui autem per totum corpus suum a paralisi fatigatur: eandem herbam in poculum suum ponat, ut inde saporem habeat, et frequenter bibat, et curabitur.

Paralysim.

B I R C H V V R T Z. C A P. C L X V I I.

B I R C H V V R T Z frigida est. Et homo qui superfluos & uenenosos humores in se habet, prædictam herbam, & bis tantū de cephania contundat, & in fictile uas ponat, & desuper bonum et clarum uinum fundat, et post cibū et ad noctem per quindecim dies, uel per amplius bibat, et ei ad annum proderit.

E R D T P E F F E R. C A P. C L X V I I I.

E R D T P E F F E R frigida est. Homo autem qui febres habet, de herba ista sufficienter accipiat, et in bonum uinum per noctem unam ponat: et eandem herbam abijciat, et idem uinum ignito chalybe calefaciat, et in mane diei ieiunus bibat, et ad noctem cum se collocat: et sic faciat usq̄ dum sanitatem recipiat.

Febres.

M A I O R H U O F L A T H D E T H A M A. C A P. C L X I X.

M A I O R huoflathdetha frigida et humida est, et ob hoc fortiter crescit. In ipso autem acumine et in frigiditate sua prauos humores extrahit, cum ulceribus superponitur. Si quis etiam scrofulas in corpore suo habet, antequā rumpantur eandem herbam iuxta caudam abrumpat, secundum latitudinem scrofularum, et cetera abijciat, et super partem illam quam retinuit mel liniat, et sic per tres dies et noctes super scrofulas ponat: et postquam exsiccata fuerit, iterum recentem eodem modo superponat, et scrofulæ minorari incipient. Quarta autem die triticam farinam cum melle temperet, et cōmisceat, et ad latitudinem ea

Scrofulas.

rundem scrofularum conficiat, et eis acoleiam primum superponat, et **A** desuper prædictam mellitam massam farinæ, & sic quotidie per nouem dies faciat & ultra, dum euanescant.

DE HUOFLATHETHAMI.

CAP. CLXX.

MINOR huoflathetha calida est. Et si quis homo diuersos **Ad Iecur.** cibos inmoderate sumpserit, et inde iecur illius læditur & indurescit, hic eandem herbam, & bis tantum de radicibus plantaginis, & tantum mües, quod est circa uiscum piri, quantum minoris huoflathethæ in modicas incisiones incidat, & incisiones istas subula, aut alio minuto instrumento perforet, & in foramina ista prædictum mües infigat, & in purum uinum ponat. Sed ad pondus nummi accipiat tumorem qui aut in folio, aut in ramusculo nucis uelut faba, aut uelut pisa intumuit, & hæc in prædictum uinum mittat: & tam pransus quam ieiunus non coctum, sed tantum uino impositum bibat, & iecur curabitur.

DE PLIONIA. CAP. CLXXI.

PLIONIA frigida est. Homo autem qui a gutta paralisis **Paralysim.** frequenter concutitur, radicem plionia modice contundat, & uino imponat, ut inde saporem habeat, & ad noctem cum se collocat bibat, & melius habebit.

DE SCAMPHONIA. CAP. CLXXII.

SCAMPHONIA acutum & acerbum frigus in se habet, & ad destructionem laborat. Nam cum medici potiones quas dare solent, accelerare, & ueloces facere uolunt, scamphoniam illis addunt: & inutili natura sua tam sanos quam infirmos humores ab homine expellit. Si quis autem eam simplicem homini ad comedendum, seu ad bibendum tradiderit, illum interius scindit. **B**

DE HVNESDARM. CAP. CLXXIII.

HVNESDARM calida est. Sed et si quispiam homo casu ceciderit, uel contis percussus fuerit, ita quod cutis eius inde uarias maculas habet: eandem herbam in aqua coquat, & aqua expressa calidam super locum casus, aut percussionis sæpe ponat, & liuores ibi collectos expellit.

DE RAZELA. CAP. CLXXIIII.

RAZELA repentinum calorem habet. Et si uermes aut carnes **Vermes.** nem hominis, uel pecoris comedent: succo razelæ salinmittat, & loco illi ubi uermes carnem lædunt imponat, & eas omnino mortificat.

DE DORTH. CAP. CLXXV.

DORTH calida est. Si quis autem profundam & prauam scabiem **Scabiem.** in capite habet: dorth in puluerem redigat, et ueteri aruine comisceat, et scabiem sæpe inungat, et putredinem illius minuit.

C

Ad nenenum

DE CARDO. CAP. CLXXVI.

CARDVS calida & sicca est. Sed homo qui uenenū comedit, aut bibit, caput cardi, & radicem & folia puluerizet, & puluerem istum aut in cibo, aut in potu suo sæpe sumat, & uenenum ab eo expellit. Et si quis urschlechte in corpore suo habet: eundem puluerē recenti aruinæ cōmisceat, & cum illo se inungat, et sanabitur.

DE HERBA BRAMBERE.

CAP. CLXXVII.

Dentes.

HERBA in qua brambergere crescunt, calida est. Et si quis in lingua dolet, ita q̄ aut intumescit, aut ulcera habet, linguam suam cum brema, seu cum modico flebotomo parumper inscidi faciat, ut liuor erumpat. Sed & qui in dentibus dolet, idem in gingiuis faciat, & melius habebit. Si quis autem in pulmone dolet, et in pectore tussitat: eandem herbam, et hyfopi minus, & origani minus quam hyfopi, et tantum pyretri, quanta medietas omnium istorū est accipiat, & his mel addens, in bono uino fortiter coquat: et postquam modicum comederit, bibat, et post plenum cibum satis ex eo bibat: et hoc sæpe faciat, et sanabitur.

Vermes.

D

Quod si etiam uermes carnem hominis, aut pecoris comedunt: præfata herba puluerizetur, et super locum doloris ponatur, et uermes morientur. Si quis autem fluxum sanguinis patitur: præfatā herbam, et bis tantum de bluothuurtz modice tundat, et eas in purum uinum ponat, et inter cibum, sed non ieiunus bibat. Fructus autem qui in ea nascitur, nec sanum, nec infirmum hominem lædit.

DE HERBA IN QVA FRAGA

CRESCUNT. CAP. CLXXVIII.

HERBA in qua fraga nascuntur, calida est, et ad medicinam parum ualet: fructus quoq̄ eius, nec sano, nec infirmo ad comedendum ualet, quia liuorem in homine parat.

DE HERBA IN QVA VVALBERE

CRESCUNT. CAP. CLXXIX.

HERBA in qua uualbere nascuntur, maximum frigus in se habet, et medicamentis non multum succurrit. Fructus eius comedentem lædit, ita q̄ uich in eo excitat.

DE SIMEZ. CAP. CLXXX.

SIMEZ frigida est. Et uermes si carnes hoīs comedunt: simez per ignem puluerizet, et puluerē in locū ulceris ponat, et uermes morientur.

DE THIMO. CAP. CLXXXI.

Lepram.

THIMVS calidus & siccus est. Et si quis lepram cuiuscunq̄ generis sit habet: thimum cum terra radicum eius in igne feruere faciat, & per hoc assum balneum sibi paret: & etiam thimum cum sibi adherente terra in chaldario cum aqua coquat, & etiam hoc modo sibi bal-

neum paret: & hoc sæpe utatur, et prauos humores lepre minuit, aut Do **A**
 mino non placebit. Sed & si quis a paralisi, & a stechedo fatigatur, sal **Ad paralism**
 uiam, & bis tantum esulæ, & ter tantū thimi ut esulæ est, in aqua coquat,
 & eis hircinum sepum, & bis tantum ueteris aruinæ addat: & se iuxta i
 gnem ubi dolet inungat, & curabitur. Et idem unguentum pediculos
 in homine mortificat, cum illo quis inungitur.

PHYSICAE S. HILDEGAR
 DIS LIB. III.

De naturis & effectibus Arborum, Arbusto
 rum, & Fruticum, fructumq̃
 eorundem.

ARBORVM discretio in genere.
 CAP. I.

ARBORES OMNES AVT CALOREM,
 aut frigus in se habent, quemadmodum et herbæ: sed ta
 men quædam arbores calidiores sunt alijs, quædam autem frigidiores.
 Nam domesticæ arbores quæ fertiles sunt, & quæ rectos fructus profe
 runt, calidiores siluestribus, & infructiferis arboribus & lignis existunt.
 Sed siluestres arbores quæ grandiores, & plures fructus proferunt, cali **B**
 diores alijs siluestribus arboribus sunt: quæ autem minutos & paucos fru
 ctus proferunt, frigidiores alijs siluestribus arboribus sunt. Arbores aut
 em et ligna, de medulla sua uirescunt, et crescunt, sicut et homo de medul
 la sua uiget: & si medulla arboris læsa fuerit, arbor detrimentū sui sentiet.

DE ARBORE NVCIS MUS
 CATAE. CAP. II.

ARBOR in qua nux muscata crescit, calida est. Lignum autem
 & folia eius medicinæ non multū conueniunt. Nux quoq̃ muscata ma
 gnum calorē habet, & bonū temperamentū in uiribus suis. Et si quis nu
 cem muscatam comedit, cor eius aperit, et sensus eius purificat, & bonum
 ingenium, bono calore, & suaui uirtute sua illi infert. Homo quoq̃ nu
 cem muscatam, & pari pondere cinnamomum, & modicum de gariofy
 lo puluerizet: & cum puluere isto, & farina similæ, & modica aqua tor
 tellos faciat: et eos sæpe comedat, et omnem amaritudinem cordis et men
 tis eius sedat, et obtusos sensus eius aperit, et mentē ipsius letam facit, et o
 mnes nociuos humores in eo minuit. Sed et quem paralisis in cerebro **Ad Paralism**
 fatigat: nucem muscatam, et bis tantum galangę puluerizet, et etiam de ra
 dice gladiolæ, et plantaginis equali pondere modice tundat, sale addito:
 ex omnibus hjs sorbiunculā faciat, et sorbeat: et hoc semel, aut bis in die
 faciat, usq̃ dum sanetur.

D E A R B O R E Cinnamomi. C A P. III.

Ad Paralifim
& febres.

Caput.

ARBOR cuius cortex cinnamomū est, ualde calida est. Vnde de homo qui a gutta paralifis fatigatur, & qui quotidianas, tertianas, & quartanas habet: uas de chalybe factum tollat, & in illud bonū uinum fundat: & de ligno & folijs præfatæ arboris dum succum in se habent imponat, & ad ignem feruere faciat, & calidum sæpe bibat, & sanabitur. Et homo cui caput grauatū & obtusum est, ita quod flatum per nares difficulter emittit, & introrsum trahit: cinnamomum puluerizet, et eundem puluerē cum buccella panis sæpe comedat, aut in manu sua lingat, & noxios humores per quos caput obtusum est dissoluit.

D E A R B O R E Piperis. C A P. IIII.

Splen.

ARBOR in qua piper crescit, ualde calida est: piper quoque ualde calidum & aridum est. Et multum comestum, hominem lædit, & pleurifim in eo parat, & bonos humores destituit. Homo autē qui poma, aut pira comederit, & inde dolet: mox piper comedat, & melius habebit. Sed & qui spleneticus est, & qui fastidium comedendi habet: iste piper in aliquo cibo cum pane modice comedat, & in splene melius habebit.

D E A R B O R E Balsami. C A P. V.

Frenesim.

Febres.

Paralifim.

ARBOR ex cuius rimulas balsamum sudat, calida est. Liquor autem, scilicet balsamum, regalis nature, & ualde calidum & humidum est: & in tali temperamento, et tam magna cautela ad medicamenta habendū est, uelut nobiles homines uenerari & timeri debent, ne ad iracundiam prouocentur. Homo autem qui freneticus est: modicum balsami accipiat, & ei satis de oleo oliuæ addat, & plus de medulla ceruicis quam olei sit: & ex his unguentum faciat, & cum eo tempora & occiput suum inungi faciat: cauēs, ne uerticem, aut cerebrum eius tangat: & ad sanitatem sensuū suorū redibit. Et qui magnas febres habet in stomacho: cum eodem unguento circa stomachum suum se inungat, & febres ab eo aufert. Et qui de gutta paralifis ualde fatigatur: modicum balsami, ad paulinum, uel ad alia bona electuaria addat, & comedat, & sanabitur.

D E A R B O R E ligni Aloe. C A P. VI.

Febres.

ARBOR ligni aloecalida est. Homo qui febres in stomacho suo habet, et qui quotidianas, seu tertianas, seu quartanas patitur, de ligno hoc in potum suum ponat, et meliorabuntur.

D E A R B O R E Myrrhæ. C A P. VII.

Ictericam, &
paralifim.

ARBOR ex qua myrrha sudat, calida est. Et homo qui gelasuochoct habet, uel qui gutta paralifis fatigatur: corticem eiusdem arboris in uinum, seu in aquam ponat, et liberabitur. Myrrha etiam calida et arida est: et homo qui in stomacho de noxijs et malis humoribus

dolet: myrrham accipiat, et bis tantum aloë, et quinq̄folij tantum ut iſtorum duorum est: et ex hijs cum noua cera emplaſtrum faciat, et hoc panno de canabo facto imponat, et ſuper ſtomachum ſuum liget. Cum autem magna, ſeu acuta febris hominem in initio inuadit: ſi ei tunc myrrha in calido uino ad bibendum datur, febris ab eo ceſſat. Sed et quem libido inuadit: ſi myrrham comedit, libidinem in eo extinguit. Sed et odor myrrhæ libidinem ab homine depellit: mentem autẽ eius opprimit, et triſtem facit. Vnde qui myrrham apud ſe portare uoluerit, eam primum in ſole ralefaciat, et iuxta ſe habeat, ita ut de carne et ſudore ſuo caleſcat: et fantaſmata, et magicę artes, et magica uerba, atq̄ inuocationes demoniorum per mala uerba et maleſicia herbarum ab eo fugantur.

A

Ad febrem.

Frenandam
libidinem.

DE THVRE. CAP. VIII.

ARBOR ex qua thus ſudat, calida eſt, thus etiam plus calidũ quã frigidũ eſt, et odor eius abſq̄ igne utilis. quia oculos clarificat, et cerebrũ purgat. Homo autẽ thus puluerizet, et pulueri huic modicum farinae ſimilæ addat, et tortellos faciat, et eos ad ſolem exſiccet: et naribus ſuis ſepe apponat: ipſum confortat, oculos ſuos clarificat, cerebrũ eius implet. Sed et qui in capite dolet, ita quod caput ſuum ſcindi putat: tortellum ſic paratum ad utrumq̄ timpus ponat, et panno conſtringat cum ſe in lectũ collocat, et dolor capitis ceſſabit. Qui autem quotidianas febres habet, thus, et roſſeminzim contundat, et ſuper umbilicum ſuum ſepe ponat, et panno conſtringat, ut umbilicus eius ex hoc incaleſcat, et curabitur, quia febres ſtomachum et iecur fatigant.

Caput.

B

DE ARBORE Camphorę. CAP. IX.

ARBOR de qua camphora ſudat, acutum et mundum frigus in ſe habet, et natura eius munda eſt. Camphora autẽ, ſcilicet gummi, puram frigiditatem in ſe habet. Quod ſi quiſpiam homo camphoram ſimplicẽ comederit, mox ignis qui in homine eſt, a frigore illius impeditur, et homo inde læditur. Homo autem qui ſanus eſſe uult: aloë et myrrham pari pondere accipiat, et de camphora modicũ minus quã unius iſtorum ſit, et cum ſucco wildelachdete, et farina ſimilæ tortellos faciat, et eos in ſole exſiccet, ſiccatos autem ut puluerem terat, et de puluere iſto in calido mellito poculo modicum ieiunus ſæpe bibat: et ſi ſanus et fortis eſt, ſanior et fortior mirabiliter erit: et ſi infirmus eſt, miro modo eũ ſtollit et confortat, uelut ſol turbidum diem illuminat.

Ad ſanitatẽ
tuendam.

DE CEDRO. CAP. X.

CEDRVS calida eſt, et aliquantum ſicca. Et homo qui ſpleneticus eſt, de ramis, et de ligno eius dum uiride eſt, et dum ſuccũ habet contundat, et ad puluerẽ conminuat, et ex eo electuarium faciat: et prænſus ex eo modice comedat, et ſplen ad ſanitatẽ recuperabit: ſed dum ſanus fuerit, inde amplius non comedat. Et qui in corpe interius infir-

Splen.

Cmus est, et putrescit: de eodē uiridi ligno in purū uinū per noctem ponat, ut inde saporem habeat: et pransus inde modice bibat, et sanabit. Et post quā sanitatē senserit, amplius idē uinū non bibat. Qui autem a uich fatigatur: fructum cedri uiridem comedat, & sanabitur.

Ad Stomachum.

CE C Y P R E S S O. C A P. XI.
CY P R E S S V S ualde calida est. Et qui in stomacho dolet, de ligno eius siue uiride, siue aridum sit, modicum in uinum insci dat, & coquat, & ieiunus sæpe bibat, & melius habebit. Sed & qui infirmus est, & qui in toto corpore defecit: ramos cypressi in aqua coquat, & in ipsa balnea sæpe accipiat, & sanabitur. Et si quis de ligno, quod cor ipsius arboris dicitur, apud se semper portat, diabolus eum deuitat.

Superstitiosum.

Quod si etiā aliquis homo a diabolo, uel per magica irretitus est: præfatum lignum quod cor dicitur, cum terebro perforet, & in fictili uase aquam uiui fontis tollat, & eam per idem foramen in aliud fictile uas fundat: & cum iam infundit, dicat. Ego fundo te aqua per foramen istud in uirtuosa uirtute quæ Deus est, ut cum fortitudine quæ tibi adest in natura tua, fluas in hominem istum qui in sensu suo irretitus est, et omnes contrarietates in eo destruas, et eum in rectitudinem in quam Deus eum posuit, in recto sensu & scientia reponas. Et aquam istam per nouem dies ieiunus bibat, & etiam totiens hoc modo benedicatur, & melius habebit.

Ad Pleurisim.

PA L M A calida est & humida. Homo autem qui pleurisim habet, de cortice & de ligno & de folijs eiusdem arboris contundat, & succum exprimat, & in calido uino sæpe bibat, & curabit. Sed & fructum eiusdem arboris sæpe comedat, & pleurisim in ipso compescit.

Frenesim.

Qui autem freneticus est, de ligno & folijs eius in aqua coquat, & ita calida capiti suo circumponat, & hoc sæpe faciat, & sensus suos recipiet.

Sed si quis fructum arboris huius coquit, & ita comedit: corpori suo fere tantam uim confert, quemadmodum panis: sed eum in pectore facile grauat.

Paralysim.

CA S T A N E A calida est. Et homo quem paralisis fatigat: corticem, fructus, & folia huius arboris in aqua coquat, et cum eadē aqua assum balneum sibi faciat, & paralisis cessabit. Quod si pestis pecora occidit: homo corticem præfatæ arboris contundat, & eam in aqua ponat ut inde saporem habeat: & inde bibant, & pestis ab eis cessabit.

Sed si equus, aut asinus, aut bos, aut aliud quodlibet pecus de auiditate potus aut pabuli dolorem sibi attraxit: homo prædicta folia arboris huius in pabulo pecori huic ad comedendū præponat, et curabitur. Quod si etiam homo de ligno eius baculum parauerit, et in manu sua portaerit, ut manus eius ex hoc calida sit: uenit, et omnes uires corporis eius inde

confortantur. Et odorem eiusdem ligni homo naribus suis sæpe capiat, et capiti ipsius sanitatem confert. Qui aut in splene dolet: interiores nucleos istos ad ignem modice affret, et calidos sæpe comedat, et splen inde calidum erit. Sed et qui in stomacho dolet: eosdem nucleos in aqua fortiter coquat, & coctos cōminuat, & tunc modicum farinæ cum aqua distemperet, & puluerem liquiricij, & parum minus pulueris de radice polypodij ipsi farinæ addat, & cum præfatis nucleis denuo coquat, & parat ut pulmentum, & comedat, & stomachus eius purgabitur.

A

Ad splen.

Stomachum.

DE NESPELBAVM. CAP. XIII.

NESPELBAVM ualde calida est. Cortex autē et folia eius medicinæ non multū conueniunt. Sed tamen homo qui quotidianas, seu tertianas, seu quartanas habet: radicem puluerizet, & puluerem istum in calido uino ieiunus & pransus sæpe bibat, & curabitur.

Febres.

Fructus autem arboris huius sanis & infirmis hominibus utilis & bonus est, quantumcumq; ex eo comederint.

DE FICO. CAP. XV.

FICVS calida est. Homo autem corticem, & folia eius modice contundat, & in aqua ualde coquat, & aruinam ursi, & parum de butyro addat, & sic unguentum faciat: et si in capite dolet, caput suum cum eo inungat. Vel si oculi eius ulcerosi, & liuosi sunt: tempora sua perungat, & circuitum oculorum: cauens, ne oculos interius tangat. Et si in pectore dolet: pectus perungat, aut si in renibus, renes, et melius habebit. Sed & fructus arboris huius temperatus est, et homini sano ad comedendum non ualet. quia facit eum mutabiles mores habere. Infirmo autem, & qui in corpore defecit, ad comedendū bonus est, usq; dum melius habeat. Quod si sanus homo eum comedere uult, in uino, seu in aceto prius condiat.

Caput.

Oculos ul-
cerosos.

B

DE LAVRO. CAP. XVI.

LAVRVS calida est. Et homo qui in stomacho dolet: corticem, & folia latrari contundat, et succum exprimat, et per pannum colet: & cum succo, & farina tritici tortellos parat, & illos puluerizet, et cum melle & aqua potum faciat, et illi de puluere isto modicum immitat, & bibat: et quociens uoluerit sic faciat, et stomachum ipsius ab omni sorde purgabit, nec eum uulnerat. Homo etiam radicem, et folia eius in aqua coquat, hircino sepo addito: ex his unguentum faciens: et si in capite, in pectore, in latere, in dorso, aut in renibus dolet, cum eo se ungat, et melius habebit. Et si quis fructum eiusdem arboris crudum frequenter comedit, omnes febres ab eo compescit. Et si alicui cerebrum infrigidatum est, et inde amens efficitur: baccas puluerizet, et cum farina et aqua pastam componat, et crinibus capitis abrasis, pastam istam super totum caput suum ponat, et cum pileo de filtro facto constringat, et obdormiat: et cerebro calorem infert. Sed cum pasta ista exsiccat, iterum

Ad Stoma-
chum.

Amentiam.

K

C aliam eodē modo paret, et sic sæpe faciat, & sensus suos recipiet. Et qui in stomacho dolet, baccas in uino coquat, & calidum bibat: & febrem ab eo expellit. Et qui in capite dolet, baccas modico uino infuso contundat, & cum eo totum caput suum perungat, & cum pileo tegat ut incaleseat, & in lectum se deponat: & quamuis fortiter doleat, dolor cessabit.

Pulmonem. Quod si in pulmone dolet, ita quod etiam putrescit: baccas lauri puluerizet, & frequenter cum pane comedat, & curabitur. Sed & homo oleum de baccis lauri exprimât: & ubi de paralisi fatigatur, se inungat, & melius habebit. Si autem oleo huic secundum tertiam partem eius de sauina additur, uel de succo buxi, tanto fortior erit ad sanandum. Nam cum caligo oculos occupat, oleo baccarum circumungendi sunt. Sed si oculos interius tetigerit, læduntur. Quod si homo in corde dolet: cum eo se inungat, aut si in dorso, aut in latere, & melius habebit. Et si etiã homo fetidum stomachū habet, & inmundam saliuam eicit: cum eodem oleo, & farina tortellos paret, & comedat, et purgabitur.

DE OLIVA. CAP. XVII.

O L I V A calida est et sicca. Homo autem exteriorem corticē, et folia arboris huius in aqua coquat, ueteri aruina addita unguentum faciat: et ubicunq; de paralisi dolet, se inungat, et melius habebit.

D Et cui stomachus infrigidatus est: corticē, et folia eius in aqua coquat, et aquā illam per pannū colet, et minus de harzt, et minus de mirra quā de hartz sit ad ignem dissoluat, et prædicto succo addat: et sic emplastrum faciat, et in illo pannum de canabo factum intingens, super stomachum suum ponat, et curabitur. Oleum autem de fructu arboris huius, ad comedendum nō ualet. quia si comeditur, nauseam prouocat: sed ad plurima medicamenta ualet. Nam cum oleum hoc primū paratur, ad ignem coquatur, et aut rosæ, aut uiolæ inponantur: et sic contra diuersas febres ualet. Si aliquis in capite dolet, oleum oliuæ, et minus rosatæ aquæ in sartagine feruere faciat, et de fructu solatri minus quam olei sit, et de urente urtica plus quam de fructu solatri terat, et per pannū colet, et succum istū in sartaginē ad oleum fundat, et denuo feruere faciat. Quod cum fecerit, iterū colet, et in nouum fictile uas fundat. Deinde in uertice, in fronte, et in temporibus suis, quando in capite dolet, cū unguento se ungat, et cerato panno circumliget. Si autem ulcus aliquod, seu pustula hominē acerbè dolere facit, antequā rumpatur, oleo oliuæ deliniatur. Quod si quispiã a paralisi fatigatur, rosas oleo oliuæ imponat, et se ungat, et melius habebit. Quod si crampho alicubi hominē in corpore suo lædit, cum oleo oliuæ fortiter se perungat, et melius habebit.

DE BONCITHERO. CAP. XVIII.

A R B O R in qua boncitherim crescunt calida est. Homo in quo quotidianę febres sunt, folia eius in uino coquat, et bibat, et curabitur. Sed et poma eius comesta febres in homine compescunt.

DE MALO. CAP. XIX.

MALVUS calida et humida est. Et homo siue senex, siue iuuenis sit, qui caliginem in oculis patitur: in uerno tempore ante quã fructus ipsius anni proferat, folia tundat, et succo huic guttas de uite effluentes æquali mensura addat: et ad noctem cum se collocat, palpebras et oculos ungat, cauens ne oculos interius tangat: et hoc sæpe faciat, et clarius uidebit. Sed et cum primæ eruptiones florum eiusdem arboris procedunt, homo ramusculum unum absq; ferro abscisionis abrumpat, & nouam corrigiam de corio cerui in ipsa abruptione hac et illac trahat, ut de succo eius madida fiat, & in humidum locum ponat, quatenus succum illum plus in se sumat: & si quis de paralisi, in renibus, aut ilijs fatigatur, eadem corrigia ad nudam carnem se cingat, & melius habebit.

A

Ad caliginem oculorum.

Paralisi.

Homo etiam in uerno tempore terram quæ circa radicem eiusdem arboris est, ad ignem calefaciat, & calidã loco ubi dolet superponat, & melius habebit. Sed fructus arboris istius lenis est, & facile digeri potest: & crudus comestus, sanos homines non lædit. Cocta autem, & assa, tam infirmis quam sanis bona sunt: & etiam in hyeme cum corticem contraxerint, cruda sana sunt.

DE PIRO. CAP. XX.

PIRUS frigida est, & tam firma ad similitudinem mali, sicut iecur ad pulmonem. Si quis in pectore, & in pulmone dumphet, uiscum piri puluerizet, & puluerem de liquiricio minoris ponderis addat: et ieiunus & pransus sæpe comedat, et melius habebit. Sed & qui paralisi patitur, uiscum pironum suauem gustum habentium in scisum per tres dies et noctes oleo oliuæ imponat: & postea ceruini sepi bis tantum ut olei ad ignem resoluat, et spicam nardi bene contritam & comminutam eidem sepo per duos dies & noctes imponat: & deinde oleum cū uisco cui impositus fuit, fortiter contundat, et succum per pannum exprimat, & etiam ceruinum sepum cum spica denuo resoluat. Quo facto, succum uisci, & olei, & succum sepi, & spicæ in uasculum simul componat, et secundum tertiam partem istorum laurinum oleum addat, et unguentum faciat. Et ubi paralisis in homine furit, eum perungat, et fugabitur: nisi fundamentum mortis ibi sit. Fructus aut piri grauis, et ponderosus et asper est: et si quis eum crudum superflue comederit, fumum in pectore illius facit, et in iecore, et in pulmone magnas infirmitates sæpissime gignit. unde qui pira comedere uult, in aqua ea coquat, uel ad ignem assat: sed tamen cocta meliora sunt quam assa: pira aut cocta aliquantum comedentem grauant. quia putredinem perquirendo secum educunt.

B

Pectus pulmonem.

Paralisi.

Homo aut pira inscidat, et nucleos eorum abijciat, et ea in aqua fortiter coquat et cōfringat, ut quasi puluis fiant: et postea beruurtz, et galangæ minus quam beruurtz, et liquirici minus quam galangæ, et pefferkraut minus quam liquirici puluerizet, et pulueres istos in mel modice

Calefactum proſciat, prædicta pira addat, & fortiter mouendo cōmifceat, & quotidie quantum coclear paruum capit ieiunus comedat, et prandus duo coclearia, & ad noctem tria ſumat: & hoc electuarium eſt precioſius & utilius puriſſimo auro.

DE NVCE. CAP. XXI.

Nvx calida eſt. Homo em̄ folia eiſdem arboris cum recentia ſunt accipiat, & ſuccum eorum in locum ubi uermis hoīem cōmedit exprimat: & hoc ſæpe faciat, & moritur. Sed ſi uermes in ſtomacho hoīs naſcūtur: folia nucis, et perſici æquali pondere antequā fructus in eis matureſcant, ſuper ignitū lapidem puluerizet, et puluerem iſtū aut in ouo, aut in ſorbicio ſæpe comedat, et morientur. Et in quo lepram iam creſcere incipit: ſuccum eorundē foliorū ueteri aruine addat, et iuxta ignem ſe perungat, et hoc ſæpe faciat, & ſanabitur. Et qui a paralifi fatigatur: terrā quę circa radicem eiſdem arboris eſt, antequā fructus matureſcat, ad ignē accendat, & cum illa aſſum balneū faciat, & ſic ſæpe balneet, et paralifiſis fugabitur. Sed et qui multum flegma in ſe habet, accipiat hoc quod de nuce ſudat cū rami eiſ abſcinduntur, ſiue fungus, ſiue alius ſudor ſit: & in uino cum feniculo, & modico pefferkraut parumper coquat, & colet: et calidū ſæpe bibat, & mundabitur. Et qui profundā & prauam ſcabiem in capite habet: ſuccū de exteriori cortice nucis quę ſuper teſtā eſt, ſuper ulcera exprimat, et cū cūtiſ ex amaritudine ſucci intumuerit, mox oleo oliuæ eam ungat: et hoc ſæpe faciat, et ſcabies munda bitur. Sed nuceſ ſiue rudes, ſiue ueteres ſint, febres in hoīe qui multū ex eis comederit, excitant: attamē ſani eaſ ſuperare poſſunt, infirmi autē aliquantū ab eiſ lædunt. Oleum autē ab eiſ expreſſum calidū eſt, et carnes comedentiſ pingueſ parat, et mentem lætam: ſed flegma inde creſcit.

DE QVOTANO. CAP. XXII.

Quotanus calidus eſt, & fructus eiſ calidus & ſiccus: & cum maturus eſt, tam infirmum quam ſanum crudus comeſtus lædit, ſed coctus, aut aſſus ad comedendum multum ualet.

Vlcera. Qui multam ſaliuam eiſcit: ſi ipſum fructum coctum, uel aſſum ſæpe comederit, eum interiuſ ſiccat. Si etiam ulcera in homine ſunt: homo eundem fructum coquat, uel aſſet, & ſecundum tertiam eiſ partem millefolium, & ſecundum tertiam partem millefolij maluam, & hæc ſimul contundat, & ſuper ulcera illa ponat, & curabuntur.

DE PERSICO. CAP. XXIII.

Perſicus calida eſt. Homo cui oculi frequenter humeſcant: gummi de perſico, uel de pruno teſtæ nucis imprimat, et eā ad ignitum laterē modice calefactam oculiſ circumponat, dum ab illo incaleſcant: et hoc ſemper quarta die, et ſemel in die faciat: ne ſi ſupra modū fecerit, eoſ lædat. Et cui halituſ male fetet: folia perſici ante maturitatē fructuſ eiſ cōtundat, et manum plenam liquiricij, et modicum piperiſ,

Halitum foetentem.

& satis de melle, & hæc in puro uino coquat, & post cibū, & ad noctē sæpe bibat, & halitū illius bene olentē reddit. Sed & cui minuti uermiculi in stomacho, & in uentre crescunt: radicē, et folia bacheniæ puluerizet, & huic bis tantū de puluere foliorū persici addat (idque fiat cum arbor flores emittit) et in noua olla cum bono et puro uino coquat, et ieiunus & ad noctē sæpe bibat: & uermes in eo morient. Homo quoq; contra dolorē utriusq; lateris q̄modocunq; ibi doleat, et cōtra dolorē pectoris, et paralisi: folia persici, & s̄m pōdus eorū balsamitā, & secundū tertiam partē balsamitæ basilicā, et secundū tertiā partē basilicę plātaginē in aqua modice coquat: et deinde fortit̄ torquēdo per pannū colet: postea laurinū oleum, & bis tantū ceruini, uel hircini sepi, & secundū tertiā partē eius ueterem aruinā, & hæc omnia cū prædicta aqua in patella modice calefaciat, & sic nnguentū fiat: & deinde cum illo se in latere dolente pungat, & hoc sæpe faciat, & melius habebit. Et fructus persici fere tepidus est, & nec sano, nec infirmo homini ad comedendū ualet. Sed qui eundem fructum comedere uult, corticē & nucleū auferat, & quod reliquū est in uinū ponat, sale, & modico pipere additis, & hoc modo paratū non multū lædit.

A
Aduermes.

Sanitatis conseruatio.

B

Ad Gutturis dolorem.

Homo etiam qui sanus esse uult, interiores, recentes nucleos persici ad lac contundat, & per pannū exprimat ad mensurā quinq; cocleariorum, & etiā galangę ad pondus triū nummorū, & liquiricumi duorū nummorum, et euforbiū ad pondus unius oboli puluerizet, et lacti nucleorū addat: et de succo citocatię, et farina similę tortellū parat, et eum ad solem, uel ad fornacē paulatim siccet, et de tortello isto ad pondus oboli cōmisceat, et sic ante solis ortum ad ignē prius modice calefacto ad pondus quinq; nummorū cum cocleari ex ipso sumat, et se in lectū ad breuem horā deponat: et uelut suauis potio illū aliquantū purgat. Et si idem homo necesse habet, bis in mense ex eodem sumat. Et ea die qua sumit molles cibos comedat, et uinum bibat. Sed et qui in gutture dolet, ita quod aliquantum constrictum est, uel quod in eo quidam malus uapor absq; ulcere et absq; tumore est: accipiat pastam, de tritico, et gumi quod de persico effluit, de super dissoluat, et calidum super guttur suū ad breuem horam ponat: et hoc sæpe faciat, et melius habebit. Et si quis in halsadrin dolet, ita quod supra modum constrictę, aut distentæ sunt: præfatam pastam eis sæpe superponat, et si nec ulcus, nec tumor ibi est, curabitur.

DE CERASO. CAP. XXIII.

CERASVS calidus est. Sed et fructus eius temperate calidus est, et sanum hominem in comestione non lædit: infirmum autem aliquantū dolere facit, si multum ex eo comederit. Homo autē qui tam mala ulcera in corpore suo habet, quod etiā fere lepræ assimilant, interiores nucleos cerasorū cum recētes sunt, fortiter contūdat, et aruinā ursi ad ignē dissoluat, et cōmisceat, et cum eo iuxta ignē se perungat, et sanabit.

Ulcer.

Et qui in uentre torsiones habet, quas tamē uermes non excitant: eosdem nucleos crudos frequent̄ comedat, & melius habebit. Qui aut in

C uentre uermes habet: nucleos istos in acetum ponat, et sic eos sæpe comedat, & uermes morientur. Et cui oculi rubent, & ulcerosi sunt: micæ siligineæ panis calidas accipiat, & gummi cerasi igne solutum super micæ ponat, et deinde super oculos: et hoc sæpe faciat, et oculos sanat. Sed & si mali humores, aures hominis obstruunt, ita quod surdus efficitur: præfatum gummi ad ignem dissoluat, micis siligineis superextendat, & nocte foraminibus aurium imponat, & temporibus præfato gummi illatis: & sic sæpe faciat, & sanabitur.

Ad oculos
ulcerosos,
ardentes.

Vermes.

Contra incan-
tationes.

Tussim.

DE PRUNO. CAP. XXV.

P R V N V S calida est. Si autem uermes carnes hominis corrodunt: ille superiorē corticē, & folia pruni ad solem, aut iuxta ollam calefactam arefaciat, & puluerizet: & puluerem istum in locum doloris mittat: et cum uermes exinde moueri cœperint, acetum, & modicum mellis cōmiscat, & in eundem locum uermium fundat, & morientur. Et postquam uermes mortui ceciderint, lineum pannum uino intingat, & super ulcera ponat, & putredinem extrahit, & sanabitur. Quod si aliquis homo per magica, aut per maledicta uerba amens efficitur: terram quæ circa radices arboris est ignescat: & postquā accensa fuerit, mox satis de ruta, & minus de poleio super illam ponat, ut succum & odorem eorum in se excipiat, & eandem terram moderate calidam cum eisdem herbis capit, & nudo uentri, & lateribus suis postquā pransus fuerit circumponat, & se in lectum deponat, et uestibus se tegat, ut cum terra illa sudet. Et hoc per quinque, aut per tres dies faciat, et melius habebit. Et si etiam alicui homini labia oris sui tument, aut inflauerint: aut si paralisis in eis saliendo reptat: ille cum se collocat, gummi de pruno modice calefactū, super labia cum paño liget, et hoc sæpe faciat, et dolor ille cessabit. Fructus autem arboris huius tam sano quam infirmo homini ad comedendum nociuus, et periculosus est, uelut inutilis, et negleglecta herba. Nam qui sanus est, eum quidem superare poterit, infirmum autem multum ledit. Sed tamen qui aridam tussim habet, nucleos fructus istius in uinū ponat, dum aliquantum intumescant, et ita sæpe comedat, et etiam cum eodem uino sorbitium paret, et illud sumat, et cito curabitur. Omne autem genus arboris huius, siue sint russesprumin, siue garchsleni, siue krichim, et simile genus, prædictas uires in cortice, et in folijs suis, et eandem naturā in fructu suo habent, ut de arbore hac prædictū est: excepto, quod quæ maiores fructus pferunt, fortiores etiā uires in se habent.

DE ESCULO. CAP. XXVI.

E S C V L V S cal. et sicca est. Homo enim terram quæ sub arbore hac circa radices eius est, in hortos suos spargat, et uiruis cellæ quæ olera corrodunt, propter molestiā eius abscedunt, nec ibi proficere possunt. Fructus enim eius sano homini nec multum prodest, comestus nec obest, infirmo autem non ualet.

DE MYLBERBOVM. CAP. XXVII.

MYLBERBOVM frigida, et in bono temperamento est. Homo autem qui scabiem habet: folia arboris huius in aqua coquat, & balneet in ea, uel lauet se cum illa in affo balneo: et hoc sæpe faciat, et sanabitur. Sed et qui uenenum aut comedendo, aut bibendo sumpsit, de folijs eius succum exprimat, et huic modicum minus de succo absinthij addat, et simul feruere faciat: et præsus moderate, sed tamen sæpe bibat, et uenenum aut per nauseam exspuet, aut per eum per secessum transibit. Et ubertas in fructu eius est, et nec infirmos, nec sanos ledit.

A

Morus.

Ad Scabiem.

Venenum.

DE AMYGDALO. CAP. XXVIII.

AMYGDALVS ualde calida est. Nam cui cerebrum uacuum est, et facies mali coloris, et ob hoc in capite dolet: interiores nucleos eiusdem fructus sæpe comedat, et melius habebit. Sed et qui in pulmone infirmatur, et in iecore defectum habet, eosdem nucleos crudos, uel coctos sæpe comedat, et melius habebit.

Capitis dolor.

DE CORILO. CAP. XXIX.

CORILVS frigida est. Et homo primos erumpentes grossos eius in sole exsiccet, et ubi scrophulæ in homine sunt, puluerem hunc inmittat, et curabitur. Masculus quoque qui diffluentem naturam feminis sui habet, ita quod ad prolem non germinat: hic eosdem grossos corili, et ad eorum tertiam partem erdpeffer, et quarta pars est erdpeffers tantum de uuinda sumat, et aliquantum de usitato pipere: et hæc eum iecore iuuenis hirci qui iam maturus est ad grauandum, coquat: additis etiã aliquantũ crudis et pinguibus porcinis carnibus: et herbulis istis abiectis, idem uir carnes has comedat, et etiã panẽ in aqua in qua huiusmodi carnes coctæ sunt intingat, et manducet, et si hoc sæpe fecerit, ad prolem florebit: si iustum Dei iudicium hoc fieri non prohibebit. Fructus aut corili, scilicet nuces quæ in ea nascuntur, sanum hominem non multum ledunt, infirmo autem oberunt.

Scrophulas.

B

DE SAVINA. CAP. XXX.

SAVINA cal. est. Et si uermes carnẽ hominis comedunt: succo sauinæ modicum aceti addat, et in ulcera fundat, et uermes morientur. Sed et qui in pulmone dolet: succo sauinæ ad pondus medietatis eius puluerẽ liquiricij imponat, et in uino coquæ, modico sagimine addito: et ita sæpe bibat, et sanabitur. Si quis autẽ de gutta paralisis in quolibet loco corporis sui dolet: sauinã, et ad eius tertiam partem saluiam, et ad tertiam partem saluiæ storckenschnabel ad succum tundat, et succo huic butyrũ, et ex eo unguentum faciat, et ubi dolet ad ignẽ se perungat, et curabitur.

Ad uermes.

Paralysim.

DE BVXO. CAP. XXXI.

BVXVS calida est. Homo autem qui urslethe in corpore suo habet: corticem et folia buxi ad succum contundat, et modicum minus liquiricij, et in puro uino calefaciat, et calidum sæpe bibat, et uenenum extra corpus illius expellit. Et mox idem homo ad prædictum

C succum arboris, modicum plus olei oliuę cōmisceat, & pennam intingat, & cum illa circa urthe hede se leniter ungat, & hoc sæpe faciat, & sanabitur. Et qui ex eodem ligno cyathū, uel picariū parat, & illi uinum infundit, ut saporem de eodem ligno capiat, & sic sæpe bibat, febres de stomacho eius aufert, & oculos clarificat. Sed et qui etiam baculum inde parat, & illum in manu sæpe portat, & etiam naribus suis sæpe apponit, aut odorem eius capiat, & oculos suos cum eo tangit, caro, caput, & oculi eius tanto saniores fient.

Ad febres.
Oculos.

Ad paralifim.

Stomachum
Splen.

Cancrum.

Reuma.

DE ABIETE. CAP. XXXII.

ABIES calida est, & multas uires in se habet. Nam in quocunq; loco lignum abietis est, aerei spiritus illū odio habent, & magis deuitant quam alium locum, & maleficia & magica ibi minus uigent & præualent quam in alijs locis. Si quis de gutta paralifis in capite dolet, uel si in cerebro uacuus est, uel si freneticus est: de cortice, & de folijs abietis minutissima frusta inscidat in martio & in maio, et ad medietatem istorum saluiam addat: & hæc simul in aqua tam diu coquat dum spissa fiant, & butyrum quod in maio de bobus paratur addat, & unguentum faciat. Cum eodem enim unguento præcordia sua primum perungat, ne de fortitudine eius in corde deficiat: & mox ab rasis capillis suis, caput perungat, & hoc secunda, aut tertia die iterum faciat, & sanabitur. Et si quis in stomacho, aut in splene dolet: cum eodem unguento primum cor, & postea in alijs locis ubi dolet se perungat, & cito sanabitur. Et qui in pectore dumpfet, & tussitat, & cui pulmo inflatur & putrescere incipit: de ligno abietis cum succus in eo est in cineres incendat, cauens ne alius cinis addatur: & cum cineribus istis bis tantum bibinellæ, et sceniculi tantum ut bibinellæ, et cinnamomi tantum ut tertia pars bibinellæ in bono uino coquat, modico melle addito: et sic per facellum colet, et purum potum faciat, et sæpe ex eo bibat, et curabitur. Sed et si cancri hominē comedunt: ille semē quod in sumitate abietis crescit, super ignito latere pulverizet, et super uulnus spargat, et cancri morientur. Quod si os, et labia hominis ab aliqua infirmitate intumuerint, ille semen, uel fructū abietis super calefactum laterem ponat, ut incalescat, et ita calidū ori et labijs suis sæpe superponat, et sanabitur. Si reuma superflue a naribus effluit, fumus de ligno abietis excipiatur, et fluor ille suauius, soluetur et cessabit.

Cineres quoq; de ligno abietis fiant, et cum eis lixiuia paretur, et caput lauetur: et caput sanat, et oculos clarificat.

DE PICEA. CAP. XXXIII.

PICEA calida est, et humida. Et si pestilentia pecora uexat, et occidit: recentes rami ante ipsa ponantur, ut odorem eorum capiant: uel pecora sub easdem arbores ducantur, et incipient tussitare, et enscere putredines. Sed tamen cauendum est, ne quicquam de arbore ista

gustent, ne inde lædantur.

A

DE TILIA. CAP. XXXIII.

TILIA magnum calorem habet. Homo autem qui in corde dolet: hoc quod in medietate radicis tiliæ est puluerizet, & sæpe comedat, & melius habebit. Quilibet etiam qui uoluerit, de trunco astulam abscidat, non autem de ramis in æstate cum uiridis est, & astulam illam in aureū anulum perforatū ponat, & desuper uitrū, & non aliū lapidē: & inter astulā hanc, et uitrū, telam aranæ, aut bouuel ponat: ne uis eiusdem astulæ uitrum pertranseat: anulum autem istum in digito suo semper habeat. & hæc est fortissima uirtus contra omnes periculosas pestes hominis. Et in æstate cum homo ad dormiendum se collocat, recentia folia tiliæ oculis superponat, & totam faciem suam cum eis tegat: & oculos illius clarificat. Homo quoque qui a paralisi fatigatur: de terra quæ circa radices tiliæ iacet, in ignem ponat, & in asso balneo sedens, aquam desuper fundat, & sic balneet: & hoc per nouem dies faciat, et curabitur.

Ad cordis
dolorem.

Oculos.

Paralysim.

DE QVERCV. CAP. XXXV.

QVERCVS frigida est, & dura, & amara est: sed tamē de fructu eius quædam uirtuosa animalia pascuntur & pinguia fiunt, uelut porci sunt. Ad medicamenta autem nec lignum, nec fructus eius multum ualet.

DE FAGO. CAP. XXXVI.

FAGVS in recto temperamento caloris est. Et si quis de folijs fagi cum recentia sunt pulmentum parat, & comedat, & si etiam de fructu eius comedit, eum nō lædit, sed pinguis inde efficitur. Si autē asinus in capite dolet: homo cineres fagi de quibus lixiuia facta est, calidos ante ipsum ponat, et fumum ab eis egredientem in os et in nares asini transire permittat.

B

DE FRAXINO. CAP. XXXVII.

FRAXINVS calida est. Si autem quispiam homo in aliquo membro suo de gutta paralisis ita fatigatur, uelut omnia membra eius contrita sint: folia cœsch in aqua coquat, et infirmum in linteamē nudum ponat, et folijs ita calidis circumponat, et præcipue in loco illo ubi dolet, et curabitur. Quod si etiam homo ex auena ceruisiam parare uoluerit, eam absque hopfo paret: sed eam cum gruz, et plurimis folijs fraxini coquat: et stomachum bibentis purgat, et pectus leue facit. Et si capræ aliquo modo infirmantur: folia fraxini eis sæpe ad comedendū dentur, et curabuntur.

DE TREMVLO. CAP. XXXVIII.

TREMVLVVS calida est. Cum igitur infans aliquis in cunis iacens multotiens inter cutem et carnem sanguine perfunditur

L

C & uulneratur: homo recentia folia tremuli super lineum pannū ponat, & infantem ipsius folijs & panno inuoluat, & ad dormiendum collocet, & uestibus tegat ut sudorem emittat, & sanabitur. Sed et si quis a gutta paralifis fatigatur: aut si quis frigidum stomachum habet: corticem eiusdem arboris cum uiridis est, & lignum eius exterius, & non ipsum quod cor arboris dicitur, in minuta frusta inscidat, & in aqua coquat, & in doliū fundat, & balneet: & hoc sæpe faciat, & melius habebit. Homo quoq; in maio corticem, & lignum eius usq; ad interius cor in minutas hastulas inscidat, & succū exprimat, & alijs unguentis addat, & plus ualebunt.

DE ALNO. CAP. XXXIX.

ALNVS frigida est. Si aliquis in cute ulcerosus est, recentia folia eius ulceribus superponat, & interim leuius habebit.

DE PLATANO. CAP. XL.

PLATANVS frigida est. Qui quotidianas, & diuturnas febres habet: ramos eius cum folijs in aqua coquat, et in ea balneet, et mox cum balneo exierit, succum de superiori cortice alni exprimat, et purum uinum addat, et frigidum post balneum bibat: et hoc sæpe faciat, et febres in eo cessabunt. Postquam acuta febris hominem inuasit, hoc

Dremedium faciat, & aliquantū leuius habebit, et ad sudorem suauius perueniet. Ergo de ligno platani, et bis tantū de sicca salice, et in frigidam aquam modicum abradat, et tantum agrimonix eidem imponat: et eam frequenter bibat, et leuius dolebit. Quod si remediū istud ad quintam, uel ad sextam diem distulerit, ei postea non proderit. Et si quis in aliquo loco de paralifi fatigatur: de ligno eius ualde calefaciat, et calidum super locum doloris ponat, et melius habebit. Sed et si alicui nares inflantur: ille terram quæ circa radices platani est, ualde calefaciat, et super nares suas ad noctem ponat, et ita per paruam horam iaceat, et melius habebit.

Febres.

Paralifim.

DE TAXO. CAP. XLI.

TAXVS frigida est. Si autē lignum eius ad ignem incenditur, nec humor, nec fumus qui ab ea egrediuntur aliquem lædunt.

Nam si aliquis in naribus suis, et in pectore tussitando et emungendo dolorem patitur: fumum eiusdem ligni in nares, et in os suum excipiat, et eum leniter soluit. Sed et si quis baculum ex eodem ligno in manibus suis gestat, bonum illi est ad sanitatem corporis sui.

DE VIBICE. CAP. XLII.

VIBEX calida est. Si autem cutis alicuius hominis rubescere, uel intumescens pustulas habere incæperit: ille primū erumpentes grossos eiusdē arboris ad ignem calefaciat, et calidos loco ubi dolet superponat: et hoc sæpe faciat, et tumor ille cessabit.

DE FVSARIO. CAP. XLIII.

A

FVSARIUS frigida est. Qui autem hydropicum morbum habet: corticem, et lignum eius quod interius est in igne accendat, & inde cineres faciat, nullis alijs cineribus additis: & eosdem cineres in panno in purum & bonum uinum ponat, a mane diei usq; ad mediam diem: & sic sæpe ieiunus bibat, & morbum illum in eo consumit. Et qui in splene dolet: de fructu eius in puro uino coquat, & colet, & pransus sæpe bibat, & splen eius sanabitur. Et quem uermes in uentre lædunt, & qui stechedum patitur, eundem potum sæpe bibat, & melius habebit.

Ad hydro-
posim.

Splene.

DE CARPENO. CAP. XLIIII.

CARPENVS frigida est. Ramusculi arboris huius cum folijs, quando uiriditas in eis est, in lacte uaccarum, aut ouium, sed nõ caprarum coquantur, & ramusculis cum folijs abiectis, idem lac cum farina & ouis paretur ut comedi possit: & sic mulieres illæ in quibus conceptus perire solet, quæ tamen steriles nõ sunt, sed fœcundæ, lac hoc modo paratum sæpe comedant, & eis ut conceptum retineant multum proderit. Sed & ramusculi eius cum folijs in aqua coquantur: & ille qui amens et hirnuürich est, in ea balneet, et abrasis crinibus eius, lineus pannus in eadem aqua intingatur, et caput illius in eodem balneo calefaciat. Et postquam balneum exierit, in lectum deponatur, et de fructu eiusdem arboris in aqua coquatur, et capiti illius calidus superponatur, quatenus ita obdormiat: et hoc sæpe fiat, et melius habebit. Si quis autem malas maculas in corpore suo habet: de ligno arboris huius hastulam sub cortice abscindat, et ad ignem calefaciat, et maculis calidam superponat, et euanescent.

Amentiam:

B

DE CORNO. CAP. XLV.

CCORNVS calida est. Homo de cortice, de ligno, et de folijs eius in aqua coquat: et qui a paralisi fatigatur, siue infans, siue iuuenis, siue senex sit, in eo sæpe balneari non cesset, et in balneo eadem folia sibi circumponat: et hoc in æstate fiat cum eadem arbor uiridis est, et melius habebit. Et fructus eius comestus hominẽ non lædit, et tam infirmum quam sanum stomachum purgat.

Ad paralisiã

DE MIRTO. CAP. XLVI.

MIRTVS calida est. Et si scrofulæ in homine surgunt, antequam rumpantur, folia eiusdem arboris in aqua coquat, et calida scrofulis superponat, et euanescent. Quod si ad dirumpendum paratæ sunt: homo de ligno isto ad ignem calefaciat, et calidum in modũ crucis super eas sæpe ponat: et euanescent. Et si quis ceruiciam parat, folia et fructus cum ea coquat, et sana erit.

Scrophulas

D E I V N I P E R O .

C A P . X L V I I .

C

Ad febres.

IVNIPERVS calida est. Et homo ramusculos eius uirides in aqua coquat, et cum ea assum balneum faciat, et sæpe in eo balneet, et diuersas febres in eo minuunt. Homo autem cuius caput tam sanū & forte est, quod mali humores cerebrum eius lædere non ualent, sed tamen pulmonem eius sorde & tabe inficiunt: baccas iuniperi, & bis tantum lanariæ, & piretri bis tantum ut lanariæ in puro & bono uino coquat, & in olla dimittat, & crudam enulam in modica frusta inscisam imponat, & uinum hoc tam ieiunus quam pransus bibat, dum sanetur.

Pulmonem.

Sed & baccæ iuniperi in aqua coquantur, & eidem aquæ mel addatur, & modicum aceti & liquiricij, & minus zinziberi: & denuo coquantur, & per facellum purus potus inde fiat: & homo qui dolorem pectoris, pulmonis, & iecoris patitur, eundem potum sæpe bibat, & melius habebit.

D E H O L D E R B O V M .

C A P . X L V I I I .

D

Ad Ictericam

HOLDEBOVM calida est. Et qui gelesuoct habet, assum balneum intret, & folia arboris huius super ignitos lapides ponat, & aquam desuper fundat, & ciclim, id est, flores eius in purum uinū ponat, ut ex hoc saporem capiat, & iu balneo modice bibat. Et postquā balneum exierit, in lectum se collocet, ut sudet: & hoc sæpe faciat, et sanabitur.

D E M E L T Z B O V M .

C A P . X L I X .

Scrofulas.

ME L T Z B O V M frigida est. Et qui scrofulas in corpore suo habet: primum erumpentem fructum eius in modico uino contundat, & bis tantum aruinæ porci addat, et secundum tertiam partem istorum de puluere talpæ apponat, et hæc simul commisceat, et coquat: et cum eo locum ubi scrofulæ exurgunt, sæpe inungat antequam rumpantur, et euanescent. Quod si diruptæ fuerint: homo grossos puluerizet, scrofulis immittat, et exsiccabuntur.

D E Y F F A . C A P . L .

Paralifim.

YF F A æstiuum calorem habet. Homo qui a paralifi fatigatur: cum solo igne arboris huius se calefaciat, et paralifis in eo ad illam horam cessabit. Sed quem paralifis in lingua sua ita fatigat, quod in loquendo defectum habet: folia eiusdem arboris recentia in frigidam aquam ponat, et bibat, et loquelam recipiet. Et qui freislichaz in corpore suo habet: eandem aquam cum folijs temperatam sæpe bibat, et euanescet. Sed et qui de ligno solo eius ignem accendit, et cum eo aquam calefacit, et in ea balneum accipit, lætam mentem habebit.

DE HARTBOVM. CAP. LI.

A

HARTBOVM æstiuum calorem habet. Homo autem qui magnam & minutam scabiem habet: folia eiusdem arboris, cum recente porcina aruina contundat, & in patella simul dissoluat, & cum ea sæpe se ungat, et sanabitur. Sed & si quis ramusculos arboris huius, cum folijs in aqua coquit, & ei rutam addit, & de saluia plus quam rutæ, & de fœniculo plus quam de saluia, & sic sæpe bibit: febres in illo purgat, & eum sanum faciunt.

Ad scabiem.

Febres.

DE MIRICA. CAP. LII.

MIRICA ualde calida est. Et homo qui leprosus est, miricam in manibus suis terat, & succo lepram suam sæpe perungat, & illam leuiorem reddit. Sed & flores eius cum butyro coquat, & sæpe cum illo se inungat, & lepra minorabitur. Cui etiam oculi caligant, & infirmi sunt: flores eius tam diu inspiciat, usque dum oculi sui lachrymas mandendo emittant: & etiam flores super oculos suos ponat, dum dormit: & hoc sæpe faciat, & oculos ipsius clarificat.

Lepram.

Ad oculorum claritatem.

DE TRIBVLO. CAP. LIII.

TRIEVLVS ualde calidus est. Et qui de solis cineribus ligni eius lixiuam parat, & cum illa caput suum lauet: si sanum est, sanius et firmitus erit: et si infirmum est, sanum erit. Et qui in corpore sanus est, & tantum in stomacho infirmatur de fructu tribulorum coquat, & sæpe comedat, & stomachum illius purgabit. Qui autem toto corpore infirmatur, fructus iste ad comedendum non ualet.

B

Stomachum.

DE SPINA. CAP. LIIII.

SPINAE calidæ sunt. Homo qui a paralisi fatigatur, et inde a mens efficitur, & claudicare incipit: spinas ad ignem incendat, et cineribus earum de puluere gariofyli, et bis tantum de puluere cinnamomi ut gariofyli est, commisceat, cocto et puro melle addito cum uino: et sic purum potum faciat, et ieiunus modice bibat, pransus autem sufficienter: et hoc sæpe faciat, et paralisis ab eo cessabit. Sed et fructus spinarum homo cum melle temperet, et paralysin, sordes, et liuorem a stomacho eius auferat. Quod si cancri, et non alij uermes carnem hominis comedunt: interiores nucleos spinarum puluerizet, et puluerem in locum ubi cancri comedunt mittat, et morientur.

Paralysin.

Cancros.

DE VITE. CAP. LV.

VITIS igneum calorem habet. Et si quis in oculis caligat: guttas quæ de uite effluunt cum palmes abscinditur, palpebras suas liniat, & modice oculos intrare permittat: & hoc sæpe faciat, & oculos proculdubio claros facit. Postquam enim palmes de uite primam abscinditur, guttæ illæ quæ tunc a mane diei usque ad mediam diem

C in incisione illa effluunt, bonæ & utiles sunt ad claritatē oculorū. **Vn-**
Tussim. de homo illas in uasculum excipiat, & eis oleum oliuæ addat: & si in auri-
 bus, uel in capite dolet, cum eo se inungat & melius habebit. Et qui tuf-
 sitat, et in pectore et in stomacho dolet: summitatem palmitis cum iam flo-
 res primum erumpunt, cum folijs abscindat, et fortiter in aqua coquat, et
 per pannum colet, et illam ieiunus et pransus sæpe bibat, et melius habe-
 bit. **Vt** autem ebrius homo ad se redeat: si in autumno est, de uiridi ui-
Dentes. te palmitem cum recentibus folijs fronti, temporibus, et gutturi suo circū-
 ponat, et refrigerabit. Sed et cui caro circa dentes putrescit, et cui den-
 tes infirmi sunt: calidos cineres uitis in uinum ponat, et cum illo dentes et
 carnem quæ circa illas est lauet: et hoc sæpe faciat, et sanabitur. **Vinum**
Vini uirtus. autem quod de uite nascitur, si purum fuerit, bibenti sanguinē bonum et
 sanum, turbidum uero malum et uelut cineribus aspersum facit. Franco-
 nicum, et forte uinum, uelut procellas in sanguine parat: et ideo qui eum
 bibere uoluerit, aqua temperet. Sed necesse non est, ut hunonicum aqua
 permisceatur: quoniam illud naturaliter aquosum est. Et homo cum
 in lectum se deponit, puro franconico uino palpebras madefaciat, cauens
D ne oculos interius tangat: et putredinem quæ oculis dormentium adhæ-
 ret, et eos caligare facit, aufert. **Cum** autem aliquis homo

in iram, aut in tristitiam prouocatur: mox uinū
 ad ignem calefaciat, et frigida aqua
 commisceat, et bibat, et
 leuius habebit.

Si aliquis urinam præ frigiditate stomachi retinere non
 potest, uinum igne calefactum sæpe bibat, et o-
 mnescibos suos aceto commisceat, et acetū
 quomodocunq; poterit sæpe bibat.

PHYSICAE S. HILDEGAR-
 DIS LIB. III.

De naturis et effectibus Piscium, Volatiliū,
 et Animantium terræ.

PARS I. LIB. III.

PISCIVM uaria discretio et na-
 tura. CAP. I.

VIDAM EX PISCIBVS SVNT QUI
 ex natura sua circa fundum maris, et fluminum uersan-
 tur, et ibi pascua quærunt, et fundū ita sulcant ueltu por-
 ci terram, et ibi quasdam radices et herbas comedūt, quibus diu uiuunt;
 et etiam interdum fere ad medietatem aquarum ascendunt, et interdum

ad fundum, et ibi præcipue manent. Et caro istorum aliquantum mollis, **A**
 et infirma est, nec satis sana ad comedendum. quia circa fundum aquarū
 semper uersantur. Et quidā ex istis solis splendorem magis diligunt quā
 noctem. Quidam uero noctem, et lunæ splendorem magis quam diem.
 Quidam autem ex istis granula seminis sui post ordinem effundunt, ita,
 ut postquam semen suum uitalē aërem acceperit, statim aliud effundunt,
 & ita donec per omnia a granulis & a lacte suo euacuentur: et ideo debi-
 litantur, quoniam in hac effusione hoc modo festinant. Quidam uero ex
 eis in effusione hac interualla habent, quemadmodum & luna in splen-
 dore suo: ita, ut postquam granula & lac seminis sui effuderint, & illud ui-
 talem aërem acceperit, interuallum habent, & expectant dum plus con-
 fortentur: & ita semina sua effundūt, ita quod saltem a martio usq; ad au-
 tumnū a semine suo se euacuant. Sed & alij pisces sunt, qui in medietate
 & in puritate maris, & aliorum fluminum præcipue uersantur, & ibi
 pascua sua quærunt, & etiam quasdam herbas in prominentibus sco-
 pulis ualde sanas inueniunt, de quibus pascuntur: scilicet quæ tantam sa-
 nitatē in se habēt, ut si homo eas habere posset, omnem infirmitatem per
 ipsas a se depelleret: & pisces illi ad comedendū sani sunt, & caro eorum
 aliquantum fortis est, & minores illis piscibus existunt qui circa fundum
 libenter uersantur. Et alij pisces sunt, qui circa summitatē maris, & alio-
 rum fluminum uersari solent, & ibi in spumis, et in superioribus multis
 sordibus pascua sua quærunt, & a calore solis magis quā alij perfundun- **B**
 tur, et etiam interdum in quibusdam cauernulis se abscondunt, in quibus
 foetida aqua est quæ effluere non potest: & ideo caro eorum mollis & in-
 firma est, nec ipsi ad comedendū sani sunt. Et omnes pisces secundū ge-
 nus suum herbas sibi conueniētes per hyemem, & etiam interdum in æ-
 state comedunt: unde et lac, et granula seminis sui in eis crescunt, et de his
 foecunditatem habent: ita ut etiam si mulier, quæ infœcunda est, ex eis co-
 mederet, foecunda fieret, et conciperet. Et alio modo ad concipiendum si
 bi non commiscerentur, quatenus lac, aut granula in eis nascuntur, quem-
 admodum alia animalia sibi commisceri solent, sed solummodo ad effu-
 sionem seminis sui tam magnum desyderium habent, ut alia animalia ad
 coitum. Et unusquisq; parem et conuenientem sibi quærit. Et cum tem-
 pus effusionis seminis eorum instat, locum circa scopulos, aut littus quæ-
 runt, ubi nec uenti, nec porcelli eos ledere possunt, et ubi herbule quibus
 interim pascantur, circum natae sint: et tunc piscis ille qui foemina est, in
 modum lineæ granula sua fundendo præcedit, usq; dum secundum na-
 turam suam ab effusione hac desistat: et ubi finem effusionis huius facit,
 sibi piscem, uidelicet masculum aduenire præstolatur. Mox masculus sub-
 sequitur, et lac suum eo ordine et mensura super granula fundit, quo pis-
 cis foemina præcessit: et deinde lac suum fundere desistit: et euacuati et
 fatigati aliquantum debiles efficiuntur, et iuxta eundem locum quietem
 sibi quærunt dum uires suas recipiant: et herbulis circumpositis interim

Piscium con-
ceptus.

C pascuntur. A tempore autem illo quo simul effunduntur, se cognoscunt, & simul uersantur: & postquam creuerint, semina sua simul effundunt: & si aliqui eorum capiuntur, illi qui remanent alios sibi ætate similes iterum quærunt. Et sicut homo naturam suam destituit, pecoribus se cõmiscens: ita etiam & pecora extra genus suũ aliquando in cõmixtione ducunt, & sic etiam pisces a genere suo in aliud genus interdum in effusione seminis sui declinant, & aliud genus extraneum generi suo producant. ut in anguilla, & in alijs quibusdam piscibus notari potest. **D E V S** autem quibusdam piscibus quandam scientiam secundum naturam & genus suum dedit, quod quasdam herbas & radices in aquis cognoscunt, quibus interdum uescuntur, cum alios cibos non habent: quarum fortitudo & natura talis est, cum eas semel gustauerint, quod aut per dimidium annum, aut per quatuor menses nullo pastu indigent. Quod autem pisces clamorosas uoces non habent, quemadmodum cætera animalia concipiuntur: & etiam pro clamore uocis, quam ipsi in aluo non habent, aqua in qua conuersantur sonum in cursu suo tenent. Reptantia autem, & illa quæ interdum in aqua, interdum super terram sunt, uel quandam cognationem cum animalibus habent, & ideo linguas ad sibilos & ad sonos uocum habent.

D E C E T E . C A P . I I .

D **C** E T E igneum calorem, & aquosum aërem in se habet, & naturam piscium, & etiam quandam cognationem de natura bestiarum, scilicet leonis, & ursi: & caro piscis huius sana est, sanis & infirmis hominibus ad comedendum. Homo autem qui freneticus est: de carnibus eius, pane tantum addito, sæpe & sufficienter comedat, & sensus suos recipiet. Et frequenter a paralisi fatigat, de eisdem carnibus sæpe comedat, & paralisis in eo cessabit. Cerebrum autem eius ad comedendum non ualet, nec cerebrum alterius piscis, aut auis, aut animalis. quia hominem qui illud comederit, debilem facit, & cibos ei molestos parat. Sed homo cerebrum piscis huius in noua olla cum aqua fortiter coquat, & coctum cleari fortiter moueat, & postea hoc in aliud uas fundat, & fortiter contundat, & ei herbam quæ gith dicitur addat, & satis de oleo oliuæ, & de nouo coquat, & fortiter cõmoueat & cõminuat: & sic unguentum faciat, & qui a ualidi paralisi fatigatur, et qui scabiem, aut alia ulcera in corpore suo habet, cum eo se ungat, et sanabitur. Et qui in corde suo defectum sentit: aut qui de uuich dolet, cor piscis huius puluerizet, et puluerem istum in aqua bibat, et melius habebit. Et si quis uenenum comedit, aut bibit, pulmonem predicti piscis, et iecur æquali pondere puluerizet, et tantum de marrubio addat, et modicum mellis cum puro et bono uino coquat, et semicalidus ieiunus in mane diei aut ter, aut bis bibat, et uenenum aut per nauseam euomet, aut per secessum per eum transibit. Sed et qui albuginem, aut mel, aut lapillum in oculo suo habet, aut qui caliginem in

Ad Pleur-
sim.

Paralim.
Scabiem.
Ulcer.

Venenum.

oculis patitur: de crudo felle cete ad oculos suos teneat, & etiã palpebras suas cum penna liniat, ut oculos modice interius tangat, & claros oculos ad uidendum habebit. Et etiam uesica ceti per annum seruetur: ut si ulcus, aut slier in corpore alicuius hominis creuerit, ipsa uesica in aqua molificetur, et desuper ponatur, & ille curabitur. Sed & eandem uesicam super scrofulas ponat, et euanescent. Et homo manubrium cultelli de osse eiusdem piscis in manu sua teneat, ut incalescat, et fere nullus dolor in eo est, quin a furore suo cesset. Sed & homo de cute ceti cingulum faciat, & se ad nudam cutem cum eo cingat, & omnes infirmitates ab eo fugabit: & de cute eius homo ealceos habeat, et sanos pedes & sana crura habebit.

A

Ad Scrofulas

DE MERSCHVIN. CAP. III.

MERSCHVIN de calido aëre est, et naturam piscium, & etiam fere porcorum habet. Homo autem qui a paralisi fatigatur: de iecore, & pulmone eius æquo pondere puluerizet, & in aquã ponat, & sæpe bibat, & paralisis ab eo cessabit.

Ad paralissim.

DE ECHINO. CAP. IIII.

ECHINVS de calido aëre est. Homo autem in quo hydrophis morbus crescere incipit: uesicam piscis huius in aquam ponat, ut saporem inde habeat, et sæpe bibat, & morbus euanescet.

Ad hydro-
pissim.

DE ROMBO. CAP. V.

ROMBVS de frigido aëre est. Homo autem quem vich fatigat: de iecore piscis huius sufficienter & sæpe comedat, & vich in eo cessabit. Et cuius caro circa oculos suos euoluitur, uel cui oculi caligant: de felle piscis huius, de succo rutæ, & minus de calimino cõmiscet, & in cuprinum uasculum mittat, & cum eo oculos suos superius sæpe ungat, & clare uidebit. Si autem homini in aliquo loco corporis sui aliquo casu os frangitur: os strutionis puluerizet, et puluerẽ istum in puram aquam de puteo non salso extractam mittat, et ieiunus bibat: et hoc faciat dum sanetur, sed tamen modice.

B

Oculorum
caliginem.

DE SALMONE. CAP. VI.

SALMO de frigido aëre est. Homo autem cui caro circa dentes putrescit, et cuius dentes cõmoliuntur et fragiles sunt: de ossibus piscis huius puluerizet, et ei modicum assi salis addat, et dentibus suis puluerẽ istũ circumponat, et saliuam ex ore emittat: et caro circa dentes eius mundabitur, & sana erit. Cetera quæ in eo sunt, ad medicamenta non ualent.

Dentes.

DE VVELRA. CAP. VII.

VVELRA de calido aëre est, et sanas carnes habet, quæ infirmis et sanis hominibus bonæ sunt. Cor autem eius, nec ad comedendum, nec ad medicamenta ualet. Si quis uero de iecore eius cocto comedit, illud omnem liuorem et uenenum quod in stomacho eius est,

M

Circa se colligit, & per secessum educit. Et homo qui in oculis caligat, Ad caliginem oculorum, felli eiusdem piscis de succo feniculi addat, & paucas guttas uini circa palpebras, & oculos suos modice ungat: præcauens, ne oculos interius tangat, & caliginem eorum fugabit. Quod si homo de superfluitate libidinis in oculis caligat, siue masculus, siue femina sit: cuteculam fellis piscis huius, felle effuso, ad solem exsiccet, & purissimo & optimo uino intingat, et ad noctem cum se in lectum ponit eam super oculos suos panno liget, & circa mediam noctem auferat, ne oculos transuerberet. In tertia nocte, & in quinta, & in septima idem faciat: non autem in secunda, nec in quarta, nec in sexta. Et si de alia peste homo caliginem senserit, istud remedium ei non proderit.

DE ESOCHE. CAP. VIII.

Esocia de calido aëre est, et carnes eius saniores carnibus salmonis sunt, & sanis hominibus bonæ sunt ad comedendū: infirmos autem lædunt, lecur eius molle est, & comedentem illud lædit.

DE LVCIO. CAP. IX.

Lucius de calido aëre est. Si quis autem homo iecur eius sepe comedit, ei bonam & suauem digestionem parat. Quod si uermis carnem hominis, aut pecudis comedit: ossa piscis huius puluerizet, et super locum illum ponat, et uermis ille morietur.

DE SILURO. CAP. X.

Silurus de calido aëre est. Si quis autem caput eius frequenter comedit, dolorem in capite eius excitat, & alias febres in illo facit. Et nullus cerebrum, nec fauces eius, nec lac, nec granula quæ in eo sunt comedat: quia ei quasi uenenum sunt.

DE CARPONE. CAP. XI.

Carpus calidus est: & caro, et lac, et granula sanum hominem in comestione nō necant: infirmum autem aliquantum lædunt. Febres. Homo autem qui febres habet, et cui cibus in fastidio est, piscem istū coquat, et caput eius auferat, et per medium diuidat, et in ueru ad ignem modice affet, et in uinum ponat, et tertiam partem aceti et modicum mellis: et sic paratum sæpe comedat, et febres in eo cessabunt, et libenter comedet. Cætera quæ in eo sunt ad medicinam non conueniunt.

DE BRESMA. CAP. XII.

Bresma calida est, et nec sanis, nec infirmis ad comedendū satis ualet. Ad Stomachum, Et qui in stomacho dolet, hūc piscē in aqua coquat, et cimino et aceto addito comedat, et stomachū a liuore et a febre purgat.

DE ELNA. CAP. XIII.

Elna de frigido aëre est. Caro autem eius comesta, nec sanum, nec infirmum multum lædit. Sed si quis iecur eius sæpe comedit, in corde suo confortatur, et in stomacho suo sanus erit.

DE MECHEFISCH. CAP. XIII.

A

MECHEFISCH de frigido aëre est: & comestus nec sanos, nec infirmos multum lædit: sed sæpe comestus, liuorem in stomacho hominis aliquantum parat.

DE SCOLLO. CAP. XV.

SCOLLVS calidus est: et nec sanis, nec infirmis hominibus satis ualet ad comedendum. Quod autem ex altera parte corporis sui carnes fere non habet, cute tantū super spina extensa: hoc ideo est, quia si ibi carnes haberet, uenenosæ essent, et comedentem uelut uenenū læderēt. In capite etiam uenenum gestat, & illum lædit qui comedit.

DE FORNA. CAP. XVI.

FORNA de calido aëre est, & infirmis hominibus ad comedendum non multum ualet, sanos autem non lædit.

DE MVNIVVA. CAP. XVII.

MVNIVVA de frigido aëre est, & caro eius sana non est, nec sanis, nec infirmis hominibus in cibo multum ualet.

DE PORCA. CAP. XVIII.

PORCA de calido aëre est: & caro eius sana est, & tam infirmis, quam sanis bona est.

B

DE ESCH. CAP. XIX.

ESCH de frigido aëre est: et carnes sanæ sunt, tam infirmis quam sanis hominibus. Et fel piscis huius acutum est, & calore uini temperatum, frigidos humores de quibus albugo in oculo nascitur attenuat.

Ad oculos
humides.

DE ALLEC. CAP. XX.

ALLEC de frigido aëre est: & cum capitur, & recens est, sanis & infirmis ad comedendum nocius est. Et infirmo & sano melius & salubrius est allec assum quam coctum. Et lac & grana eius comedi poterunt. Si allec recens est, cum adhuc de coctione calidum est, uinum aceto mixtum desuper fundat, & tanto minus comedentem lædet. Si autem siccum est, & uetus, cum adhuc de coctione calidum est, uinum cimino addatur, & desuper fundat, et minus inde dolet. Homo autem qui in capite suo profundam scabiem, aut in corpore suo minutam scabiem habet, seu lepra opprimitur: allec quod longo tempore sale p̄fusum est in aqua purget, et caput, seu scabiem, aut locum lepræ lauet, et post modicam horam calida aqua se lauet. Secunda autem die asperam lixiuam de cineribus fagi paret, & cum ea præfata loca iterum lauabit, & tertia die hircino sepo se ungat, & sic per ordinem sæpe faciat, et mundabitur.

Ad scabiem.
Lepram.

DE CRASSO. CAP. XXI.

CRASSVS de calido aëre est: et sanis et infirmis ad comedendum bonus est. Homo autem qui furentem paralysin in se habet:

C pisciculos istos in patella modice coquat, & postea super ignitum lapidē puluerizet, & modicum de puluere gith, uelut poleij addat, & modicum assi salis: & inde ieiunus & pransus sæpe comedat, & sanabitur.

DE STEINBIZA. CAP. XXII.

Contra libi-
dinem

STEINBIZA de frigido aëre est: et homini ad comedendum sana nō est, sed fere ut uermis. Si quis aut̄ incontinens in libidine est: steinbizim, & brunnecrassim æquo pondere puluerizet, & huic tertiam partem camphoræ addat, & per quindecim, uel per plures dies in frigida aqua modice bibat, & continentiam habebit.

DE CANCRO. CAP. XXIII.

Pustulas
faciei.

CANCER calidus est, ei sanas carnes habet, quas sanus et infirmus comedere potest: excepto illo cui stomachus frigidus est, et comestos cibos uix digerere potest, huic cancri ad esum nimis fortis est. In capite eius quoddam uiride est, quod dicitur crebezes malz: hoc homo accipiat, & butyrum maioris ponderis addat, & mouendo simul comprimatur: & si in facie, aut circa nares minutissime pustulæ insurgunt, cum in lectum se collocat cum eo ungat, & in mane cum uino abluat, & pulchram cutem habebit.

DE ANGVILLA. CAP. XXIIII.

Pediculos.

DANGVILLA de calido aëre est, & caro eius aliquantum inmundanda est, nec sana homini ad comedendum uelut porcor: sed tamen sanos nō multum lædit, infirmos autem in omnibus malis humoribus & infirmitatibus eorum concutit, et comedentes amaros animo, et astutos, et suspiciosos facit. Sed fel eius pingue est, et qui contra caliginem cum eo oculos suos inungeret, per modicum clari efficerentur, sed postea tanto plus infirmarentur. Si autem quempiam hominem pediculi interius lædunt, et nō egrediuntur: fel anguillæ, et ter minus de acerrimo aceto, et tantum mellis ut istorum duorum est in patella fortiter coquat. Postea zinziberum, et bis tantum longi piperis, et tantum basilicæ, insuper ebur ad tertiam partem basilicæ, et de rostro uulturis ad tertiam partem eboris, et puluerem istum in prædictum acetum ponat, et de nouo simul feruere faciat. Quod cum fecerit, hoc in saccellum ponat, et uinum infundat, ut per illum uelut purus potus transeat, et in nouo fictili uase recipiat. Et homo quem pediculi interius lædunt, potum hunc ieiunus quotidie bibat, et ad noctem pediculi deficient et morientur, et aruina in ipso renouabitur.

DE ALROPA. CAP. XXV.

Scrofulas.

ALROPA de frigido aëre est: et nec sanis, nec infirmis ad comedendum ualet: præter iecur, quod sanis, et infirmis utile et bonum est. Quod si scrofulæ in homine rumpuntur: caput alropæ puluerizetur, et super ulcera ponatur, et exsiccabuntur.

DE PISCIBVS CONCHAS
HABENTIBVS CAP. XXVI.

A

QUODDAM genus piscis est, quod conchas super se habet, & sanis & infirmis ad comedendum parum ualet. Nam si boues aut de noxio sanguine, aut de forti labore infirmant: homo conchas istas puluerizet, et cum uetonica in aqua mittat, et bubus tribuatur, & sanabuntur.

PARS Secunda LIB. IIII.

DE VOLUCRIBVS.

Volatilium natura, & uarietas.

CAP. I.

VOLATILIA frigidiora sunt animalibus quæ in terra uersant: quoniã tanto calore libidinis non generantur: & etiam mundiores carnes terrenis animalibus habent, quia nõ nuda de matre procedunt, sed testa cooperta. Quædam etiam ab igneo aere uiuunt: & ideo uelut ignis sursum tendunt. Sed illa quæ altitudinem in uolatu suo petunt, plus de igneo aere in se habent, quam illa quæ circa terram uersantur. Hæc autem quæ & in aquis, & in terra, & in aere uersantur, erectam altitudinem aeris non petunt, sed quo aer terræ, & aer aquæ se extendit. Illa quoque quæ plurimis pennis abundant, calidiora illis sunt quæ penuriam pennarum patiuntur. Et quoniam uolatilia de aere uiuunt, in aliquo casu de quo aer tangitur, motum aliquando naturaliter sentiunt: et quia etiam aerea sunt, mutationem aeris multotiens in se sentiunt, & secundum eandem uoces suas sæpissime producunt, quemadmodum gallus horas diei & noctis uocibus suis distinguit: & ut etiã aliquando cantare incipit cum aura seipsam in aliũ modũ mutare uidetur. VOLATILIA quoque uirtutem hanc designant, qua homo cogitando dictat, & qua in semetipso præmeditando multa deputat antequã in fulgens opus procedant. Et ut uolatilia in aërem pennis attolluntur, & ubique in aere uersantur: sic etiam anima dum in corpore hominis est, cogitationibus suis eleuatur, & ubique se dilatat.

DE GRIFONE. CAP. II.

GRIFO ualde calidus est, & quiddã de natura uolucrum, & etiam bestiarum in se habet. Et caro eius ad esum hominis non ualet, quia si homo de carnibus illius comederet, multum inde læderetur: & nec caro, nec oua eius, nec cætera quæ in eo sunt medicinæ conueniunt.

M 3

C

D E S T R U T I O N E . C A P . I I I .

Ad morbum
caducum.

ST R U T I O ualde calidus est: & de natura bestiarum in se habet. Homo aut qui caducū morbū in se habet, de carnibus strutionis sæpe comedat, & ei uires tribunt, & insaniam caduci morbi auferunt.

Ad hydro-
pifim.

Sed & pinguibus & fortibus hominibus caro eius ad comedendum bona est. quoniam superfluas carnes eorum minuit: macris autem et in firmis non ualet. Et qui melancholicus est, & grauedinē & torporem mentis habet: de iecore eius sæpe comedat, & eum alleuiat. Oua eius ad comedendum non ualent, quia uenenosa sunt. Sed si quis hydropicus est: testas eorundem ouorum de quibus pulli egrediuntur, puluerizet, & in aquā ponat: et eam tam pransus quam ieiunus sæpe bibat, & curabit.

D E P A V O N E . C A P . I I I I .

PA V O calidus & humidus est, & de natura uolucrum & bestiarū in se habet: & uox eius secundum uolucres & bestias permixta sonat. Carnes eius nec sanis, nec infirmis ad comedendum ualent, quia omnes noxios humores qui in homine sunt comouent & excitant. Homo autem qui hydropicum morbum habet: pauonē, scilicet masculum, in aqua putei, non autem in aqua salientis fontis cum hysopo coquat, & carnes illas comedat: postea cor, & os quod in genu illius uoluitur, et un-

Ulcerā.

Dgues ipsius puluerizet, ita quod puluis de osse genuum bis tantus sit quantus puluis unguium, & quod puluis cordis eius tribus partibus puluerem ossium, & genuū excedat. Deinde pandoniam, et ter tantum de leuistico, & modicum de sanguine anguillæ in uino coquat, & per pannū colet, & huic uino prædictum puluerē inmittat, & ita bibat: & hoc per decem & octo dies faciat. Et homo uesicam pauonis exsiccet, & eam seruet: & si ulcus, aut slier in aliquo homine ebullit: eam desuper liget, et suauiter rumpetur, & postquam rumpitur, iterum desuper ponat, & putredines extrahit, & tanto citius sanabitur. Quod si homo cocturam habet: uesicam pauonis super corticem consuat, et tanto minus foetebit, et solummodo sordes extrahit, et non sanitatem. Sed et de minutissimis pennis eius homo globum paruum faciat, et cocturæ suæ imponat: et ille quod nociuum est extrahunt, et minus foetere faciunt. Oua eius ad comedendum non ualent.

D E G R V E . C A P . V .

Paralifim.

GR V S calidus est, et mundam naturam habet: caro eius tam sanis quam infirmis hominibus ad esum bona est. Vnde et homo qui a paralisi fatigat: de carnibus eius frequenter comedat, et paralifis in eo cessabit. Si quis per melancholiā tristis et cōpressus efficit: cor, & iecur gruis sup ignitū lapidē exsiccet: & enulam, et raphanū ad tertiam partē enulæ, & uiscum piri ad pondus raphani puluerizet, et frequenter cum pane comedat. Sed et omnia pulmēta quæ idē homo comedit, spissa sint: et bono uino, et pinguib. escis utatur. Et homo qui uich in se habet:

de iecore eius sæpe comedat, & uich in eo sedat. **Q** si scrofulę in homi- **A**
neruptę sunt: ille uesicam eius puluerizet, & in locum doloris proñciat,
& exsiccabuntur. Sed ubi snebelza carnes hominis comedunt: ille de
ossibus gruis puluerizet, & super ligaminc constringat: & morientur.

Et si pestis porcos occidit: homo rostrũ gruis puluerizet, & in pascua
quę comedũt, aut in aquã quã bibunt ponat: et pestis in eis cessabit. Sed **Ad facilitatẽ**
et de sanguine gruis exsiccet, et seruet: et dexter pes eius. Et si tunc aliqua **partus.**
fœmina in difficultate partus laborat: de eodẽ sanguine in modica aqua
cõminuatur, et cum illa supra os uuluę inungatur, et in eadem aqua ipsa
fœmina uelut in speculo se conspiciat: et dexter pes gruis super umbilicũ
eius ligetur: et tanta uis naturę in istis est, quod clausa uiscera tanto citius
ad partum aperiuntur. Sed oua eius ad comedendum non ualent.

DE CIGNO. CAP. VI.

CIGNVS frigidus et humidus est, et caro eius sanis ad come- **Pulm.**
dendum bona est: infirmis autem nõ ualet. Homo autem qui
ptilicus est: iecur eius coquat, et sæpe comedat, et eum curat. Sed et ho-
mo qui in splene dolet: pulmonem cigni coquat, et sæpe eum comedat, et
splen eius sanabitur. Et qui uris letheda in corpore suo habet, cignum
pinguem faciat, et eo occiso sagimen eius primum dissoluat, et artemisiã,
et cineres de cortice quercus factos æquali pondere addat, ita, ut bis tan-
tum de sagimine sit, et denuo simul coquat, et sæpe cum eo se inungat.
Sed cutis eius ubi se ungit primum pustulosa erit, et postea sanabitur. **B**

DE ARDVA. CAP. VII.

ARDVA calida et sicca est, et caro eius tam infirmis quam sa- **Caliginem**
nis ad comedendum bona est. Homo autem cuius oculi cali- **oculorum.**
gant, aut ulcerosi sunt, caput arduę in aqua coquat, et postquam coxerit,
oculos eius in sole exsiccet, et postea in frigidam aquam per modicã ho-
ram ponat, ut in ea mollescant, et sic tertio faciat. Et postquam hoc fecerit,
eos puluerizet, et tunc cum oculi eius caligant, aut in eis dolet, puluerem
in purum et bonũ uinũ ponat, et ei penam intingat, et cum ea palpebras,
et cilia oculorũ suorum circumliniat, et si oculos interius tetigerit, nõ obe-
rit, et hoc sæpe ad noctem faciat, et oculi eius sanabuntur. Et qui tristẽ
mentem habet, cor arduę sæpe comedat, et eum lætum facit. Cui etiã **Stomachum**
stomachus induratus est, ita quod digestionem non habet, de iecore ar- **induratum.**
duę sæpe comedat, et sanabit. Sed et qui in splene dolet, de ossibus eius
sufficienter in aquam ponat, et ieiunus ad noctem sæpe bibat, et melius
habebit.

DE ANSERE. CAP. VIII.

ANSER CALIDVS EST ET DE AERE DE
quo bestię uiuunt: & etiam de aquoso aere qui ei pennas educit.
Sed homines qui sani sunt, carnes eius comestas aliquo modo superare

C poterunt. Si quis autem anserem comedere uult, eum per tres, aut per duos dies ualde esurire permittat, & deinde frumento nutriatur. Et postquam occiditur, ad ignem affetur, & saluia, & alia bona herba ei imponantur, ut succus earum ipsum pertranseat: & etiam uino, aut aceto cum flabello semper aspergatur, ut sagimen eius effluat. Et qui sanus est, hoc modo eum affatum comedat: sed qui infirmus est, modice ex eo comedat. Coctus autem in aqua ad esum hominis malus est. **Ad scabiem.** Sagimen eius accipiatur, & quarta tertia pars eius est ueteris aruinæ ei addatur: & ille qui scabiem quamuis fortem habet, & cui cutis scinditur, aut cui caput squamosum est, cum eo inungatur, & sanabitur. Oua autem eius quomodocumque parentur mala sunt ad esum hominis, quia scrophulas, & alias multas infirmitates in homine parant.

DE GRANDULA. CAP. IX.

GRANDULA VALDE CALIDA EST: ET tam infirmis quam sanis ad comedendum bona est. Homo autem quem uich fatigat: iecur grandulae coquat, & sepe comedat, & melius habebit. **Tussim.** Et qui tussim habet: de pulmone eius cocto sepe comedat, & tussis in eo cessabit. **Ad caliginem oculorum.** Sed & qui in oculis caligat: fel eiusdem alitis, & bis tantum puri uini in cuprinum uasculum ponat, & ex eo ad noctem cum penna palpebras, et cilia oculorum suorum liniat: ita ut etiam oculos interius modice tangat: & hoc saepe faciat, & oculi sui clari & sani erunt.

D Homo quoque qui in stomacho dolet: grandulam, capite & uisceribus abiectis, in aqua fortiter coquat, & tunc ossa de carnibus separet, & carnes in mortario, succumque qui in eis est per pannum extorqueat, & cum eo modica farina sorbitiunculam paret, et illam ieiunus sorbeat, & liuorem a stomacho illius leniter auferet. **Stomachum**

DE ANETA. CAP. X.

ANETA quae domestica est, grauem calorem habet, & sani carnes eius comestas superare possunt, infirmis autem non ualent. Sed qui anetam comedere uoluerit, in aqua coctam non comedat, sed ut de anseris praedictum est eam ad ignem affet. Oua autem uenenum, & ut fixura araneae homini sunt.

DE ANETA SYLVESTRI.

CAP. XI.

SILVESTRI aneta eandem naturam habet, quam & domestica: sed syluestris salubrior est ad esum hominis, quia semper in aqua uersatur. **Scrophulas** Ista aneta in noua olla ad puluerem comburatur, capite, uisceribus, et penis abiectis, & puluis iste in fractas scrophulas saepe mutat, & sanabunt.

DE GALLO. CAP. XII.

GALLVS et gallina utriusque frigidæ naturæ et siccae sunt. Et carnes eorum sanis hominibus ad comedendum bonæ sunt, sed ta-

men comestæ, eos pingues nō faciunt: infirmos autē refocillant. **Q**uod **A** si aliquis ualde infirmatur: carnes gallinarum cum alijs quibuscumque caribus coqui faciat, ut succo illarum temperentur: assas autē deuitet. Et gallina ad esum infirmi melior est quā gallus. Sed qui sanus est in corpore, de utrisque comedere potest. Et iecur tam galli quam gallinæ sæpe comestum, contra omnes infirmitates ualet quæ homines interius lædunt. Quælibet oua uolatilium magis frigida quam calidæ naturæ sunt, & ad comedendum nociua sunt: sed oua gallinarum quæ domesticæ sunt, comedi poterunt: sed tamen moderate. Sed qui infirmus est, si oua comedere uoluerit, aquam & uinum cōmisceat, & in patella feruere faciat, & oua hoc modo testa abiecta coquat, & eum non lædent. Homo autē qui dysenteriam habet: uitella ouorum in scutella terendo pulset, & ciminum, & modicum piperis addat, & iterum in testas ouorum reponat, et ad ignem assat, et dolenti postquam modicum comederit ad manducandum tribuat. Quæcunque autē idem infirmus interim comedit, calida sint, & mollia: scilicet pullos gallinarum, & cæteras molles carnes, & pisces: sed allec, & salmonem deuitet, & bouinas carnes, & caseum, & cruda & grossa olera, & porrum, & siligineum et ordeaceum panem, & quidquid assum est: præter assum pirum nō comedat: & uinum bibat. Sed si quis fluxum sanguinis habet, duo uitella ouorum distemperet, & succum metr. quantum medietas unius uitelli est addat, & aceti quantum duæ testæ B

Ad dysenteriam
Fluxum sanguinis.

oui capiunt, & modicum de puluere cinnamomi, & minus de puluere zizuaris immittat: et sorbicium aliquantum spissum inde paret, et modice calidum tam ieiunus quam pransus sorbeat, et melius habebit.

DE VRHV N. CAP. XIII.

VRHV N calidum, et aliquantum humidum est: et ideo tam infirmis quam sanis in comestione bonum est. Si autem tarmus, seu alius uermis carnem hominis comedunt: uesicam urhunes puluerizet, et in locum ulceris ponatur, et uermes morientur.

DE PERDICE. CAP. XIII.

PERDIX frigida est: et caro eius fragilis est, et comesta sanos nō multum lædit, infirmis autem non ualet. Fel autem alitis huius ueteri aruinæ cōmisceatur, et si in cute alicuius hominis pediculi exterius de sudore carnis crescunt: cū isto ungetur, et pediculi amplius nō crescunt. Quod si interius ex aruina eius crescunt, unctio ista nō proderit.

Pediculos.

DE BIRCHVN. CAP. XV.

BIRCHVN eandem fere naturam habet quā perdix: præter quod caro birchunes tam infirmis quā sanis melior et sanior ad comedendum est quam caro perdicis. Si autē cancri carnem hominis comedunt: uesica birchunes exsiccetur, & deinde modico uino perfundatur, & humida super locum ulcerum extendatur, & diu iacere permittatur: & cancri morientur.

C

DE COLVMBIA. CAP. XVI.

COLVMBIA frigida est: & caro eius firma non est, & sano homini nec multū prodest, nec multum obest, infirmum autē lædit. Sed palumbes, & holduba, & ringelduba eandem naturam habent: excepto quod illæ in siluis morantur, & inde aliquantum acriores & maiores istis sunt.

V

DE VULTURE. CAP. XVII.

VULTUR frigidæ naturæ est, et artes uolucrum et bestiarum aliquantum sentit, & inter alias uolucres uelut propheta est: & caro eius comedi nō debet, quia homini mortifera esset. Cerebrum autē eius, naturæ huius est dum ipse uultur uiuit, ut si homo illud incorruptū habere posset, omnem infirmitatem, præter mortem cum eo a se depelleret. Sed cum mors uulturem aliquo modo inuadit, ita quod uitalis aer ab eo egreditur: ipso moriente, pellicula cerebri frangitur, & mox cerebrum dissipatur, & uirtutem suam amittit. Sed cum uultur iam occiditur, cum adhuc calidus est penne eius auferant, & uiscera in quibus stercorea sunt, & totum aliud corpus in aqua in noua olla fortiter coquant: & sagimen quod superius natat auferatur: et sagimini huic modicū olei oliuæ, et minus olei iusquiami addatur: et sic unguentū fiat: et ille qui freneticus est, et quē paralisis fatigat, et qui alicubi in corpore suo ulla infirmitate, præter scabiem dolet, cū eo ungetur, et curabitur, quia unguentū hoc preciosum est: quā cutem infirmantis cito p̄transit, et sanat. Sed quē scrofulas habet: iecur uulturis exsiccet, et sup̄ eas sepe ponat, et euanescent.

Ad frenesim.
Paralysim.

Ad Scrofulas

DE AQUILA. CAP. XVIII.

AQUILA ualde calida est, et oculi eius magis ignei sunt quam aquosi: et caro eius homini ad comedendum mortifera est. Sed aquilæ quamuis diuersa noīa habeant, omnes tñ eandē naturam habent: nisi quod alia acrior, alia leuior est, et quod alia uelocius, alia tardius uolat.

C

DE CICONIA. CAP. XIX.

CICONIA calida est: et caro eius ad esum hominis non ualet. Ciconia em̄, capite, uisceribus, et pennis abiectis in noua olla modico foramine perforato, absq̄ aqua ad ignem incendatur, et sub ollam istam alia noua ponatur, et sic effluens sagimen excipiatur, et ad tertiam partem eius aruina ursi ipsi addatur, et tantū de butyro uelut tertia pars est aruine, et herba gith, et herba kranhschnabel equo pondere tundatur: et cum illis in noua olla coquatur, et per pannum coletur, et sic unguentum fiat. Et si quis freneticus est, et qui a paralysi in aliquo membro debilitatur, unguento isto perungatur, et melius habebit.

Frenesim.
Paralysim.

DE HERODIO. CAP. XX.

HERODIUS calidus et siccus est, et magnam uim cordis habet: et caro ipsius non comeditur. Si autē scrofulæ in homine sunt,

siue integræ, siue ruptæ sint: sagimen herodij desuper ungetur, et sicca-
bunt. Sed alij herodij de quacuncq; terra sint, eandem naturam habent:
nisi quod interdum secundum naturam regionum in quibus nutriun-
tur, alij alijs fortiores, et uelociores existunt.

DE ACCIPITRE. CAP. XXI.

ACCIPITER calidus & humidus est: nec caro eius propter
ferocitatē ipsius comeditur, quia homo inde læderetur. Ho-
mo autē qui in iecore, aut in dextro latere dolet: pulmonem accipitris in
aqua coquat, eiq; cicutam addat, et consolidē plus quam cicutæ, & de bu-
tyro uaccarū in maio parato plus quam istorū trium sit, et simul coquat,
& per pannum colet: & cum eo circa iecur, et in dextro latere se inungat,
& melius habebit. Et qui leprofus est: fel eius accipiat, et ei bis tantum
uini addat, & ubi in corpore suo lepra est se unget, & mox etiā sagimine
eiusdem accipitris ipsum locum inungat, & lepra sanabitur.

Ad dolorem
iecoris.

DE NISO. CAP. XXII.

NISVS calidus est, & lætus & uelox in uolatu. Quod si uir,
uel femina in libidine ardet: nisum pennis, capite, uisceribus ab-
iectis, in noua olla modico foramine perforata ad ignem incendat, & ef-
fluens sagimen excipiat, & de calandria, & minus de camphora contun-
dat, & sagimini cōmiscet, & denuo ad ignem calefaciat, & unguentum
paret. Et si uir est, uirilia sua, & renes cū eo per quinque dies inungat: mu-
lier autem circa umbilicum: et ardor ille in ipsis per mensem unum cessa-
bit. Et mense per acto, iterum tam uir quam femina in prædictis locis cū
eodem unguento ungantur, & remedium de libidine habebunt.

Frenandam
libidinem.

DE MILVO. CAP. XXIII.

MILVVS calidus est, et caro eius ad comedendū homini con-
traria est, quia omnes aues quæ unguibus rapaces sunt, ad co-
medendum homini contrarię sunt. Homo autem qui scrofulas habet,
miluum, pennis, et uisceribus abiectis, cætera cum capite et unguibus in
noua olla modico foramine perforata ad ignem incendat, et sagimen ex-
cipiat. Quod cum fecerit, carnes quæ in olla remanserunt, ad puluerem
comburat. Et prædicto sagimine scrofulas, si integræ sunt, sæpe inungat,
et euanescent. Si autem scrofulæ ruptæ fuerint, de puluere in ulcera po-
nat, et exsiccabuntur.

Scrofulas.

DE LARO. CAP. XXIIII.

LARVS de calido ardore solis procedit: et caro eius sanis et infir-
mis hominibus ad comedendum bona est. Homo autem qui
uenenum aliquo modo bibit, aut comedit: cor alitis huius, iecur, pulmo-
nem, et uiscera purgata in aqua coquat, et cū uino & albo pipere, et parū
minus de cimino condimentum faciat, et illis carnes has imponat, ut eis
perfundantur: et eas ieiunus sæpe comedat. Et si uenenum in stomacho

Ad nenum

C eius induratum est, eadem carnes hoc modo temperatae, illud auferent, & homo ille sanabitur.

DE PICA. CAP. XXV.

PICA grauem calorem in se habet: & caro eius ad comedendum homini ut uenenum contraria est. Si quis autem homo profundam scabiem in capite habet: sagimine eius caput suum ungat, & sanabitur.

DE HERA. CAP. XXVI.

HERA calida, & aliquantum sicca: & caro eius homini quasi uenenum esset qui eam comederet. Auis autem haec, capite, penis, & uisceribus abiectis, in nouam ollam ponatur, eique fenum graecum, & minus de malua addatur, et postea de medulla cerui, & minus sagiminis gallinarum, & de butyro uaccarum in maio parato eis tantum addatur quantum istorum duorum est: & haec omnia in aqua coquantur, & de pinguedine quae desuper natat, unguentum fiat: & hoc optimum est contra dolorem capitis, scapularum, renum, & iliorum. Si se dolens homo cum illo unxerit, & gutta paralisis ibi cessabit quamuis fortis sit. Et si boues, aut porci, aut oues aliquo modo infirmantur: auis haec in aqua coquatur, & illis ad comedendum detur, & sanabuntur a quacunque peste teneantur.

DE VLULA. CAP. XXVII.

VLULA calida est: & si homo carnes eius comederet, ei quasi uenenum essent. Vlula autem, capite, penis, & uisceribus abiectis ad ignem asset, & sagimen eius suscipiatur: & postea ibiscum, & bistantum de tanaceto: in aqua coquantur, et herbulis abiectis sagimen in aquam infundatur, & denuo ad ignem ponatur: & eis etiam olei oliuae tantum addatur uelut quarta pars sagiminis est: et omnibus his per pannum expressis, unguentum fiat. Et homo qui a paralisi fatigatur, cum eo saepe ungetur, & melius habebit.

DE RVBONE. CAP. XXVIII.

RVBON calidus est, et caro eius homini contraria est. Sagimen autem in patella dissoluatur, & scrofulae siue integrae, siue ruptae sint, cum eo saepe inungantur, & exsiccabuntur.

DE PELLICANO. CAP. XXIX.

PELLICANVS calidus est. Homo qui freneticus est, et qui obliuiosus est in scientia sua, cor pellicani ad solem exsiccet, et super uerticem illius liget, ut caro ipsius ab illo incalescat, et ad intellectum scientiae redibit. Et si quis in capite dolet, quod etiam feruere uidetur: iecur pellicani puluerizet, et modicum plus de semine feniculi, et parum minus de semine fenugraeci addat, et super pannum ponat, et super frontem, et ad tempora sua liget et melius habebit. Sed et uesica

eiufdem auis exsiccetur, & ubi slier, aut alius tumor alicubi in corpore hominis infurgit, uesica cum salua hominis, seu modica aqua humida fiat, & desuper ponatur, & tumor ille suauiter frangetur. Quod si etiã alicuius hominis os frangitur, aut aliquod membrum de loco suo exilit: intestinum auis huius purgatum ad solem exsiccetur, & postquam fractum os compositum fuerit, intestinum oleo oliuæ modice illiniatur, & super fracturam os ligetur, & os conglutinat.

DE CVCULO. CAP. XXX.

CVCVLV S calidus est: & caro eius homini ad comedendum non ualet. Et homo qui urslethede in corpore suo habet, ita quod etiam cutis eius scindiã: & si paralisis eum fatigat: caput, & uiscera, & pennas euculi abijciat, et reliquo corpori artemisiã, et saluiã æquali pondere addat, & modicũ plus de dictamno, & parum aruinæ ursi: & hæc omnia simul in noua olla cum aqua coquat, & sagimine qd desuper manat unguentũ paret, et cũ eo sepe se ungat, et urslethedi eo sanabunt.

DE SCHNEPFA. CAP. XXXI.

SCHNEPFA calidus est. Homo aut cuius oculi caligant: fel auis huius accipiat, eiq; modicum uini addat, & in cuprinum uasculum fundat: & ad noctẽ palpebras, & cilia oculorum suorum ex eo inungat: & si oculos interius tetigerit, non nocebit, & caligo oculorũ fugabit.

DE PICO. CAP. XXXII.

PICVS calidus est. Homo aut qui leprofus est, uiridẽ picum assatum sæpe comedat, & leprã in eo consumit. Sed & picus ad ignẽ asseã, & superior cutis quæ ad ignẽ accensa est auferat, & aliud corpus modice contundat, & in aqua fortis coquatur, aut per omnia cõminuat. Et postea ossa abijciant, et carnes super ignitũ laterẽ ad puluerem comburant: et deinde puluis iste, et prædicta superior cutis eius, et satis de ruta in aquã illã ponatur in qua idẽ picus prius coctus est, et ei satis de aruina uulturis, et parũ de sæpo hirci addat, et de sagimine quod desuper manat unguentũ fiat, et cum hoc unguento lepra hominis sepe ungat; et quamuis fortis et magna sit, homo ille sanabitur. Sed et cor eiufdẽ auis in auro, uel in argento, uel in anulo componat, et confirmetur: et quam diu homo illud apud se habet, gutta paralisis ab eo cessabit. Reliqua que in eo sunt, medicinæ non conueniunt.

DE VVICHDEVVALE. CAP. XXXIII.

VVICHDEVVALE calidum est, et instabile, et caro eius usui hominum in cibo non conuenit. Homo autem qui gelsuochocht habet, auiculã istã mortuã cum penis super stomachũ suum ligabit, et gelsuochocht in auiculam transibit, et homo ille curabit. Sed et eandẽ auiculã puluerizet, et puluerẽ istũ cũ oleo oliuæ modicũ aspergat, et sic per tres, aut per duos dies super stomachum suum ligabit, & curabit.

C tur. Et qui in aure surdus est: cor eius in aurem ponat, & auditum recipiet. Sed & qui nasebor habet: iecur eius puluerizet, et naribus suis apponat, & mali humores suauius soluentur.

DE PARICE. CAP. XXXIII.

Ad paralifim

P A R I X calidus est: & caro eius sanis & infirmis ad comedendū bona est. Homo autē qui a paralifi fatigat, auem hanc in aqua coquat, & sagimen, acetū, & modicū uini addat, & hoc sepe comedat, & curabitur. Sed & qui regium morbū habet: candem auiculam pennis ablatis, integrum super stomachum suum liget, & gelsuoct in auiculam transit, ita quod gelfarb erit.

DE AMSLA. CAP. XXXV.

A M S L A cal. est & sic. Homo autem iecur auiculæ huius exsiccet, & in aliquo osse quo uoluerit componat, illudq; apud se habeat: & aërei spiritus nullo errore interim illum fatigabunt.

DE DROESLA. CAP. XXXVI.

Guttur.

D R O E S L A calida est. Et homo qui interius in gutture suo aliquo modo dolet, seu qui raucus est: auiculā istam in aqua coquat, & lineum pannum in ea intingat: et cum illo totum guttur suum usq; ad aures suauiter constringat, & de residuo eiusdem aquæ sorbicum paret, & illud sorbeat: & hoc sæpe faciat, & melius habebit.

DE LAVDVLA. CAP. XXXVII.

Ulcer.

L A V D V L A ualde calida est. Et si alicui homini guttur tumet: laudulā capite, uisceribus, & peñis ablatis, super calidum laterem paulatim exsiccet, sic tamen ne cōburat: & ita puluerizet, & huic de puluere tilia ad pondus triū nummorū addat, & in pannū liget: & cum eodem paño super guttur suū constringat, & hoc faciat dum tumor euanescat. Quod si homo magnū ulcus in corpore suo habuerit, eundē puluerē desup liget, & ulcus molle erit, & rumpeat. Et si homo glandes in se habuerit: eas saliuā suā primū madefaciat, & præfatū puluerē in panno desuper liget, & euanescent. Si etiā canis infanus fuerit: caput laudulæ abscindatur, & furenti cani ad comedendum detur, & mansuetus fiet.

DE ISENBARDO. CAP. XXXVIII.

I S E N B A R D V S cal. est. Caput aut, et uiscera, et peñe auiculæ huius abijciant, et reliquū corpus folijs de quercu inuoluat, et super carbones ponatur, usq; dum eadē folia comburant, et secunda et tertia uice alijs folijs de quercu inuoluat, et super carbones ponat, usq; dū ab igne, consumant. Deinde auicula illa in noua olla sine aqua ponatur, et modice comburatur, et puluerizetur, et modicū minus de puluere nucis muscatae addatur, et de puluere garyofyli minus quam nucis muscatae. Si quis etiam apoplexiam habuerit, id est, quod in uno latere iam moueri nusquā poterit: de puluere isto ieiunus in modica aqua quotidie bibat.

& tandem curabitur, si iuuenis est in corpore, nisi eadem infirmitas longo tempore in eo inueterata sit. Et homo qui dormire non potest: de ossibus auiculæ huius sub caput suum ponat, & dormiet, & horrores eū interim non lædent.

DE VPVPA. CAP. XXXIX.

VPVPA calida est, & cibo hominis non conuenit. Vpupa autem capite, uisceribus, & pennis abiectis, in noua olla ad puluerem redigatur: & si scrophulæ in aliquo homine ruptæ sunt, aut si uermis carnem hominis comedit, de ipso in uulnera ponatur, & scrophulæ sic cabuntur, et uermis morietur.

Scrophulas
Aduermes.

DE LVCINIA. CAP. XL.

LVCINIA calida est. Et homo qui a paralisi fatigatur, luciniam coquat, aut affet, et eam sæpe comedat, et melius habebit. Et cuius oculi caligant: luciniam iam ante ortum diei capiat, et fel eius effundat, et huic guttam roris quem super mundum gramen inuenerit addat: et ex hoc palpebras, et cilia oculorum suorum cum se in lectum collocat, illiniat: et si oculos interius modice tetigerit, eos non lædet, et caliginem mirifice aufert.

Paralysim.

Ad caliginem
oculorum.

DE STARA. CAP. XLI.

STARA calida et humida est. Homo autem caput, et uiscera, et pennas auferat, et reliquum corpus in noua olla ad puluerem comburat, et puluerem super scrophulas ponat, ubi ruptæ sunt, et exsiccabuntur.

B

DE FRIGELLO. CAP. XLII.

FRIGELLVS calidus est, et sanis in comestione non multum obest, infirmos autem lædit. Auicula autem hæc, capite, uisceribus, et pennis abiectis, super uiuos carbones ponatur, et modice affetur, ita ut tantum incalescat: & ubi infans minuta scabie ulcerosus est, calida superponatur, & iterum calefiat, et alio loco apponatur: et sic ubique in corpore infantis huius fiat, et malos humores extrahit.

DE CARDVELLO. CAP. XLIII.

CARDVELLVS calidus est. Et homo qui interius in corpore grauem dolorem patitur, seu qui in stomacho, uel aliam quamcunque infirmitatem interius habet, carduellum capite, uisceribus, et pennis abiectis, modice affet. Et postquam affauerit, carnes eius distrahat, et ossa comminuat: et farinam simillam, et modicum sagiminis accipiat, et his præfatas carnes imponat, et denuo coquat, et sæpe comedat, et eum interius quasi optimum unguentum ungit.

DE LVCILIA. CAP. XLIIII.

LVCILIA temperatum calorem in se habet, et sano, et infirmo ad comedendum bona est. Homo autem cor eius exsiccet, et cum uich aliquem fatigat, idem cor in aquam per modicam horam ponat, et illi ad bibendum detur, et uich cessabit. Sed & guttur eiusdem auiculæ exsiccet, et cum aliquis in corde

C dolet, seu a paralisi fatigat: per modicā horā in aquam ponatur, & postea aqua per guttur fundatur, & illi ad bibendum tribuatur, & in corde melius habebit. Et uesica eiusdem auiculæ exsiccetut: & si freislichaz in aliquo homine insurgit: ille cum saluia sua eam modice madidam faciat, & sic eam iuxta, & non supra eundem dolorem ponat, & euanescent. Sed & homo super citherdruse eandem uesicam saluia sua parumper madefacta ponat, & euanescent.

DE BEGESTERTZ. CAP. XLV.

Contra tineas uestium.

BEGESTERTZ calida est & humida. Et si quis homo carnes eius comederit, guttam paralisis in eo excitat. Sed ossa eius in puluerem comminuantur, & in pannum ligentur, & illuc ponantur ubi uestes iacent, & a tineis non læduntur. Quod si etiam tineæ crines hominis lædunt: postquam caput illius lauatur, ad ultimum de puluere isto in lixiuam ponatur, & caput illius cum ea sic perfundatur, & tineæ morientur & cessabunt.

Capitis.

DE HYRVNDINE. CAP. XLVI.

Scrophulas

HYRVNDO calida est, & usui ciborum hominis non ualet. Vbi autem scrophulæ sunt, siue ruptæ, siue integræ sint: cum sanguine hyrundinis inungantur, et sanabuntur. Sed et siccus sanguis eiusdem auiculæ super scrophulas ponatur, & euanescent. Quod si homo in orchah drim dolet: oua hyrundinis integra cum testa comburet, et puluerizet, & pulueri huic modicum plus de sagimine galli addat, & orchah drim inungat, meliusq; habebit. Si quis autem de gulositate & ebrietate leprosus efficitur: stercus hyrundinum, & quater tantum de herba quæ lappa dicitur, rubeos flores habens, & ex his puluerem faciat: aruinam quoq; ciconiæ, & modicum plus aruinæ uulturis in sartagine frizet, et prædictum puluerem, et modicum sulphuris huic aruinæ intermiscet, et unguentum faciat, et in asso balneo se perungi iubeat, et se in lectum collocet. Et sic usq; ad quintum, uel ad plures dies faciat.

D

DE VESPERTILIONE.

CAP. XLVII

Regium morbum.

VESPERTILIO calida est. Si quis homo regium morbum habet, uespertilionem modice percutiat, quatenus in quiete maneat, ita tamen ne moriatur: et eam super renes suos ligabit, dorso ad renes uerso: et post pusillum de renibus auferat, et super stomachum liget, et ibi dimittat dum moriatur, et melius habebit.

DE APIBVS. CAP. XLVIII.

APIS uelocem calorem habet. Et si alicui homini in membro suo überbein crescit, aut si aliquod membrum de loco suo motum fuerit, aut si aliqua membra contrita sunt: apes quæ in uasculo suo mortuæ sunt, sufficienter in laneum pannum consuat: et in oleo oliuæ cale

faciat, & membro in quo dolet superponat, & melius habebit. Quod si uermis carnem hominis comedet: apes in uasculo suo mortuas puluerizet, & loco ulceris sæpe immittat, & uermis morietur. Mel aut quod apes parant ualde calidū est. Sed homo qui est pinguis, si sæpe mel comederit, liuorē & tabem in eo parat: sed aridus et macer si coctum mel comedit, nō multum ab eo lædetur. Coctum autem mel, & optime despumatum, pingui, & macro, sano & infirmo non multum oberit. Sed si quis fauum cum cera manducauerit, melancholiam in eo excitat.

A
Ad uermem.

D E M V S C A,
CAP. XLIX.

MVSCA frigida est. Et cum æstas est, si hominē aliquis uermiculus, uelut aranea est fixerit: muscam contritam superliget, & uenenum aliquantū debilitat. In hyeme aut musca omnino uenenosa est, & homini periculosa, nisi quē deus custodit. Si pustula quæ freischaz dicitur, in homine se inflauerit: muscas, capitibus eorum abiectis, conterat, & circa tumorem illum circulū cum eis exterius faciat: & ueneno resistit ne ultra procedat. Deinde rubeam testudinem quæ absq̄ concha est, terat, & cum ipsa circulū quem cum musca fecit faciat: & postea succo lilij cutem quæ circa circulum est quem cum testudine fecit, perungat. Deinde folium uehendisteles super eandem pustulam ponat, & deinde de pura farina similæ toetellū faciens, eum super idem folium, & super totū tumorem illum cum panno desuper liget, quatenus mollificet, ut per se rumpatur. Quod si per se rupta non fuerit: cum arida & lignea spina, seu alia arida astula dirumpatur: non autem ullo ignito, uel frigido ferro, aut acu. Sed interim dum homo pustulam hanc patitur, ab igne, a frigore, a uento, & ab humido aëre se muniat, et ab omni calido asso, et grosso cibo, et a uino se abstineat, et cruda olera, et cruda poma deuitet.

Ad puncturas uenenosas

B

Quod si homo muscam comederit, aut biberit: scarleiam contundat, et de succo illo bono uino infundat, et ad ignem calefaciat, et bibat.

D E M V G G A, CAP. L.

MVGGA calida est. Et si quis profundam scabiem in capite suo habet: muggam in aliquod uasculum colligat, et cum stramine superius incendat, et in purgatū locum super uiuos carbones ponat, ut simul cum carbonibus in cineres uertat. Deinde ex eisdem cineribus lixiuiam paret, et caput suum ubi scabies, uel ubi prauæ maculæ in corpore sunt, cum illa lauet: et hoc sæpe faciat, et sanabitur.

Ad scabiem.

D E C I C A D A, CAP. LI.

CICADA frigida est. Si enim per se mortua fuerit, tunc homo quem diruptæ scrofulæ lædunt, ita mortuam super ignitum lapidem puluerizet, et in locum scrofularum sæpius immittat, et exsiccabuntur.

Scrofulas.

DE HUMBELIM. CAP. LII.

Ad oculos
caligantes.

C **H**UMBELIM frigida est. Homo autem cuius oculi caligant: uesiculam quæ inter caput et uentrem in humbelim est, tollat, et liquorem qui in ea est, oculis suis cum dormitum se deponit modice immittat. Sed mox oleo oliuæ palpebras, et cilia oculorum liniat. Et sic bis, aut semel in mense faciat, et clarius uidebit. Qui uero immunus unguis habet: eundem liquorem qui in humbelim est, super eos liniat, et ligamine constringat, et sic faciat dum pulchri fiant. Et si quis profundam scabiem in capite habet: prædictum liquorem super caput sæpe liniat, et curabitur.

Ad scabiem.

DE VVESP A. CAP. LIII.

Ad nenenum

VESP A calida est, et munda. Homo enim beruurtz puluerizet, et bis tñ de puluere uuespæ addat: et pulueres istos super calidum fumū teneat, ut paulatim et leniter incalescant, et sic calidos super cibum quem comedere uult teneat: & si uenenum in illo est, ita infirmabitur, quod eum lædere non ualebit.

DE GLIMO. CAP. LIIII.

GLIMVM frigidum est. Quod si quis caducum morbum patitur: cum iam cadit, uiuentes glimi quantū poterunt in panem ligentur, & super umbilicū illius ponantur, & statim uires recipiet.

D

Ad Scrofulas

DE MEGILANA. CAP. LV.

MEGILANA frigida est. Si aut scrofulæ in homine sunt: ille uermiculum hunc tollat, et uenenum quod in eo est exprimat, & huic minus de puluere megilanae herbae addat: & aut in uino, aut in aqua illud ad modicum bibat, & statim uelut sagitta putredinem scrofularum inuadit, & eas consumit.

LIB. IIII. Pars III. De Animantibus terræ.

Animalium terræ, ad hominem
comparatio. CAP. I.

ANIMALIA irrationabilia quæ super terram discurrunt, & in terra habitant, de uento qui terram humectat et uegetat, spiramen habent: & cogitationes & præmeditationes quas homo perficit, designant. Et sicut opera cogitationes subsequuntur: sic etiã eam bona uoluntas, & recta desyderia præcedunt: ea fabricator mundi in cælestibus perficit. Sed quædam, ut leo, & sibi similia, uoluntatem hominis quæ iam opus proferre uult, ostendunt: quædam aut, ut panthera, & ei similia, ardens desyderium quod iam in incipiente opere est, designant: quædam uero, ut siluestres bestia, plenitudinem effluentie, quam homo in possibilitate sua habet, utilia & inutilia opera perficere demonstrant: quædam quoque, ut mansueta animalia, mansuetudinem hominis, quam

per vias rectas habet, significant. Et ideo rationalitas hoīs inuenit, quod multotiens ad hominem dicit: tu es animal illud, uelut illud, quoniā animalia quædam, naturæ hominis aliqua interdū similia in se fere habent. Sed animalia quæ alia deuorant, et lacerant, et quæ prauis cibarijs nutriuntur, & generando foetus multiplicant, ut lupus, et canis: uelut inutiles herbæ ad comedendum, naturæ hominis contraria sunt, quia homo sic non facit. Pecora autem quæ mundis escis, ut feno, et simili pastu nutriuntur, et foetus generando nō multiplicant: homini ad comedendum bona sunt, quemadmodū bonæ et utiles herbæ: et in his, et in illis quædam medicamenta inueniuntur.

DE ELEPHANTE. CAP. II.

ELEPHAS calorem solis, et non carnis habet, et etiam magnum sudorem: qui tam fortis est, quod ossa eius ita excoquit, ut ignis cibum: unde eadem ossa pulchra sunt. Homo aut cuius cerebrum infrigidatum et euacuatum est: os quod in fronte elephantis est uelut pileum incauatum parat, et ad solem calefaciat, et super caput suum ponat: et hoc sepe faciat, et melius habebit. Sed et qui nasebor, et multum flegma in capite habet, os quod in naribus elephantis est, ad solem calefaciat, et super nares suos sepe ponat, usq; dum ab eo incalescant, et sanabitur. Et homo qui in pectore, aut in corde, aut in splene, aut in stomacho dolet, aut qui regium morbū habet: nucē muscatam, et liquiriciū æquali pondere puluerizet, et de osse elephantis scobet, et bis tm̄ de puluere isto præfato pulueri cōmiscet, & satis de melle addat, & electuarium faciat: & ex hoc ieiunus et pransus sæpe comedat, & meliorabit. Sed & qui in pulmone dolet, ita qd uix spiramē habet, et qd tussitat: idem os ad solē calefaciat, et in uinū scobet, et coquat, et uinū ita tēperatū sepe bibat, et curabit.

Ad cerebrum
infrigidatum.

B
Pulmonem.

DE CAMELO. CAP. III.

CA MELVS præcipitem calorē in se habet, sed tamen aliquantum tepidū, et in uicissitudine instabilium morū est: et in gibbis suis fortitudinem leonis, & pardi, ac equi habet: & in reliquo corpore naturam asini. Homo aut qui in corde dolet: de osse gibbi quem de fortitudine leonis habet, in aquā scobet: & ita sæpe bibat. & dolor cordis cessabit. Et qui in splene dolet: de osse gibbi quē de fortitudine pardi habet, in aquā abradat: & illam sæpe bibat, & splen eius sanabitur. Qui aut scabiem, & diuersas febres in se habet, et qui malum sudorem sæpius emittit: de osse gibbi quem de fortitudine equi habet, in aquam scobet, et sæpe bibat, & sanabitur. Et homo ungulas, & gesuul pedum eius exsiccat, & in domo, uel in quocunq; loco uoluerit seruet, & ibi aërei spiritus, nec irrisiones suas facient, nec multa certamina ibi parabunt.

Ad cordis
dolorem.

Scabiem.
Febres.

DE LEONE. CAP. IIII.

LEO VALDE calidus est, & de ui hominis in se habet, & naturam bestiarū: & tantæ fortitudinis est, ut si eum bestialis natura

C non domaret, lapides penetrare posset. Si quis autē homo surdus est, *Ad surditatē,* dextram aurem eius abscindat, & alius homo eam in aurem illius in qua surdus est ponat, usq̄ dum ab ea interius incalescat, et nō diutius, et auditum recipiet. Et homo linguā leonis exsiccat, et seruet: et si alicui homini lingua sua ex ulla infirmitate debilitatur, ita quod loqui nō potest: ipsam linguā leonis linguæ illius superponat, usq̄ dum ab ea incalescat. Et cum linguam hominis modicū moueri uiderit, linguā leonis auferat. Et si homo ille nondum loquitur, secunda die, uel tamdiu sic faciat usq̄ dum ille humana uerba proferat. Et qui stultus & insipidus est: cor leonis exsiccatū ad præcordium suū per breuem horam ponat, usq̄ dum ab eo ibi tantū incalescat, & mox auferat: quia si diutius ibi permiserit iacere, de fortitudine illius uelut amens efficietur. & sic per longam horam prudens fiet. *Partas facilitatem,* Mulier quoq̄ quæ in difficultate partus est: cor leonis super umbilicū suum per breuem horam ponat, & infans se in ipsa soluet, & cito procedet: & mox auferat, ne uiscera mulieris subsequantur. Et cor leonis in domo, uel in alio loco sepeliatur, & quamdiu istic iacuerit, fulgura ibi ineendia non facient, nec tonitrua ibi percutient. Sed & iecur eius exsiccat: & si quis comestos cibos digerere nō potest, idem iecur per breuem horam in aquā ponat, ipsamq̄ aquam bibat, & statim cibos quos comederit digeret. *Aduenenum* Homo quoq̄ caput caudæ leonis exsiccat, & apud se semper habeat: & interim per sibilos aëreorum spirituum, & a magicis facile lædi nō poterit. Ei cū comederit, aut biberit, idem caput iuxta cibum & potum suum teneat, & si uenenum in eis est, in uase in quo sunt mouentur, & etiam uas in quo uenenum est sudat, et hoc modo nocari potest. Quod si homo uenenū comederit, aut biberit: idem caput caudæ leonis incalidum uinum per breuem horam ponat, & uinū illud calidum bibat, & statim uenenū quod sumpsit cum digestionem per eum transibit. Et homo chalybem in sanguine leonis intingat: & fortis ad ferrū, & ad alia quælibet in scientia erit. Sed & pellis a collo leonis per caput, & per uerticē eius abstrahatur. Et si aliquis homo in capite frenesim & insaniam incurrit: ipsa pellicula sup̄ caput illius tamdiu ponatur, usq̄ dum caput de illa incalescat, & ille sensus suos recipiet.

DE PARD O. CAP. V.

PARDVS calidus est, & iocundus, & uelox, & fortis. Homo autē qui debilis in pectore, et in stomacho est, et defectum in corde sæpius sentit: cor pardi ad solem siccet et puluerizet: et cum defectum sentit, ipsum puluerem loco ubi dolet superponat, et melius habebit. Sed et homo ungulam cum pelle pedis eius apud se habeat, et ubi fuerint magica, ibi ad plenum fieri non possunt.

DE VRS O. CAP. VI.

VRSVS calorem habet fere ut homo, ita quod interdum ardet, et interdum temperatus est. Caro autem urli homini ad come

Ad
 dendum bona non est, quia eum ad libidinem intendit, uelut aqua sitim
 hominis extinguit. Quod etiam & porcina caro, & aliorum quorundam
 animalium facit, sed non tantum quantum caro ursi. Cum adolescen-
 ti homini primum crines cadere incipiunt: de aruina ursi, et modicum fa-
 uillarum de triticeo, aut siligineo stramine factarum comisceat: et cum isto
 totum caput suum intingat, et ibi precipue ubi crines effluere inci-
 piunt. Postea diu se abstineat, ne caput suum ab ista unctione lauet. Et sic
 saepe faciat, et crines eius qui nondum ceciderunt, per istam unctionem
 ita humectantur, & confortantur, quod per longa tempora non cadent.

Si autem quilibet homo timidus, tremebundus, et anxius est, ita quod
 semper in pauore est, pelliculam quae inter aures ursi est, uelut aliud cori-
 um purget, & illam super praecordium & cor suum ponat, usque dum ab
 ea incalescat, & statim audax erit, & pavor ab eo recedet.

DE UNICORNO. CAP. VII.

VNICORNVS calidus est, sed fortitudo eius maior est quam
 calor ipsius, & mundas herbas comedit. Iecur unicorni pulue-
 rizetur, & puluis iste sagimini de uitellis ouorum parato inmittatur, & nul-
 la lepra est cuiuscunque generis sit, si cum hoc saepe perungitur quin ho-
 mo curetur, aut mors illius est, aut deus eum curare non uult. Et homo
 de pelle unicorni cingulum paret, & cum eo ad cutem suam se cingat: &
 nulla fortis pestis, seu febris eum interim laedet. Sed & homo calceos
 de pelle animalis huius paret, & eos induat, & semper sanos pedes, & sa-
 na crura, & sanos reos interim habebit. Et homo qui timet ueneno se
 occidi: unguem unicorni sub scutellam in qua cibus est, aut sub cyphum
 in quo potus est ponat: & si calidi sunt, & uenenum in eis est, eos in uase
 feruere facit: si autem frigidi sunt, eos fumigare facit, & ita uenenum ap-
 positum esse scire poterit.

Ad Lepram.

B

Contra pestem.

DE TIGRI. CAP. VIII.

TIGRIS calidus est, & cursum in montibus & in uallibus ha-
 bet, et naturae ibicis aliquantum assimilatur. Sed caro eius liuosa est,
 & homini ad comedendum non ualet. Si autem quispiam homo recen-
 tem lepram in corpore suo habet: cor tigridis cum iam occiditur ita cali-
 dum super locum leprae ponat, & lepra in cor illud transit, & homo sana-
 tur. Sed & qui comestos cibos digerere non potest: cum tigris occidi-
 tur, iecur eius calidum stomacho suo per breuem horam superponat, sci-
 licet dum calorem amittat: et statim stomachus eius soluetur, et digerit.
 Et si ulcus, aut slier in corpore hominis est, ita tamen quod non sit quod
 freislichaz dicitur: tunc pustulae quae in tigride sunt nisdem ulceribus super-
 ponantur, & rumpentur, & ille sanabitur.

Lepram.

DE HELIM. CAP. IX.

HELIM CALIDVS EST, ET MAGNAE for-
 titudinis, atque audax est. Et caro eius pro fortitudine sua cibo ho-

C minis inutilis est. Iecur eius puluerizetur, & huic pulueri aruina urfi, uel butyrum uaccarum commisceatur, et ille qui freneticus est, uel quem paralisis in capite lædit, cum eo sæpius inungatur, et melius habebit.

DE DROMEDA. CAP. IX.

Contra magi
ca fantasmata

D R O M E D A ardorem ignis, et temperamentum aque in se habet, et fortitudinē leonis, et uelocitatem uolatus fortium et magnorum uolucrū retinet. Et si homo, aut aliud animal de carnibus eius comederet, fortitudo ignis, et fortitudo uelocitatis quæ in eo est, omnes uires comedentis destrueret. Sed si quis de pelle, aut de unguis pedum eius habet, magica et fantasmata eum fugiunt.

DE EQVO. CAP. X.

Ad scabiem.

E Q V V S calidus in temperamento est, & bonam naturā in se habet: & tam magnæ fortitudinis in corpore suo est, quod eam in se esse nescit, & semper desyderium habet in ante procedere: & munda comedit: & caro eius tenax, & grauis est, & homini ad comedendum contraria. Homo autem qui scabiem, quamuis fortem, in corpore suo habet, sanguinem de aure equi emittat, & hircino sepo cōmisceat, & se cum eo ad ignem sæpe perungat, & sanabitur. Sed & homo qui de iracundia lepram contrahit: uadat ubi sanguis modicus equorum in terram defluit, cum sanguis eorum in uena minuitur, & ubi munda animalia occiduntur: & ipsum sanguinē cū terra infecta tollat, & in caldario cum aqua feruere faciat, cauens ne tanta sit aqua q̄d sanguini uires auferat. Postea in balneo isto usq; ad guttur suū sedeat, & de eodē sanguine et terra modico saccello inmittat, quem in faciē suā ponat, si ibi dolet. Qui cum de balneo exierit, in lectū se reclinet, & saccellū cum sanguine et terra super cor suū ponat, ne debilitetur. Et sic quater, uel quinquies, uel ad amplius faciat.

DE ASINO. CAP. XI.

Scrophulas.

Vermem.

A S I N V S calidus est, & stultus, et fere cæcus de superfluitate naturæ quam in libidine habet: et acer non est, sed subiēctionem tenet. Sed & caro eius homini ad comedendum non ualet. quoniam foetida est. Lac autem de asino procedens leproso homini prodest, si illud frequenter bibit. Sed & qui scrophulas in corpore suo habet: si idem lac sæpius bibit, eas plus exurgere prohibet, quia quod inmundum est in mundum expellit. Si uermis carnem hominis comedit: de ossibus asini puluerizet, & super locum illum ponat, & uermis morietur.

DE CERVO. CAP. XII.

Paralysim.

C E R V V S repentinum calorem in se habet, et aliquantū temperatum: et mansuetus est, et munda pabula comedit: et caro eius sanis & infirmis hoībus ad comedendū bona est. Si aut homo carnes cerui cal. comedit, stomachū eius purgāt. Sed & qui iecur eius sepe comedit, paralysim ab eo cōpescit, stomachū eius purgat, & lenē illū facit. Et si quispiā homo in aliq̄ mēbro a paralysi fatigatur: ceruinū sepū in patella

dissoluat, et ad medietatē eius de hircino sepo, & modicū de pulueriza-
ta mirrha addat, & cambineum pannū intingat, & calidum super mem-
brum in quo paralisis furit constringat & sic sæpe faciat, et paralisis cessa-
bit. Et homo de cornu cerui radat et scobat, et minus de thure addat,
et ad ignem simul incendat, et aëreos spiritus fugat.

DE ROECH. CAP. XIII.

ROECH frigida est, et mansuetudinem habet, et mundam na-
turam, et montes libenter ascendit: et bonis ac sanis pascuis utit̄:
et caro eius sanis, et infirmis ad comedendum bona est. Sed qui inter
scapulas de paralisi fatigatur: cor eius exsiccet, et cum ita dolet, idem cor
oleo oliuæ intingat, & super locū doloris liget, & melius habebit. Qui
autē de uich sepe fatigatur: de iecore eius sepe comedat, & uich in eo eom-
pescitur. Sed et qui in stomacho dolet, ita quod frigidus, uel induratus,
uel liuosus est, & cibos digerere non potest: sepum animalis huius, &
ad eius tertiam partem oleum de fructu hagebuchim, uel de fago addat,
& super cambineum pannum liniat, et super stomachum suum ponat: &
quamuis dolor fortis sit, melius habebit. Sed & homo de pelle eius cin-
gulū, et thirothecas, et etiā uelut camisiā de pelle eius faciat, et illā ad cutē,
uelut super lineā camisiam induat, et fortis pestis interim eū non lædet.

DE STEINBOCK. CAP. XIII.

STEINBOCK frigidus est, et tortuosus in moribus suis: et caro
eius liuosa est, et infirma, nec sano, nec infirmo ad comedendū ualet:
sed tamen sanus eam eomestam superare ualet. De pelle autem eius ho-
mo cingulum, et sotulares paret, et induat: et sanitatem corpori suo con-
ferunt. Homo quoq; caudam eius, cum pelle, et cineribus ipsius exsic-
cet, et in manu semper ferat, et interim per magica extra uoluntatem suā
duci nō poterit. Quod si uenenū, aut in potu, aut in cibo sumpserit: sta-
tim eandem caudam aut in uinum, aut in alium quemlibet potum per a-
liquam horam ponat, et bibat: et uenenum aut per nauseam, aut per seces-
sum per ipsum transibit, et curabitur. Sed et homo de cornu huius ani-
malis manubrium cultelli faciat, et apud se frequenter habeat, et sanitatē
corpori suo couferet.

DE VVISANT. CAP. XV.

VVISANT calidus est, et fere mores cerui habet: et caro eius
sana est, et ad comedendum homini bona. Si autē pestilentia
equos, et asinos, boues et oues, capras, et porcos, et alia quælibet animalia
fatigat, et occidit: de ossibus, aut de cornibus eiusdem animalis scabendo
in aquam mittat, et per nouem dies illis ad bibendum detur, et pestis ab
eis cessabit.

DE BOVE. CAP. XVI.

BOS FRIGIDVS, in temperamento est, et siccus, et caro
eius frigido homini ad comedendū nō ualet, sed illi qui ex natura

C sua calidus est nō multum obest. Si quis albuginem in oculis patitur, cum adhuc recens est, recens fel bouis oculis suis in nocte superponat, & liget, ne labatur. Et sic per triduum faciat, sed tamen modice. Post triduum autem, fœnum græcum rosato oleo inmittat, et oculis superponat.

Ad caliginem
oculorum.

Calculus.

Sed et qui calculum in se habet: recens fel iuuenis tauri, & bis tantum de sanguine eius exsiccat, & de puluere saxifricæ tantum quantum fellis est addat, & in subtilem pannum simul liget, & in forte, bonum, & purū uinum ponat, & ieiunus & pransus inde bibat: non autem infra cibum.

Scrophulas.

Et si aliquis pungentem pestē in membris suis habet: induratas plantas pedum bouis coquat, & sæpe & sufficienter ex eis comedat, & curabitur. Et in uaccā eandem naturam homo sentiat. Et si quispiam homo scrophulas in corpore suo habet: matricē iuenculæ uaccæ quæ nondum genuit, & ad quam nondum taurus in coitu accessit, super ignitum lapidem exsiccat, & puluerizet, & puluerem iecoris talpæ addat: & de puluere hoc in forbicio triticea farina parato, et per nouem dies, uel per plures sorbeat, & scrophulæ in eo deficient. Lac autem uaccarum, & aliorum animalium, scilicet ouium, & caprarum, & omne lac in hyeme sanabilius est quam in æstate. Sed qui in æstate lac comedūt, nec sani sunt, eos aliquantum lædit: sed si infirmi et debiles sunt, modicum de ea comedant.

D Butyrum autem quod de lacte exprimitur, suauem calorem habet: sed butyrum uaccarum melius et sanabilius est, quam ouium, aut capræ. Et homo qui ptificus est, et in corpore suo aridus: quodlibet butyrum comedat, et eum interius sanat, et refocillat. Sed et sano homini qui moderatas carnes habet, butyrum bonum et sanum est ad comedendum: si autem pingues carnes habet, moderate comedat: ne plus ingroscescat. Itaq; lac, et butyrum, et caseos qui ex lacte uaccarū sunt, infirmus et sanus, frigidus et calidus moderate comedere possunt. Caseus autē qui de quolibet lacte fit, diuersam naturam, secundum naturam eorundem animalium de quorum lacte paratur, in se habet, et sic comedenti adhæret. Nam hominem qui sanam, et duram, et aridā carnem in corpore suo habet, durus et aridus caseus comestus non multum lædit. Illum autem qui molles, pingues, et humidus carnes habet, mollis et recens caseus nō lædit. Cum uideris boues, aut de noxio sanguine, aut de forti labore infirmari: accipe de conchis arenarum quæ in littore iacent, et eas in puluerem redige, et puluerem istū cum bathemia in aquā mitte, ita qd de puluere isto plus quā bathemiæ sit, et da eis in potū. Nā quia boues aliquantum aquatiles sunt, cū concha arenarū quæ de aquoso aëre est, et quæ etiā sicca et calida existit, bathemiæ quæ calida est, et quæ etiā multiplices uires habet, in suauitate aquæ contemperantur, et infirmitatem bouum minuunt. Puluis enim concharū prauos humores in eis minuit, bathemia eos per omnia consumit: et aridum fœnum interim ad comedendum dabis, ne de uiridi herba prauis humoribus in ipsis augmententur.

Ad Boum infirmitatem.

DE OVE. CAP. XVII.

A

OVIS, siue aries, siue agna sit, frigida est, sed tamē boue calidior: et etiam humida et simplex est, et acerbitem non habet: et caro eius sanis et infirmis ad comedendum bona est. Sed qui toto corpore defecit, et cuius uenæ debilitatę, et tepidę sunt, de succo carniū ouium, et de iure in quo coquuntur si uult sæpe sorbeat, et modicū de carnibus earū comedat: sed cum conualuerit, sufficienter de eis comedat. Et homo de iecore eius sæpe et sufficienter comedat, et flegma in eo minuit, et fetida stomachi ipsius purgat. Sed & qui in pectore tussitat, & spiramen absq̃ dolore pulmonis difficulter immittit & emittit: de pulmone eius sæpe comedat, et in pectore melius habebit. Mulier aut̃ cuius matrix interius frigida, & tenuis est ad concipiendū prolem: matricē agnæ, aut uaccæ cum adhuc mundæ sunt, ita quod nullo fetu grauata fuerunt, nec sunt, cum lardo, & alijs pinguibus carnibus coquat, cum in coniunctione mariti esse debet: & huiusmodi carnibus frequenter utatur. Et si deus uoluerit, tanto facilius concipit. quia iudicio DEI multotiens fit, q̃ uirtus generandi hominibus aufertur. Sed & pelles ouium ad indumenta bonæ sunt. quia nec superbiam, nec libidinem, nec pestem ei inferunt. unde & deus Adæ indumentū de pellibus ouium dedit. Quod si aliquis de quotidianis, seu tertianis, seu quartanis febribus fatigat: uelut absq̃ pelle, de ariete tantū tonsum, ea parte ubi ad cutem arietis fuit, cum sepo ouis ad ignem calefacto inungat, et denuo calefaciat: & cū prædicta febris eum fatigat, mox ipsum uellus super stomachum & pectus suum, et circa scapulas suas ponat, ut ita incalescat, et modicum dormiat. Et hoc faciat quotiens febris eum inuadit, & cito liberabitur.

Tussim.

Conceptum.

Febres.

B

DE HIRCO. CAP. XVIII.

HIRCVS repentinum calorem habet, & instabiles mores: & caro eius infirmis, & sanis ad comedendum bona est: & si sæpe comeditur, fracta & contrita uiscera sanat, & stomachū comedentes confortat. Et capra si fortis est, usq̃ ad augustum comedi potest. Hircus aut̃ in ipso augusto ad comedendum bonus est. Sed hædi, siue hirci, siue capræ sint, usq̃ ad autumnum homini ad comedendū ualent. Et homo qui in stomacho dolet: iecur hirci affet, & ad medium augusti sæpe comedat, et stomachum eius purgat et sanat, uelut bona potio. Sepum quoq̃ hirci bonum et salubre est, et plurimis medicinis cōaptatur. Et capra eandem naturam habet quam et hircus: excepto, quod hircus fortior capra est. Et si quis in pulmone dolet: lac caprarum frequenter bibat, et curabitur.

Stomachum.

Pulmonem.

DE PORCO. CAP. XIX.

PORCVS ardentem naturam in se habet, et liuosus est: quoniā nullū frigus ipsum purgat: unde caro eius nec sanis, nec infirmis ad comedendum bona est. quoniam nec flegma, nec alias infirmitates

P

Cminuit, sed auget. Et homo qui in defectu corporis est, de iuuenibus porcellis modice, et de cocto iecore porci sufficienter & sæpe comedat, et eum refocilat & confortat. Qui autem leprofus est: porcinas carnes deuitet, quia lepram in eo augent. Et homo qui per guttam paralisis fatigatur: lardum per diem & noctem in uinum ponat, ut molle efficiatur, & in uino conteratur, ut succum reddat. Postea aserum terat, & succum istum succo lardi addat, ita ut succus aseri sexies minor sit quam lardi, & modicum de fauillis ex stramine auenæ factis in præfatum succum mittat, & simul feruere faciat: postea per pannum colet, & unguentum faciat: & quando de prædicta peste dolet, se ungat, et melius habebit. Homo autem qui qualibet lepra, cuiuscumque generis sit, leprofus est, porcinas carnes pingues, & iam occisas, temperatæ ætatis, in sola aqua, absque ullo alio condimento tam fortiter coquat, ut aqua illa sagimine tota perfundatur: sed tamen ita coquantur ut deinde edi possint. Quibus coctis, de aqua tollantur: & mox in eandem aquam sterces gallinarum ad sufficientiam ponatur, insuper & aruina cornicum, et bis tantum de aruina coruorum, & tertantum de sepo ceruorum: & hæc omnia in prædicta aqua coquantur. Quo facto, pinguedo quæ desuper natat reseruetur. Leprosus autem qualicumque lepra infectus sit, præfata aqua in loco lepre fortiter lauetur, & deinde unguento hoc perungatur: & hoc cum eadem aqua non effusa, & cum eodem unguento tam diu fiat dum sanetur. Lenis enim lepra tali modo cito fugabitur: fortis autem per aliquod tempus durat, sed tamen emundabitur: aut deus fieri hoc non uult, aut mors eius succedet. Item si quis leprofus est, sicca cutis porci in qua parte carnes fuerunt, supra lepram ponatur, quatenus incalescat, et sudet: et lepra in cutem hanc transit. Et post sudorem cutis auferatur, & mox infirmus cum hircino sepo inungatur. Deinde idem leprofus cum alia porcina cute simili modo circumdetur, et hircino sepo ungitur: et sic tertia uice fiat, et etiam insuper usque dum sanetur. Et silvester porcus eandem naturam habet quam et domesticus: excepto quod mundior est domestico.

D E L E P O R E .

C A P . XX .

LE P V S C A L I D V S E S T: et caro eius tam sanis quam infirmis ad comedendum bona non est. Homo autem qui leprofus est, simplex fel leporis super lepram suam fundat, et cum eo eam sæpe inungat, et rufæ pustulæ eiusdem lepræ soluebuntur, et ille sanabitur.

D E L V P O . C A P . XXI .

LV P V S V A L D E calidus est, et aliquantum nequitie aëreorum spirituum assimilatur. Si quis autem homo præ infirmitate malorum humorum in capite furit, et freneticus est: crines de capite

eius abscindantur, & lupo in aqua coquatur, pelle, & uisceribus ipsius **A**
 abiectis: & caput furentis cum pinguedine eiusdem aquæ lauetur, oculis
 & naribus, & ore illius cum panno primum ligatis. quia si de pinguedi-
 ne illa corpus illius intraret, magis fureret. quoniam ei uelut uenenum
 esset. Et sic per tres dies fiat: & ille ad sensus suos redibit: & cum melius
 habuerit, caput illius calido uino lauetur, ut de pinguedine illa munde-
 tur. Sed & homo qui a paralisi ualde fatigatur: folia gitboum, & ab- **Ad paralisi.**
 rotanum æquali pondere contundat, & eis plus de sanguine lupi com-
 misceat, & cum eo ubi dolet se inungat. Postea uero secunda, aut tertia
 die assum balneum intret: & gutta paralisis ex eo sudabit, & fortiter se
 abluat. In quacuncq; autem domo pellis, seu crines lupi sunt, in illa ho-
 mines libenter rixantur.

DE CANE. CAP. XXII.

CANIS VALDE calidus est: & quiddam naturale sibi in
 moribus hominum habet: et odium, et iram, et perfidiam in ho-
 mine cognoscit: et in quo perfidiam scit, in ipsum sæpe frendet: et si odi-
 um et iram in domo esse nouit, in ipsa in semetipso silenter submurmur-
 at. Et si etiã aliquis homo consilia perfidiæ in se habet, canis in eum fren-
 det, quamuis eum diligat. Quod si etiam aliquis in domo est qui uolun-
 tatem furandi habet, in eum submurmurat et frendet, et alios motus ad **B**
 ipsum quam ad alium habet, et post illum uadit, et naribus odorem eius
 tentat. Et hoc modo fur notari potest. Calor qui in lingua eius est, uul-
 neribus, et ulceribus sanitatem infert, si ea calore linguæ suæ tetigerit.

DE VULPE.

CAP. XXIII.

VULPIS VALDE calida est: et caro eius homini ad co-
 medendum non ualet: sed pellis eius sana est, et ad uestes bona
 est. Homo autem qui scrofulas habet: cum aruina uulpis, et minus de **Scrofulas.**
 sagimine uitellorum ouorum addito eas sæpe inungat. Deinde mettram
 in eisdem sagiminibus commixtis calefaciat, et calidam super scrofulas
 cum panno liget: et cum illa exsiccat, aliam hoc modo factam superpo-
 nat. Et sic cum prædicta herba per tres dies et noctes, uel per plures fiat,
 et deinceps cum præfatis sagiminibus cōmixtis scrofulas perungat, met-
 tram abiecta, et euanescent.

DE BIBERO. CAP. XXIIII.

BIBER VALDE calidus est, et caro eius sanis et infirmis ad
 esum bona est, et hominem confortat, eiq; bonam digestionem
 facit. Homo autem qui in splene dolet, linguam eius coctam sæpe co- **Splen.**
 medat, et curabitur. Et qui febrem patitur, iecur eius puluerizet, et **Febres.**
 modicū ex eo in calido uino sæpe bibat, et melius habebit. Sed et testi-

Culi eius eodem modo in calido uino bibiti, febrem ab hoīe compescunt.

DE LINCE. CAP. XXV.

LINX calidus est, & gloriosus apparere desyderat, & uoluntatem suam sequitur: & natura sua fortis est: ideo oculi eius lucent uelut stella quæ noctem illuminat. Quod si pestilentia equos & asinos, boues & porcos deuastat & occidit: de sanguine lincis aquæ commisceantur, & per tres dies semel in die eis ad bibendum detur, & statim conualescent. Sed & ouibus & capris ad potandum detur, si infirmant. De urina autem animalis huius ligurius nascitur.

DE HELO. CAP. XXVI.

HELVS calidus est: & tacitam naturam habet: sed tamen aliquid quantum nequam est. Homo autem iecur eius in aquam tam fortiter coquat, usq; dum per omnia comminuatur: & postea de aruina eiusdem animalis ei addatur: & etiam de githboum, & minus de abrotano: & simul in prædicta aqua coquantur, & sic unguentū fiat: & hoc optimum est contra paralīsim, et dissoluta membra in nodis membrorum.

Qui etiam infirmas, & nigras, et maculosas carnes habet, cum hoc unguento se inungat, & caro eius pura erit. Sed & homo caligas ex pelle dachsis faciat, & eas induat, & ei sanum est.

DE ERICIO. CAP. XXVII.

DERICIVS, scilicet schueinygel, frigidus est, & inmundæ naturæ: sed inmundicia quæ in carne eius esse deberet, in spinas transit, & ideo porco mundior est. Et homo quem uich fatigat, cor ericij huius puluerizet, & in calido uino sæpe bibat, & cessabit.

DE ERICIO CANIS. CAP. XXVIII.

ERICIVS qui canem imitatur, frigidus est: & caro eius homini ad comedendum nō ualet, quemadmodū nec canis. Sed si in aliquo homine scrofulæ diruptæ sunt: uiscera ericij huius abijciat, & totum corpus cum pelle & spinis puluerizet, & super eas sæpe ponat, et exsiccabuntur.

DE SPIRIOLO. CAP. XXIX.

SPIRIOLVS calidus est, et pellis eius ad uestes hominis bona est, quia semper in aëre conuersari solet. Si aut in iuncturis membrorum hominis horribilis gutta paralīsis iacet, spiriolum, capite, uisceribus et pelle abiectis, ad ignem assiet, et cum aruina ursi superius modice perungat, ut sagimen ab eo effluat, et illud excipiat. Et postquam id assauerit, omnem succum qui in eo est per pannum extorqueat, et prædicto sagimini se ubi dolet perungat, et curabitur.

DE HAMESTRA. CAP. XXX.

HAMESTRA frigida est. Homo autē qui scrophulas, aut glandes habet: iecur animalis huius puluerizet, et cum pane, aut

in forbicio comedat, & plus euanescent quam de carne talpæ. Sed & si aliquis inter scapulas de paralisi dolet: dexteram scapulam cum dextero pede inter scapulas liget, et melius habebit.

DE MARTARO. CAP. XXXI.

MARTARVS siluestris calidus est, et mansuetam naturam habet: et pellis eius bona est ad uestes hominum. Quod si quisquam homo scrophulas habet: bestiam excoriet, et aruinam quæ in ea est dissoluat, et capiti et uisceribus abiectis, reliquum in modica aqua coquat, et saginam quod ex illo habere poterit priori addat, et etiam minus de sagimine uitellorum ouorum commisceat: et scrophulas cum eo pungat, et euanescent.

Scrophulas.

DE VVAZEMART. CAP. XXXII.

VVAZEMART frigidus est. De sanguine eius, et uitellorum unguentum fiat. quemadmodum de siluestro martaro prædictum est: et si quis de paralisi dolet, se cum eo perungat, et melius habebit.

Paralysim.

DE TALPA. CAP. XXXIII.

TALPA frigida est, et in terra quæ bona et sana est manet. Nam homo qui interius in corpore suo putrescit, et qui scrophulas habet, talpam cum aqua comedat, aut eum puluerizet, et quomodocumque possit comedat, et interius sanus erit, et scrophulæ euanescent si nondum ruptæ sunt. Qui autem a caduco morbo fatigatur: sanguinem talpæ, et rostrum anetæ, scilicet foeminæ, et ungues anseris etiam foemine puluerizet, ita ut puluis rostri anetæ bis tantus sit ut puluis unguis anseris, et sanguis talpæ bis excedat puluerem de rostro anetæ: et hæc simul in pannum ligata, in loco ubi talpa terram nouiter eiecit, per triduum ponat. Post ea inde ablata ubi glacies est ponat, ut congeletur. Et iterum inde ablata in sole siccari faciat. Deinde sumat partem iecorum cuiusque animalis et uolucris quæ comeduntur, quantum de his habere poterit, et ex ipsis cum parua farina similæ tortellos paret, et de prædicto puluere minus addat, et modicum cimini, et sic comedat. Qui autem præfatum morbum patitur, per quinque dies prædictos tortellos comedat: et si nondum conualescerit, per alios quinque dies eis utatur: et si nondum pderit, ita septies eodem numero quinque dierum faciat. Panem autem, et carnes hedi interim comedat, cum apio et petroselino coctas, et etiam agninas edere potest: sed porcinas, et bouinas carnes, et anguillam, et caseos, et oua, et crudapoma, et cruda olera interim deuitet. Vinum autem suaue, et aqua permixtum, et ceruisiam

Morbum caducum.

DE MUSTELA. CAP. XXXIII. (bibat.

MUSTELA calida est. Caput autem mustelæ abscindatur, et reliquum corpus in duo frusta diuidatur, cauda, pedibus, et uisceribus abiectis, et prædicta tria frusta exsiccantur, et in cingulo hominis unum ad umbilicum ad utrumque latus unum consuatur: & cum ipso ad nudam cutem

C suam se homo semper cingat. Ex hoc enim confortatur in eo uirtus, & robustus redditur, et paralisis eum interim non fatigat. Sed & cor mustelę tenui cera circumponatur, & cum homo in capite dolet, ceram cum corde in utramque aurem per breuem horam ponat, & melius habebit. Homo quoque pellem eius super balsamum teneat, uel ad muscum, ut odorem de eis accipiat: & ipsam ad oculos suos, ad aures, ad os, & ad nares suas sæpe ponat, & sanitatem in eis retinebit.

Capitis dolorem.

M V S calidus est, & insidiantem naturam, & diabolicas artes habet. Si quis quotidianas, seu tertianas, seu quartanas febres habet, murem capiat, & eum modice percutiat ne effugere possit: & antequam moriatur, dorsum eiusdem muris inter scapulas suas ligari faciat, ut ibi moriatur, & homo ille curabitur. Et si quis in stomacho dolet: murem uiuentem super stomachum suum liget, dorso muris ad stomachum uerso: & quicquid in ipso est euertitur, & stomachus eius purgabitur, et melius habebit. Sed & si quis caducum

Febres.

Ad morbum caducum.

D morbum habet, & super terram cadit, postquam surgit mox panis quaeratur de quo mus comedit, & morsus panis qui residui sunt in aquam ponantur, & illi ad potandum detur: postquam aqua frons et pedes illius lauentur: & hoc fiat quotiens cadit, & curabitur. Et quia mus omnia fugit, ideo & caducum morbum fugat.

F O R M I C A calida est. Homo qui superfluitatem malorum humorum, id est, guttae paralisis in se habet: cumulum formicarum cum ipsis formicis in aqua coquat, & balneum parat, ipsumque intret, & totum corpus in balneo teneat, capite tantum exposito, & pannulo cooperito in eadem aqua madefacto: & sic sæpe faciat, et paralisis ab eo cessabit. Et qui lepram in se habet, cuiuscunque naturae sit: ille terram hanc ubi cumulus formicarum est, quantum de ipsis madefacta est, inter ardentes fauillas de fago factas ponat, quatenus de ipsis fauillis inardescat, ita ut terra quantitatem earundem fauillarum excedat: et calidam aquam nouies per eandem calidam terram uelut lexiuam transire permittat, et rosum eiusdem aquae in uas excipiat: deinde sepum hirci, et modicum plus de aruina ueteris porci simul commisceat, et in praedictam aquam lixiuae ponat: et postquam in illa conglutinat, ab ea auferat: postea pulueri huic puluerem habersuam, et modicum minus de puluere uiole, et de puluere metrae minus quam uiole sit, et unguentum faciat, et se in loco lepra per nouem menses, uel per plures iuxta

Paralysim.

Lepram.

D E F O R M I C A . C A P . X X X V I .

ignem inungat, et sanabit, aut dominus eum sanari nō uult. Homo autem qui aut glandes, aut scrophulas habet: oua formicarum super uiride folium quercus liniat, et sterco gallinarum in aqua calefaciat, et sterco super ipsum folium ad oua componat: et hæc calida super glandes, et super scrophulas sæpe ponat, et euanescent. Sed et si quis homo iratus est, aut oppressus in mente, aut tristis: iuuenes formicas cum adhuc oua sua ipsis adherent, cum ipsis nidulis in quibus iacent, in lineum pannum liget, et postea cum se grauatum senserit, pannum in quo formicæ sunt dissoluat, et super cor suum tam diu ponat usque dum ab illis sudorem capiat, et suauem mentem habebit, et letus erit.

A
Ad Scrophulas

DE PULICE. CAP. XXXVII.

PULIX calidus est, et de puluere terre nascitur. Homo testam figuli ualde calefaciat, et in lectum suum disseminet, et cum pulices ariditatem eius senserint, fugiunt.

DE DRACONE. CAP. XXXVIII.

DRACO quendam siccum calorem in se habet. Nam homo cuius oculi coligant, de sanguine draconis per breuem horam in aquam ponat, et de eadē aqua sanguine ablato, palpebras, et cilia oculorum ad noctem modice inungat, cauens ne oculos interius tangat, et sic tantum ter in mense faciat, et caliginem ab eis fugabit. Et qui calculum in se habet, de sanguine draconis in humidū locum ponet, ut modice humectetur, et postea in modicam aquam per breuem horam ponat, scilicet dum aqua aliquid coloris inde capiat, et sanguine ablato, de aqua illa modice ieiunus bibat, et mox aliquem cibum comedat, et ita per nouem dies moderate faciat, & calculus dirumpitur.

Caliginem
oculorum.

R
Calculum.

DE RUBETA. CAP. XXXIX.

RUBETA ex parte magnum calorem, & ex parte magnam acerbisatem in se ostendit. Homo autem qui scrophulas habet: iecur rubetæ in humida terra inuoluat, & tunc cum eadem humida terra in alia qualibet terra per nouem dies sepeliat: sed in decima ipsum iecur abijciat, et humidam terram in qua iecur inuolutum fuit, in testa calefaciat, & super scrophulas quæ diruptæ non sunt per tres dies ponat, & sine dubio euanescent. Quod si scrophulæ dirruptæ sunt: homo eandem ad ignem calefaciat, & in uetus lineum pannum ponat, qui aliquando sudorem hominis in se recepit, telam aranæ super eadem ulcera prius ponat, & tunc pannum cum calida terra desuper ponat: & hoc ter, aut bis in die faciat per tres dies, et exsiccabuntur.

Scrophulas.

DE LACERTA. CAP. XL.

LACERTA cal. et sic. est. Homo autem qui in capite suo inmodicam scabiem habet, lacertā ad puluerē comburat, et puluerē istū in

Scabiem. capitis.

C purum & bonum uinum ponat, & huic uino ueterem lardum intingat, & cum eo scabiem capitis perungat, & sanabitur.

D E A R A N E A. C A P. X L I.

A R A N E A calida est: & est in periculo ueneni sui fere ut scorpio. Et interim dum in cauernula sua iacet, ferox in insidijs tam homini quam alijs animalibus existit. Ipsa uero tela aranæ utilitati non multũ conuenit, nisi quod super quædã ulcera hominum uelut sua uis sit sentitur.

D E V L V V I R M. C A P. X L I I.

Ad splenis
dolorem.

Stomachum

V L V V I R M ualde calidi sunt, & in uiriditate illa nascuntur, quæ gramina germinare incipiunt. Homo autẽ qui in splene dolet prædictos uermiculos ordeaceo fumo suffocatos in testeo uase comminuat, & in subtilem lineum pannum positos super splen suum ponat: & super pannum illum triticeos furfures cum aceto distemperatos, & calefactos, extrinsecus ponat, & per noctem & diem circum se habeat, & dolor splenis cessabit. Si quis etiam in stomacho dolet: stercus eorundẽ uermiculorum, quod in terra inuenit, in testeo uase ad ignem calefaciat, & in lineum pannum ponat, & calidum super præcordium & stomachum suum ponat: & hoc sæpe faciat, & stomachus eius purgabitur, & lenis erit.

Scrophulas.

D Homo autem qui scrophulas habet: hora illa cum ad descensum pluuiæ ijdem uermiculi procedunt, sufficienter de eis in ollam ponat: & cum ordeaceo stramine modice suffumiget, ut moriantur: & postea eis farinã de tritico apponat, & etiam uinum, & acetum æquali mensura addat, et fortiter commisceat, quasi pastam faciendo. Eandem pastam super scrophulas antequam rumpantur per tres dies ponat, et mundicia uermium istorum, in mundiciam illam minuit, nec ibi diutius durare permittit. Quod si scrophulæ ruptæ sunt: præfatam pastam hoc modo paratam, in supereminentia acerbę lixiuię intingat, et super eas ponat, et putredinem earum aufert, et eas sanat. Sed et homo præfatos uermiculos, cum ordeaceo fumo suffocet, et in testeo uase cum ligno quærens comminuat, et ipsis eiusdem mensurę maluam addat, et uelut tertiam partem eorum hircinum sepum commisceat, et plus butyri quam omnium istorum sit addat, et cum eo scrophulas siue integras, siue ruptas inungat, et etiam carnẽ illam quam uermes corrodunt, et magna ulcera corporis sui, et sanabitur.

Qui autem de hagedrusen, aut de alijs glandibus dolet: stercus præfatorum uermiculorum, quod in terra reperit, in testeo uase calefactum, in lineo panno ponat, et calidum superponat: et dolor cessabit, et glandes euanescent. Sed et homo qui uulneratus, seu ulcerosus est: prædictos uermiculos in testeo uase cum ordeaceo fumo suffocatos comminuat, et super uulnus, seu ulcus ponat, et liuorem uelut bonũ emplastrum extrahit, et sanat.

D E T E S T V D I N E
I N T E S T A C A P. X L I I I.

A

TESTUDO quæ in testa est, & quæ super terram incedit, frigida est, & non multum ualet. Attamen si uermis carnem aliquis comedit: testam testudinis huius puluerizet, & super illum ponat, & uermis morietur. Et cum porcus infirmatur: conchas istius, & modicum plus de aneto comminuet, & in hartz pone ut comedat, & curabitur.

Contra
uermem.

D E T E S T V D I N E S I N E
T E S T A. C A P. X L I I I I.

TESTUDO quæ absq; testa est, ad eadem medicamenta ualet, si eam homo ita parauerit quemadmodum de uluürme supra dictum est: excepto quod medicamentum de uluürme multo melior & fortior est.

P H Y S I C A E S.
H I L D E G A R
D I S
F I N I S.

Q

DE
 1 Priapisco
 2 Gentiana
 3 Orbiculari
 4 Proserpinaca
 5 Aristolochia
 6 Oxylapatio
 7 Centaurea maiore
 8 Chamedry
 9 Chamelæa
 10 Camepyti
 11 Camedaphne
 12 Ostriago
 13 Britannica
 14 Beta
 15 Lactuca hortensi
 16 Lactuca syluatica
 17 Agrimonia
 18 Asphodelo 21
 19 Affodylo
 20 Centaurea minore
 21 Personatia
 22 Fraga
 23 Altea
 24 Equiseia
 25 Malua hortensi
 26 Malua erratica
 27 Molocinagria
 28 Buglossa
 29 Scylla
 30 Cotyledone
 31 Gallicrure
 32 Marrubio
 33 Xifion
 34 Callitricho
 35 Imolo
 36 Heliotropio
 37 Intybo
 38 Gria
 39 Carduo
 40 Polytricho
 41 Papauere hortulano
 42 Papauere agresti
 43 Oenante
 44 Splenio

DE
 46 Polio
 47 Victoriola
 48 Synfito 118
 49 Asterio
 50 Dictamno
 51 Solidagine
 52 Peonia
 53 Peristerio
 54 Brionia
 55 Nymphæa
 56 Crisio
 57 Isati
 58 Scordio
 59 Verbasco
 60 Chelidonia
 61 Solata
 62 Senetione
 63 Filice
 64 Gramine
 65 Gladiola
 66 Rore marino
 67 Pastinaca syluatica
 68 Herba Perdicali
 69 Herba Mercuriali
 70 Radiolo
 71 Asparago agresti
 72 Sauina
 73 Canis cerebro
 74 Rusco
 75 Millefolio
 76 Ruta hortensi
 77 Mentastro
 78 Ebulo
 79 Hedera
 80 Serpillo
 81 Absinthio
 82 Saluia
 83 Coriandro
 84 Portagla
 85 Cerifolio 101
 86 Sisymbrio
 87 Olusatro
 88 Titimallo
 89 Lilio

DE
 90 Carduo syluatico
 91 Lupino montano
 92 Lacteride
 93 Lactuca leporina
 94 Ruta hortensi
 95 Ruta syluatica
 96 Heptaphyllo
 97 Ozimo
 98 Apio
 99 Cisso
 100 Menta
 101 Aneto
 102 Coriandro
 103 Origano
 104 Semperuiua
 105 Feniculo
 106 Panacerace
 107 Pastinaca
 108 Rapanapi
 109 Erisio
 110 Rapa
 111 Atriplice
 112 Blito
 113 Petroselino
 114 Mandragora
 115 Cucurbita
 116 Cucumere
 117 Pepone
 118 Oleribus agrestibus
 119 Allio
 120 Rafano
 121 Cepa
 122 Porro
 123 Porro sectili
 124 Sinapi
 125 Eruca
 126 Satureia
 127 De Antidoto Diacala.
 128 De Antidoto Tiriaca
 129 De Antidoto Diacodi.
 130 De Antidoto Lisipon.
 131 De Anti. ad cordis dol.
 132 De Antidoto hydropi.
 133 De Antidoto diamacer.

in Libros Simplicium suorum

P R A E F A T I O.

A

Herbarum & Simplicium uirtutes, quæ in usu sunt, & quæ Græci ἁπλᾶ uocant, medicum in primis cognoscere oportet, ad custodiam sanitatis: ut dictum est ab Antiquis. Tempus ergo nos hortatur, ut uirtutes exponamus Herbarum uniuersarum, Simpliciumq; & eorū medicamentorū quæ nos facile inuenire possumus, & quæ singulis passionibus subuenire possunt. Sic & de cibo earū, sic & de simplicibus medicamentis disponimus agere: ut unicuiq; uirtutem, substantiam, & operationes adscribamus. quia facile per agros inueniuntur utiles ad sanandum, quæ unicuiq; passioni, singulari adiutorio subuenire possint.

O R I B A S I I M E D I C I,

De Herbarum, & Simplicium, quæ
& Medicis in usu sunt, uirtutibus. LIB. I.

De Herba P R I A P I S C O
CAP. I.

HERBÆ P R I A P I S C I RADICES
tunſæ, & impositæ, cicatrices eludent. Item ad
lippitudines oculorum. Herbæ Priapisci succo
si inunges oculos, lippitudines & dolores tollet sine mora.

B

Ad oculorū
lippitudines.

De Herba Gentiana. CAP. II.

Gentianæ Herbæ radices siccatas, & in puluerem redactas 3 ℥.
dabis in uino cyathorum. iij. & proderit.

De Herbæ Orbiculari. CAP. III.

Orbicularis herbæ nomina. A Græcis dicitur Cyclaminos, alias
Chiferon, alias Anthemon, alias Cassophyllon, alias Chelonion,
alias Chillena, alias Ostenes, uel Aspiei, uel Palalia, alias Orbicularis.
Nascitur in locis incultis & montosis. Ad caput depilandum, herba
Orbicularis naribus immittitur. Item ad aluum cōcitandam, herbæ
Orbicularis collyrio facto, & iniecto, catharticum est. Item ad Splenis
dolorem, herbæ orbicularis succum cyathum 1. & aceti optimi coclearia
v. diebus continuis viij. potui dabis: miraberis effectum. Item radix
eius collo suspensa, ut contra splenem pendeat, efficaciter medetur.
Nam & Cyclaminis succo quisquis anum tetigerit, mira celeritate alui
solutionem experietur. Leges eam omni tempore.

Splen.

De Herba Proserpinaca. CAP. IIII.

Proserpinacæ herbæ nomina. A græcis dicitur Polygonos, alias
Polygonatus, alias Aspalhion, alias Polycarpon, alias Carthinton,
alias Zaclia, alias Thephin, alias Sanguinaria, alias Proserpinaca.

Q 2

C Nascitur ubiq̃, locis cultis, & aggeribus. Legis eã æstiuo tempore. Ad
 eos qui sanguinẽ reñciunt. Herbe Proserpinacæ succum cum uino opti-
 mo, austero, sine fumo tepefactum, ieiunus ebibas per dies ix. miras
 res experieris. Item ad lateris dolorem. Herbe Proserpinacæ succum,
 cum oleo rosaceo si se sæpius perunxerit, dolorem tollet. Item ad mam-
 mularum dolorem mulierum quæ lachabent, & tumorem. Herba Pro-
 serpinaca tunsa, & cum butyro subacta, imposita, mire discutit dolorem
 & tumorem. Item ad aurium dolorem. Herbe Proserpinacæ succus te-
 pefactus, & auribus instillatus, dolorem mirifice discutit, et ulcera quoq̃
 aurium sanat. Item ad dysentericos. Herbe Proserpinacæ succum folio-
 rum cum aqua calida potui da quantum tibi uideatur: & sanus efficietur:
 ipsi experti sumus.

DE HERBA Aristolochia. CAP. V.

Aristolochiæ herbe nomina. A Græcis dicuntur Aristolochia, a-
 lias Melocarpon, alias Hephesia, alias Dardanos, alias Chame-
 melos, alias Absinthium rusticum. Nascitur locis montuosis & solidis,
 & cultis. Ad uim ueneni. Herba Aristolochia trita, uel pisata cum mero
 potui data, uim ueneni uincet. Item ad febres acerrimas. Herba Aristo-
 lochia sicca suffumigabis eum, & hilariorem eum facies. Fugat & dæ-
 monia. Item ad fistulas. Herbe Aristolochiæ radix fistulis inserta, cele-
 riter expurgat, & ad sanitatem perducet. Medici quoq̃ sine ea nihil per-
 curare possunt. Item a frigore exustis. Herba Aristolochia ex oleo usq̃
 ad calefactoria uim habet cum axungia porcina. Item cõtra serpentium
 & hominum morsus. Herbe Aristolochiæ radicis pondus denarij uni-
 us in uini hemina sæpius bibit, discutit uenena serpentis. Item si infans
 cõtristatus fuerit. Herba Aristolochia suffumigabis eum, & hilariorem
 eum facies. Item ad carcinomata quæ naribus nascuntur. Herba Ari-
 stolochia cum cypero, & dracontæa, semen cum melle ei impositum e-
 mendat.

DE HERBA Oxylapatio. CAP. VI.

Oxylapatij herbe nomina. A Græcis dicitur Oxylapation, alias
 Lapatium acutum dicitur. Ad duriciam in corpore. Herba Oxy-
 lapation cum axungia ueteri suilla pisata, & ex pane domestico facta ut
 malagma, & imposita, mirifice sanat.

DE HERBA Centaurea Maior.

re. CAP. VII.

Centaureæ Maioris herbe nomina. A Græcis dicitur Nession,
 alias Maronion, alias Plectronia, alias Polyidos, alias Fel terræ.
 Ad epatis dolorẽ. Herba Centaurea maior in uino decocta, & potui da-
 ta, mirifice auxiliatur. Item ad uulnera, & ulcera, et carcinomata. Herba
 Centaurea maior cõtrita, et imposita, tumorẽ fieri nõ patitur. Item ad sug-
 gillatiões et liuores. Herbe centaureæ succo punctos ex aqua, sume facit,

Item ad uulnera recentia. Herba Centanrea ita efficax est ad plagas glutinandas, ut etiam carnes coherescant quæ ex aqua eius coquuntur. Itē ad spleneticos. Herba maior centaurea ex uino decocta, et potui data, splenem sanat.

De CHAMÆDRY. CAP. VIII.

CHAMÆDRYS herbæ nomina. A græcis dicitur Chamedrys, alias Drys, aliter Drysites, alias Chamedrops, alias Trixago, alias Trimago. Nascitur locis montuosis, et solidis. Ad conuulsos. Herbam Chamedryn contusam de ligno in lignum, adiecto uino potui datâ, etiâ ruptos sanare assignat. Item ad uiperæ morsus. Herba Chamædrys in puluerem mollissimum redacta, & in ueteri uino potui data, uenenum uehementer discutit. Item ad podagram. Herbam Chamædrym ita dabis, ut supra calidam, mire paragoniâ præstat. Legis tam mense Augusto.

De CHAMELEA. CAP. IX.

CHAMELEAE herbæ nomina. A græcis dicitur Chamelea, alias Labrum Veneris, alias Cicer rusticum, alias Murrana, alias Analentidū, alias Sciare, alias Gerfoiste. Ad epatis dolorē. Herbæ Chameleæ succū potui dato, cum uino, febricitanti cum aqua calida: mire proficit. Item contra uenenum, si quis acceperit. Herba Chamelea siccata, et in puluerem redacta, & in uino potui data, discutit uenenum.

De CHAMÆPYTI. CAP. X.

CHAMÆPYTIS herbæ nomen. A græcis dicitur Chamepytis, alias Olocyron, alias Sideritis, alias Spicula, alias Dordila. Ad uulnera. Herba Chamæpytis tunsa, et imposita. Si autem altius fuerit uulnus, succum eius mitte in uulnus, Item ad strophii dolorē, hoc est, interaneorum. Herba Chamepytis potui data, tollet dolorem strophii.

De Chamædaphni. CAP. XI.

CHAMÆDAPHNIS herbæ nomina. A græcis dicitur Diasinites, alias Mustellago, alias Lactilago. Ad aluum concitandum. Herba Chamædaphnis in puluerem mollissime redacta, et in aqua calida potui data, aluum concitat.

De Ostriago. CAP. XII.

Nascitur circa monumenta, aut in monumentis, aut in parietibus qui sunt circa montum radices. Ad eas res quæ in corpore nascuntur. Herba Ostriago tunsa, et imposita, eas res quæ in corpore nascuntur depellit.

De Britannica. CAP. XIII.

Britannicæ herbæ nomina. Græci dicunt eam Britannicam, alias Betam plantaginalem. Ad uitia quæ in ore nascuntur. Herba Britannica sumpta uiridis in modum esu lactucæ, sanat. Item ad oscididiam. Herbam britannicam, si uiridem non habueris, recipe aridâ contusam cum uino, ut mellis crassitudo fiat: eodē modo sumpta, eundem effectum

Cetum habet. Item ad dentium dolorem, & si laxi fuerint. Herba britannica mira quadam potentia succurrit. Reponenda autem est in hyeme. Succum autem eius seruabis in uase arietino: arefacito, & puluerem eius reponito. Nam ad eosdē usus cum uino sumpta, eque efficaciter prodest. Item ad aluum concitandum. Herbae Britannicae succus pro uiribus cuiuscūq; sumptus potu, per se sine periculo purgat. Item ad paralysim. Herba britannica uiridis cū radicibus contusa, uini meri optimi cyathis duobus, uel tribus potu sumpta, mire proficere creditur. Item ad sanguinem, et quod græci Synanche uocant. Herbae britannicę flos anteq̃ tonitruū audiatur, collectus, et deuoratus, per annū totum anguē non experietur.

Ad solutionē
uentris.

D E B E T A. C A P. XIII.
BETAE genera duo sunt. Nigra, & Alba. Nigra uentrem strin-
git, maxime cum lenticula & aceto cocta: Alba commoda uentri
Caput. emolliēdo. Succus radicis eius cū melle mixtus, naribus iniectus, caput
purgat. Elixatura eius furfura capitis tollit. Betę succus deducit uentrē:
olus ipsius restringit. Succus radicis eius in elixatura fortius deducit.

D E L A C T V C A hortenſi C A P. XV.
LACTVCAE genus frigidum est, non tamen noxiū frigoris. In
cibo sumpta, fastidio languentes iuuat, priusq̃ habeatur suc-
cus: imbecille tamen corpus facit: ex parte sanguinē acquirit: lac plurimū
nutrit in foeminis: trita cum sale combustis medetur.

D E L A C T V C A ſyluaticā. C A P. XVI.
LACTVCAE SYLUATICA nomina. A græcis dicitur Tridax
xagna, alias Hieration, alias Hespedeion, alias Pirris, alias Hibocis-
tis, alias Lactuca ſyluatica. Nascit̃ locis cultis, et ſabuloſis. Dicitur aquis-
lam cum in altum uult uolare, ut prospiciat rerum naturas, lactucę ſylua-
ticę folium euellere, & succo ſibi tangere oculos, et accipere maximā cla-
ritatem. Ad Caliginem oculorum, herbę lactucę ſyluaticę succum mix-
tum cum uino uetere, & melle a canna, qui ſine fumo collectus eſt opti-
mus, succū herbę & mel in ſe commiſcebis, & teris, & in ampulla uitrea
condito, & ex eo utere: ſummam medicinam experieris.

Ad caliginem
oculorum.

D E A G R I M O N I A. C A P. XVII.
AGRIMONIAE herbę nomen. A græcis dicitur Agrimonia
nia uiridis. Ad oculorum dolores. Herba Agrimonia uiridis
per se trita, si arida fuerit, in calida aqua intincta ut facilius teri possit, illi-
ta, suggillationes & liuores in oculis mature discutit. Ad uentris dolo-
rem. Herbae Agrimonie radicem bibere dato, mire prodest. Item ad uul-
nera, & ulcera carcinomata. Herba Agrimonia uiridis contrita, & ad-
posita, ulcera sanare apta est. Si autem arida fuerit: in aqua tepida remissa
idem perficere creditur. Item ad morsum serpentis. Herbae Agrimonie

Oculorum
dolores.

3.ij. cum uini cyathis duobus data, discutit uenenum mirifice. Item ad **A**
luxum. Herba agrimonia contrita, & adposita, mire doloribus, uel tumo-
ribus, & luxu concitatis, succurrit. Itē ad percussum ferro, uel fude. Her-
ba agrimonia contusa, & imposita, mirifice sanat. Item ad uerrucas tol-
lendas. Herba agrimonia cū aceto imposita, tollit uerrucas. Item ad Sple **Ad Splen.**
nis uitium, uel dolorem. Herba Agrimonia in cibo sumpta, lienem con-
sumit. Item ad ea quæ secanda sunt. Herba Agrimonia contrita, & im-
posita, aperit & sanat.

DE ASPHODELO. CAP. XVIII.

ASPHODELVS .i. Albucum. Radix ipsius si cum uino trita
bibitur, menstrua mulierum mouet, & dolorem laterum miti-
gat, & tussim sedat. Contra ictu læsos. Qui interius dolent serpentium
percussu, triti bulbi eius locis dolentium imponantur, & uulnera sordida
expurgant. Succus radicis eius cum thure, melle, & uino tepefactus, auri-
um uulnera curat. Succus eius infusus in aurem aliam ubi dolor denti-
um non est, mitigat faucium dolorem. Radix eius combusta, super a-
lopetias sparsa, capillos nutrit. Oleum autē quod in ipsius herbæ radi-
cibus excoquitur, si igni superpositum fuerit, concoctum, combusturis et
pernionibus superlitum prodest. Surdorum quoque auribus instillatus,
uelocem reddit auditum. Radix eius trita, maculas albas, hoc est, uarie-
tates tollit. Flos eius ex uino tritus, potui datus, uenena scorpionum tol-
lit. Si & radix eius trita morsui imponatur eum uino, impetigines anti- **B**
quas extergit.

DE AFFODYLO. CAP. XIX.

AFFODYLI herbæ nomen. A græcis dicitur Affodylos, sed
alia ab hastula regia prædicta. Ad dolorem tibiæ, uel pe-
dum. Herbæ Affodyli succus, cum oleo amygdalino uncta quæ dolent,
mirifice sanabuntur. Item si tumores fuerint, ipsam contusam & suba-
ctam imponis. Ad Epatis dolorem. Herbam Affodylum, et radicem ei- **Epatis dolore**
us discoque cum aqua mulsa, & potui da, epatis dolorem mire tollit.

DE CENTAVREA Minore. CAP. XX.

CENTAVREAE minoris nomen. A græcis dicitur Ellebori-
tes, alias Amaratha, alias Stirsozila, alias Febrifuga, alias Matro-
na, alias Multiradix. Chiron centaurus has herbas ferē inuenisse, unde
tenent nomen Centaurea. Nascuntur locis solidis, & fortibus. Ad uipe-
re morsum, uel dolorem. Herbæ Centaureæ minoris puluis pisatus, & in
uino ueteri potui datus, ualidissime proficit. Ad oculorū uitia uel dolo- **Oculos.**
rem. Herbæ Centaureæ minoris succo oculi inuncti, faciē extenuatam sa-
nat: adiecto melle idem proficit. Caligantibus quoque oculis uim clarita-
tis restituit, si Centaureæ minoris manipulus in uino coquatur, et per tri-
duum maceratum eximitur: inde quotidie heminam mixtam cum melle

Cieiunus bibat. Item ad Auriginem. Herbam centauream minorem de coque in aqua ad tertias, & ex ea dabis bibere quantum potueris: sanabitur. Item ad lumbricos & tineas. Herbā Centaureā minorem simili modo ut supra dabis, lumbricos eijciet, & tineas exterminat. Item uenenū qui sumpserint. Herbam centauream minorē ex aceto tritam dato: bibat, mox discutit uenenum. Similiter Centaureæ minoris radicis pondus denarij unius in tribus cyathis uini bibitur.

Contra uenenum.

DE P E R S O N A T I A. C A P. XXI.
PE R S O N A T I A E herbę nomen. A gręcis dicitur Profopos, alias Bachion, alias Elephantosis, alias Personatia, alias Malifolium, alias Riborasta. Ad uulnera omnia serpentium, uel colubrū. Herbę personatię succum cum uino ueteri dato potionem, omnes morsus serpentum, uel colubrū sanat. Item ad febres. Herbę personatię folia cinges febricitanti, statim mirifice effugat febrem. Item ad uulnus si cancerauerit, herbę Personatię aqua foueto: deinde ipsam cum nitro, et axungia, & picula ex aceto tere, & panno indue, & superpone. Item ad intestinorum dolorem, herbę personatię succo cyathum .i. ex melle cyathis ij. ieiunus bibat. Item ad rabidi canis morsum. Herbę personatię radicem, cum sale marino tritam morsui imponito. Item ad uulnera uetera quę humorem prestant. Herbę personatię radicem, & spinam quę in siccis locis nascitur, æquali pondere conteris, & imponis. Item ad combustū. Herbę Personatię succum cyathum .i. & ex melle cyathis duobus bibat.

Febres.

NA S C I T V R locis opacis, et mundis, & collibus. Ad splenis dolorem Herbę fragę succus, cum melle potui datus, mire proficit. Itē ad suspiriosos, uel colicos. Herbę fragę succus, cum pipere albo, & melle mixtus, et potui datus, mirificum est.

NO M E N herbę Alteæ. A gręcis dicitur Altea, uel Alteariza, alias Sicofoyllon, alias Ibiscus. Nascitur locis humidis, et campis. Ad Podagram. Herba ibiscus pisata cum axungia uetere, imposita, tertia die sanabit: ipsius herbę experimentum autores affirmant. Item ad collectiones quę in corpore nascuntur. Herba Ibiscus decocta cum fcenugreco, et lini semen cum polline imposita, duricias omnes discutunt. Item ad omnes encatimas. Herba ibiscus decocta cum malua erratica, & fcenugreco imponatur. Item Altea, malua asinina, siue ibiscus in mulsa cocta, trita, omnes collectiones & tumores, etiā mammillarum spargit. In uino cocta, fouet ani uitia & duricias. Succus radicis eius in aqua coctus, ad mixto adipe anserino, aut uitulino, & terebentina modica in lanam iniecta, matricis feruorem & præfocationem, & tumorem tollit. Radix eius in uino cocta, & pota, difficultates urinarum soluit: calculosis, & sciatis

Podagram.

Matricis suffocationē.

cis, & colicis prodest. In pusca radices eius dentium dolorē tollit. Semen eius tritum: cum aceto in sole illinitum, maculas corporis tollit. In aqua cocta radix eius, per clisterim iniecta: dysentericos, & fluxum uentris, & renū mox curat. Semen in uino coctum, apum, & uenenosorū ictus omnium curat. Item folia eius trita cum oleo, osturis medentur.

Folia eius trita cum axungia ueteri, podagræ humorem tollit, uel geniculorum. Item ad suffocationes matricis, et dolorem testium, uel ueretrorum tumores, uel duriciā, radices eius in aqua cocta foueto: ipsamq; tritam cum axungia impone. Ad podagrā.

E De Equisetia. CAP. XXIII.
EQVISEIA herba, quæ a græcis dicitur Hippurin, Itali Equisetiam dicunt. Ad dysentericos. Herbae Equisetie succus ex uino dulci cyathis duobus potui datus, dysenteriam sanare creditur. Item qui sanguinem per os eijciunt, Herbae equiseie succum cum uino austero ieiuni bibant, mox restringet. Dysenteriam;

M De Malua Hortensi. CAP. XXV.
MALVA hortensis uirtutē habet purgatoriam, mollit uentrem, urinam, & uesicam mouet in cibo sumpta. Cum rosaceo, apū ictus compescit. Folia eius cum axungia attrita, uulnera recentiora curant. Semen cum uino tritum, contra serpentium ictus potatur.

M De Malua Erratica. CAP. XXVI.
MALVAE Erraticæ nomen. A Græcis dicitur Malocinagria, alias Acopon, alias Collyris, alias Malua rustica, uel Malua erratica. Nascitur ubiq; in locis cultis. Ad uesicæ dolorē. Maluæ erraticæ radices lib. i. coque in aqua ad dimidias, et per triduum ieiuno da bibere, sanabitur. Item ad neruorū dolorē, & tumores omnes. Malua erratica pisata cum axungia uetere, & imposita, neruorū dolorem mirifice sanat. B
Neruorum
dolorem.

Facit etiam ad omnes enchatesmas, si decocta cum ibisco, & fenugræco. Item ad lateris dolorē. Maluam erraticā coques in oleo: postea stringes, & folia in mortario teris, & panno inducis, & imponis, & per triduum non soluis: emendasti dolorem. Item ad uulnera recentia. Maluæ erraticæ radices combure, & cineres contere, & impone.

M De Molocinagria. CAP. XXVII.
MOLOCINAGRIA, id est, Malua agrestis. In hora quæ cunctq; sol gyrat, folia eius trita cū modico sale & melle, collectiones in angulis oculorum ueluti tubera, quæ ægilopæ dicuntur, spargit.

Succus eius cum oleo illitus, percussum apum & uesparū compescit. Trita cū luteo, acoras capitis tollit. Folia eius cocta, & cum oleo trita, cōbusturas sanat. Caldam ubi coxerit, supersedeat mulier, quæ suffocatur a matrice. Radices eius cum sale & oleo coctas, et succū sorbendum da qui uenenum biberit. In cibo sumpta, lac de mammillis prouocat. Semen eius cum bacca lauri ex uino tritum, uesicæ dolorem tollit. Matricem.

C De Buglossa. CAP. XXVIII.

Ad febres.

BV G L O S S A E herbæ nomina. A Græcis dicitur Buglossa, alias Lingua bubuli, alias Corrago. Nascitur locis cultis & sabulosis. Ad tertianas, siue quartanas. Herba bouis lingua quæ tres tyrsos feminis mittit, teris radicem totam, & ex aqua decoques: potum dabis, remedabit. Quæ autem quatuor tyrsos habet, dabis ut supra. Item ad suspirationes in corpore. Herba bouis lingua ex melle & pane spissata, uice malagmatis, mirifice rumpit. Hanc leges mense Iulio.

De Scylla. CAP. XXIX.

Acetum
Scylliticum.

SC Y L L I T I C I bulbi herbæ nomina. A Græcis Scytecas, alias Pancration, alias Tyfonos, alias Sybto, alias Scylla rubra mascula, alias Bulbus scyllites. Ad hydropitiam. Herbæ Scyllæ bulbus torretur, deinde circumpurgatur, medium eius in aqua proijcitur: cum madidum fuerit eximito, & ex eo patienti dato potui ex melle & aceto, & euacuatur per urinam. Item ad perniones. Herbæ scyllæ quod est in medio eius, hoc est, interius, cum oleo feruefactum, ea quæ dolorem exhibent perungito, sedabuntur. Item ad paranycia. Herbæ scyllæ radix pisata cum aceto et pane, imposita, paranycia, id est, parotyda mirifice sanat. Item ad hydropicis sitim extinguendã. Herbæ Scyllæ folium subiecta sub lingua, sitim compescit. Leges eam omni tempore. Item de Scylla fit acetum scylliticum in multis causis utilissimum. Bulbum eius tritum imposito omnibus morsibus uenenatorum, canino recenti, scorpionum ictui: & subinde renouato per singulas horas, donec dolor mitescat. Succus eius cum melle infusus, uitia narium, fetorem, & polypū tollit: & oculis infusus, etiam extergit.

De Cotyledone. CAP. XXX.

CO T Y L E D O N herbæ nomen. A Græcis dicitur Cotyledon, alias Phales, alias Strychas, alias Stergetrō, alias Umbilicus ueneris. Nascitur in tectis, aut in monumentis. Ad Strumas discutiendas. Herba Cotyledon pisata cum axungia suilla, sem. sine sale, æquis ponderibus calidum imponit, strumas discutit. Legis eã hyemis tempore.

Morsum
canis.

De Gallicrus. CAP. XXXI.

GA L L I C R V S herba nascit locis solidis, circa uias. Ad morsum canis. Herbam gallicrus teris cum axungia, & pane domestico, & imponis, & sanabitur.

De Marrubio. CAP. XXXII.

MA R R V B I I herbæ nomen. A Græcis dicitur Prassion, alias Philophes, alij Asteritam dicunt. Ad tussim grauem. Herbam marrubium coque in aqua, & ex ea dabis bibere eis qui grauiter tussunt, mirifice sanat. Item ad Stomachi dolorē. Herbæ Marrubij succum potui da, stomachi dolorem tollit. Et si febricitat: ex aqua

potum da, satis eleuat se. Item ad lumbricos. Herbæ Marrubij, & absinthij, & lupinorum paria pondera in aqua mulsa cocta, et cum uino bis aut ter in umbilico posita, necat lumbricos. Itē ad cōdilomata. Herbā marrubiū combure, & ex eius cinere infrica, sanabitur. Item si quis uenenum acceperit. Herbæ Marrubij succum dabis ex uino ueteri, discutit uenenum. Item ad scabiem, uel impetigines. Herbę marrubij discocta aqua corpus lauato: scabiem ipsam discutit, & impetigines. Ad Pulmonis extensionem. Herbam Marrubium ex melle coctam sumat, mire curabitur. Item ad omnem duriciam. Marrubium tunsum cum axungia, & impositum, mire sanat. Item si quis ab opere, aut lassitudine languorem inciderit, & habuerit neruorum dolorem & tremorem. Herbæ Marrubij, cum oleo rosaceo succo permixto, perunges eum: sine mora curabitur.

De Xifion. C A P. XXXIII.

XI F I O N herbam, alij Fascanion dicunt. Ad fistulas quæ in corpore nascuntur. Herbæ Xifion radices unc. vi. aceti cyathos ij. adipis uulpini unc. iij. ex uino pisabis, in pannum linis, & imponis: miraberis. Item ad capitis fracturā. Herbæ xifion superior pars eius siccata, contrita æquis ponderibus, mixto uino, capitis ossa fracta extrahit, aut si quid in corpore suppuratū fuerit. Item si in pedibus calcata sint ossa serpentis, eadem contra uenena efficax est.

De Callitricho. C A P. XXXIIII.

AD S T R V M A S unguium, Herba Callitrichon pisata per se, & imposita unguibus, strumas sanat. Item ad capillos unguendos. Herba gallitricho in oleo trito, capilli uncti inficiuntur.

De Imolo. C A P. XXXV.

IM O L V M clarissima herbarum est, Homero teste, & inuentione Mercurij adsignata, quia eius succus beneficia demonstrat: & est radice rotunda, nigraq; & magnitudine cepe. Ad matricis dolorem. Herba Imolum contusa, & imposita, dolorem matricis sedat.

De Heliotropio. C A P. XXXVI.

HE L I O T R O P I I nomen. A Græcis dicitur Heliotrophos, alias Teliogerō, alias Scorpion, alias Heraclia, alias Hæmatites, alias Infene, alias Vertumnum, alias Intibum syluaticum. Nascitur ubiq; in locis cultis & mundis, & pratis. Eius herbæ diuinæ, ad solis cursum floscelli se uertunt, & cum sol occidit flores se claudunt, rursus cum sol oritur, floscelli eius aperiuntur. Facit ad remedia. Ad omne uenenu. Succus eius cum uino potatus, uarietates corporum tollit. Herbæ Heliotropij puluis mollissimus ex ea factus, aut succus eius cum uino ueteri optimo potui datus, mire uenenum discutit. Item ad luxum. Herbæ Heliotropij folia contusa, & adposita, efficaciter sanare creditur. Item

C Heliotropium, siue Cicoreon, id est. Intyba agrestis in cibo sumpta, uel alias pota, stomachi dolorem tollit. Succus eius cum rosaceo, aurium dolorem tollit. Semen eius tritum, cum uino potatū, tertianas & quartanas tollit. Trita cum axungia, omnes collectiones, strumas, furunculos, condilomata, & parotidas aufert.

De Intybo. CAP. XXXVII.

INTYBORVM genera sunt duo, subamari, & dulciores. Stomacho adcomoda, & uentrem restringunt, trita cum aceto. Cardiacis impone sinistrae mamillae.

De Gria. CAP. XXXVIII.

NASCITVR in Lucania: marmoris albi colores habet: quatuor rubicundis ornata coliculis. Ad Scyaticos. Herba grias contusa, & imposita, scyaticos tertia die sanat: ut quasi malagmatis genus imponatur. Item ad omnes dolores in corpore. Herbae griae radix pisata, & imposita, omnes dolores sedat.

De Carduo. CAP. XXXIX.

CARDVI natura mordax, & submollis: frigidus, indigestus. Ideo succus eius alopetias expellit. Matrisci utilissimus est cibus. Folia trita cum pipere & uino potui data, collectiones sanant. Succus foliorum eius alopetias capillorum prouocat. In iure gallinarum comesti, uentrem solutum nimium reprimunt.

De Polytricho. CAP. XL.

DPOLYTRICHI herbae nomen. A Graecis dicitur Adianton, alias Polytrichon, alias Tricomanes, alias Coriandrū agreste, alias Capillus ueneris, alias Terrae capillus, alias Superciliū terrae. Ad colidolore. Herbae Polytrichi quae habet ramusculos quasi seta porcina, folia trita cum piperis granis. ix. et coriandro gra. ix. simul in uino optimo dabis bibere introeunti balneū, sanat. Facit etiā ad capillos mulierū nutriendos.

De Hastula regia. CAP. XLI.

HASTVLA regia, a Graecis dicitur Molocinagria. Ad dysentericos. Herbae hastulae regiae radix cum uino trita, potu datur dysentericis, statim sentiunt beneficium. Item ad uentris fluxum ut restringat. Herbae hastulae regiae semen mixtum cum aceto acerrimo, potui datum, uentrem restringit.

De Papauere. CAP. XLII.

PAPAUER stringit quidem, & replet, & est fortissimū: sed fortius est quod nigrum est. Eorum omnium succus magis egeritur quam carnes. Coquendo ergo seruabis ita, ut cum uolueris aliquid desiccare, succo prius quam recentibus carnibus non utaris: ubi autem mollire, magis succo eorum quam carnibus utaris. Nam grana Papaueris multa sunt: et agrestia quidem ad medicinae usum efficacissima sunt. Papauer albū, quod in hortis serunt, minus efficax, soporiferum est quidem: quoniam minus

frigoris in se continet, quod paulatim coctura decoxerit. Folia eius cū rosaceo trita, tumorem articulorum tollunt. Calda in qua decoxerint capita eius, foueto caput freneticorum, somnum facit.

De Papauere Agresti. CAP XLIII.

PAPAUER syluaticum a græcis dicitur Mœcorias, alias Oxytonon, alias Nemon, alias Papauer albū, alias Papauer syluaticū.

Ad epiphoras oculorū. Herbæ Papaueris syluatici succū, uel coliculos cum suo fructu oculis imposito. Item ad hemigraneā, uel capitis dolorem. Herbæ papaueris syluatici semen cum aceto teris, & fronti impositis, sedabit dolorem. Item ad somnum qui non dormiunt. Herbæ papaueris succo si quem perungas, somnum ei cum sopore obijcis. Item Codionagrion, idest, papauer agreste: eius duo sunt genera, albū scilicet, & nigrum. Semen eius teris in aqua, & fronti illinito, capitis dolorem tollit. Et est tertium genus, capite grandi, & oblongo, efficacissimū somno.

De Oenante. CAP. XLIIII.

AD STRANGURIAM. Herbæ Oenantis radicē in puluerem redactā, dato ad stranguriā in uini cyathis duobus, sumē prodest. Item ad tussim. Radicē dabis herbæ Oenante, ut supra.

De Splenio. CAP. XLV.

NOMEN herbæ. A græcis dicitur Splenion, alias Herminon, alias Lenchites, alias Prygia, alias Prigites, alias Imagales. Ad splenis dolorem. Herbæ Splenion radix in puluerē mollissimū redacta, uino bono potui datur: summam rem experieris. Hæc herba sic inuenta est: cum exta super eam proiecta essent, adhæsisse lien, eumq; exinanisse dicunt: propter hoc a quibusdā Splenion uocatur. Narrant, fues qui radicem eius edunt, sine splene inueniri. Quidam eandem dicunt, ramis hysopi furculosam, folijs fabæ, eodē nomine adpellantes. Legunt eā dum floret, maxime ex Ciliciæ & Psidiæ montibus: & hæc laudatissima.

De Polio. CAP. XLVI.

NASCITUR locis asperis herba Polion. Ad lunaticos. Herbæ Polion succum commisces cum aceto scillitico, & perunges eos qui patiuntur ante accessum. Item, Herbæ Polion pillulam, & radicem eius linteolo mundo circa collum eius qui patitur ligabis: experimento res facta est.

De Victriola. CAP. XLVII.

VICTRIOLAE herbæ nomen. A græcis dicitur Daphnoides, alias Diglosion alias Eupetalos, alias uictoriæ foliū, alias Laurus alexandrina, alias Victoriola. Ad flegmata intercidenda. Herbæ uictoriolæ succus cyathos duos dabis cum melle bibere ieiuno: mox flegmata intercidet.

C De Symphito. CAP. XLVIII.

Ad Stoma-
chum.

SYMPHITI herbæ nomen. Conseruam dicunt alij, alias Anagalicū. Nascitur locis palustribus, et campestribus, uel pratis. Ad profluuiū mulieris. Herbæ Conseruæ puluerem mollissime detritū, potui dabis in uino: mox restringet. Item ad conuulsos, uel intus ruptos. Herbæ conseruæ radicē in cinere tepido coquito, & ex melle ieiuno dabis, ut edat: sanabitur, & thoracem totum purgabit. Item ad stomachi languorem. Herbam Conseruam si quis cum oxycrato edat, magnū beneficium sentiet. Item ad tussim. Herbæ Symphiti radicem de calda coques cum melle, et pipere, & castoreo ad quartas, & ieiuno potui uino ueteri dabis. Hæc herba eodem, argumento cum carne bubula concisa, & in cacabum missa, eius radicem si miseris 3. ij. cocta bubula caro in uinum coherabit. Item Symphitum. i. Anagalicum facit ad profluuium omne sanguinis narium, siue mulieris, seu sanguinem uomentis, uel ex ictu aliquo, siue dysenteria, uel hemorrhoida, radix eius ex pulca trita, potui data, sanat.

D De Asterion. CAP. XLIX.

NASCITVR in petris et locis asperis. Hæc herba in nocte tanquam stella in cælo sic lucet: ut qui uidet ignorans, dicet fantasma se uidere, metu plenus, irridet tamen a pastoribus pecorū. Ad caducos. Herbæ Asterion baccas, si dederis manducare, luna decrescēte, cū sol erit in signo uirginis, et ipsā herbā in collo habeat suspensam, remediabit.

De Dictamno. CAP. L.

Plagas.

Vulnera.

DICTAMNI herbæ nomina. A græcis dicitur Arthemideon creticon, alias Bubulcos, alias Ephemeron, alias Darcadion, alias Tussella rustica, alias Dipsacos, alias Labrum Veneris, alias Dictamnium. Ad plagas siue a ferro, siue fude, siue a serpentibus. Herbæ dictamni succum infunde in plagā, & aliquid da ei bibere, & mox sanus erit. Ad serpentium morsus. Succū eius in uino bibat: mox discutit uenenum. Item si quis uenenum sumpserit. Herbæ dictamni succū cum uino potu sumat. nam tanta uis est ipsius dictamni, ut non solum interficit, ubicunq; fuerint serpentes præsentia sui, sed & si odor eius a uento ad eos peruenerit, ubicunq; eos tetigerit, mox occidet. Fertur & hoc exemplum. Si caprea in uenatione telo. i. sagitta percussa fuerit: statim ut peruenit ad herbam dictamnium, & pascitur ex ea, telum a se eijciat, & plaga sanatur pascendo dictamnium. Item ad uulnera recentia. Herbam dictamnium, & agrimoniam, & ambrosiam contritas cum butyro imposito plagæ: miraberis in omnibus dictamni effectum.

De Solidagine. CAP. LI.

SSOLIDAGINEM minorē Heliotropion uocāt. Ad lumbricos necandos. Herba Solidago minor siccata, & in puluerē redacta.

redacta, in aqua calida potui data, lumbricos occidit.

A

De Peonia. CAP. LII.

INuenta Peonia nomen autoris retinet. Nascitur Crete. Quam Homerus facer autor suis in libris inseruit. Inuenitur plurimum a pastoribus in nocte. Ad lunaticos. Herba Peonia si lunatico iaceti imposta fuerit, nunquam ei morbus redit. Item ad sciaticos. Herbae peoniae radicem partim alligabis lino, & eum qui patitur circumcinges.

Ad lunaticos.

De Peristerion. CAP. LIII.

PERISTERION, alias Columbinam uocant. Hec herba columbis est admodum familiaris, unde & nomen habet. Ad omnia uenena. Herbae peristerion puluerem si quis potui dederit, omnia uenena discutit. Dicitur, quod & magi ea sua arte utantur: et uerum est

De Brionia. CAP. LIIII. (ex parte.

BRIONIA a grecis etiam simili nomine dicta. Ad splenem. Herba brionia in cibo data, per urinam splenis uitia digerit. Hec herba tam laudabilis, ut & in teriacas potiones mittatur.

De Nymphæa. CAP. LV.

NIMPHAEA. Ad dysentericos. Nymphææ semen cum uino tritum, potui datur. Item radicem eius radis, & dabis manducare dysenterico diebus decem. Item cum uino austero data fuerit, uentris cursum restringit.

B

De Crision. CAP. LVI.

CRISION. Ad faucium dolores. Herbae Crision radicem si quis in collo secum portauerit, fauces ei nunquam dolebunt.

De Isatide. CAP. LVII.

AD MORSUM serpentis. Herbae Isatidis folium contritum cum aqua, plagæ impositum, adiuuat, et dolorem tollit.

De Scordion. CAP. LVIII.

SI QVEM serpens percusserit. Herba Scordion coquitur, et datur sius eius potui cum uino: ipsa autem contusa, in plaga imponitur. Ad neruorum dolorē. Herba Scordion trita, cum oleo laurino subacta, dolorē tollit. Item ad quotidianas, & tertianas. Herba Scordion alligata circa corpus hominis, tollit quotidianas, uel tertianas.

Febres.

De Verbasco. CAP. LIX.

VERBASCVM a grecis dicitur Flomus. Nascitur locis sabulosis, & aggeribus. Ad Podagram. Herba Verbasco contusa & imposita, inter paucas horas dolorē adeo efficaciter sedabit, ut etiam ambulare audeat.

De Chelidonia. CAP. LX.

CHELIDONIAM, Itali hyrundiniam uocant. Ad Caliginē oculorum, & qui ulcera in oculis, et scabredines habent, et etiam

Ad oculos ca-
ligantes.

Calbuginem extenuatam. Herbae Chelidoniae succum de radice eius teris, cum uino ueteri, & melle attico, & piper albu in se bene contritum, inunge deintus. Experti sunt aliqui de succo eius. i. lacte, oculos sibi inungentes contra caliginem. Item caligantibus oculis. Succus eius, uel florū, expressus, mixtus cum melle attico, in uase aeneo, leniter cinere feruente commixtus, decoctusq; singulare remedium contra caliginem oculorum habet. Quidam succo tantum utuntur. Item ad Parotidas. Chelidonium cum axungia tritam impone: sed ante aqua foueto. Item ad auriginem. Chelidonium tritam ex aqua bibe, miraberis. Item ad combustum. Chelidonia cum sepo caprino contere, & impone. Item ad capitis dolorem. Chelidonium ex aceto contritum illinito capiti, & fronti. Item ad dentium dolorem. Chelidoniae radicem, & folia cupressi trita, & tēdam masculam in aceto decoque, tepesactum gargarizet.

De Solata. CAP. LXI.

SOLATAM Græci dicunt Strignon. Ad ignem sacrum: Herbae solatae succus illitus cum aceto, summe prodest. Ad tumorem corporis. Herbam solatam tunsam, cum oleo subactā impone, prodest. Item si qua mulier ab inferiori parte laborat. Herbae Solatae succo se sublauet. Item ad Auricularum dolorem. Herbae Solatae succū cum oleo crinino misce, & tepesactum in aures stilla. Item ad dentiū dolorem. Baccas eius commanducet. Item ad sanguinem de naribus fluentem. Succo eius lintheolum madidum nares obturet, mox resistit.

De Senetione. CAP. LXII.

SENETIONIS herbae nomen. A græcis dicit Geranthea. Nas- citur in tectis, & circa parietinas. Ad uulnera quamuis uetustissima. Herba Senition tunsam, & subacta cum axungia ueteri, imposita, sanat. Item si quis ferro percussus fuerit. Si mane herbam ipsam, et ad horam sextam collectam, & contusam cum axungia ueteri in plagā imposuerit, eam aperit & expurgat. Item simili modo si eam post meridiē colligis, & cum axungia pinsis, & misces, imposita plagā claudit, et persanat. Item ad stomachi dolorem. Senetionis flosculi, cum cariota bene subacti, ut sit malagmatis genus, superimpositum, summe dolorē sedat. Item ad lumborum, et coxarum dolorē. Senetion per se ieiuno potui data, ualidissime prodesse creditur. Item ad Podagram. Ipsa herba trita cum sale, ut sit genus malagmatis, apposita pedibus, proficere fertur.

Stomachum.

De Filice CAP. LXIII.

FILIX, alias Pterineon appellat. Herbae filicis radix contrita, uulneri apposita. Argimonitidis unc. duabus, cum uino potui datur, certum est remedium. Ad ramicem puerorum. Filicem quam in radice fraxini arboris inueneris, tundes cum axungia, & panno inducis, & imponis, ac fascia sursum uersa ligabis, quinque diebus sanabit. Item

ad dolorem femoris, uel suræ. Ex herba Filice fumigabis loca, & cessabit dolor. Item infantem languidū si ex ea fumigaueris, facillime cōualefcit. **A**

De Gramine. CAP. LXIII.

GRAMINIS herbæ nomen, alias Agrostis. Ad splenis dolorē. Herbam graminis decoquis, & eius flores teris, & pan- no illinis, & imponis, in splene senties beneficium. Item ad epiphoras oculorum. Herbam graminis quod in se summū trifurcum habet (nam & in plura diuiditur) decreſcente luna ſublata, plurimum uelis habere repositum: deinde unum ex his ad collum ligato, celeriter impendētem epiphoram discutere creditur. **Ad Splen.**

De Gladiola. CAP. LXV.

AD VESICAE dolorem, & qui urinam non faciunt. Herba gladiolam effodies, & siccato: corticem, radices eius contere, addito uino, cyathis duobus, aquæ cyathos iij. coniungis, & sic potabis.

Item ad splenis dolorem. Herba gladiola maturrime lecta, siccata, & pisata, & in puluerē mollissimū redacta, in uino lenissimo mixto puluere potui data, mire dicitur splenem siccare. Item ad dolorem præcordiorum. Gladiolę baccas tritas, ex lacte caprino, melius si asinino, tepefactas bibere dato, desinit dolor.

De Roremarino. CAP. LXVI.

ROSMARINVS. A Græcis dicitur Lybanotis. Nascitur locis marinis, & hortis. Anteq̃ thus sciretur, hæc herba homines, & deos placabat. Ad dentium dolorem. Herbæ rorismarini radix commanducata, dentium dolorem sine mora tollit. Succum eius si super dentes tenueris, mox sanantur. Item ad languentes. Rosmarinus tritus cum oleo, languidum perunges, mire sanabit. Item ad pruriginem. Rorem marinum conteris, & succum eius cum uino ueteri, & aqua calida per triduum bibat. Item ad epatis dolorē, aut interaneorū. Rorismarini fasciculum concidis ex aqua, adijcies illi amomum pusillum, aut spicanardi, et palmulas duas rutæ, & hæc ipsa in se coque: et aquā earum dabis bibere, sanabis. Item ad tussim. Rosmarinus cum pipere, melle facies pastillos, & dabis unum mane, & unum sero, cum dormitum uadis. Item ad interaneorum dolorem. Rorem marinū herbam uiridem, aut aridam dabis ut supra. Item ad album in oculis. Rorismarini cinerē cōmifces cum melle attico, & inungis. Item ad uulnera recentia. Rosmarinus contusus cum axungia, & imposita, optime facit. Item ad tertianas. Rosmarinus contusus potui detur sub accessione. **B**

De Pastinaca syluatica. CAP. LXVII.

HERBA Pastinaca syluatica nascitur locis saxosis, & aggeribus. Ad mulieres quæ in partu laborant, neq̃ purgantur. Pastinacam syluaticam coquant, & de aqua eius se fomentent. Item ad purgas. **Partu laborantibus.**

Ctionem mulieris. Pastinacam coctam, & tritam cum eadem aqua ubi coctata est, commisce, & dato bibere: purgabitur.

De Perdicali. CAP. LXVIII.

PERDICALIS herbam, Itali Muralem dicunt, alias Paritaliam adpellant. Ad podagram, aut genagram. Herba perdicalis coquitur in aqua, & ex ea aqua fouebis pedes & genua: deinde ipsam tritam cum axungia imponis panno inducto in pedes, uel in genua: mire sanat. Nascitur in parietibus, aut maceris, uel aggeribus.

De Mercuriali. CAP. LXIX.

MERCURIALIS herba, a Græcis dicitur Lmozostis agria. Ad uentris duriciam. Herbam Mercurialem coquis, & tritam ex passo dabis, statim detrahit, & stomachum purgabit. Et semen eius tritum, ex passo datum, idem efficit. Item ad Menstrua prouocanda. Herbam Mercurialem admotam cum irino, uel rosaceo oleo, potui dabis, mox prouocat. Item ad oculorum epiphoras. Mercurialis folia cum uino albo & ueteri imponis. Item si aqua in aures introierit, Mercurialis succus tepidus instillatur, mox liberabitur.

De Radiolo. CAP. LXX.

RADIOLV M alias Filicinam uocant: quia similis est filici. Nascitur in lapidibus, uel in parietibus, habens in folijs singulis binos ordines punctorum aureorum. Ad capitis dolorem. Herba radiolum cōtusa, ante curiose depurgata cum aceto scyllitico, usque adeo decocta donec non pateat: peruncto capite, dolor sedatur. Item ad aluum concitandam. Radioli radicem euulsam, & cultro cortice depurgatam, coctam cum malua, bibe sine labore, uel aliquo tædio, uentrem deducit, & omnes æstus.

De Sparago agresti. CAP. LXXI.

SPARAGVS agrestis, a Græcis dicitur Miacantha. Ad uessicæ dolorem, uel tumorem. Sparagi agrestis radicem coquis in sextario aquæ, in pultario nouo ad quartas, & ieiunus diebus. vii. sumat potu, uel ad plures dies. Balneo utatur, in frigida non descendat, neque frigida bibat: mirificas res experietur. Item ad dentium dolorem. Sparagi succus in ore tentus, iuuat. Item ad elephantiacos. Sparagi radix cocta, trita, imponitur. Item ad renum dolorem. Sparagi radix trita, cum uino potata, mire proficit.

De Sauina. CAP. LXXII.

SAUINAM græci dicunt Antirion. Ad morbum regium, id est, auruginem. Herba Sauina cum melle & uino potata, auruginem discutit: cum uino trita, idem facit. Item ad capitis dolorem. Sauina diligenter trita cum aceto, & oleo roseo mixta, capite & temporibus illita, prodest. Item ad Carbunculos. Herba sauina cum melle illinitur.

Item ad ignem sacrum . Sauina trita cum melle illinitur.

A

De Canis Cerebro. CAP. LXXIII.

CANIS caput a græcis dicitur Antirion, Itali canis cerebrum, alias Digitum ueneris uocant. Ad Epiphoras oculorum. Herbae canis cerebri radix cum aqua decocta, de ea aqua subinde oculos forte uere celeriter emendat. Ad epiphoras oculorū.

De Rusco. CAP. LXXIII.

RUSCI herba a græcis dicitur Bathossidia, Itali Sintix, alias Rubus, alias Mora syluatica. Ad aurium dolorem. Herbae rusci cymas teris, & succo expresso auriculis tepefactum & instillatum, aurium dolorem sedabit. Item ad Hæmorrhoidas restringendas. Rubi teneri cymas. ix. & myrti syluaticæ cymas. ix. mali granati sicci cortices. iij. coquantur in se, & in calda eorum fiat encathisma: & cum iam refrigerauerit, fomentabis anum tibi: hoc triduo facies, mirifice restringit, & sanat. Item ad profluuium mulieris. Rubi cymas tenerrimas ter septenas coque in aqua usq; ad tertias; & per triduum ieiuno potū dabis, ita ut quotidie renoues potionem. Item ad Cardiacos. Rubi folia per se trita imponantur mammillæ sinistrae, sudorem sistit. Item aduersus gingiuarum & labiorū uitia. Rubi caliculos teneros in uino decoctos, bibe uinum, seu ore concineto. Item ad uuæ remedium. Rubi folia arefiant in umbra, & cumentur in cineres: ipsos cineres per fistulam arundineam uuæ insufflabis. Item ad uulnera recentia. Herba rubi, aut flos, aut mora sine collectionis periculo sanant. Item ad Condilomata. Herba rubi in uino decoquitur ad tertias, eoq; uino fouentur condilomata, & omnia uitia sedis. Item contra serpentiū & hominū morsus. Moræ folia recentia, trita, imponantur. Cordiacos.

De Millefolio. CAP. LXXV.

MILLEFOLIUM a græcis dicitur Myriophyllon, alias Supercilium ueneris. Hanc herbā Achilles inuenit, unde uulneribus percussos ferro sanabat: & ob id Achillea uocatur: eum hac herba sanasse Telephona dicitur. Ad dentium dolorem. Herbae millefolij ieiunus radices manducet. Item ad uulnera ferro facta. Millefolium cum axungia pisata, & imposita, uulnera purgat, & sanat. Item ad tumores. Millefolium cum butyro impone. Item ad urinæ difficultatē. Millefolij succus ex aceto bibatur, mire sanat. Dentium dolorem.

De Ruta hortensi. CAP. LXXVI.

RUTA hortensis a græcis Erision dicitur. Ad sanguinem fluentem de naribus. Herba ruta, frequentius odorata, restringit sanguinem. Item ad inflationes. Herbam rutam paululum ede, uel in potione sume. Item ad stomachi dolorem. Rutæ semen, cum sulphure uiuo, & cū aceto tere, & ieiunus gustato. Item ad inguina. Ruta uiridis coquitur ex oleo, dein cōmiscetur cera; & ut cerotum in linteolo utatur.

S a

C Item ad epiphoras oculorum. Ruta cum polenta bene trita, & imposita, lenit epiphoras. Nam & radix contusa, & lita, emendat. Item ad oculorum caliginem. Herbae rutae rore matutino madente succus collectus, in uasculo seruetur, & ex eo inunges oculos. Item ad Carbunculos. Ruta ex aceto tinsa imponatur. Item ad morsum canis rabidi. Rutae succus per. xv. dies ex uino bibatur. Plagis imponuntur rutae folia trita cum melle, sale, & pice. Item ad cardiacos. Rutae fasciculum cum rosaceo decoquito, adiecta aloë uncia: & olei perunctio, sudorem sistit. Item ad lethargicos excitandos. Ruta ex aceto infunditur fronti. Item ad ignem sacrū. Ruta ex aceto, & oleo illita, sanat. Item ad aciem oculorum. Folia rutae subinde manducet ieiunus. Ipsa etiam ruta cum uino trita, potui data, antidotum est. Item ad fluens semen nimium. Herba ruta manducatur in balneo cum liquamine. Item ad capitis dolorē. Ruta ex uino potui datur, & trita stillatur capiti cum aceto, & rosaceo.

M De Mentastro. CAP. LXXVII.
MENTASTRUM, a Græcis dicitur Calamentū, Itali Mentastrum dicunt. Ad aurium uitia, uel dolorem. Herbae Mentastri succus cum uino austero mixtus. Etiam auriculis iniectus, uermes enatos necare dicitur. Item ad elephantiacos. Mentastri folia adhibentur commanducata.

D De Ebulo. CAP. LXXVIII.
DEBVLVS, a Græcis dicitur Casemete, alias Chamæactis. Ad Calculosos. Herba Ebulus tenera, cum folijs trita, ex uino potui data, calculos pellit. Ad colubri morsum. Ebuli radices contritas adponito continuo. Item ad hydropicos. Ebuli radices succos expressos cyathos. iij. bibe.

A De Hedera. CAP. LXXIX.
AD CAPITIS dolores. Hedera, cum oleo rosaceo, & cum succo eius, mixto uino, tempora, uel frontem perfricabis. Item ad splenis dolorem. Herbae hederæ nigrae succo primo. iij. secundo. v. tertio. viij. quarto. ix. quinto. xi. sexto. xiiij. septimo. xv. octauo. xvij. nono. xix. decimo. xxi. coclearia in uino bibantur diurnis diebus: si febricitat, in aqua calida: maximum auxilium lienosis erunt. Item ad Phalangiarum morsus. Hederæ succus radice bibitur. Ad ulcerum remedia. Hedera ex uino decocta imponitur. Item ad nares male olentes. Hederæ succus bene colatus infunditur. Item ad Aurium dolorem. Hederæ succus mundissimus cum uino instillatus medetur. Item ad caput ne a sole doleat. Hederæ folia mollissime trita, cū aceto, & rosaceo aduersum omnes dolores fronti liniatur.

S De Serpillo. CAP. LXXX.
SERPILLVM, alias Cicer erraticū dicunt. Ad capitis dolorē. Herbae serpilli succus cum oleo, & sale frictio, & in puluerē redactio.

omnia cōmixta, caput perunctum fanat. Item serpillum decoctum in aceto, linitur temporibus. Item ad combustum. Serpillum, & anchusæ surculum unc. i. spumam argenti unc. iii. rosam: hæc in mortario teris, & cum cera pomica, adipe ursina & ceruina simul decoquis, colabis, & uteris.

De Absynthio. CAP. LXXXI.

ABSYNTIVM, nascitur locis cultis, & montosis, & saxosis. Ad periculum fungorum. Herbae absynthij succum ex aceto bibe: hoc ferotinus uir centenarius euasit, cum fuisset a fungis tentatus. Item ad liuores tollendos. Absynthium in aqua decoctum, & panno inductum, impone: si corpus tenerum fuerit, ex melle impone. Ad lumbricos. Absynthium, & marrubium, & lupinorū paria pondera, in aqua mulsa cocta, uel in uino, bis aut ter posita in umbilico, necat lumbricos.

De Saluia. CAP. LXXXII.

SALVIA a Græcis dicitur Lelifagus. Ad ueretri pruriginem. Herba Saluia decoquitur, & aqua eius infrica ueretrum. Item ad pruriginem circa anum. Herba saluia decoquitur, et de ea aqua inferiores partes fomententur, summe sedat pruriginem.

De Coriandro. CAP. LXXXIII.

AD LUMBRICOS. Herba Coriandrum coquitur usque ad tertias in oleo, & in caput mittitur. Item mulier ut cito pariat. Coriandri seminis grana. xi. aut. xiiij. in linteolo mundo de tela alligato, puer, aut puella uirgo ad femur sinistrum prope inguen teneat, & mox in ipsa hora ut partus fuerit peractus, remedium cito soluatur: ne in testina sequantur. Item ad pulices. Herbae Coriandri aquam sparges in domo.

De Poreagla. CAP. LXXXIIII.

POREAGLA a græcis dicitur Alandragnitis, alias Capparus, Itali Poreaglam, alias Porcastrum uocāt. Ad semen nimium profluens. Herba Poreagla sumpta, benefacit, & per se, & cum oxygano.

De Cerifolio. CAP. LXXXV.

CERIFOLIUM alias Macedoniā dicunt. Ad Stomachi dolorē. Herbae Cerifolij uiridis cymas tres colligis, & uiride pulgium in ligno teris, mellis coclearium i. fac bullire cum papauere uiridi, & induc stomacho.

De Sisymbrio. CAP. LXXXVI.

AD VAESICE dolorem, & stranguriam. Herbam Sisymbrium contritum excepto succo unc. ij. febricitanti, ex aqua calida, non febricitanti ex uino potui datur, remediabitur mirifice.

C De Olusatro. CAP. LXXXVII.
AD VESICAE dolorem & stranguriam. Herba Olusatrum a græcis Smirnon dicta, trita, & ex passo potata, potentissime emendat.

De Titimallo. CAP. LXXXVIII.
HERBA Titimallus nascitur locis humidis, & riguis. Ad interaneorum dolorem, Titimalli fruticem teris, & in uino cyathis tribus, ex eadē herba mittis succos cochlearium ii. ieiunus bibat. Item **Ad uerrucas.** Titimalli lac mixtum cum butraci herbæ succo, superponis tertio die sanaberis. Item ad fistulas, Titimalli succum cum uino mixtū superexprime, & sic ceteris fomentis obligato. Itē ad licenos, qui & leprosi dieuntur, Titimalli flos cum resina decoctus, illinitur.

De Lilio. CAP. LXXXIX.
Lilium græci Crinon uocant. Ad percussum serpentis. Lilij bulbū conterito, & in uino potui dabis, & ipsum bulbum tritum morſui imponis, sanabitur. Ad luxū, Lilij folia tunſa, imposita, sanabunt.

De Carduo syluatico. CAP. XC.
DCARDVVS syluaticus alijs Camerion dicitur. Nascitur in pratibus, & secus uias. Ad infirmitatem stomachi. Herba cardui syluatici quod habet in capite in summo, medullam scilicet uiridem dato ex oxygano.

De Lupino montano. CAP. XCI.
LVPINVS montanus a græcis dicitur Thermos. Ad lumbricos et tineas. Lupinū montanū tere cum eruo, & dato ex aceto cyathū i. bibere, sine mora eijciet. Idem infantibus, cum absynthio tritum, in umbilico ponitur.

De Lacteride. CAP. XCII.
LACTERISA Græcis dicitur Coccus indus, Itali Citocastiam. Nascitur locis cultis & sabulosis. Ad uentris duriciam. Herbæ lacteridis semen, quod est granum, dabis ipsum purgatum potui in aqua calida, mox aluum citat.

De Lactuca leporina. CAP. XCIII.
LACTUCA leporina nascitur locis cultis & sabulosis. Lepus æstate cum animo deficit, esta ha herba se reficit, & ideo lactuca leporina dicitur.

De Ruta hortensi. CAP. XCIII.
RVTA hortensis omnia uenena expellit cum uino potata. Ad inflationes stomachi. Succus foliorū rutæ cum melle sumptus, inflationes stomachi tollit. Item ad Torsiones uentris. Semen rutæ tritum, & cum uino potatum, torsiones tollit.

De Ruta syluatica. C A P . X C V .

A

RUTA syluatica a græcis dicitur Pegamon agrion, Itali dicunt Rutam montanam. Nascitur in montibus, locis asperis. Ad caliginem oculorum, et qui ulcera habent. Herbae rutæ montanæ folia cum rore matutino decocta, & in uasculo uitreo missa: uinum uetus admisce, & sic oculos inunge. Item ad præcordiorum dolorem. Rutam syluaticam siccam contunde in uase ligneo, & de ipso puluere quantum tribus digitis leuari potest, mitte in calicem uini cyathorū ii. hæc dabis bibere. Et contineat se a lecto modicum, mox sanus erit. Item ad epatis dolorem. Herbae rutæ syluaticæ manipulum i. in ollam nouam mitte, & aquæ heminas iii. mellis similiter adijcito, exempta ruta: & cum inferbuit aqua cum melle, per triduum dabis bibere, aut plures dies, & poterit sanari. Item ad eos qui urinam emittere non possunt. Herbae rutæ syluaticæ caliculos. ix. conterito, additis aquæ cyathis iii. et aceti hemina i. subferueat: et da bibere per dies ix. statim sanus fiet. Item si mulier intrinsecus quid mali habuerit. Herbae rutæ syluaticæ semen contritum, & ex uino austero potatum iuuat: & si sine partu est. Item si Scorpio quempiam percusserit. Herbae Rutæ syluaticæ semen contritum ex uino dabis potui: dolorem sedat.

Ad caliginem oculorum.

De Heptaphyllo. C A P . X C V I .

B

HEPTAPHYLLON Itali uocant Septifolium. Nascitur locis sabulosis, & cultis. Ad pedum dolorē. Herba Septifolium trita, cum oleo mixta, pedibus inuncta, die tertia sanabit. Item ad arpe nas, & quiriadadas, & omnes duricias. Herba heptaphyllon in aceto decocta, & trita, et corpori imposita, omnes duricias mire sanat: & si potata fuerit, omnes duricias et aneurismata, hoc est, humores reprimat.

Pedum dolore.

De Ozymo. C A P . X C V I I .

OZYMVS stringit, & stomacho prodest: inflationes & ructus discutit. Ad alium fluentem. Ozymus cocta cum aceto, supprimit alium fluentem. Item ad urinam, & sanguinem reijcientes. Herba Ozymus urinam mouet, sanguinem reijcentibus, cum mulsâ frigida prodest. Item ad sternutamentum. Herbae Ozymi semen tritum, austero naribus sternutamentum compescit. Item ad capitis dolorem Ozymum tritum cum oleo roseo, aut myrtino, uel aceto fronti imponitur. Item ad epiphoras oculorum. Ozymus ex uino optimo trita, oculis illinitur. Item ad renes. Herba Ozymus in mali granati cortice bibitur.

Caput.

De Apio. C A P . X C V I I I .

APIVM mingit magis quæ egeritur: cuius magis radices egeruntur qua ipsum egeratur. Coctum in aqua, & bibitum, stomachi

Cardores, & sitim compescit: urinam mouet. Folia eius trita cum pane et aqua, & rosaceo infuso, tumores & inflammationes tollunt si imponuntur. Ad epiphoras oculorum, Herba apium tritū bene cum pane, oculos tegat: prodest.

De Cisso. CAP. XCIX.

Ad hydro-
pifim.

HEDERA, Chryfantos a græcis dicitur, Chrylocantos, uel Cissos. Ad hydropicos. Hedera herba Chrylocantos ideo dicitur, quod grana fert coloris aurei. Hæc grana .xx. in uini sextario trita, ex uino ternis cyathis bibuntur: & per urinam exinaniuntur. Cissos autē, hoc est, herbę hederæ genera multa sunt. Alba efficax est omnis frigidæ uirtutis. Succus eius cum rosaceo fronti illinitus, capitis dolorem tollit. Folia eius trita, & ex mulso potata, calculos expellunt. Grana eius trita cum uino, spleneticis sputum tollunt in splene. Radix eius ex uino potata, phalangiorum morsum tollit. Succus eius infunditur narium foetori. Succus eius cum uino auribus instillatus, surdiciã emendat. Succus item eius cum rosaceo tritus, dolorem & tumorem tollit. Folia eius cum rosaceo trita & aceto, succum præstant: inunge, ceruicum dolores tollit.

De Menta. CAP. C.

Caliginem
oculorum.

DMENTA uirtutem habet refrigeratorem. Succus eius cum melle agapino, i. recenti quando exit de brisca & felle perdicis, caligines oculorum extergit. Vomitam stringit si succus eius cum mastice catapocia facta glutitur. Succus eius cum aceto potatus, sanguinem reiicientes stringit. Ad ignem sacrum. Herba mentæ succus expressus, adiecto sulphure, & aceto, & de penna inunctus, sine mora dolorem sedat. Item ulceribus in capite manantibus, Herba menta contrita, & imposita, siccat tumores & uulnera.

De Sisymbrio. CAP. CI.

SISYMBRIVM ad uesicæ dolorem facit, & stranguriam. Folia eius trita, si febrit, cum calida: si non febrit, ex uino: miraberis. Ad tumores oculorum. Folia eius trita cum melle modico, cataplasma ad aurium tumores cum rosaceo adhibe. Semen eius ex uino calculos frangit, singultum, & torsiones similiter tollit. Succus eius dolorem capitis tollit, fronti illinitus: & ad ictus apum, & uesparum. Succus eius potatus, uomitum restringit.

De Aneto CAP. CII.

ANETVM calefacit, & constringit: prohibet sternutamentum naribus oppositum. Defectum stomachi, capitis dolorem, & uertigines in aqua coctum tollit. Potatum, indigestiones, & acres ructus aufert. In oleo coctum, capite de eodem uncto, somnū facit. Semen eius ex uino potatum, torsiones nentris & intestinorum tollit. Ad

ueretri dolorem. Herbam anetum combures, & cinerem eius commisce cum melle: dein uulnus foue ex aqua: dein ex myrtino calido laues, & sic medicamen imponis. Item ad loca mulierum si dolent. Ex herbæ aneti medicamine supra scripto pessum factum mittatur ab obstetrice: probatum. Item ad capitis dolorem. Aneti flos cum oleo, de eo tempora illinito, & ligato.

A

Ad caput.

De Coriandro. CAP. CIII.

CORIANDRVM calefacit & stringit, somnum etiam facit. Cum melle, & uua passa contritum, impositum, omnes tumores, collectionesq; compescit. Tritum cum aceto, morsui canino succurrit. Succus eius cū oleo mixtus, potatus, lumbricos, & tineas tollit.

De Origano. CAP. CIIII.

AD TVSSIM. Herba Origanum commanducata, miraberis effectum.

De Semperuiua. CAP. CV.

AD APOSTEMA. Herbam semperuiuam cum axungia & coriandro simul contritam, uice malagmatis impone. Item ad hemitriteon. Herbæ semperuiuę folia, v. trita in aqua calida potui dant.

De Fœniculo. CAP. CVI.

FOE NICVLVM uirtutem habet calidam, & infinitam, non tamen simplicē, sed cui etiā austeritas mixta sit: & haustum, ostendit præter eam quam leuandi, & extenuandi, uel etiam exiccandi habet potestatem, oculorum uulnera & cicatrices curat. Succus foliorum eius partes duas, mellis agapini partem unam simul misceto, et tepidum oculis infunde. Radix eius in aqua cocta fouendo caligantibus oculis prodest. Succum eius infunde in aurium uulnera. Radices eius in uino coctæ, hydropicos potatum sanat. Veretrorum causam radices eius in uino coctę fouent. Folia eius cū uino trita, canino morsui subueniunt.

B

Caliginem
oculorum.

Semen eius tritum, ex uino potatum, urinarū difficultates, & lac prouocat. Ad tussim. Herbæ fœniculi radicem tunsam in mero ieiunus bibat per dies. ix. Item ad uesicæ dolorē. Herbæ fœniculi uiridis fascem i. & apij uiridis i. uel radicem sparagi agrestis, in pultario nouo mitte, & aquę sextarium i. ut simul ferueat ad quartas: ieiunus bibat per dies. vii, uel plures. Balneo utatur: frigida non bibat.

De Panacorage. CAP. CVII.

PANACORAX causticam uirtutē habet, id est, calidam. Folia eius in mulso cocta, potatu tussientibus dato. Semen eius tritū cū pipere, ex mulso potatū, uentrē & urinā mouet, & calculos in uesica.

Tussim.

De Pastinaca. CAP. CVIII.

PASTINACA calida & austerata in radice est, & in semine similiter. Radix eius in mulso cocta datur ad dolorem oculorum

T

C ieiunis, renum, & lumborū. In cibo sæpius sumpta, uentrem stimulat. Semen eius ex uino tritū, menstrua prouocat, & matricū suffocationes.

De Rapanapis. CAP. CIX.

R A P A N A P A E calidissimæ sunt, & conturbant corpus: non deducuntur, sed meiuntur. Tritæ cum melle, dysentericis capta plasmato umbilicū, & renes. Semen eius contra uenena ex uino potui datur. Similiter potatum, urinam mouet.

De Erifion. CAP. CX.

H E R B A M Erifion Itali Rutam agrestem dicunt. Nascitur in Gallia in monte Soracti. Figuram habet apij, florem purpuræ, similem nasturtij, septem radicibus, totidem ramulis: ipsa autem patula humo, asperaq;. Semen habet tanquam faba. Ad ptificos. Herba Erifion pisata, malagmatis uice imposta, sanat. Succus eius potui datus, miraberis uirtutem.

De Rapa. CAP. CXI.

R A P A si frequenter utatur, stomachi inflatiōes facit. Calda ubi coxerint radices eius, podagricos fouet. Semen eius ex uino tritum, contra serpentium morsus prodest.

De Atriplice. CAP. CXII.

D A T R I P L E X frigidam & humidam habet uirtutem. In cibo sumpta, uentrem soluit. Trita cum folijs, furunculos curat. Semen tritum cum uino, ictericos curat. Folia eius trita cum melle & nitro, podagricis feruorem tollit.

De Blito. CAP. CXIII.

B L I T V S uirtutem frigidam & glutinosam habet. In cibo frequenter sumpta, stomachum euertit, choleram mouet. Folia eius trita, in scorpionum ictus imposito. Vel in uino eadem potato.

De Synfito. CAP. CXIII.

A D profluuum mulieris. Herba Synfitū siccata, pisata, & in puluerem mollissimum redacta, in uino potui data, mox restringet.

De Petroselino. CAP. CXV.

P E T R O S E L I N V M tunsum, cribratum unc. i. potatum, cū uino, urinā et menstrua mouet: coli et intestinorū dolorē mitigat.

De Mandragora. CAP. CXVI.

M A N D R A G O R A E genera sunt duo, Masculus, & Foemina. Masculus folia albidiora habet, & maiora: mala in magnitudine mali matiani: utrius uis una est. Ad oculorū feruores. Huius folia recentia cum polenta tunsa, oculis superposita, ualidissime proficit. Et uulneribus in feruore. Eadem collectiones, omnesq; duricias soluit, & spargit. Item ad stigmata corporum. vij. diebus leniter infrieta, sine ulceratione detegit. Eadem in sale candido reseruata, hanc ipsam uim mea-

Oculorum
feruores.

dendi in omnibus habet. Ad ignem sacrum. Radix cum aceto trita, et A
illita, ignem sacrum curat. Item ad morsum serpentis. Radix eius cum
oleo, aut melle imposita, morsus serpentium sedat. Item ad quiradas. Ad quiradas.
Cum aqua folia trita, & imposita, quiradas dissoluunt. Item ad articulo-
rum dolores. Cum polenta trita, & imposita, articuloꝝ dolorem sedat.

Mala autem si uel obseruantur, uel edantur, freneticis sopore, torpo-
remq; auferunt. Succum quoq; ex cortice radicis tritæ expressum, in
uase fictili, & in sole ignito coque, ita ut assidue agitetur, donec fiat grossi-
tudo mellis: coctus ad medicinæ usus imponatur. Radices etiam si res-
eruãtur, pluribus usibus profuturę sunt. Nam radices eius siccæ, tunsæ,
uulneribus omnibus medentur. Semen eius ex uino potatum, arteti-
cos, & nauseantes corrigit. Præterea corticũ radicis eius lib. iij. 5. & in
uino musto amphoram mittito, & reponatur ad medicationis usum ut
maturescat: exinde potui dato unc. iij. mox ut biberit, soporem facit, &
incisionem non sentit.

De Cucurbita. C A P. CXVII.

CUCURBITA frigida est, & humida. Ventrem mollit in
cibo sumpta. Rasurum oculorum, & tumores tollit. Trita
cum polenta, podagræ tumoribus medetur. Succus earum cum rosa- Ad podagrã.
ceo mixtus, aurium dolorẽ cum tumore tollit: quia humectat & deducit,

De Cucumere domestico. C A P. CXVIII.

CUCUMERIS natura frigida est. Stomacho incommoda. B
Radix eius in aqua cocta, sitim arcet. Succus eius ad opetias
tollit. Semen eius urinam mouet. Aqua uentri & calculosis medetur.

De Pepone. C A P. CXIX.

PEPONES nimium frigidi, difficile digeruntur: propter natu-
ralem frigoris uirtutem: ideo nunq; ijs ex aceto utimur, sed cum
aliqua caliditate, ut hyssopi, aut pulegij permiscuntur. Carnes eius ocu-
lorum feruorem tollunt. Semen eius tritum, cum uino potatum, cani Morfu n
no mor sui subuenit. Mingitur, & egeritur, & inflat. canis.

De Oleribus agrestibus. C A P. CXX.

AGRESTE uero olus calefacit, & odorẽ reddit suauem. Odo-
re gratissimo est, & egeritur. Quod uero uiscidum, & austerum
fuerit, restringit. Quod acidũ fuerit, suauis odore egeritur. Sed & quod
calefacit os, calidum est & siccum. Quod etiam fuerit acidum & frigidũ,
succus eius urinam mouet.

De Allio. C A P. CXXI.

ALLIUM calidum est, & deducit, & mingitur. Corporibus
quidem bonum est, oculis uero perniciosum. Mouet enim uen-
trem, & deducit, & qd inuenerit id eijcit. Urinam mouet, sed & oculis ca-
liginem facit. Coctum tamen inualidum. Inflatur aut calore suo, & uen-
tositatem mouet. Et feminarum secundas prouocat, potatũ ex uino.

Cum pipere tritum, in uino datum, ictericos curat. Stomachum lædit. Spicas. iij. cum lafere, aut pipere quartanarijs dato cum uino, ante accessionē. Tritum cum sale, morsui canino recenti imponitur. Tritum cum uino, tineas uentris, & lumbricos excludit.

De Rafano. CAP. CXXII.

RAFAÑO calidissimam inesse uirtutem, omnium medicorum opinione compertum est. Humectat, & dispergit flegma, austeritate sua. Folia tamē eius minus austera sunt. Articulis dolentibus contrarius est: supernatat, & uix digeritur. Vnicū in raphano contra uena subsidium. Succus eius cum modica resina aurium instillatus dolori, graues auditus tollit. Radix eius comesta in lauacris, ictericos curat. In uino cocta, calculos expellit. Trita, & imposita, liuores tollit. Succus eius uermes necat, comestus nauseam prouocat.

De Cepe. CAP. CXXIII.

CEPE oculis obsunt, sed & corpori inutiles, propter calorem & acritudinē: quia nec egeruntur, nec nutriunt corpus, ob hoc inutiles. Nam & calefacientes, exiccant corpus. Cepa trita cū aceto, & sale, morsui canino recenti imponat. Cocta cū melle, trita, uulneribus ueteris rimis, a morsu canino factis cōuenit: & bestiarū omnium plagis. Succus eius cum rosaceo, aurium surditatē soluit. Succus eius cū lacte muliebri, aurium dolorē tollit. Alopeticis de ipsis cepis fricatis, capilli capitis nu-

De Porro. CAP. CXXIII. (triantur.

PORRVM minus calefacit. Vrinam tamen mouet, & egeritur. Habet etiam partem purgatorij. Humectat idem, & carbunculos curat stomachi. Post cibū accipiendum est. Tritum cum melle, uulnera sordida purgat.

De Porro sectili. CAP. CXXV.

SECTILE Porrum in cibo sumptum, uocem expurgat. Succus foliorū eius cum rosaceo, uulnera aurium, & tumores, siue percussuras sanat. Succus eius cum gallæ puluere, sanguinem reijcientes curat. Folia trita cum sale, uulnera recentia curant. Semen eius tritum, cum uino potatum, contra fungorum ualet suffocationes. Coctus stomacho utilis est: crudus uero malus est.

De Sinapi. CAP. CXXVI.

SINAPI calidum est, & egeritur, sed restringit urinā. Semen eius tritum cum melle, & aceto mixtum, & gargarizatum, caput purgat. Somacho crudum est contrariū. Coctum inter holera iuuat stomachum. Semen eius tritum cum aceto, serpentium uulnera curat.

De Eruca. CAP. CXXVII.

ERUCA calidam uim habet, et austeram, nō tamen nimiū austera est. Virtute sua uentrem stimulat. In cibo sumpta, digestionē facit, urinā mouet. Semen eius tritū cū pipere, potatū ex uino, uentrē mouet.

Sanguinem
spuentes.

De Satureia.

C A P. CXXVIII.

A

SA T V R E I A calida est, et prope ignita. Ventrem mouet: ideo in utero habentibus dare prohibetur. Semen eius tritum, & cum uino potatum, urinam mouet. Folia eius trita cum aceto fronti illini-
to, lethargum suscitatur.

Ad Lethar-
giam.

Antidotum Diacalamentum.

C A P. CXXIX.

FA C I T ad digestionem stomachi. Ad cordis dolorem. Guttam thoracis descendens de capite soluit, lecoris medetur duricie. Splen tenuat. Calculos soluit. Urinam mouet. Mulierem admonet. Hoc antidotum, dicit Galenus tam esse salubre, ut plurimis annis homo possit sanus seruari. Recipe nepitę unc. vi. petroselini unc. vi. siseleos unc. vi. pulegij unc. vi. piperis nigri unc. vi. libistici unc. ij. thymi unc. v. apij sem. unc. s. mel quod sufficit.

Antidotum Teriacę.

C A P. CXXX.

FA C I T ad omnes serpentium, seu omnes morsus uenenosos bestiarum, et tela uenenata. Facit & ad omnes infirmitates corporis, seu quaecumque uitium, siue capitis, siue aliorum membrorum. Recipe aristolochię radicũ siccarũ unc. i. gentianę radicũ siccarũ unc. i. mirrhę ttoglot. unc. i. baccę lauri purgati unc. i. sem. rutę sicci unc. i. mel quod
sufficit. Facit ad pustulas malas. Vel si conceptum excutere uolueris, post
balneum dabis.

B

Antidotum Diacodion.

C A P. CXXXI.

FA C I T pleuriticis, synanticis, dysentericis, & ad omnes intraneos dolores, & ad acutas febres, & ad somnum eis qui non dormiunt. Recipe papaueris agrestis caliculos uirides numero, iiii. infundis in aquam cisternę lib. ix. per triduum, postea coquis ad tertias: deinde mices mellis lib. iiii. acatię rufę drach. x. hippoquistidos. 3. i. zinziberis 3. i. iris illyricę 3. i. myrrhę 3. ij. & iterũ lento igne coquis, ut redeat ad crassitudinem mellis, & postea colas in panno munditer, & reponis, ac uteris.

A N T I D O T V M L E

S O P O N.

C A P. CXXXII.

RE C I P E Ameos unc. ii. Maratri semcn unc. ii. Rutę unc. ii. mel quod sufficit.

Ad cordis dolorem

C A P. XXXIII.

PI P E R I S albi drach. viij. aloes cacos drach. iij. thymi drach. viij. & myrrhę drach. iij. zinziberis drach. ix. mel quod sufficit.

Antidotum hydropicum.

C A P. XXXIII.

RE C I P E ciñamomum, garyofylum, argimoniam, cuminum, spicam, satureiã, draganteę, radicis, ferule radices, enule radices,

T 3

C auriculam leporinam, ana unc. i. mel quod sufficit.

F Antidotum Diamaces optimum. **C A P. XXXV.**
F A C I T dysentericis, lientericis, idiacis, tenesmosis. Facit omnibus doloribus intraneorū, & ad omnes distemperantias corporis que per aliquos humores in fluxū cadunt. Et ad conationes, et ad eos qui cum rasura sanguinem eijciunt, in tertia potione sanantur. Multos scio ex una potione sanatos. Audacter dabis: quia certa est medicina. Recipe opium, myrrham, acatiā, storacē, hippoquistida. rorem syriacū, taxū ana drach. ii. Corallum libanum ana scrup. iii. cidos macer ana unc. i. succū cymæ rubi, mel despumatū quod sufficit. Conficis, & reponis, & quando opus fuerit, sic dabis. Fac balneum tali. aqua, ubi decoxeris oleastrum, myrrham, lentiscum, laurum, taxum, hippoquistidos, pulegium, plantaginē, cynas rubi, agrimoniam, fceniculum, cypressum, flores mali granati, aut scortia ipsius mali: omnia subpraescripta ana fasciculum i. coquis, mittis in tinam, ubi usq; in umbilicum sedeat, dum potuerit: & accipiat de .ss. unc. ij. in aqua ieiunus per triduum. Miraberis effectum.

O R I B. L I B. I. F i n i s.

D

C A P I T A libri. II. **O R I B A S I I.**

D E

- 1 Ordei uirtute
- 2 Tritici uirtute
- 3 Pane Cretino
- 4 Faba
- 5 Ormento, Piso, & Fasiolo
- 6 Cicere
- 7 Lenticula
- 8 Milio
- 9 Orobo
- 10 Vridia
- 11 Lini semine
- 12 Lupino
- 13 Thremo
- 14 Brionia
- 15 Myriphylo
- 16 Heliodoro
- 17 Ampelufacrio
- 18 Cromiophagrio
- 19 Cynoglossa
- 20 Rosa germana
- 21 Crinoleuco
- 22 Leucia

D E

- 23 Cuticia
- 24 Libanotide.
- 25 Polypodio
- 26 Lacteride
- 27 Titimallo
- 28 Serpillo
- 29 Helelifsago
- 30 Cnidio
- 31 Staphidosagria
- 32 Calamosagria
- 33 Coloquintide
- 34 Gamellæa
- 35 Gmilæa
- 36 Rhododaphnide
- 37 Scolimbo
- 38 Camerio
- 39 Cappareo 20 Nartico
- 21 Epsilio
- 22 Elenio
- 23 Peonia
- 24 Verme curando
- 25 Febricitantium cautela.

O R I B A S I I De Simplicium naturis
& effectibus. L I B. II.

A

De Ordei uirtute. C A P. II.

O R D E I N A T U R A E S T H V M I D A

& frigida. Est & purgatorius succus pultarum. Hoc ut

cognoscas, ordeum non frixum coque in aqua, & uidebis defluentē succum copiosissimum. Si uero frixeris ordeum, refrigerabitur, & restringetur. Item si adusseris id quod inest humidum, aut purgatorium, perit austeritate ignis: quod uero remanserit, erit frigidum & siccum. Ergo cum refrigerare quodlibet uolueris, facies polentā. Sed & azymatus de polenta quo assidue utimur, eiusmodi habet uirtutem. Farina conspersa, uirtutem quidem non habet magnam, & facilius quippe egeritur: magis tamen nutrit: & partius, si fuerit candida, & egeritur. Consersum ergo, ut supra dixi, prius adoratum, minusque madefactum, & digeritur, & refrigerat: refrigerat, quia frigida aqua consersum est: digeritur autem, quia cito conficitur, Leuissimum est: quia maxima pars cibi una cum uento egeritur. Præcludit enim aditus, per quos procedit cibus, ut alium cibum superuenientem minus ualent suscipere: idcirco quoniam spiritui sociatum, si attenuatum fuerit, uentositatē creat, eius pars sursum eructuatur, pars uero inferiores meatus egerit: maxima ergo pars supra memorati cibi consumitur ita. Si uero uolueris hoc genus panis conspergere, & ita dare, etiā pars erit sicca uirtute, eatenus: quia polentæ natura cum calida sit, minusque acceperit aquam, omnem humorem consumit qui in uentre est, & siccitate, & calore suo. Ita enim consuevit calor frigidorem ad se trahere, et rursus frigidor calorem. Consumpto itaque humore qui in uentre erat, necesse est illum exiccari, simulque refrigerare partem aquæ quæ cum polentis fuerat ingressa. Omne ergo quod uolueris refrigerare, uel exicare, siue fluxum uentris, siue aliud quodlibet calore læsum, hoc genere panis medeberis. Polentæ uero siccæ, tritæ minus siccant, ideo: quia densæ sunt: sed nutriunt corpus optime, paulatim enim conficiuntur, et facile penetrant aditum corporis: unde fit, ut tardius egerantur: uenti ideo non crescunt, neque ructus. Illæ quoque quæ prius tritæ, si postea conspersæ fuerint, minus nutriunt quidem, sed facile egeruntur, & uentositatē creant. Sed et Cicon, de quo dicitur, quod solitus sit facere panem cum polentis in aqua, refrigerat, et nutrit: in uino uero calefactum, restringit.

Cum melle etiā calefacit, minus nutrit, sed magis egeritur: nisi affuerit abunde aquæ nutrimentum.

De Tritici uirtute. C A P. II.

TRITICI VIRTUS fortior est ordeo, & melius nutrit: sed non egerit, neque ipsum, neque succus eius. Panis uero triticeus

C nutrit quidem, & egeritur. Candidus autē nutrit magis, sed minus egeritur. Panis fermentatus quidē leuis est ex eo: quia austeritas fermenti consumit humorem qui nutrire solet: egeritur autem ideo, quia cito conficitur. Azymus autem. i. sine fermento, tardius quidem egeritur, sed magis nutrit. Is etiam succo farinae conspersus, leuissimus est, & nutrit copiose, & egeritur. Nutrit, propter candorem: leuis etiam est, propter spumam qua conspersus est. quia succo non solum fermentatur triticum, sed ei adnectitur quę digestio appellatur. Idem ipse panis quo maturior fuerit, habet quidē horum succū, & uomicam constringit. Item panis in furno coctus magis nutrit: ideo, quia minus exurit ab igne. Clibanitius autē & focatius ualde siccus est. Focatius quidem, quia in cinere amittit humorē: clinabitius autem in testa. Fortior est tamen ijs omnibus siligineus: sed et is qui de grossa farina fuerit factus, omnibus fortius nutrit, sed non ualde egeritur. Similiter & clibanitius calidus, siccat: frigidus uero non multū: siccus, ex parte extenuat. Similagineus in lacte coctus cū aqua, egeritur facilius. Simila in melle & oleo cocta, aut frixa, nutrit, propter pinguedinem: egeritur, propter dulcedinem. Non debent igitur simul coqui in unum mixta. contraria enim sunt. Siligo & farina cocta fortissima sunt: et nutriunt, & egeruntur.

De Pane cretino.

CAP. III.

PANIS cretinus tritus leuior est furfuribus. nam male egeritur: atq; sanitatem et fructum refrigerat, et humectat. Vetus quidem nutritibilem habet calorem: malapatus & tractus, uegetat: ueterior amittit calorē, & frigidior est. Ordei natura humida est, & frigida: triticea fortior est, & melius nutrit.

De Faba.

CAP. IIII.

FABA nutrit, et stringit: uentos creat, et uenas replet. Replet, quia uenientes non admittit suscipere meatus: restringit autē, quia modicas reliquias habet cibi.

De Ormento, Piso, & Fasiolo.

CAP. V.

ORMENTVM .i. lomentum fabæ, nutrit, stringit, et ex parte refrigerat. Pisum uero minus inflat: ideo magis egerit. Fasiolus multo magis egeritur, & minus inflat, tamen nutrit optime.

De Cicere.

CAP. VI.

CICER album, & nigrum mollit, & urinam prouocat: & nutrit quidem quod in illo fit carnosum. Quod uero dulce fuerit, prouocat urinam, & egeritur etiam per uentrem succus ipse.

DE LENTICVLA.

CAP. VII.

LENTICVLA deducit uentrem magis, & urinam.

De Milio. CAP. VIII.

A

MILIVM torrefactum, cum siccum est, restringit: cum caricis mixtum, fortiter medebitur. Volentes uero ipsum milium comedere, saginant quidem, & nō egeritur, & replet, sed neq̄ restringit.

De Orobo. CAP. IX.

OROBUM, id est, Eruum, fortissimum est, & restringit: Saginat, & decorum facit hominem.

De Vridia. CAP. X.

VRIDIA constringit uentrem, & tarde egeritur.

De Lini semine. CAP. XI.

LINI semen nutrit, & restringit, & ex parte refrigerat.

De Lupino. CAP. XII.

LVPINVS natura quidē calidus, & fortissimus est, sed coctus leuior & frigidior est: & egeritur. Tritus cum caricis, umbilico impositus, lumbricos & tineas uentris excludit. Elixatura eius, alopitias infantum curat.

Ad lumbricos.

De Thremo. CAP. XIII.

THREMVS, hoc est, lupinus agrestis, tritus cum eruo, & datus ex pulca, lumbricos, & tineas uentris eijcit. Tritus cum axungia, umbilico impositus, infantibus lumbricos excludit. In aqua coctus, alopitias infantum lauat. Pulices necat in domo sparsus.

B

De Brionia. CAP. XIII.

BRIONIA, uel Nessa, alba, & nigra. Alba efficax. Radix eius ex uino trita, potui data, per urinam spleneticos purgat. Trita cum melle, podagras mitigat, & tumores omnes spargit.

De Myriophyllo. CAP. XV.

MYRIOPHYLLON, quæ & Balaustion, id est, Centifolium, Achilles adinuenit. Omnia uulnera antiqua, & saniosa curat, puluis floris eius. Succus floris eius tritus cum butyro, uulnera oris, & dentium curat. Foliorum flores triti cum lacte muliebri, alibores oculorum tollunt.

Vulnera.

De Heliodoron. CAP. XVI.

HELIODORON, id est, rosa agrestis. Fructus eius ex calida potatus, præcordiorū & thoracis dolorem tollit. Flos eius tritus cum aqua, spleneticos curat, & per urinam digeritur: et cortex eius tritus cum aceto, super splenem ponitur. Radix eius siccata, & in puluerē redacta, uulnera omnia curat: et canino morsui ueterrimo, siue rabido prodest.

De Ampelusacrio. CAP. XVII.

AMPELVSACRIVS, id est, uitis agrestis, alba, efficax,

V

Candida habet folia. Radix ut Rafani ex calda potata, uentrem & urinam mouet. Trita radix, lentigines et maculas de facie tollit. Ex uino potata cum pipere, comitiales morbos, & morsus omnes tollit. Trita & imposita, ossa fracta glutinat.

De Cromionagrion. CAP. XVIII.

Ad morsum
caninum.

CROMIONAGRION, id est, cepa canina, trita ex uino, morsum regium curat. Trita cum melle, morsum caninum antiquum tergit, & curat. Semen eius uentrem mouet, ex uino potatum.

De Cynoglossa. CAP. XIX.

CYNOGLOSSA, id est, canina lingua, trita cum sale, morsui canino imponitur. Succus eius cum rosaceo, aurium dolorē tollit. Folia eius quatuor trita, ex calda potui data, quartanarijs prodest. Ex uino potata, ictum serpentium extinguit.

De Rosa germana. CAP. XX.

ROSAE germanæ folia uiridia trita cum lacte mulieris, oculorū uulnera, & cicatrices curant. Folijs eius siccis in calda foueto oculorum epiphoras. Folia eius sicca in aqua cocta, & potata, stomachi dolorem, uel defectum, ac faucium usturas tollit.

De Crinoleuco. CAP. XXI.

DCRINOLEUCO, id est, lilium album. Radices eius tritæ imponuntur omnibus morsibus serpentium & canum. Folia eius tunsa, luxaturas mire curant. Radices eius in oleo coctas in matricem iniice, præfocationem tollit.

De Leucoia. CAP. XXII.

LEUCOIA, id est, Viola. Eius genera sunt tria, purpurea, alba, & sub nigra: unam uim habent. Cocta cum radice sua, encathisma uaporato. Turione suo matrices curat. Folia eius trita cū axungia, uulnera antiqua sanat.

De Cuticia. CAP. XXIII.

CUTICIA, hoc est, Felicitas, id est, Sella. Radix eius tunsa uulnera ueterrima curat. Folia eius trita cum axungia, testium tumores tollunt.

De Libanotide. CAP. XXIII.

De eadem herba uide supra fol. 147. b.

LIBANOTIS, id est, Rosmarinus. Nascitur locis maritimis, & hortensibus. Antequam thus sciret, de hac herba homines, deosque placabant. Radix eius cōmasticata, dentium tumores tollit. In oleo cocta, ungitur corpus languentis. Trita cum uino, pruritus, impetiginēs, & araneas extinguit. In aqua ad tertias cocta, cum spica nardi, epatis dolorē tollit. Tritus puluis, in ouo sorbili datur tussientibus. Trita cum pipere, & melle mixta, uulnera pulmonum sanat. Flos eius tritus cum melle agapino, albores oculorum tollit.

De Polypodio. CAP. XXV.

POLYPODION. Radix eius in mulsâ cocta, cū pipere trita, uentrem sine mora deducit, & cholera purgat, & flegma, urinam mouet: & cum pullo in iuscello coctæ radices super addantur. A

De Lacteride. CAP. XXVI.

LACTERIS, id est, Septigrania. Grana eius septē in mulsâ deuorata, uentrem deducunt, euacuant flegma, & tumores cerebri. Folia eius cum pullo cocta, pro catartico sunt.

De Titimallo. CAP. XXVII.

TITIMALLVS, id est, Lactaria. Lacte asinino uerrucas corporis, uel titimalli lacte ungit. Similiter & impetigines radit. Lac eius cum caricis comestum, uentrem mouet in uino coctum: fistulas in meatu curat. Ad uerrucas.

De Serpillo. CAP. XXVIII.

SERPILLVM, id est, Cicer agreste. Radix eius in aqua cocta, urinarum difficultates, & calculosos, & spleneticos curat.

De Helelifsago. CAP. XXIX.

HELELISFAGVS, id est, Saluia siccata, et restringit. Veretrorum, uel testium causas in aqua ad tertias cocta, foueto.

De Cindice. CAP. XXX.

CINDICIS, hoc est, Vrticę genera sunt duo, masculus, et femina. Masculus ustulat, foemina nō. Cum sale trita, morsui canino succurrit. Et ad ulcera nigra, & carcinomata, & furunculos, panniculos, & parotidas, cum axungia & melle trita, imponitur. Semen eius siccum, tritum cū aceto, splenis duriciam tollit. Semen eius siccum, tritum in ouo sorbili datū, tussientibus prodest. Vesicam purgat, et uentrem. Semen eius tritum cum nitro, uino, melle, & oleo commixtum, omnem inmundiciam, uel furfures capitis tollit. In lauacro utere. B
Tussim.

De Stafidosagria. CAP. XXXI.

STAFIDOSAGRIA, id est, herba quinq; digitorū. Eius grana. xv. in mulsâ trita, & aceto modico, cum puluere mastice, gargarisata, omnem humorem capitis deducit. Grana. vij. trita, ex mulsâ potui data, corpus humorib. purgat per uomitum, si post potum prius deambulet q̄ uomat. Post acceptam potionem, oportet mulsæ sorbere guttas, & gargarisare tantum: ne uis ipsa fauces inurat & præfocet. Semen eius tritū, caput, & totū corpus in balneo lauat. Semen eius commasticatum, dentium humorem nimium, & capitis deducit. In oxymelle tritum, omnium dentium causas, & surdos curat. Semen eius tritum cum melle, uulnera oris, & gingiuarum, & faucium curat de penina perunctum.

C De Calamosagria. CAP. XXXII.

CALAMOSAGRIOS, id est, Calamus agrestis. Virga
Ad māmillas trunsa cum axungia, mammillarū tumores, & omneis collectio-
nes spargit. Fructus eius tritus cū urticæ semine, & aceto, uulnera cus-
rat quæ ex niue, aut nimio frigore exulcerata sunt.

C De Coloquintida. CAP. XXXIII.

COLOQVINTIS agria, id est, Cucurbita syluatica, hoc
est, Galla, ab interioribus, id est, semine separato, & cum mulla
trita, potu data, uentrem purgat, cholera & flegma deducit. Item cum
melle, & nitro, & myrrha trita, catapotia data, catarticum est. Ipsæ aut
cucurbitæ siccæ constringunt, & in aqua coquuntur: sciaticis & paralit-
cis per clisterem datæ, flegmata & cholera deducunt. Trita, & in um-
bilico posita, pregnantium fetus discutunt. In seipsa uero uinum coctū,
circumlita argilla, aut farina ne ardeat, potui datū, hydropicos desiccant.

G De Gamellæa. CAP. XXXIIII.

GAMELLÆA, hoc est, Turbiscum. Folia habet similia olea-
stro, sed amara. Aluum purgat. Folia eius simul soluta, uen-
trem soluunt, & flegma & fel deducunt. Folia eius cum melle trita, uul-
nera sordida curant, & cicatricem ducunt. Semen eius siccum, cocognis-
dium dicitur: in ouo sorbili grana. v. dato: catarrum, uel tussim antiquā
Dentes. tollit. Grana commasticata, dentium dolorem tollunt.

D De Gmilæa. CAP. XXXV.

GMILÆA, hoc est, Cardofelonitium. Succus eius epaticos
curat, si feбриunt: si non feбриunt, ex uino: & hydropicos simili-
ter sanat.

R De Rododaphnide. CAP. XXXVI.

RODODAPHNIS, id est, Liblace. Flos eius tritus uiri-
dis, succus eius infusus, uermes uulnerum necat. Cinis ligno-
rum eius cum melle mixtus, caligines oculorum tollit. Flores in oleo
cocti, scabiem tollunt, & cutem extinguunt.

S De Scolimbo. CAP. XXXVII.

SCOLIMBUS, id est, Cardo niger, hoc est, Dapoca, trita cum
melle, & axungia, ossa fracta de capite extrahit, & perniones curat.

C De Camerion. CAP. XXXVIII.

CAMERION, id est, Cardo syluaticus. Cardo ipse ieiunus co-
mestus, stomachi dolorem tollit.

C De Cappareo. CAP. XXXIX.

CAPPAREOS, id est, Lappa Herculina. Radix eius trita cum
sale, morsui canino succurrit. Succus radicis eius uermes uulnerum
curat. Turiones eius cum radice infusi, per multos dies comesti,

stomacho profunt. Radix eius cum ceroto commixta, spleneticus curat. Radices eius siccae tunfæ, & ex uino potatæ in balneo, splenis uitia per urinã digerunt, & calculosis, & urinarũ difficultatibus prodest. In oleo cocta, per clisterẽ iniecta, paraliticos, sciaticos, & hydropicos sanat. Radix eius in aqua cocta, aurium dolorem tollit.

De Nartico. CAP. XL.

NARTICVS, hoc est, Ferula. Succus eius in uino potatus, aluum mouet, & uenena excludit. Succus eius cum melle at tico, caliginem oculorum extrahit. Semen eius (caciarius dicitur) tritum, ex uino potui datum, in lauacro, morbum regium excludit. Semen eius tritũ cum pipere, & lauri baccis in oleo, dolores ex frigore natos sanat.

Ad caliginem
oculorum.

De Epsilon. CAP. XLI.

EPSILION, idest, Policaria. Semen eius acetabuli pleni mensura cum aqua trita, ut emplastretur, collectiones omnes, & parotidas sanat. Semen eius tritum cum aceto, umbilicos maiores infantium reprimit. Folia eius trita cum rosaceo, capitis dolorem sedant, fronti illita. Semen eius cum aceto, hemigraneon curat.

De Elenio. CAP. XLII.

ELENION, hoc est, Emula. Cum melle trita, tussientibus medetur. Commasticata a ieiunis, dolorem dentium tollit. Folia eius cum uino, lumbricos eijciunt. Radix eius cum axungia, scabiem sanat.

B

Dentes.

De Peonia. CAP. XLIII.

PEONIA, hoc est, Gleucis, siue Noctulucia, Hastula rubra, in modum turficillæ inuenta. Peoniæ radices succus, sciaticos curat, omnes tumores marcidat.

Ad Potam, uel Vermem. CAP. XLIIII.

SVM B talpam, & excortica eam, & sicca, & fac puluerem & da bibere quantũ cum tribus digitis leuare potes, cum bracisa de brace.

De Febricitantium cautela. CAP. XLV.

QVI FEBRES patitur, nullo modo recentem carnem manducet: de uolatilibus prohibemus, & de piscibus. Similiter & de de hortensibus uitare præcipimus.

O R I B. L I B. II. Finis.

V 3

CAPITA libri. III. O R I B A S I I.

D E

- 1 Malis dulcibus
- 2 Malis acidis
- 3 Piris
- 4 Citonijs *
- 5 Persicis
- 6 Armoniaca
- 7 Prunis
- 8 Mespilis *
- 9 Sorbis
- 10 Ficubus
- 11 Vua
- 12 Vua passa
- 13 Mori pomis
- 14 Basilisca *
- 15 Ceruilingua
- 16 Mixoro
- 17 Cerasijs
- 18 Tubere
- 19 Auellanæ prenestinæ nuce
- 20 Castanea
- 21 Balanorum glandibus
- 22 Piscatorum uirtute
- 23 Nucibus rotundis
- 24 Amygdalarum uirtute
- 25 Amygdalis amaris
- 26 Malis punicis
- 27 Balauftijs
- 28 Pinorum nucleis
- 29 Dactylis
- 30 Piris maturis
- 31 Pulegio
- 32 Hyoscyamo
- 33 Trifolio
- 34 Gligano
- 35 Origano
- 36 Pegamo
- 37 Asparago
- 38 Absynthio
- 39 Lapatio agresti

D E

- 40 Mercuriali herba
- 41 Pastinaca syluatica
- 42 Gramine
- 43 Irios
- 44 Costro
- 45 Thymo
- 46 Cimino
- 47 Hyssopo
- 48 Samsuco
- 49 Saxifrica
- 50 Chamæpyti
- 51 Dictamno
- 52 Anagallide
- 53 Arnoglossa
- 54 Hierobotane
- 55 Centaurea maiore
- 56 Centaurea minore
- 57 Poligono
- 58 Poligonorum generibus
- 59 Chelidonia hyrundinina
- 60 Flomo
- 61 Calamite
- 62 Teleo
- 63 Pentaphyllo
- 64 Platosio
- 65 Botrano
- 66 Artemisia
- 67 Satyrione
- 68 Aristolochia
- 69 Cardomonagrio
- 70 Triduca agria
- 71 Buglossa. A D
- 72 Collectiones & tumores
- 73 Strumas
- 74 Cardiacos
- 75 Somnum
- 76 Morbum regium
- 77 Carbunculos
- 78 Ad papulam noxiam